

Jaume DE PUIG I OLIVER, Albert SERRAT I TORRENT

REGEST DEL PROTOCOL DEL NOTARI
DE LA CÚRIA DIOCESANA DE GIRONA PERE CAPMANY
(ANYS 1313-1367)

INTRODUCCIÓ

*El Protocol de Pere Capmany dins l'ADG*¹

El 1982 Josep Maria Marquès, director de l'Arxiu Diocesà de Girona, enllestia un inventari topogràfic dels pergamins del patrimoni de la mitra d'a-

-
1. En aquest treball fem les sigles següents:
ACG = Arxiu Capitular de Girona.
ADG = Arxiu Diocesà de Girona.
AHMG = Arxiu Històric Municipal de Girona
AIEE = «Anales del Instituto de Estudios Ampurdaneses» / «Annals de l'Institut d'Estudis Empordanesos», Figueres 1959 ss.
AIEG = «Anales del Instituto de Estudios Gerundenses» / «Annals de l'Institut d'Estudis Gironins», Girona 1946 ss.
ARNALL = M. JOSEPA ARNALL I JUAN, *Lletres reials a la ciutat de Girona (1393-1515)*, vols. I i II, Barcelona, Fundació Noguera 2000 (Diplomataris 22-23), 1021 p.
ATCA = «Arxiu de Textos Catalans Antics». Anuari, Barcelona, I. E. C., 27 vols.
Banyoles = Mn. Lluís CONSTANS I SERRATS, *Diplomatari de Banyoles, I (822-1050), II (1051-1299), III (1300-1348), IV (1349-1500)*, Olot i Banyoles 19851-1991, 324 + 9 f., 490 p., 364 + 9 f., 436 + 10 p. d'índexs.
CC = Josep M. MARQUÈS I PLANAGUMÀ, *Cartoral dit de Carlemany, del bisbe de Girona (s. IX-XIV)*, 2 vols., Barcelona, Fundació Noguera (Diplomataris, 1-2), 1993, 1-436 [docs. 1-282] i 437-861 [docs. 283-625] p.
CR = *Catalunya Romànica*, 27 vols., Barcelona, Enciclopèdia Catalana 1984-1998.
D = ADG, Manuals de col·lacions de beneficis.
DHEC = *Diccionari d'Història Eclesiàstica de Catalunya*, 3 vols., Barcelona, Generalitat de Catalunya-Editorial Claret, Barcelona 1998-2001, 667, 773 i 749 p.
ES = *España Sagrada*, LVI vols., Madrid 1747-1957.
EUBEL = C. EUBEL, *Hierarchia Catholica Medii Aevi*, vol. I, Münster 1898.
f., ff. = foli, fòlis.
G = ADG, *Libri Notularum*.
GOLOBARDES = Miquel GOLOBARDES VILA, *El monasterio de Santa María de Vilabertrán* (Publicaciones de la Biblioteca del Palacio de Perelada), Barcelona, José Porter Editor 1949, 144 p.
GUILLERÉ = Christian GUILLERÉ, *Girona al segle XIV*, 2 vols., Ajuntament de Girona-Publicacions de l'Abadia de Montserrat 1993, 504 i 500 p.
I = ADG, *Registrum [litterarum] itineris*.
LV = Christian GUILLERÉ, *Llibre Verd de la ciutat de Girona*, Ajuntament de Girona-Fundació Noguera (Llibres de Privilegis, 7) 2000, 737 p.

quell dipòsit, seguint l'ordre dels calaixos on eren guardats.² El 1984 publicava *Pergamins de la Mitra* (881-1687), (Col·lecció de Monografies de l'Institut d'Estudis Gironins, 10, 191 p.), on els documents de la sèrie es pre-

---

LVm = Griselda JULIOL I ALBERTÍ, *Llibre Vermell de la ciutat de Girona* (1188-1624), Ajuntament de Girona-Fundació Noguera (Llibres de Privilegis, 8) 2001, 757 p.

Lletres I = Jaume DE PUIG I OLIVER – Josep Maria MARQUÈS I PLANAGUMÀ, *Lletres del bisbe de Girona. Segle XIV. Vol. I* (1-620). *Bernat de Vilamarí* (1292-1312), *Pere d'Urrea* (1325-1358), *Gastó de Montcada* (1328-1334), *Arnau de Mont-rodon* (1335-1348), Barcelona, Institut d'Estudis Catalans – Facultat de Teologia – Ajuntament de Girona 2007, 744 p.

MONSALVATJE = F. MONSALVATJE I FOSSAS, *Notícies Històriques*, XXV volums, Olot 1889-1917.
n. = número

PG = Joan VILLAR I TORRENT, Núria SURIÀ I VENTURA, Joan BOADES I RASET, Lluís-Esteve CASELLES I SERRA, *Catàleg de Pergamins del fons de l'Ajuntament de Girona* (1144-1826), Ajuntament de Girona-Fundació Noguera-Caixa de Girona (Diplomatari, 32-34) 2005, 3 vols., 2012 p.

PM = Josep M. MARQUÈS I PLANAGUMÀ, *Pergamins de la Mitra* (891-1687). *Arxiu Diocesà de Girona*, Girona, Generalitat de Catalunya. Servei d'Àxius – Diputació de Girona. Patronat Francesc Eiximenis 1984, 191 p.

PONS = Josep Maria PONS I GURI, *Les col·leccions de costums de Girona*, Barcelona, Fundació Noguera 1988, 370 p.

PONS GURI = Josep Maria PONS I GURI, *Constitucions Conciliars Tarraconenses* (1229 a 1330), dins «*Analecta Sacra Tarraconensia*», XLVII (1974), 65-128; XLVIII (1975), 241-363; estudi citat segons la reedició publicada dins Josep Maria PONS GURI, *Recull d'estudis d'història jurídica catalana*, vol. III, Barcelona 1989, 223-387.

PONTICH, *Episcopologi* = Sulpici PONTICH, *Episcopologi eo Serie dels srs. Bisbes de Gerona desde la expulsión dels moros que volen uns fos 778 y altres 785: en què se continuaran los bisbes segons lo ordre que portan nostres Synodals Gerundenses, però las notícias seran totas tretas y existents en la Iglesia Cathedral y notarias que son vistas*, ACG, ms. 105, ff. 3r-134v.

PONTICH, *Series* = Sulpici PONTICH, *Serie dels prebendats que per temps son estats de la santa Iglesia de Gerona per abecedari*, ACG, ms. 105, ff. 135r-405r.

RC = Josep M. MARQUÈS I PLANAGUMÀ, *Cartoral de Rúbriques Vermelles del bisbe de Girona Pere de Rocabertí*, ed. a cura de Jaume DE PUIG I OLIVER i Albert SERRAT I TORRENT, Barcelona, Fundació Noguera (Col·lecció Diplomataris, 43), en premsa.

Roca Rossa = Josep M. PONS I GURI, *El Cartoral de Santa Maria de Roca Rossa*, Barcelona, Fundació Noguera 1984 (Textos i documents, 7), 413 p.

U = ADG, *Registrum Litterarum*.

VILLANUEVA = Jaime VILLANUEVA, *Viage Literario a las Iglesias de España*, vols. XII-XV, Madrid 1850-1851.

ZARAGOZA = Ernest ZARAGOZA PASCUAL, *Abaciologi benedictí de la Tarraconense*, Barcelona, Fundació Balms (Biblioteca Balms) MMII, 429 p.

2. Els calaixos, llevat del número 5, del qual es parla tot seguit, són: 1. Ardiaconat major, 143 perg. 2. Ardiaconat de Besalú, 234 perg. 3. Ardiaconat de l'Empordà, 300 perg. 4. Ardiaconat de la Selva, 148 perg. 6. Privilegis pontificis i reials, 94 perg. 7. Comtes d'Empúries, 65 perg. 8. Catedral i Capítol, 57 perg. 9. Contencions, 30 perg. 10. Monestirs, 36 perg. 12. Censos amortitzats, 52 perg. 13. Girona, Domeny i Paret Rufí, 76 perg. 14. Vila-romà i Palamós, 14 perg. 15. La Bisbal, 88 perg. 16. Corçà, 60 perg. 17. Sant Sadurní, 174 perg. 18. Rupià, 94 perg. 19 La Pera, 20 perg. 20. Ullà, 66 perg. 21. Bàscara, 41 perg. 22. Dosquers i Crespià, 77 perg. 23. Documents antics, 173 perg. 24. Documents antics, 101 perg. Com s'ha pogut comprovar no hi ha pergamins al calaix 11.

sentaven regestats i numerats segons llur ordre cronològic. Era l'inici de l'exploració sistemàtica del fons del patrimoni episcopal de l'Arxiu Diocesà. Després, el 1993, Marquès publicà el *Cartoral, dit de Carlemany, del bisbe de Girona* (s. IX-XIV), en dos volums, iniciant la col·lecció «Diplomataris» de la Fundació Noguera. Enguany ha aparegut, dins la mateixa col·lecció, el *Cartoral de Rúbriques Vermelles*, que Marquès havia transcrit el 1981, a cura dels qui signen aquestes ratlles, els quals l'han revisat i anotat. És imminent l'edició a cura d'Elvis Mallorquí del *Llibre Verd* de l'Arxiu Diocesà de Girona, elenc de tots els qui l'any 1362 percebien delmes i posseïen feus episcopals, llibre compilat per Guillem Bernat de Perles a instigació del bisbe Berenguer de Cruïlles (1348-1362).³ Tant el *Cartoral de Carlemany* com el *Cartoral de Rúbriques Vermelles* i el *Llibre Verd* de l'ADG formen part del calaix n. 5 de la sèrie del patrimoni de la Mitra de l'ADG, números 1, 2 i 3, respectivament. Els segueixen el protocol del notari Pere Capmany, n. 4, i un reguitzell de volums de capbreuacions, reconeixements de feus i de delmes, llevadors de censos i altres documents que constitueixen l'ossatura de l'administració dels béns episcopals.⁴ Publicant ara anotats per nosaltres els regests que va establir Josep Maria Marquès del protocol notarial de Pere Capmany voldríem continuar l'edició dels instruments de treball indispensables per accedir al dit fons de l'ADG, com a preludi d'una empresa que segurament es concretarà els anys a venir: la regesta de tots els registres del fons del patrimoni de la Mitra anteriors al segle XVI, amb preferència sobre els posteriors. Efectivament, estem convençuts que un treball d'aquesta mena seria decisiu per a aclarir, almenys en part, la prehistòria de la qüestió remença, entre d'altres raons perquè forniria unes seqüències de *nomina* que caldria comparar amb les del segle XV que han estat exhumades fins avui, val a dir que no massa nombroses. Atès el

---

3. Agraïm vivament a Elvis Malloquí la deferència que ha tingut envers l'ADG en deixar-nos consultar el seu treball abans d'entrar en màquines. Hem pogut avaluar tot d'una el pas qualitatiu que la seva obra significarà en el camp dels estudis sobre el delme, territori fins ara inexplicablement verge. Igualment ha posat en evidència la importància extraordinària que per a tals estudis representa un volum com el *Llibre Verd* de l'ADG, que per al bisbat de Girona marca una línia divisòria clara entre l'abans i el després de 1362; aquesta circumstància i el fet, tanmateix excepcional, que Mallorquí hagi emprès l'edició de tot el manuscrit possibilitarà estudis còmodes cap endavant i cap enrera d'aquella data, amb el resultat esperador que la qüestió del delme difícilment podrà ésser deixada de banda en estudis d'història medieval gironina. I esperem que iniciatives semblants sorgeixin per tot on sigui possible. Sobre totes aquestes qüestions en el seu moment es dirà amb tot el detall possible el que sigui de llei.

4. Per a tot el fons de la Mitra, encara és útil la consulta de l'*Inventari de l'Arxiu Major de la Dignitat Episcopal*, índex topogràfic en dos volums confeccionat vers 1600 per Narcís Nadal, del qual hi ha còpia actualitzada de principis del s. XIX, amb documents integrats al fons durant els segles XVII i XVIII, també en dos volums. Hom disposa encara d'un *Repertori dels actes de l'inventari*, índex temàtic de principis del segle XVII, amb còpia actualitzada de principis del s. XIX. L'anomenat *Índex dels feus* és un repertori dels calaixos 5 i 11, amb anàlisi especial dels dos cartorals diocesans.

pes que l'església gironina va tenir en el conflicte remença, no creiem que hi pugui haver gaire dubtes sobre la necessitat d'exhumar pacientment les dades d'aquella documentació. Per sort, el desenllaç del problema remença és prou divulgat i conegut; aquesta circumstància podria guiar amb seguretat els estudis sobre les primeres fases, encara boiroses, del conflicte en terres gironines.

En canvi, els estudis bibliogràfics sobre el delme de la diòcesi de Girona, partint de la documentació copiosa que el delme ha generat, es poden donar per inexistents abans de l'esforç monumental de Mallorquí. No hi ha fet res que la documentació referida al delme sigui extraordinàriament copiosa. Els moviments i canvis de propietat del delme generaven drets per al bisbe. Algun dia caldrà aclarir què volien dir el bisbe i els capitulars de Girona quan afirmaven que els seus rèdits eren primis i rònecs.⁵ Així i tot, el delme era objecte de cobejança i, per tant, de moviments, amb els drets que aquesta dinàmica generava per al bisbe. El bisbe es referia a aquests drets quan afirmava que eren poca cosa? Ara no ho sabríem dir. El *Llibre Verd* de l'ADG ofereix una fotografia de la percepció del delme tal com es presentava l'any 1362. Tant en els *Pergamins de la Mitra* i en els cartorals diocesans i de la Catedral, com en altres sèries de l'ADG, hi ha una gran quantitat de dades sobre tot el que gravità entorn d'aquest impost. Pel que fa al s. XIV i anteriorment a la confecció del dit *Llibre Verd*, el protocol de Pere Capmany és una peça essencial, encara que no l'única,⁶ per a entendre com s'arriba a la situació reflectida al *Llibre Verd* de l'ADG. Era una raó de pes per a no demorar més la publicació dels registres que Marquès en va redactar quan, entre 1981 i 1984, els seus treballs sobre els pergamins de la Mitra i el *Cartoral de Rúbriques Vermelles* el van posar sobre la pista de la relació que hi havia d'haver entre totes les escriptures de delmes transmeses pels pergamins de la Mitra, les que es troben copiades al cartorals i les que es reflecteixen al *Llibre Verd* de l'ADG. Més encara, en publicar el *Cartoral de Carlemany*, va poder demostrar que per compendre la seva segona part, hom va prendre el protocol de Pere Capmany «i, ometent generalment els actes pels quals el bisbe donava fermes de delmes posseïts en feu per ell, hom seleccionà actes pels quals els posseïdors reconeixien tenir els mateixos delmes pel bisbe».⁷ El protocol de Pere Capmany era

5. El 1313 el Capítol reconeixia que els seus rèdits eren «nimium tenues et exiles»: ADG, RC, f. 1r; ed. MARQUÈS, RC 115 (1). El 1317 era el bisbe qui recitava la mateixa cançó: «... quia mensa episcopalis Gerundensis tenues habebat redditus et exiles»: ADG, RC, f. 12v; ed. MARQUÈS, RC 132 (2). Els anys 1279-1280 la renda del bisbe de Girona s'avaluava en 13.000 sous: cf. J. RIUS SERRA, *Rationes decimarum Hispaniae (1279-1280)*. I, *Cataluña, Mallorca y Valencia*, Barcelona 1946, p. 67 i 95.

6. L'any vinent esperem poder publicar els registres de dos volums més de l'ADG referents a delmes, paral·lels del Protocol que avui es dona a conèixer: els dos registres del calaix 5, núm. 6 i 24.

7. Cf. CC, *Introducció*, p. 20.

una de les anelles que en aquest tema lligaven els pergamins i els cartorals amb el *Llibre Verd* de l'ADG. D'altra banda, Pere Capmany era el mateix notari que va autenticar totes i cadascuna de les escriptures transcrites al *Cartoral de Rúbriques Vermelles* i el qui redactà una gran part dels PM entre 1313 i 1332.⁸ L'anella que lligava un bon clap de la documentació de l'ADG del segle XIV no era solament temàtica, ans es concretava fins i tot en la unitat d'una mateixa persona. La importància estratègica del protocol de Pere Capmany era evident, i per això Marquès el va registrar de dalt a baix.

Les transformacions de l'ADG en el pas del s. XIII al XIV. Notaries i notaris.

Si algú emprèn un dia la tasca de traçar un esbós històric sobre la formació i l'evolució de l'ADG, al costat d'algun bisbe com Pere de Rocabertí, hi prendrà un relleu vigorós el notari Capmany. Nosaltres no voldríem ara remuntar-nos a les vicissituds antigues de l'ADG, a la seva constitució a partir del fons únic anterior de l'arxiu Capitular. Interessa més de remarcar que des del punt de vista de l'organització de la cúria episcopal el darrer decenni del segle XIII és una cruïlla. L'any 1294 comencen les sèries dels registres de *Lletres* i de la *Notaria* de l'arxiu. No és possible saber si les oficines ja estaven organitzades o si es van organitzar aquell any. És plausible que devers 1294 prenguéssin forma un servei burocràtic permanent prop del bisbe de Girona. Els primers registres de les sèries de *Lletres* i de *Nòtules* presenten les característiques pròpies de la poca pràctica: hi ha barreja de tipus documentals, els documents són enregistrats segons criteris encara no unificats, etc. Els dos primers volums de la sèrie *Notularum* són de mà de Guillem de Socarrats, amb una escriptura inconfusible. Probablement ell va ésser la peça clau de la primera burocràcia episcopal, limitada durant el segle XIII a un o dos notaris. Al tombant del segle, va créixer el volum de documentació expedida i aleshores, fent un salt qualitatiu, hom va adoptar la divisió del treball i l'enregistrament acurat dels diversos documents expedits, cadascun en la sèrie que li era assignada. Socarrats fou notari dels bisbes entre 1294 i 1311.⁹

8. Cf. infra, nota 25.

9. En la documentació eclesiàstica gironina de finals del segle XIII i principis del segle XIV hi ha diversos personatges que nomen Guillem de Socarrats. El notari és ben testimoniats els anys indicats en PM 467, 487, 493, 496, 498-500, 502-504, 510-511, 515, 517, 522, 526, 549-556, 558-562, 567-568, 571-573, 576, 581, 583, 588, 592-594, 600-601, 610, 616, 632-633, 637, 640, 644, i en CC 520-528, 531-537, 539, 541, 543. Justament l'aparició entre CC 537 i 539 d'un Guillem de Socarrats, canonge de Sant Feliu, CC 538, convingent de la diferència entre aquests dos homònims, que no vam tenir en compte en *Lletres* I, n. 69 nota 189, on vam confondre com una sola persona el notari i el canonge, jutge, comissari i visitador del bisbe, per al qual cf. ADG, D-1 ff. 301r-302r; G-3 ff. 19v-20r, 30r, 33v, 34r, 35r-36r, 72v-73r; G-4 ff. 73v-74r; G-6 f. 57v, 72v, 100rv, 116v-117r, 163rv, 193rv; G-8 f. 87r,

A principis del segle XIV es consolida una separació d'oficines que segrega de la notaria episcopal un altre òrgan, la notaria de l'oficialat o del vicariat. El 1313 el bisbe en nomenà notari Berenguer Roig, laic gironí. Se l'autoritzava a tenir un benefici i el prelat li proporcionava aliments i cavalleria; assumia l'obligació de no casar-se, bo i essent-ne dispensat el 1316, i havia de pagar al bisbe 600 sous anyals de cens.¹⁰ Un contracte semblant fou passat amb Pere Ferrer el 1323, amb les variants que el notari satisfesia 7.000 sous d'entrada i que era clergue conjugat.¹¹ Pere Ferrer contractava auxiliars nombrosos, per un salari que arribava als 50 sous anyals, a més dels aliments.¹² Arribà a tenir cinc auxiliars.¹³

113v-114v; U-2 f. 23r, 69rv, 780v-71r; U-2 bis f. 32r; U-3 ff. 22v-23r, 77v-78r, 86v-87r, 95v-96r, 120rv, 153r; U-4 f. 125r, 172v, 177v; U-5 f. 4r, 8v, 59r, 105r. Del nostre notari n'han quedat esments documentals fugissers a G-1 f. 14r, on Guillem de Fortià és nomenat notari públic del bisbe en presència del notari episcopal Socarrats; i a *ib.*, f. 20v, on els domers de Beuda i de Corsavell renunciem els beneficis que posseeixen en mans de Guillem de Socarrats; ambdós documents són de l'any 1295. No és probable que devers 1306 obtingués la capellania de Bolós, G-2 f. 62rv; el Guillem de Socarrats que n'era obtentor la renuncià el 11 de novembre del 1330, U-4 f. 125r, obtenint l'octubre del 1330 la capellania de Brunyola, U-5 f. 4r. El 1299 un Guillem de Socarrats, fill de Ramon de Socarrats és rebut com a monjo de Sant Pere de Galligants, G-1 f. 74rv; el 1326 és monjo infermer i ha estat trobat culpable d'incontinència, possessió d'armes i altres excessos, ha estat castigat, suspès del seu ofici, absolt i retornat a l'estat anterior, G-6 f. 39rv, U-2 f. 166rv. El desembre del 1304 el bisbe pregava la comunitat de canonges d'Ullà d'admetre Bertranet, borni i nebot de Guillem de Socarrats, servidor del bisbe, i la comunitat hi consentia, G-2 f. 4v, 7r.

10. Cf. *infra*, n. 1 i 2. Era actiu des de l'abril del 1310: PM 634, 649, 659, 664, 726, 766, 768, 790-791, 809, 830, 832-835, 859; CC 546, 575, 582, 607, 608. A l'ADG hi ha notícia que el 26 de setembre del 1320 un clergue de Fontcoberta prengué la iniciativa de devastar-li, amb altres, un hort que tenia prop de Girona, G-3 f. 28rv. El 1324, a instància dels prohoms de Peratallada, el bisbe uní un benefici amb el diaconil de la parròquia i el conferí a Berenguer Roig, G-4 f. 119r. Degué morir molt poc després, perquè el 2 d'agost del mateix any el bisbe fermava a Guillem Roig, clergue de Cistella i germà de Berenguer Roig, 300 sous de la marmessoria d'aquest, G-4 f. 131v. El 1328 Guillem Roig havia de fer gestions a Girona per executar la darrera voluntat del seu germà Berenguer, U-3 f. 149r, i el 1330 havia d'anar a Barcelona per a despatxar afers de la marmessoria, U-4 f. 115v. El 21 d'octubre del 1333, amb recursos del seu germà Berenguer, Guillem Roig havia comprat béns destinats a la dotació d'un benefici, G-8 f. 119rv.

11. Cf. *infra*, n. 259; ADG, G-4 f. 81v, G-5 f. 42rv. Pere Ferrer és actiu com a notari des del juliol del 1301: PM 557, 623, 630, 686, 749, 767, 900. Sembla que cal identificar-lo amb el Pere Ferrer, de Besalú, que l'abril del 1305 el bisbe nomenava notari de Bàscara, G-2 f. 22r. El 19 de juny del 1327 Ferrer renunciava la notaria episcopal, G-6 f. 122r, però al cap de dos dies el bisbe la li retornava, *ib.*, f. 122rv. Deixà la notaria entre aquesta darrera data i l'octubre del 1329, quan Gastó de Montcada establia la notaria que havia tingut Ferrer a Ramon de Gornal, G-6 ff. 223r-225v.

12. Cf. ADG, G-5 f. 79r, 80v, 93r.

13. Són Guillem Benaulla, clergue de Sant Andreu Salou, contractat el 7 de gener del 1326 per dos anys, G-5 f. 93r; Guillem Sagrera, clergue natural de Vallcanera, contractat el 23 de gener del 1326 per dos anys, G-5 f. 99rv; Ramon de Vinyes, actiu el 1327, G-6 f. 122r; Castelló Duran, clergue d'Avinyonet, contractat el 20 de febrer del 1320 per un any, G-6 ff.

El 1329 el bisbe Gastó de Montcada, atès el costum dels seus predecessors de tenir dues persones a la seva notaria, establí la notaria de l'oficialat o de la cúria a Ramon de Gornal,¹⁴ jurista de Girona, amb el cens acostumat de 600

160v-161r; i Simó Esteve, de Caldes, contractat el 4 de maig del 1328 per un any, G-6 f. 190r. El setembre del 1326 prestava 1.500 sous al bisbe, G-6 f. 44r, i el desembre següent Francesc Llagost i Guillem Oliver, de Bàscara, reconeixien que li devien 10 mallals d'oli rebuts en pres-tec, G-6 full després de f. 80 i f. 82rv.

14. Ramon Gornal o Gornau és membre d'una família patrícia gironina, vinculada al món del comerç i del dret. El 1321 exercia a Girona com a jutge reial, GUILLERÉ I 143, i fou jurat per la mà major els anys 1323, 1334 i 1344, GUILLERÉ II 253, 302-303. Posseïa sis masos servils a Salt i Mollet, *ib.*, 324, i fou procurador d'Ot de Montcada, *ib.*, 350. L'any 1326 l'infant Alfons el comissionà en una qüestió que Pere de Cardonets, porter reial (per al qual cf. *Lletres* I, n. 10 nota 48), va entaular contra certs homes de Sant Sadurní, per si allí s'hi havien refugiat bandits; com que Sant Sadurní era domini eclesiàstic, el bisbe es va posar en contacte amb Ramon de Gornau per demanar pròrroga i proposar arbitratge: U-2 f. 26bv, 28v, 92v. En ésser nomenat notari eclesiàstic l'abril del 1329, li fou establerta la notaria que havia tingut Pere Ferrer, G-6 ff. 223r-225v. El bisbe ho comunicà als altres notaris seus de Girona i de Castelló, *ib.*, ff. 225bv-226r, i va precisar a Gornal que el cens de 600 sous no era obligatori pagar-lo en terminis de 300 sous, G-7 ff. 1v-2r. El 25 d'octubre del 1329 Bernat Ferrer, de Castelló, venia a Ramon de Gornal els seus drets sobre la cúria del bisbe a Castelló per 300 sous, dels quals Gornal li fermava debitori i al mateix temps el nomenava substituït seu com a notari a Castelló, amb promesa de restituir-li 300 sous en cas de remoció: G-7 ff. 3r-4r. Al cap d'un mes nomenava substituït seu a la cúria episcopal de Girona Guillem Rei, G-7 ff. 6v-7r. El 1330 Alfons III havia cessat Ramon de Gornal com a jutge i, atesa la súplica dels jurats i universitat de Girona, revocava la comissió que li havia estat feta sobre els afers de la jurisdicció reial, ARNALL 47 i 48. Essent jurat el 1334, el bisbe li intimava ordre d'exceptuar els eclesiàstics de la sisa que acabaven d'imposar a la ciutat, G-9 f. 20rv; i el 5 de novembre el Capítol de la Seu li lliurava una butlla sobre la possessió de l'escrivania episcopal de Girona, *ib.*, ff. 66v-67v. Un altre dels seus substituïts a la notaria fou Ramon Vinyes, clergue de Sant Pere de Galligants, que renunciava a finals del 1334, *ib.* f. 89v. Gornal va tenir un enfrontament amb el bisbe Gilabert de Cruïlles, successor de Gastó de Montcada, en ocasió del qual Gornal i el bisbe van apel·lar al papa, *ib.*, f. 124r; hi hagué episodis tibants, com és ara el refús de Gornal d'acceptar correspondència del bisbe si no era un presència d'altres juristes, *ib.*, ff. 125r-126r. Gilabert de Cruïlles morí el juny del 1335, però el seu sucador, Arnau de Mont-rodon, mantingué el plet a la cúria Romana, D-154 ff. 5v-6r. El 30 de març del 1337 els marmessors del bisbe Gilabert de Cruïlles urgien al nou bisbe que no es demorés la sentència de la causa entre el bisbe difunt i Ramon de Gornal sobre la notaria episcopal, PM 1039; que els marmessors hi tinguessin interès és indicatiu que en la causa es ventilaven qüestions dineràries. La situació fou tensa durant uns anys. El 18 d'abril del 1338, a requisició de Gornal, el bisbe ordenava a Jaume d'Hospital, procurador de Guillem de Sorribes, detentor del segell de la cúria episcopal, que no segellés escriptures fins que s'haguessin satisfet a Gornal els seus drets, G-14 f. 4r. Mont-rodon apel·lava al papa el 8 de juny del 1339 contra Gornal, probablement a causa de sentència adversa, *ib.*, f. 15r. El 1341 Arnau de Mont-rodon havia acceptat Pere Costa com a notari substituït de Gornal, que continuava detentant la notaria de la cúria gironina, U-6 ff. 90v-91r. Uns altres substituïts seus foren Berenguer ça Roca (per al qual, cf. *Lletres* I, n. 48 nota 146), U-8 f. 67r, i Ferrer de Vall, D-155 f. 3v. L'any 1344 el conflicte sembla extingit del tot, perquè Gornal satisfà els censos deguts al bisbe per la notaria de l'oficialat: G-17 f. 100r, G-19 f. 60r. Al cap de dos anys, el desembre del 1346, es produí un altercat, amb agressions, entre els substituïts de Ramon de Gornal, d'una banda, i Pere d'Illa, Francesc d'Illa i altres, de l'altra banda, U-10 f. 38v.

sous anys. D'aquesta notaria n'han romàs registres específics només a partir del segon terç del segle XIV. Entre altres causes, perquè Gornal no expedí documents i es limità a nomenar substituïts i a cobrar els seus drets; va actuar, doncs, com un gerent. En canvi, el volum de treball que va tenir aquella notaria, tant en la confecció d'escriptures com en l'expedició de processos, havia d'ésser gran, atesos els ingressos que en prenia el prelat diocesà.¹⁵ Els documents eren recollits en les sèries de *Lletres* i *Nòtules*, barrejats amb els que produïen els notaris episcopals.

La fesomia de la notaria episcopal i la seva distinció de la notaria de la cúria o de l'oficialat no es pot precisar avui fins als més mínims detalls, però en les seves grans línies queda prou ben determinada. Després de Socarrats, passà a Pere Capmany, actiu entre 1313 i 1332. Deixà enregistrades escriptures al volum que porta el seu nom i al volum tercer de la sèrie de *Notularum* (G-3). Desconeixem les condicions econòmiques que el prelat feia al seu notari, i només hem trobat un parell de rebuts de 1328 i 1331 respectivament, pels quals consta que Pere Capmany lliurà al bisbe 15 lliures de drets de l'escrivania.¹⁶ Al seu costat actuen conjunturalment notaris nomenats per a una visita pastoral, com Berenguer Simó¹⁷ i Pere Amer,¹⁸ o per a una enquesta.¹⁹ El mateix Capmany prengué com a substituïts per a processos Pere Lluqués²⁰ i Berenguer Cervià.²¹ El volum que porta el nom de Capmany és, en realitat,

---

El 1347 era el mateix Gornal qui es queixava a l'oficial del bisbe, Galceran de Montcorb (cf. *Lletres* I, n. 147 nota 375), i als juristes curials Francesc de Terrades (cf. *Lletres* I, n. 467 nota 905) i Guillem Domenge (cf. *Lletres* I, n. 146 nota 371) contra Guillem Vendrell (cf. *Lletres* I, n. 223 nota 500), notari episcopal, perquè feia escriptures que eren exclusives de Gornal, U-11 f. 38v. Tots aquests anys i fins a la primera meitat del 1348 Ramon de Gornal detentà la titularitat de l'escrivania i notaria episcopal de Castelló i va satisfer regularment els censos que devia al bisbe: G-20 ff. 10v-12r, G-21 f. 1r, f. 3r, f. 9r, f. 11r, f. 13v. El 1348, any de la pesta, Ramon de Gornal desapareix de la documentació de l'ADG.

15. El bisbe ferma rebut a Gornal o als seus substituïts de 1.000 sous a compte dels que s'havien de pagar l'any 1344: G-17 f. 100r; rebut de 500 sous a compte dels 200 que corresponen a l'any 1346: D-155 f. 3v; de 500 sous a compte dels que s'havien de pagar el 1347: G-19 f. 60r; d'uns altres 500 sous a compte dels de l'any 1348: G-21 f. 11r.

16. Cf. ADG, U-3 f. 121v, U-4 f. 152v.

17. Cf. ADG, G-3 f. 30r, f. 34r.

18. Cf. ADG, G-4 f. 102r.

19. Cf. ADG, G-3 f. 104r, G-4 f. 38v.

20. Cf. ADG, G-4 f. 67r.

21. Cf. ADG, G-4 f. 74r, nomenament del 28 de novembre del 1323. Una mica abans, el 14 de juny, el bisbe l'havia comissionat per fer de notari en les enquestes que Ramon de Biure, sagristà de Lladó (cf. *Lletres* I, n. 127 nota 317), havia de fer als monestirs de Roses i Cervià, G-4 f. 38v. Mort el bisbe Gastó de Montcada el divendres 12 d'agost del 1334, els vicaris generals el confirmaren com a notari, G-9 f. 50r. Era clergue conjugat i el nou bisbe, Arnau de Mont-rodon, el nomenava notari el 22 d'abril del 1335, i reiterava el nomenament el 16 d'octubre del mateix any i encara el febrer del 1339, G-9 ff. 140v-141r, G-10 f. 82vr, G-13 ff. 152v-153r. El darrer nomenament era acompanyat amb una nota: «teneatur secretum», i una altra nota d'haver-se expedit el document: D-154 f. 33r. Tot just nomenat, prenia com a subs-

un recull de registres de notaris de la cúria eclesiàstica: l'esmentat Berenguer Roig, que té com a escriptent jurat Pere Pintor,²² Ramon d'Illa, el mateix Capmany i potser d'altres que no explicitaren la seva intervenció.

Pere Capmany

En l'estat actual de la documentació, és forçós admetre l'existència de dos notaris d'aquest nom. L'un exerceix el càrrec a partir del 1272 i fins al 1289.²³ El 1313 reapareix un altre notari de nom Pere Capmany,²⁴ actiu en la nombrosa documentació aplegada en els Pergamins de la Mitra, i la seva activitat és constant fins al 1332.²⁵ Pensem que és significatiu que abans del 1313 no hi hagi en aquesta sèrie cap document de Pere Capmany. D'altra banda el hiatus de dues dotzenes d'anys entre 1289 i 1313 (quaranta-un anys, si es pren com a referència l'any 1272) és més que suficient per a separar la vida de dues persones. Per això proposem de distingir-lo del notari del segle XIII que apareix en el *Cartoral de Carlemany*. La dada és confirmada per la documentació sobre Pere de Capmany que es troba a les sèries dels *Libri Notularum* i dels registres de *Lletres*, que abasta des del 1318 fins al 1332. El nostre Pere Capmany és el notari que autentica tots i cadascun dels documents del *Cartoral de Rúbriques Vermelles*, treball de primera importància, encara que no l'únic que va dur a terme. Perquè hi ha nota que el 13 de novembre del 1318 emprengué el registre de delmes que li encarregà Pere de Rocabertí, bisbe electe i confirmat.²⁶ Aquest aspecte i l'existència a l'ADG d'una sèrie conti-

---

tituts Huguet Barrera, clergue de Castelló d'Empúries i Jaume Jubert, escripta de Caldes de Malavella, G-10 f. 39v, 45r. Ramon Gil, Jaume Dalmau i Francesc de Puig, tots tres clergues, foren nomenats substituïts el 16 d'octubre del 1335, G-10 f. 82v. L'any 1338 Berenguer Cervià i Jaume d'Hospital, notaris, pagaven al bisbe 6.000 sous per l'arrendament de la cúria de l'oficialat, G-13 f. 54r. El 19 d'abril del 1339 el bisbe li impedia l'exercici de la notaria, G-14 f. 5rv. Potser fou el final de la seva carrera notarial, perquè el 25 de gener del 1340 havia retut comptes dels emoluments de la cúria del vicariat i reconeixia haver rebut el seu salari, G-14 f. 94rv. D'alguna manera continuà treballant en afers de la cúria, perquè el 26 de maig del 1340 el rector d'Arenys, Pere d'Illa, el feia procurador general seu, G-14 f. 126r.

22. Cf. ADG, G-5 f. 64r.

23. Cf. CC 493, 495, 506, 516.

24. Cf. CC 546-550, 552-556, 558-574, 576, 578-579, 581, 585-593, 595-600, 604-606, 609-623.

25. Cf. PM 650, 653-655, 657-658, 660-663, 666, 668-669, 671, 674, 677, 679-682, 684, 688-691, 693-698, 700-704, 706-707, 709, 711, 714-725, 727-728, 730, 732-33, 735, 737, 739-741, 743, 745, 748, 752-755, 758, 760-765, 769-772, 777-780, 782-784, 787-789, 792, 798-808, 810-813, 815-817, 819, 821-827, 839-840, 842-847, 851-852, 861, 874-875, 878, 884-885, 888-889, 891, 893-897, 899, 902, 904-905, 907-912, 915, 929, 933-934, 936, 941-942, 947, 950, 956, 958, 972, 976-977, 979; ADG, Pergamins de la Seu, Ardiaconat de la Selva, perg. 6; Beneficis diversos, perg. 38.

26. G-6 f. 64r.

nuada d'escriptures de delmes, a part del monumental *Llibre Verd* de l'ADG, ordenat compilar pel bisbe Berenguer de Cruïlles ca. 1362, són fets encara no adequadament ponderats. A part de la feina de notari, Pere de Capmany rebé sovint comissions i proceures del bisbe i, en aquesta qualitat, va fer actes que anaven molt més enllà de la seva pura funció notarial: El 1321 per absoldre Arnau de Mates, servidor de l'església de la Bisbal, d'haver obert amb violència una caixa on es guardaven candeles d'una fundació.²⁷ El 1323 per la causa que la comtessa d'Empúries i Huguet de Santa Pau movien contra la concessió reial de mercat a la Bisbal.²⁸ El 1324 per absoldre el prior de Cruïlles d'excomunió.²⁹ El 1326 manava a Bernat Ferrer, clergue de Santa Eulàlia Sacosta, que no celebrés a la seva església fins que hagués satisfet al majordom del bisbe 12 sous en concepte de procura de visita.³⁰ El maig de 1327 havia fet excomunicar Bernat Coromina, de Castelló, per querella.³¹ El desembre del mateix any el bisbe l'envia a Hug de Mirambell per lliurar-li 100 sous del subsidi papal atorgat al rei.³² El 1330 absol Berenguer de Riera, cambrer del monestir de Lladó, després que aquest hagi promès de pagar a l'escrivà Guillem Rei tot el que li deu per un procés d'enquesta.³³ El 1326 el seu germà Joan caigué captiu en mans de pagans; el bisbe autoritzà que s'invertís en la redempció certa quantitat de diners rebuda en almoïna de Bernat d'Aiguaviva, cavaller, i comissionà per la redempció el canonge i cabiscol Berenguer de Pau i el canonge i futur bisbe Arnau de Mont-rodon.³⁴ Hi ha diversos documents sobre l'activitat interna de la notaria regentada per Capmany: el 1323 substitueix Pere Lluqués, veí de Girona, per fer de notari en processos;³⁵ i nomena substitut seu Berenguer de Cervià, clergue comensal de Guillem de Socarrats, per fer de notari en actes on dit Guillem sigui jutge comissari del bisbe.³⁶ L'agost del 1325 extreu còpia, per manament de l'ardiaca major, d'una nota sobre poders conferits per Ferran de Mora, canonge de Girona, a Antoni Collell, en data de 1322, que es diu ésser de lletra de Pere Pintor, escrivent jurat de Bernat Roig, notari episcopal.³⁷ L'octubre del 1326 el bisbe mana a l'oficial de Castelló que pagui del fons de la pabordia de Castelló, a Pere Capmany, notari, 100 sous per escriptures i 66 sous a Francesc Moler, clergue, per la feina de recollir fruits mentre tenia la pabordia el

---

27. G-3 f. 88r.
 28. G-4 f. 26rv.
 29. G-4 f. 103r.
 30. G-6 f. 39v.
 31. U-2 ff. 126v-127r.
 32. U-3 ff. 26v-27r.
 33. G-7 f. 21r.
 34. U-2 f. 64v.
 35. G-4 f. 67r.
 36. G-4 f. 74r.
 37. G-5 f. 64rv.

canonge cabiscol Bernat de Pau.³⁸ L'octubre del 1329 nomena substituït seu Pere de Puig, clergue de Vilanant, per la visita pastoral que el bisbe ha encomanant a Ramon Albert, sagristà de Llers.³⁹ L'abril del 1328 el bisbe li fermava àpoca de 15 lliures de fruits de l'escrivania;⁴⁰ i el 24 de gener del 1331 rebut de 15 lliures de fruits de l'escrivania episcopal.⁴¹ El setembre del 1330, en canvi, el bisbe li ferma debitori de 32 lliures 9 sous, en concepte de préstec.⁴² Que la seva activitat notarial el portà una i altra vegada a desplaçar-se per la diòcesi es fa patent en la llicència que el desembre del 1330 el bisbe concedia a Ramon Torrent, beneficiat de la Seu, d'absentar-se durant tres mesos per servir Pere de Capmany.⁴³ Se sap que el 1328 obtenia la capellania de Llanars.⁴⁴ Cal identificar el notari Capmany amb l'homònim capellà de la Bisbal i administrador o procurador del monestir de Sant Miquel de Cruïlles, documentat entre 1324 i 1332.⁴⁵ En efecte, en el *Cartoral de Rúbriques Vermelles* la identitat és afirmada explícitament: «... Ideo idem dominus episcopus fecit, constituit et ordinavit certum et specialem procuratorem suum Petrum Capmany, capellanum ecclesie de Episcopali notariumque suum...».⁴⁶ Per això es troba que el 12 de novembre del 1332 el bisbe encomanava la cura de la Bisbal a l'esmentat Ramon Torrent, atès que Pere de Capmany, capellà de la Bisbal, havia de servir el bisbe en l'escrivania.⁴⁷ És incerta la data de la seva mort, sobrevinguda entre 1332 i 1335, quan ja actuaven els seus marcessors Jaume Massot⁴⁸ i Ramon de Cornet.⁴⁹

Pere Capmany apareix, doncs, com un notari executiu, en qui els bisbes tenen confiança, i un home que coneix gairebé en tota la seva extensió les actuacions de l'autoritat eclesiàstica. La seva vinculació amb el *Cartoral de Rúbriques Vermelles* i la seva dedicació a les escriptures relacionades amb el delme, a part dels instruments en què fou notari, el dibuixen com un home que marca l'administració episcopal amb una personalitat impel·lent.⁵⁰ En el

38. U-2 f. 14v.

39. G-7 f. 2v.

40. U-3 ff. 121v-122r.

41. U-4 f. 152v.

42. U-4 f. 117v.

43. U-4 f. 132v.

44. U-3 f. 178r.

45. Cf. G-4 ff. 158v-159r, G-9 f. 47r, U-2 f. 22v, 31r, 121r-122r; U-3 ff. 85v-86r; U-4 f. 54r, 74r, 176v.

46. RC n. 176 (158).

47. U-5 f. 10r, document que és una dispensa formal.

48. Per a Jaume Massot, cf. *Lletres* I, n. 220 nota 495.

49. G-9 f. 47r.

50. Una mostra de la professionalitat i fins de l'escrúpol notarial de Pere Capmany es pot veure a RC 51. Al marge d'un dels documents del cartoral que ell mateix autenticava, el notari escriu: «Non debet claudi per me, cum sit translatum de translato»; és a dir, es mirava amb l'atenció deguda cada un dels documents de la col·lecció.

seu temps l'administració episcopal i de la cúria ja no és la que es reflecteix en els primers registres de *Lletres* i de *Nòtules*; ha madurat, ha adquirit experiència i ha après a treballar fort. Algú esbrinarà més endavant i amb més detall la part personal que en aquesta evolució hi va prendre Pere Capmany.

Descripció del manuscrit

I. ENQUADERNACIÓ

1. Cobertes:

- a) Mides de superfície i gruix: $215 \times 320 \times 102$
- b) Materia: Pergamí esblanqueït. La tapa posterior té solapa per tancar el tall central del volum.

2. Llom ras, del mateix pergamí.

a) Tipus, tècnica i nombre de les relligadures: Els plecs són directament cosits a les tapes mitjançant quatre nervis interns que no en treuen d'externs.

b) Descripció dels sectors. Dalt de tot, en tinta sèpia: «4», número d'ordre que el volum obté dins el «Calaix 5» de la sèrie «Patrimoni de la Mitra» de l'ADG. Dessota, teixell de pell vermella on es recullen els cordills (20) que lliguen els dos nervis superiors del cosit dels plecs. Al centre del llom, escrit en tinta sèpia: «Protocollum | Petri Capmany | quondam Notarii». Sobre les síl·labes —toco— del mot «Protocollum», en un moment incert entre el segle XIX i el XX, hom hi va enganxar una etiqueta de paper, amb una cota arxivística, després raspada i destruïda del tot. Dessota, altre teixell de pell vermella amb els 20 cordills del lligat dels dos nervis inferiors del cosit dels plecs. Sota el segon teixell, restes d'una altra etiqueta de paper com la primera, enganxada i posteriorment raspada.

3. Altres elements:

- a) Folis de protecció i de guarda: IV + VI, de paper fi, verjurat i amb filigrana de la torre coronada amb banderí i inscripció a sota: «TORRAS».
- b) Tancador de cinta de pergamí, en estat correcte.
- c) Cobertes (folres) del mateix paper que els folis de guarda.
- g) Llavis del mateix pergamí.

4. Conclusió. És del segle XVIII.

II. COS DEL VOLUM

1. Composició material: Manuscrit factici.

2. Matèria: Paper.

4. Folis: IV + [15] + CCXLVI + VI.

5. Dimensions: 195 × 295 × 80.

6. Plecs:

- 1) Plec coix de 7/8, folis sense numerar [1]-[15].
- 2) Plec de 9 × 2, folis I-[XVIIbis].
- 3) Plec de 7 × 2, folis XVIII-XXXI.
- 4) Plec de 10 × 2, folis XXXII-LI.
- 5) Plec de 7 × 2, folis LII-LXV.
- 6) Plec de 9 × 2, folis LXVI-LXXXIII
- 7) Plec de 8 × 2, folis LXXXV-C.
- 8) Plec de 9 × 2, folis CI-CXIX.
- 9) Plec de 6 × 2, folis CXX-CXXXI.
- 10) Plec de 11 × 2, folis CXXXII-CLIV.
- 11) Plec de 6 × 2, folis CLV-CLXVI.
- 12) Plec 10 × 2, folis CLXVII-[taló final de plec no numerat després del foli CLXXXV].
- 13) Plec de 7 × 2, folis CLXXXVI-CXCIX.
- 14) Plec 10 × 2, amb un bifoli [folis CCXII-CCXIII] intercalat sense cosir a la segona meitat del plec, folis CC-CCXXI.
- 15) Plec de 6 × 2, folis CCXXII-CCXXXIII.
- 16) Plec de 2 × 2, folis CCXXXIII- CCXXXVII
- 17) Plec de 5/4 folis CCXXXVIII-CCXLVI.

Al plec 2) són despresos el foli III i el foli X

Al plec 6) la numeració salta del foli LXVI al LXVIII.

Al plec 8) la numeració salta del foli CXVII al CXIX.

Al plec 10) entre els folis CXXXV i CXLIII hi ha set fulls en blanc i no numerats que han estat comptats com vuit.

Al plec 14), a més del bifoli esmentat, són despresos es folis CCV-CCVI i CCXV-CCXVI.

7. Fragments:

a) Entre els folis LXXIX i LXXXX, bifoli de paper, de 50 × 205, amb filigrana «Nº I», escrit ara pel f. 1r i 2v, amb vint-i-cinc línies; és el resultat d'obrir i desplegar la lletra que es publica en apèndix. El lloc on està situat el fragment és on hi ha el document regestat infra n. 190 (però cf. també n. 405), al qual fa referència el text contingut en el fragment. Vora l'espai del plegatge, hi ha restes del segell de cera que cloïa la lletra.

b) Entre els folis LXXXI i LXXXII, un altre bifoli de paper, de 210 × 294, amb filigrana del bou i subscripció en lletres majúscules «... VPIM», escrit ara pel f. 1r i 2v, amb vint-i-quatre línies; resultat també d'obrir i desplegar una altra lletra sobre el mateix assumpte i anterior de cinc anys, publicada tot seguit en apèndix, amb senyals d'haver-hi hagut segell de cera. Dins el bifoli

hi ha dos fragments menuts, *a*) de 148 × 71 i *b*) de 150 × 98, escrits per una sola cara, i diuen el següent: *a*) «Dr. Narcís, aquest és lo acte de regonexensa que | me has de fer tràurer de la Cúria Episcopal:| Acte de regonexensa fet en poder de Pere Camp|many notari Episcopi pridie kalendas octobris | anno 1359.| Onofre Camps Rector de Granollers de Rocacorba». *b*) «Quod in quodam libro sive Protocollo de tempore scilicet Petri Campmany | notarii, tunch dicto Epitome | ... .. Feudorum, | decimarum... recognitionum decimarum... in dicto | Archivio Majori intercaletos libros»

c) Entre els folis LXXXVI i LXXXVII, bifoli de paper, de 50 × 211, sense filigrana, escrit per una sola cara, amb trenta una línies; és la còpia feta el 1807 per Marià Marcé, prevere i vicari de l'església parroquial de Santa Cecília de Molló, d'una partida del matrimoni celebrat el 18 d'agost de 1782 entre Joan Descamps, pastor, i Margarida Llensa, partida feta per Pere Bosch, prevere i vicari de Molló.

d) Entre els folis CXXII i CXXIII, bifoli de paper, de 160 × 220, sense filigrana, escrit pel foli 1rv, amb 21/19 línies, que conté un primer estat incomplet del document n° 267. El fragment és intercalat en el protocol en el lloc que li escau.

e) Entre els folis CCI i CII, en lloc que no li correspon, hi ha un fragment de paper, de 152 × 108, amb filigrana incompleta d'escut i inscripció inferior (... ALO...),⁵¹ escrit per una sola cara, amb 7 línies: «Se demana per part del Reverent Onofre Camps, Rector de Granollers de Rocacorba, una regoneixensa feta penes Pere Campmany en el Cúria ecclesiàstica als 9 Abril 1359. Y altre que també feu lo Baró de Granollers de la dècima de dit poble en lo any 1500 y tants, que se troba en lo llibre vert o de Feudos de dit any».

f) Enganxat entre els folis CCXXXIII i CCXXXIII, bifoli de paper, de 150 × 190, sense filigrana visible, escrit per totes les cares, amb 13/14 línies, que conté el text del nostre n. 431.

g) Després del darrer foli i enganxat amb ell, hi ha un fragment de paper, ara partit per la meitat, de 148 × 460, sense filigrana, escrit per totes dues cares, amb 66/70 línies, que conté el document n. 441

8. Foliació: A partir del segon plec comencen dues numeracions en tinta sèpia i xifres romanes, una al centre del marge superior del recto dels folis i l'altra cap a l'angle superior del mateix recto. La primera és constant fins al foli CXLIII; la segona queda interrompuda al foli X, per efecte de la cisalla. Amb les anomalies constatades i amb canvis constants de mà, tal com correspon a un volum que s'ha format per agregació de plects, a partir del foli CXLV la numeració única subsistent arriba fins al final del volum.

No hi ha numeració de plects, ni filigranes, ni forats, ni ratllat.

51. La filigrana es pot relacionar amb cautela amb la de VALLS I SUBIRÀ II, 14, datada el 1784; el paper provindria aleshores del molí del Carme de Girona, de Fèlix Aloi.

III . CONTINGUT LITERARI

A

1. Foli [1]r, *inc.*: «Per la capbreuacio del Sor. Marques de Aytona fahedora vide fol, 132 presentis libri. fol. 49. | Guillem de Avinyó es en folio 20. Es signatura de foriscapi. Lo comte de Ampurias es en foli 21, 29. Lo prior de Cruyllles presner per lo bibe fol. 24. Lo vescomte de rochaberti en fol. 82 recto et 121. | Concordia seu ordinationes factae inter Dominum Episcopum et Capitulum super punitione Criminum et excessuum Canonicorum, et loco quo debet convocari Capitulum, est a fol. 11 ad 12 presentis libri. | Creatio notarii large extensa fol. 116 et 223 et fol. 1 huius libri | Stabilimentum quatuor Sacerdotum in Ecclesia Sedis Gerunde, scilicet Refectorarij, Dormitorerij, Portarij, et Coqui, qui antea erant officia Capituli, fol. 248».

2. Identificació de l'autor i obra: ANÒNIM, *{Recordatori de certs documents del volum}*.

Foli 1v buit.

B

1. Folis [2]-[15]. Fol [2]r, *inc.*: «Indechs del capbreu de temps de Pera Commany notari...». Fol. [9]r, *exp.*: «...Vilajuhiga ————— fol. 182».

2. Identificació de l'autor i obra: ANÒNIM del segle XVIII: *{Index del volum per ordre alfabètic de llocs esmentats}* .

Folis [9]v-[15]v buits.

C

1. Folis I-CCXLVI. Fol. Ir, *inc.*: «Asit principio sancta maria meo. Anno Domini Millesimo Trecentesimo Terciodecimo Ego Petrus Capmany publicus notarius domini Guillemi dei gratia Gerundensis episcopi, incepti facere hoc meum protocollum et facio in instrumentis subsequens signum: Eg+o Petrus etc., in kalendis madii anno predicto».

Fol. frag. post fol. CCXLVI, verso, *exp.*: «... Quod est actum Gerunde VIII° idus marcii Anno domini M^o CCC^o secundo, presentibus A. de Cabanellis et Bernardus de Xesia, clericis, testibus huius rei».

4. Catàlegs: Josep M. MARQUÈS, *Arxiu Diocesà de Girona. Guia-Inventari*, Girona, Diputació de Girona-Bisbat de Girona 1998, 17.

IV. ESCRITURA

1. Caixa d'escriptura: 150×230 , a columna tirada. Impaginació del foli XIIr: $18 + 150 + 35 \times 25 + 230 + 45$.

3. Tipus de lletra i mans: Gòtica cursiva, de mans diverses.

6. Notes marginals de diverses mans *passim*.

8. Fragments: *a)*, *b)*, *c)* i *d)*, escriptura dels segles XVIII i XIX. Els altres, com les escriptures del ms.

9. Copistes diversos.

10. Revisions i correccions: Moltes pàgines reixades.

12. Notícies històriques. Tant les línies recordatòries del foli [1]r com els fragments moderns intcalats al ms. demostren que el protocol de Pere Capmany —i cal suposar que altres volums de capbreus i reconeixements de delmes de l'ADG— han estat objecte de l'interès de tercers en ordre a establir títols de propietat i fixar la naturalesa de certs béns, costums o convencions, durant tota l'època moderna.

V. CONCLUSIÓ

1. Estat de conservació: És urgent una restauració, perquè el volum ha patit ratadures i un desgast molt intens, a causa del seu ús incessant. La coberta està en bon estat.

2. Datació: Segle XIV, 1313-1367.

3. Origen. Cúria episcopal gironina.

4. Propietaris i procedència: Bisbat de Girona, ADG.

Contingut del Protocol

S'hi troben enregistrades amb continuïtat escriptures que van de 1313 a 1367 (folis 1-222). Tot seguit hi ha algunes còpies i esborranys d'actes que, de vegades, corresponen als mateixos que hom hi va incloure en forma definitiva.

El registre és en la seva major partida un arxiu de reconeixements de delmes, i per això s'han pogut assenyalar tants paral·lels amb els Pergamins de la Mitra i amb un bon nombre d'escriptures de la segona part del CC, tal com s'ha dit més amunt.

Entre els temes accessoris del volum que tenen interès, remarcaríem els actes de visita pastoral practicats a Besalú i els nomenaments de notaris a la cúria, a través dels quals hom pot entreveure algunes característiques de l'activitat d'aquests oficials del bisbe. No cal ponderar fins a quin punt els estudis en curs i les publicacions que es projecten sobre documentació baix-medieval de l'ADG es beneficiaran avantatjadament amb la publicació del protocol de Pere Capmany.

La nostra edició

Els regests del protocol s'editen tal com vénen en el registre, sense ordenar les entrades cronològicament.

Atès el relleu que les escriptures de delmes tenen en el Protocol de Pere Capmany, ha semblat oportú de recollir en nota les informacions avui per avui disponibles sobre incidències que afecten aquest impost, els seus tenidors i els moviments de què és objecte.

Hem renunciat a anotar exhaustivament els noms que apareixen als regests, per la distorsió que significaria en relació amb el document principal, no publicat ací, del qual el regest és un simple herald. En canvi, hem procurat fixar la identitat dels personatges amb relleu històric i social; alguns d'ells figuren en diccionaris i altres repertoris a l'abast del públic, però en general no era coneguda la documentació de l'ADG que els esguarda. Molts d'aquests personatges i els altres sobre els quals ara no hem fet cap recerca prosopogràfica són o seran referenciats amb tot el detall possible en les publicacions documentals de l'ADG actualment en curs, a les quals ja hem al·ludit.

Sota els regests hem indicat els altres testimonis coneguts ara com ara del document, original o còpies, i la seva edició eventual.

En el seu autògraf, Marquès donava la correspondència entre els pergamins de la Mitra i les escriptures del protocol que n'eren simple còpia adés segons els números de calaix i topogràfic de l'ADG, adés segons el número que el pergami obtenia en el corresponent catàleg imprès del 1984 [PM]. Hem cregut que el més oportú fóra de donar sempre les correspondències segons el número topogràfic, afegint-hi entre claudàtors el del dit catàleg imprès, on també consten els números arxivístics de cada calaix i el topogràfic de l'ADG. Així no hi haurà cap minva per a l'usuari de l'arxiu i, en canvi, se simplificarà la recerca del qui hagi de treballar amb el catàleg, lluny dels instruments.

APÈNDIX I

Fragment a)

Lletra del notari Joan Genover i Puig a Joan Genover, beneficiat i catedràtic del col·legi del Collell de Girona, demanant-li còpia del document del 30 de setembre del 1319 (cf. n. 190) del Protocol de Pere Capmany, en nom del baró de Sabastida.

[Fol. 1r:] « + | Barcelona 28 setembre de 1793. | Molt senyor meu y parent: Per necessitar molt lo senyor Baró de Sabastida, mon principal, de la confessió feu Galceran de Cartellà, senyor de Falgons, als 2 de las kalendas de octubre de 1319 en poder de Pere Capmany, notari de Gerona, a favor del Illm. de Gerona de tenir immediatament en feu de dit senyor Bisbe tota la

dècima de Granollers de Rocacorba, mitat de 3 parts tretas 4 de la dècima de Llorà y mitat de la dècima de St. Esteve de Llémana, estimaré a Vm. se servisca luego de rebuda esta passar a eixa Cúria eclesiàstica y demanar a Mn. Gabriel Casanova fassa tràurer luego vn certificat de dita confessió passada per eix ofici de hipotecas y enviarmela Vm. luego que estiga fet, donant-li tota la pressa possible, que la necessitam luego, y servescas pagar son import y de ditas hipotecas y dirme a qui vol ho entréguia, que ho executaré luego. Perdònia esta molèstia i mània en quant se li oferesca de est son segur y affc. servidor que sa mà besa |

«Joan Genover y Puig Notari R. y Cau[sídi]ch. |

«Reverent Sor. Joan Genover Prebere».

[Adreça (fol 2v):] «Al Reverent Doctor Joan Genover, Prebere y Beneficiat de la santa Iglesia y Cathedratic de theologia del Col·legi de Girona».

APÈNDIX II

Fragment b)

Lletra d'Isidre Collell, rector de Granollers de Rocacorba, a Gabriel Casanova, prevere, beneficiat i notari del bisbe de Girona, demanant còpia d'un document de reconeixement de delmes fet per Pere Galceran de Cartellà (cf. n. 405) del Protocol de Pere Campmany.

«[Al marge:] Granollers y maig a 16 de 1787 [Fi de marge]. Granollers y maig a 16 de 1787. Molt senyor meu: Estimaré à vm. se servisca mirar un acte fet en poder de Pere Campmany, Notari del sr. Bisbe lo die antes de las calendas de octubre del any tres cents cinquanta y nou y altre acte fet lo die nou de abril de mil tres cents cinquanta nou: los quals actes son de regonexensa de feudos en al sr. Bisbe com consta en lo acte de dècima en lo llibre vert de feudos parlant de la mia dècima y demes decimadors de esta Parròquia. Me cové saber si en aquells dos actes de Regonexensa que feu Don Pere Galseran de Cartellà fan ninguna declaració dels demás decimadors, o bé si la tal declaració declara en particular las casas de la decima de Don Galseran de Cartellà, que és molt natural parlàran de vna cosa y altre, y essent tots estos actes en vn matex temps. | Hi com tinc de remétrer mos títols en Barcelona no tardar, estimaré que quan sia dable me fasa lo favor de mirar-los y jo ja enviaré a buscar la resposta. Ab vm, y mània son servidor, Isidro Collell, Rector de Granollers, que sa mà besa. [Al marge:] Reverent Gabriel Casanova Prevere y Beneficiat.

[Adreça (fol 2v):] «Al Reverent Gabriel Casanova Prebere y Beneficiat, Notari de la Cúria del Sr. bisbe de y en Girona».

REGESTS DEL PROTOCOL DEL NOTARI PERE CAPMANY

1

1313 maig 2

f. 1rv

*El bisbe nomena Berenguer Roig notari del vicariat.*⁵²

2

1313 maig 2

ff. 1v-2r

El bisbe, havent nomenat Berenguer Roig⁵³ notari del vicariat, l'autoritza a tenir un benefici eclesiàstic, i li promet aliments i cavalleria, a condició que pagui 600 sous de cens l'any i no es casi.

3

1313 maig 14

f. 2v

El bisbe fa procura a Bernat de Vilert,⁵⁴ canonge de la Seu, per anar al rei a Lleida.

4

1313 maig 14

f. 2v

El bisbe, a instància dels homes de Crespià, trasllada la festa de la dedicació de la seva parroquial del 12 de juny al diumenge abans de Sant Joan de juny.

---

52. Cf. supra nota 10; infra n. 2, 77 .

53. Cf. supra n. 1, infra n. 77.

54. Cf. PONTICH, *Series*, f. 395r.

5

1313 maig 24

f. 3r

El bisbe nomena Ramon de Coromina, de la Real sota Camprodon, i la seva esposa Ermessenda d'Aguals hospitalers de l'hospital de Crespià, per mort de Maria, primera esposa de dit Ramon i hospitalera, i atès que ell i Ermessenda han contret matrimoni.

Cf. infra, n. 19, 30.

6

1313 maig 24

f. 3v

Bernat de Cortil,⁵⁵ diaca de Sant Martí de Capellada, promet obediència al bisbe.

7

1312 novembre 24

ff. 3v-4r in marg. infer.

Joan de Gravalosa,⁵⁶ sagristà de Sant Vicenç de Besalú, promet obediència al bisbe.

8

1313 maig 30

f. 4r

Bernat Clara, domer de Sant Vicenç de Besalú, promet obediència al bisbe.

---

55. Cf. infra n. 55. El setembre del 1332 el bisbe l'autoritzarà a fer el servei de Guillem Ametller, domer de Sant Vicenç de Besalú, U-5 f. 54r. Al cap d'un mes, el bisbe el comissiona per donar possessió a Guillem de Vilar de la cura de Lligordà, U-5 f. 5r

56. Cf. infra n. 68.

9

1313 juny 5

f. 4v

El bisbe assegura a Deuslosal Berart, domer de Peralada, sobre els fruits del castell de la Bisbal, els 2.500 sous que aquest li ha prestat per mediació de Ramon de Vilarig,⁵⁷ ardiaca, i Berenguer de Palau,⁵⁸ sacristà de la Seu.

10

s. d.

ff. 4v-5r

A prec de Berenguer de Puig,⁵⁹ claver de la Seu, que li demana una capa com als qui entren a posseir un benefici de l'església dita, el bisbe Guillem⁶⁰ declara haver-la donada a la cúria romana, ja que no fou elegit a l'església de Girona, però en lliura una.

11

1313 [juny 7]

ff. 5r-6v

Atesa la ruïna econòmica del monestir de Sant Daniel, i a prec de l'abadessa Beatriu,⁶¹ el bisbe estableix ordinacions sobre l'administració de la casa.

O. Perdut.

A. Còpia del s. XIV: RC, fol. 12v-14r.

a. MARQUÈS, RC 117 (9).

12

1313 juny 7

f. 7r

Nota que el mateix dia 7 de juny de 1313 Bernat de Pera,⁶² capellà de Sant Martí Sacosta, jurà ocupar-se fidelment dels afers del monestir de Sant Daniel.

---

57. Cf. PONTICH, *Series*, f. 394r; infra n. 74.

58. Cf. PONTICH, *Series*, f. 318r.

59. Desconegut de PONTICH.

60. És Guillem de Vilamarí, bisbe entre 1312 i 1318. Cf. PONTICH, *Episcopologi*, ff. 25v-26v. Cf. infra n. 15, 42.61. És Beatriu de Cabrera (1307-1345), per a la qual cf. *Lletres I*, n. 29 nota 101.

62. Cf. infra n. 13.

13

1313 juny 7

f. 7r^v

Beatriu, abadessa, i la comunitat de monges de Sant Daniel, fan procura a favor de Bernat de Pera, capellà de Sant Martí Sacosta, per a l'administració del monestir.

14

1313 juny 7

f. 8r

Pere de Campariol,⁶³ de Camprodon, ferma debitori al bisbe de Girona de 1.667 sous per raó de la ferma del terç del delme de Rocabruna, comprat a Bernat de Bellpuig,⁶⁴ cavaller de Sales, i dona com a fermaça Gispert Fulcarà.⁶⁵

15

1313 juny 7

f. 8r

El bisbe Guillem⁶⁶ ferma a Pere de Campariol, de Camprodon, el delme anterior.

O. Perdut.

A. Còpia contemporània: ADG, Patrimoni de la Mitra, c. 5, n. 24, f. 81r.

16

1313 juny 27

f. 8v

Guillem de Canadal de Montmarí,⁶⁷ Guillem de Canadal de Gorgues,⁶⁸ i Pere de Puigsec,⁶⁹ de Sadernes, fermen debitori al bisbe de 225 sous que Dalmau de Rocaber-

63. Cf. *Lletres* I, n. 582 nota 1056; *infra* n. 15.

64. Cf. *infra* n. 281. El juliol del 1327 Bernat de Bellpuig reconeixrà tenir pel bisbe un quart del delme de Tortellà, compromentent-se a pagar 1.400 sous pel terç i signant el debitori corresponent: G-6 f. 129v. L'operació pujà, doncs, a 4.200 sous.

65. Cf. *Lletres* I, n. 29 nota 103.

66. Cf. *supra* n. 10, *infra* n. 42.

67. Cf. *infra* n. 112, 209. Delmer també per un terç a Monteia; el 1317 havia venut la seva part a Ramon de Guixà, PM 717 (= G-6 f. 50v). Fundà un benefici a l'altar de Santa Maria de Llers, G-6 f. 87rv.

68. Cf. *infra* n. 277.

69. Cf. *infra* n. 17.

ti⁷⁰ rebé de part de Pere de Puigsec⁷¹ per la part que dit Dalmau rebé de la compra feta per Pere de Puigsec i el seu pare Arnau a Gueraua,⁷² filla de Berenguer Seguí, cavaller, i esposa de Bernat de Santromà,⁷³ d'un terç del delme de Santa Maria d'Escales.

17

1313 setembre 28

f. 8v

Nota d'haver el bisbe fermat a Pere de Puigsec, de Sadernes, el terç del delme de Santa Maria d'Escales.

18

1313 juny 27

ff. 8v-9r

Guillem d'Ameller, domer de S. Vicenç de Besalú, satisfà al bisbe l'aureum que havia de pagar per haver pres possessió del seu benefici i rep així l'absolució incorreguda per no haver-lo pagat.

---

70. Cf. infa n. 63, 196, 197, 258, 431. Pot tractar-se de Dalmau III de Rocabertí i de Palau († 1304), o del seu nét Dalmau IV de Rocabertí i d'Urgell († 1324).

71. Cf. infra n. 17.

72. El 18 de febrer del 1359 ja feia temps que era morta, perquè el seu marmessor fermava a Ramon de Clota, clergue de la Seu, rebut de 41 lliures, preu de taces de plata que havia comprat, G-27 ff. 60v-61r.

73. El 1327 era requerit pel bisbe, de part del veguer Simó de Gironella, perquè s'obligués contra uns cavallers querellats de pau i treva, als quals el bisbe ja havia adreçat monitòria, U-1 f. 39r. Consta mort el 1359, quan el bisbe s'interessava prop dels clergues de Joanetes per l'execució de la darrera voluntat de Bernat de Santromà, U-36 ff. 65v-66r. Es casà dos cops, i la seva vídua relictà, Altabella, l'any 1360 era objecte de procés per no haver executat els llegats piadosos del seu marit difunt, U-37 ff. 82v-83r. Pot ésser rellevant per a comprendre la funció social del delme consignar ací que el fill de Bernat de Santromà, Pere, es casava el 1347 amb Hugueta, filla de Bernat de Canadal, U-11 f. 64r. Per aquesta branca dels Canadal, cf. G-8 f. 140rv, U-10 f. 67v, U-11 f. 64r. Hugueta era sebollida a Llers l'abril del 1378, U-70 f. 107. Cf. Josep Me MARQUÈS, *Canadal i Caneres, serrells del Roure*, dins «AIEE», 32 (1999), 99-111.

19

1313 juliol 1. Vilabertran

f. 9r

Bernat Jaume i Garsenda, esposos de Figueres, s'ofereixen com a hospitalers de l'hospital recentment construït a Figueres i reben del bisbe l'hàbit que els acredita com a tals.

O. ADG, c. 2, n. 47, carta partida [PM 650].

A. Còpia del s. XIV: RC, ff. 167v-168r.

a. MARQUÈS, RC 118 (143).

20

1313 juliol 19

f. 10r

Dalmau de Pujals,⁷⁴ prevere de Capítol de la Seu i administrador del ferial, amb Arnau de Mont-rodon,⁷⁵ canonge, ferma rebut a Bernat de Llach,⁷⁶ majordom del bisbe, de 500 sous, part dels 1.000 que el bisbe prometé pagar anualment al Ferial per raó del castell de Rupjà.

21

1313 juliol 21

f. 10r

Bernat Peralat, domer de Sant Jordi Desvalls, com a procurador de Berenguer de Palau,⁷⁷ canonge de la Seu, ferma a Bernat de Llach, majordom del bisbe, rebut de 200 sous, part dels 700, valor d'un mul, que havia comprat a dit canonge.

---

74. Cf. PONTICH, *Series*, f. 319r; infra n. 40.

75. Cf. PONTICH, *Episcopologi*, ff. 30r-31r.

76. Cf. PONTICH, *Series*, f. 274v; infra n. 21.

77. Cf. supra n. 9.

22

1313 juliol 24

f. 10rv

El bisbe ferma a Huguet d'Espasèn,⁷⁸ cavaller, el terç del delme d'Ollers que ha comprat a Brunissenda de Camós⁷⁹ i que té per Guerau de Rocabertí⁸⁰ per raó del castell de Vilademuls, i li ferma rebut de 450 sous.

O. ADG, c. 2, n. 217, carta partida [PM 653].

23

1313 juliol 24

f. 10v

Huguet d'Espasèn ferma al bisbe debitori de 450 sous d'acord amb l'escriptura anterior.

24

1313 agost 1

ff. 10v-11r

El bisbe ferma a Llorenç Ferrer,⁸¹ de Sant Miquel de Fluvià una sisena part del delme de Sant Miquel de Fluvià i Sant Genís de Palol, que té per Francesc de Requesens.

78. Cf. infra n. 23. El 1296 el bisbe Bernat de Vilamarí fermava a Huguet d'Espasèn el delme dels masos d'Espasèn a Ollers, delmes a Fontcoberta i un delme a Vilanova de la Muga, rebut de la seva esposa Eleadis, PM 504.

79. Cf. infra n. 83. El juliol del 1301 el bisbe Bernat de Vilamarí fermava a Brunissenda de Camós i al seu fill Guillem els delmes de Tordera, Palafoles i Vallmanya i una part del d'Arenys per 250 sous barcelonesos, PM 559.

80. Cf. infra n. 70-71, 239. L'identifiquem com Guerau de Rocabertí, fill de Dalmau III de Rocabertí i Ermessenda Desfar, germà de Jofre IV de Rocabertí (hereu del llinatge principal), i casat amb Saura de Cervelló, senyor de Vilademuls i Navata, mort el 1323. El 1320 feia procura al seu batlle de Vilademuls, Jaume Monell, per inquirir contra els jueus que havien comès usures, G-3 f. 18rv, i el 1321 per a vendre (= llogar) les seves rendes de Llagostera, G-3 f. 62v. El 1324 els seus marmessors, que són el mateix bisbe i Pere de Penedés, prior de Santa Maria d'Olives, manen a Jaume (de) Monell que lliuri a Berenguer de Monell, jurista de Girona, una mula, pels serveis jurídics prestats en l'execució de la marmessoria, G-4 f. 115r.

81. Cf. infra n. 135. L'abril del 1304 Llorenç Ferrer donava una sisena part del delme de Sant Miquel de Fluvià i Sant Genís de Palol al cavaller Pere, de Sant Feliu de la Garriga, PM 592. El juny del 1317 li tornava a comprar i el bisbe Guillem de Vilamarí li fermava, PM 737 (= infra n. 135). És probable que es tracti d'una sisena part distinta de la que Ferrer tenia per Requesens.

25

1313 agost 24

f. 11r

El bisbe ferma a Arnau de Verges, jurista de Jafre, un quart del delme de Jafre que aquest ha rebut en donació de Berenguer de Verges,⁸² cavaller, i té per Guillem de Senesterra,⁸³ senyor del castell de Palau Sator.

O. ADG, c. 3, n. 260, carta partida [PM 654].

26

1313 agost 24

f. 11v

El Capítol de la Seu, atès que els seus béns han estat ocupats per oficials del rei i ciutadans de Girona, requereix el bisbe que faci observar les constitucions del concili provincial de Tarragona.⁸⁴

27

1313 agost 29

ff. 11v-12v

Concòrdia entre el bisbe i el Capítol de la Seu sobre la forma de castigar els excessos dels capitulars.

O. ACG, perg. 1313-VIII-29, carta partida per ABC, amb els dos exemplars.

A. Còpia del s. XIV: ADG, RC, ff. 59v-60v.

B. Còpia de 1419: ADG, c. 8, n. 9 [PM 655].

C. ACG, *Llibre Verd*, ff. 76r-77r.

D. Còpia del s. XV: ACG, *Llibre d'en Calçada*, ff. 166r-167v.

a. MARQUÈS, RC 119 (45).

82. Cf. infra n. 296, 307, 403. El 16 de febrer del 1352 la seva vídua Guillema obtindrà llicència per a edificar altar de Santa Magdalena a l'església de Romanyà d'Empordà, U-19 f. 86r. El novembre del 1358 el bisbe li ferà un sisè del delme de Llagostera, G-6 f. 205r.

83. És Guillem I de Senesterra i de Santa Eugènia, fill de Bernat I de Senesterra († 1309), conseller d'Alfons III.

84. És la constitució *Item cum quidam*, del concili tarraconense del 1244, renovada posteriorment en d'altres concilis provincials: PONS GURI 277, 280-281, 292, 302, 306, 326, 345, 355, 359-360, 369-371, 384-385.

28

1313 setembre 21

ff. 13r-14v

*Bernat de Prat,*⁸⁵ *de Santa Maria de Camós, reconeix tenir en feu pel bisbe el delme de certes terres, en nombre de 49, que es descriuen, i satisfà 35 sous.*

O. ADG, c. 2, n. 141, carta partida [PM 658].

A. Còpia del s. XIV: ADG, CC, ff. 404r-405v.

a. MARQUÈS, CC 546.

29

1313 setembre 20

ff. 14v-15r

*El bisbe, a requesta de l'abat de Vilabertran*⁸⁶ *i previ informe de Bartomeu de Mitjavila,*⁸⁷ *tresorer, i Guillem Tarascó,*⁸⁸ *prevere de Capítol de la Seu, aprova els establiments que el monestir de Vilabertran ha fet de terres que fins ara cultivava directament.*

30

1313 setembre 21

ff. 15r-16v

Guillem Pere, del Roure, i Guillema, esposa seva, esdevenen hospitalers d'Olot.

O. ADG, c. 3, n. 126 [PM 657].

A. Còpia del s. XIV: ADG, RC, ff. 165r-166r.

a. MARQUÈS, RC 120 (141).

85. Cf. *infra* n. 234, 253. Té un fill a propòsit del qual el bisbe declararà el juny de l'any 1334 que no és inhàbil per a rebre ordres, no obstant que s'ha tallat part del dit auricular de la mà esquerra, U-5 f. 164rv.

86. Molt probablement es tracta de l'abat Pere (1308-1312). El seu successor Guillem de Sexà (1314-1319) trigaria mesos a substituir-lo.

87. Cf. PONTICH, *Series*, f. 286r.

88. Cf. *ib.*, f. 383r.

31

1313 setembre 21

ff. 16v-17r

*Bernat de Banch,*⁸⁹ *obtentor del benefici establert a l'altar de St. Antoni, de Sant Vicenç de Besalú, presta obediència canònica al bisbe.*

32

1313 setembre 21

ff. 16v-17r

Bernat de Beçols, domer de Sant Silvestre del Mor, satisfà l'aureum que pertoca satisfer als domers quan hi ha nou bisbe, i presta obediència.

33

1313 octubre 9

f. 17v

Nota d'obediència prestada per Ramon de Puig, domer de St. Fructuós d'Ausinyà.

34

1313 octubre 10

f. 17v

*Nota semblant d'obediència prestada per Pere Sunyer,*⁹⁰ *domer de Sant Martí de Capellada.*

---

89. Cf. infra n. 329.

90. El 9 d'abril del 1313 Pere Sunyer és sergent de l'ordre del Temple i requereix el bisbe de Girona que executi una provisió papal relativa a la seva sustentació, G-4, f. 12v. L'octubre següent ja és domer de Sant Martí de Capellada, G- 6 f. 17v. És un supervivent al capdavall afortunat del gran trasbals i destrucció successiva que sofrí l'ordre del Temple a principis del s. XIV. Cf. infra n. 74.

35

1313 octubre 10 f. 17v

Nota semblant per Bernat de Costa, diaca de S. Vicenç de Besalú, que paga mig aureum.

[Full blanc, no numerat, amb inscripció: «Liber notarum que pro maiori parte ad episcopalem pertinent dignitatem»].

36

1313 octubre 19 f. 18rv

Pere de Brugat, procurador de Pere, domer de Sant Joan de Balbs, i de Pere, domer de Sant Quintí de Bas, és absolt d'excomunió per no pagar l'aureum.

37

1313 octubre 19 ff. 14v-15r

El mateix presta obediència.

38

1313 novembre 12 f. 19r

Pere de ça Guarata, domer de Sant Miquel de Meians, presta obediència i satisfà al bisbe l'aureum.

39

1313 novembre 13 f. 19rv

Perpinyà d'Aiguaviva, domer de St. Julià de Ribelles, presta obediència i rep l'absolució d'excomunió.

40

1313 octubre 6

f. 19v

Ramon de Vilamarí,⁹¹ paborde de Maig a la Seu per mort de Berenguer de Juià,⁹² prevere de Capítol, fa poders a Dalmau de Pujals,⁹³ prevere de Capítol, per governar la pabordia.

41

1313 octubre 9

f. 19v-20r

A súplica de Berenguer de Fornells,⁹⁴ cavaller, fill de Berenguer de Fornells, cavaller de Beget, el bisbe autoritza la construcció d'una capella de la Mare de Déu prop del seu castell, on haurà de celebrar el diaconil de Beget, al qual el constructor apujarà la renda del benefici fins a 150 sous.

42

1313 octubre 9

f. 20r

El bisbe Guillem⁹⁵ ferma a Simó de Trilla,⁹⁶ fill de Simó de Trilla, cavaller, un quart del delme de Maçanes, i li ferma rebut de 300 sous.

O. ADG, c. 4, n. 20 [PM 660].

---

91. Cf. *ib.*, f. 394r.

92. Cf. *ib.*, 268r.

93. Cf. *supra* n. 20.

94. El 1276 un Berenguer de Fornells és capellà de Beget i dóna i rep en resignació la capella de Sant Valentí de Salarsa, parròquia de Beget, D-152 ff. 54r-56r. Probablement és el notari episcopal documentat entre 1272 i 1275, PM 301-302, 312, 314; CC 494, 496, 499. Cf. *infra* n. 167.

95. Cf. *supra* n. 10, 15.

96. Cf. *infra* n. 84, 141, 201, 254, 260. Cf. Josep M. MARQUÈS – Èrika SERNA, *La família Trilla i el sepulcre delcavaller Asbert († 1334) de Vilanova de la Muga*, dins «AIEE», 32 (1999), 113-125.

43

1313 octubre 9 f. 20r

El mateix ferma debitori de 300 sous.

44

1313 octubre 10 f. 20v

El bisbe, atès que el monestir de S. Daniel està endeutat, mana rebre una o dues monges, a fi que amb el seu dot es puguin pagar deutes sense vendre immobles.

45

1313 octubre 19 ff. 20v-21r

El bisbe ferma a Guillem d'Avinyó,⁹⁷ fill de Bernat d'Avinyó,⁹⁸ els delmes que té a la diòcesi de Girona per successió del seu pare.

46

1313 octubre 16, Girona f. 21r

Malgaulí,⁹⁹ comte d'Empúries, reconeix tenir en feu pel bisbe els delmes dels peixos del seu comtat.

O. ADG, c. 3, n. 147 [PM 662] i còpia.

A. Còpies del segle XIV: ADG, CC, ff. 380rv i 380v-381r.

B. Còpia «vidimus» de 1475: ADG, c. 7, n. 85.

a. MARQUÈS, CC 547.

97. Cf. infra n. 159. El 1271 un Guillem d'Avinyó, probable avi del nostre, comprava el delme de Costes, a Peralada, per 2.100 sous a Jaume de Vallgornera, fill de Berenguer Sord, PM 293. El nét Avinyó va vendre en data incerta la meitat del delme de Solanes a Pere de Canadal per 5.300 sous, i Canadal feia concòrdia amb el bisbe Berenguer de Cruilles sobre la manera de pagar el foriscapi, PM 1241-1242.

98. Cf. infra n. 151, 159. Bernat d'Avinyó tingué un altre fill, Ponç, per al qual cf. infra n. 151. Bernat d'Avinyó ja era mort el 1325, quan la seva vídua Guillema comprava a Bernat de Closa el dret que tenia sobre el delme que Guillema rebia a les parròquies de Llanars i Solanes per 1.600 sous melgoresos, PM 917.

99. Cf. *Lletres* I, n. 48 nota 147; infra n. 82, 108.

47

1314 abril 6

f. 21v

*El bisbe assigna al monestir de Sant Daniel termini peremptori fins a Pentecosta per rebre dues monges.*¹⁰⁰

48

1314 abril 17

f. 22r

*Bernat de Banyuls,*¹⁰¹ *prior del monestir de Santa Maria de Besalú, reconeix al bisbe el deure que té d'acudir al sínec diocesà i ser sotmès a la jurisdicció de la Seu de Girona.*

49

1314 juny 1

f. 22v

*Guillem de Palau,*¹⁰² *cavaller, reconeix tenir en feu pel bisbe de Girona el delme de Vilamanisclé i Noves que ha comprat a Ermessenda Taberner*¹⁰³ *i al seu fill Arnau,*¹⁰⁴ *de Peralada, i en rep la ferma pagant 1.000 sous.*

O. ADG, c. 3, n. 25, carta partida [PM 666].

A. Còpia del segle XIII: ADG, CC, f. 393r.

a. MARQUÈS, CC 548.

100. Hi ha nota que l'assignació fou anul·lada pel bisbe.

101. Fou prior des del 1313 al 1317: DHEC I 295-297, amb la bibliografia que s'hi cita. Cf. infra n. 62 i 80.

102. Senyor de Vilamanisclé, el 1327 serà marmessor del comte Malgaulí d'Empúries, U-3 f. 16v, i el 1328 executor testamentari de Guillem de Garriga, cavaller, U-3 f. 170r. Consta mort el 1336, infra n. 321.

103. Cf. infra n. 340

104. El maig del 1330 el bisbe concedirà llicència perquè Arnau Taberner i l'abat Pere del monestir de Colera poguessin permutar rendes, U-4 f. 94v.

50

1314 juliol 18

f. 23r

El bisbe ferma a Bernat¹⁰⁵ de Forques, de Cantallops, dues parts del delme de Noves que té per donació de Guillemà Cornellà,¹⁰⁶ tia seva de Dalfià i viuda de Ferrer de Castelló, que té per Guillem de Güell,¹⁰⁷ cavaller.

O. ADG, c. 3 n. 276, carta partida [PM 669].

51

1314 juliol 18

f. 23r

Bernat de Forques, cavaller, ferma debitori de 250 sous per la ferma anterior.

52

1314 agost 7

f. 23v

El bisbe ferma a Bernat Loreta,¹⁰⁸ prior de Roca-rossa, la meitat del delme que rep a Maçanet de la Selva per venda feta per Ramon de Marata,¹⁰⁹ cavaller, i la seva esposa Agnès al seu predecessor Guillem Loreta.¹¹⁰

O. ADG, c. 4, n. 126, carta partida [PM 671].

A. Còpia del s. XIV: RC, f. 131rv.

a. MARQUÈS, RC 122 (103).

---

105. El 2 de novembre fou excomunicat pel bisbe per haver pres part, amb el més florit de la cavalleria empordanesa, en un atac a possessions del monestir de Sant Pere de Roda, U-1 f. 11r. El vescomte Jofre IV de Rocabertí li feia un llegat en el seu testament del 1298, PM 529. Cf. infra n. 51, 249.

106. És filla de Ramon de Cornellà, i consta que tenia les dues parts del delme de Noves el 1292, aleshores per Ramon de Güell, PM 493.

107. Guillem de Güell, fill de Ramon de Güell, és cavaller de Llers. Cf. infra n. 249. El 1325 serà marmessor del cavaller Ramon de Vilamarí, G-5 f. 57v. Es casà amb Brunissendis, filla de Bernat Oliver, U-2 f. 41v. Era parent acostat de Bernat de Güell, ardiaca de la Selva i obligà amb ell rendes per 10 lliures anyals a fi d'instituir un benefici a l'altar de Sant Antoni de Llers, U-2 f. 82v, fundació efectuada el 1328, quan Guillem de Güell ja era mort, per la seva vídua, dotant-la amb el mas Om, G-6 160rv. Cf. infra n. 249.

108. Prior entre 1300 i 1314, fou el qui manà compilar el *Cartoral* del monestir de Rocarossa: cf. DHEC III 271.

109. Fundà benefici a Maçanet de la Selva: D-157 f. 39rv, D-160 f. 10v, G-19 ff. 122v-123r.

110. Prior entre 1275 i 1294: DHEC III 271.

53

1314 agost 9

f. 24r

Brunissendis de Planaferrera, de Sant Miquel de Campmajor, reconeix al bisbe tenir per ell el delme del seu mas Planaferrera.

O. ADG, c. 3, n. 82 [PM 672].

54

1314 agost 13, Girona

f. 24rv

El bisbe dona a manlleta de 4.000 sous fra Bernat Roig,¹¹¹ prior de Sant Miquel de Cruïlles, que era a la presó al palau episcopal, a fi que pugui moure's per certes peces del palau que s'enumeren, manlleta que presta Bernat de Banyoles,¹¹² ciutadà de Girona.

55

1314 setembre 3 – octubre 21

f. 24v-27r

Procés d'haver el bisbe visitat l'església de Sant Vicenç de Besalú, amb requisitòria a Guillem d'Amatller,¹¹³ domer, de pagar la procuració; atesa la negativa d'aquest, es

111. Prior entre 1313 i 1314: ZARAGOZA 153.

112. Família patrícia de Girona, GUILLERÉ I 251, 482; II 52, 312, 431, 444.

113. El 1305 un Guillem Amatller (dit també Ametller i d'Ametller) és canonge de Sant Feliu de Girona, G-2 f. 48v; el 1306 és beneficiat de l'epístola de la Seu, G-2 f. 65v; el 1307 és titular de la capellania de Vulpellac, G-2 f. 69v. Probablement diferent d'aquest, el nostre Guillem Amatller sembla un personatge aferrat a la vila de Besalú des del 1312 al 1344. L'octubre del 1312 s'havia fet presentar per Guerau, prior de Santa Maria de Besalú, per a la doma de Pampalona de Sant Vicenç de Besalú; examinat, fou trobat sense ciència suficient, i es comprometia a assistir a les lliçons dels framenors de Girona, ADG, Pergamins de Besalú, 329; és domer de Sant Vicenç de Besalú a partir del 1313, satisfent l'*aureum* degut al bisbe per la presa de possessió del seu benefici, G-6 ff. 8v-9r, *Amer* 46. El 1321 el bisbe l'exonera temporalment de la cura d'ànimes, G-3 f. 137r. L'octubre del 1325 reconeix a Rostany Gaudissard, prior de Santa Maria de Besalú, que el seu predecessor a Sant Vicenç, Guillem de Sales, havia permutat el 1317 una part del seu jardí per una altra terra que es té per Santa Maria de Besalú, i l'havia establerta a Pere de Santamaria, del qual rebia 3 sous de cens, i reconeixia el dret de Santa Maria a cobrar-los, ADG, Pergamins de Besalú, 381. El 1326 té un embolic amb una dona casada, na Serra, i el bisbe fa fer enquesta, U-2 f. 118rv; en comptes de pena de privació de benefici, li imposa multa de 100 sous, U-2 f. 7rv. El 1330 està malalt i se li permet de dele-

confia la cura d'ànimes a Bernat de Cortil,¹¹⁴ clergue; requisitòria a Guillem de Sales,¹¹⁵ sagristà, de pagar la susdita procuració, i compareixença final de l'esmentat Ametller, que promet satisfer-la i és absolt d'excomunió.

56

1314 octubre 22 f. 26r

Nota d'haver el bisbe encomanat la cura d'ànimes de Sant Vicenç de Besalú a Bernat Clara.

57

1314 octubre 22 f. 27 rv

El bisbe absol Guillem de Sales,¹¹⁶ sagristà de S. Vicenç de Besalú, de l'excomunió incorreguda per manca de pagament de la procuració de visita.

58

1314 octubre 25 f. 27v

Bernat de Bauçols, clergue del Mor, reconeix posseir il·legítimament el seu benefici, que li ha conferit el prior de Besalú, i en rep la cura d'ànimes annexa del bisbe, a qui presta obediència.

---

gar la cura d'ànimes en clergue idoni durant un any, U-4 ff. 112v-113v, llicència renovada el 1331, U-4 f. 169r, reiterada el 1332, U-5 f. 54r, i ampliada per quatre anys el 1334, U-5 f. 158r. Segons ADG, Pergamins de Besalú, 426, el febrer del 1344 seria domer de Santa Maria de Besalú.

114. Cf. supra n. 6.

115. Consta com a domer de Sant Vicenç de Besalú a partir del 1277, ADG, Pergamins de Besalú, 240-241, 314 b). El 1281 el prior de Santa Maria de Besalú li intima, a ell i a d'altres, de fer pública l'excomunió de Ramon d'Ermedàs, diaca de Sant Vicenç de Besalú, per contumàcia, *ib.*, 255. El mateix any exigia al prior de Santa Maria un convit pactat a canvi d'una possessió que Robau de Fornells havia donat a Santa Maria, *ib.*, 259. El 1285 era marmessor de Guillem de Castellfollit, de Besalú, el qual fundava a Sant Vicenç un aniversari dotat amb 2.000 sous i constituïa hereus els pobres de Jesucrist, *ib.*, 269. Entre 1312 i 1314 és documentat com a sagristà de Sant Vicenç: G-6 f. 32a; cf. infra 57, 67.

116. Cf. supra n. 55, infra n. 67.

59

1314 octubre 29

f. 27v

El bisbe ferma a Guillem Ramon de Soler,¹¹⁷ cavaller, el delme de Vilartolí, parròquia de Sant Climent Sescebes, que ha comprat a Jaume de Mollet, cavaller.

O. ADG, c. 3, n. 164, amb dos exemplars preparats per partir, sense cloure [PM 673].

60

1314 octubre 29

ff. 27v-28r

Guillem Ramon de Soler¹¹⁸ ferma debitori de 100 sous barcelonesos per la ferma anterior.

61

1314 novembre 18

f. 28r

Bernat,¹¹⁹ abat de Banyoles, Ferrer,¹²⁰ abat d'Amer, Ramon,¹²¹ prior de Lladó, Guillem,¹²² abat de Sant Pere de Galligants i Joan,¹²³ paborde de Sant Martí Sacosta, fermen al bisbe debitori de 450 sous per haver-los redimit del privilegi de cenes que tenia als seus monestirs.

---

117. Cf. infra n. 60, 336.

118. Cf. supra n. 59, infra n. 336.

119. És Bernat de Vallespirans: cf. ZARAGOZA 67-68.

120. És Francesc Ferrer de Mont-rodon: cf. ZARAGOZA 37.

121. És Ramon de Palol (1305-1328). Cf. Pere VAYREDA I OLIVAS, *El Priorat de Lladó i les seves filials*, Barcelona, Editorial Balmes 1930, 139.

122. És abat entre 1308 i 1320: cf. ZARAGOZA 189.

123. És Joan de Santa Llogaia, paborde des del 1305 probablement fins al 1323: cf. ADG, G-2 ff. 10r-18r, 46r, 74v.

62

(1314) 1315 gener 21 f. 28r

Guillem Bonamic, de Fullols, procurador de Bernat de Banyuls,¹²⁴ prior de Sta. Maria de Besalú, satisfà al bisbe 6 sous, part de la procuració de visita de Sant Andreu de Socarrats.

[F. 28v en blanc.]

63

1315 abril 8 f. 29r

Dalmau, vescomte de Rocabertí,¹²⁵ reconeix al bisbe que quan es cobra al seu vescomtat el bovatge per mort del comte d'Empúries, n'ha de satisfer el delme al mateix bisbe.

O. Perdut.

A. ADG, RC, ff. 106v-107r.

a. MARQUÈS, RC 126 (83).

64

1315 abril 9 f. 29rv

El mateix ferma debitori de 1.000 sous, part dels 2.200 que deu pel bovatge aplegat en ocasió de la mort del comte Ponç V Hug.¹²⁶

65

1315 abril 12 ff. 29v-31r

Concòrdia entre el bisbe i el Capítol de la Seu sobre les capellanies de renda inferior a 100 sous que es podran conferir a persones de fora del mateix Capítol.

124. Cf supra n. 48, infra n. 80.

125. És Dalmau IV de Rocabertí i d'Urgell, mort el 1324: cf. DHC 928b; supra n. 16, infra n. 196, 197, 258, 431.

126. Cf. *Lletres* I, n. 48 nota 151.

- O. ACG, perg. 1315-IV-1, carta partida per ABC, amb dos exemplars.
 A. Còpia del s. XIV: ADG, RC, ff. 3v-5r.
 B. ACG, *Llibre Verd*, ff. 79r-80r.
 a. MARQUÈS, RC, 126 (4).

66

[1315 abril 23]

f. 31rv

*El bisbe autoritza a Guillem Blanc a edificar capella de Santa Maria al Fau, parròquia de Carbonills.*¹²⁷

- O. ADG, c. 3, n. 117 i 121, carta partida, amb els dos exemplars [PM 677].
 A. Còpia del s. XIV: ADG, RC, ff. 166r-167v.
 a. MARQUÈS, RC 127 (142).

67

1312 novembre 29

f. 32av

*Guillem de Sales, procurador de Guillem de Sales,*¹²⁸ *sagristà de Sant Vicenç de Besalú, reconeix l'obligació de pagar l'aureum al nou bisbe, i el satisfà.*

68

(1312) 1313 gener 25

f. 32av

*Joan de Gravalosa,*¹²⁹ *clergue de Sant Andreu de Socarrats, fa reconeixement semblant.*

---

127. Còpia incompleta.
 128. Cf. supra n. 55, 57.
 129. Cf. supra n. 7.

69

1315 maig 1 de ff. 33r-34r

Dotalia (incompleta) del benefici de la capella de Vilamorell, parròquia de Borrassà, que el bisbe confereix a Arnau de Ribera, d'Olot.

O. ADG, c. 2, n. 82, carta partida [PM 679].

70

1315, maig 1 f. 34r

El bisbe ferma a Guillem de Galliners,¹³⁰ cavaller, el delme de Vilademuls, que té per Guerau de Rocabertí,¹³¹ el delme de Vilaür i el delme de Maià que Ramon de Miralles,¹³² cavaller, marit d'Englentina de Cals, té per dit Galliners.

O. ADG, c. 3, n. 241, carta partida [PM 681].

71

1315 maig 2 f. 34v

El bisbe ferma a Guerau de Rocabertí¹³³ els delmes del castell de Vilademuls i el requereix a pagar terç del delme de Galliners que ha venut a carta de gràcia a Perpinyà de Puig,¹³⁴ de Peralada, cas que la venda esdevingués definitiva.

130. Banyoles III 572. El febrer del 1320 la seva esposa Saurina havia venut a Ramon de Galliners un terç del delme de Vilaür, PM 821.

131. Cf. supra n. 22, infra n. 71, 239.

132. Cf. infra n. 114. El 28 de març del 1292 Ramon de Miralles, cavaller, reconeixia tenir un terç del delme de Maià per Ramon de Galliners, senyor de Santa Llogaia de Terri, PM 450. El 2 de maig del 1295 el bisbe fermava a Ramon de Miralles un terç del delme de Maià i una part del de Lligordà que tenia per successió del seu pare, Bernat de Miralles, cavaller, i al mateix i a la seva esposa Ermessenda, dita Englentina, un terç del delme de Fontcoberta i tres parts dels delmes dits de Serra i Torrent, parròquia de Sant Vicenç de Camós, PM 478 (= G-1 f. 17r). Ramon de Miralles i Ermessenda-Englentina tenien també un sisè del delme de Serinyà que el 15 de maig del 1299 havien venut a fra Guillem de Cistella, monjo de Banyoles, en vista a dotar un benefici al monestir, PM 541. El maig del 1306 dotaven amb 6.000 sous, assegurats sobre el delme de Beuda, llur filla Elicsendis, que es casava amb Berenguer de Queixàs, PM 608.

133. Cf. supra n. 22, 70, infra n. 239.

134. La venda es produí el 16 de gener del 1314, i el cost pujà a 8.000 sous melgoresos; Perpinyà de Puig era draper: PM 665. El 6 d'octubre del 1339, Guillem de Rabós, fill de

72

1315 juny 19

f. 35r

Guillem de Sant Iscle,¹³⁵ fill de Dalmau de Sant Iscle,¹³⁶ cavaller, reconeix al bisbe tenir en feu per ell per raó del castell de Rupjà, les rendes que rep a les parròquies de Serra i Santa Coloma de Matella, i en rep la ferma tal com havien tingut el feu Ramon de Mont,¹³⁷ Ramon de Peralta¹³⁸ i altres predecessors.

O. Perdut.

A. Còpia del s. XIV: ADG, CC, f. 410v.

a. MARQUÈS, CC 552.

73

1315 juny 19

f. 35r

Guillem de Sant Iscle¹³⁹ reconeix tenir pel bisbe per raó del castell de Rupjà tot allò que rep al terme de Rupjà i en rep la ferma.

O. ADG, c. 3, n. 217, carta partida [PM 684].

A. Còpia del s. XIV: ADG, CC, 410v.

a. MARQUÈS, CC 553.

Perpinyà de Puig, reconeixia tenir pel bisbe el delme de Galliners, heretat del seu pare, PM 1.081.

135. El 15 de juny del 1315 reconeix al bisbe tenir diversos drets al terme de Rupjà, per raó del castell de Rupjà, PM 684. Un homònim antenat seu tenia feus a la Pera, Vilar de Ferreres, Rupjà, Sant Llorenç de les Arenes, Fonolleres, Santa Coloma de Matella, Parlavà i Ultramort; el 1260 aquests feus els tenia Ramon de Finestres per Guillema de Rupjà i pel castell de Rupjà, PM 236. Cf. infra n. 73.

136. Abans del 1300, Arnau de Peralta li donà dret de patronat sobre el benefici instituït a la capella de Santa Maria i Sant Pere de Peralta, G-1 f. 5v. El 1320 Brunissenda, filla de Dalmau de Sant Iscle, presentava Guillem d'Om al dit benefici, G-3 f. 5v. El novembre del 1324 Ramona, esposa de Dalmau de Sant Iscle, i Brunissenda, vídua de Dalmau de Torroella de Sant Iscle, venien al bisbe Pere de Rocabertí els censos que rebien a Rupjà per 500 sous, PM 914, G-5 ff. 18r-20v.

137. Cf. infra n. 261, 262. El gener del 1325, Gilabert de Cruïlles, sagristà de la Seu i futur bisbe de Girona, promet no tocar 1.000 sous dipositats a la banca de Pere de Santa Coloma, preu de compra feta a Ramon de Mont, cavaller, de certs masos de Llagostera, G-5 ff. 36v-37r.

138. El novembre del 1343 tindrà causa amb el comte d'Empúries, U-6 f. 172v.

139. Cf. supra n. 72.

74

1315 juny 27

f. 36r

Pere Sunyer,¹⁴⁰ clergue de la parròquia de Capellada, de la qual és sufragània la de Fares, compareixent davant Ramon de Vilarig,¹⁴¹ ardiaca i procurador de l'abat Berenguer de Sant Pere de Rodes,¹⁴² executor apostòlic de la gràcia de visita feta al bisbe de Girona, atès que s'havia negat a admetre a les esmentades esglésies Guerau Calvet, visitador del bisbe, suplica l'absolució d'excomunió i satisfà 16 sous 8 diners per si mateix, 16 sous 8 diners per l'obra de Sant Martí de Capellada i 16 sous 8 diners per Fares; és absolt d'excomunió.

75

1315 agost 12

f. 36r

Berenguer de Peralta,¹⁴³ cursor del bisbe de Girona, presenta a aquest una carta de l'arquebisbe Guillem¹⁴⁴ de Tarragona on aquest li comunica haver revocat el manament donat de no rebre dels litigants sinó coses de menjar i beure a títol de liberalitat.

76

1315 novembre 30

f. 36v

Pere de Cornellà,¹⁴⁵ cavaller, reconeix tenir en feu pel bisbe un sisè del delme d'Orfes i Espinavessa.

---

140. Cf. supra n. 34.

141. Cf. supra n. 9.

142. És Berenguer de Riumors, abat entre 1309 i 1334: ZARAGOZA 347.

143. L'octubre del 1322 Ramon de Vilamarí li farà procura per cobrar a Pere Gomir, de Castelló, 1.400 sous i 6 florins, que havia donat en comanda a Jaume de Vall, mercader de Mallorca; hi ha rebut signat el mateix dia, i en el document Berenguer de Peralta figura com a beneficiat a Sant Daniel, G-3 f. 178v.

144. És Guillem de Rocabertí: J. BLANCH, *Arxiepiscopologi de la Santa Església Metropolitana i Primada de Tarragona*, vol. I, Tarragona 1985, 179-189.

145. Cf. *Lletres* I, n. 180 nota 437; infra n. 240, 349, 361.

- O. ADG, c. 3, n. 24 [PM 688]
 A. Còpia del s. XIV: ADG, CC, f. 411r.
 a. MARQUÈS, CC 554.

77

(1315) 1316 gener 12 ff. 36v-37r

El bisbe, a petició de Berenguer Roig,¹⁴⁶ notari seu, l'autoritza a contreure matrimoni.

78

1316 febrer 12 f. 37v

El bisbe ferma a Arnau d'Alou,¹⁴⁷ cavaller, el delme del mas Beluç de Blanes i dues parts del delme de Lloret.

- O. ADG, c.4, n. 54 [PM 689].
 B. Una altra còpia del segle XIV: ADG, Mitra, c. 5, n. 6, f. 26v.

79

1316 febrer 17 f. 38r

El prior de Manlleu¹⁴⁸ presta obediència per l'església de Puigpardines.

- O. ADG, c. 3, n. 127, carta partida [PM 690].

---

146. Cf. supra n. 1, 2.

147. Cf. infra n. 184. Segons notícia de CC 588, la part del delme de la parròquia de Sant Romà de Lloret Arnau d'Alou la tenia per Bernat d'Orriols, el qual reconeixia tenir-la en feu pel bisbe el 19 d'agost del 1319.

148. De nom Bernat, fou elegit el 1315: cf. DHEC II 535.

80

1316 febrer 18

f. 38v

Bernat de Banyuls,¹⁴⁹ prior de S. Maria de Besalú, atès que els bisbes Pere¹⁵⁰ i Bernat,¹⁵¹ successor seu, havien visitat Sant Vicenç de Besalú, reconeix el dret de visita episcopal a Sant Vicenç.

81

1314 setembre 3

ff. 38v-40r

Acta de visita de Sant Vicenç de Besalú, amb informació rebuda dels clergues.

82

(1315) 1316 febrer 27

ff. 40r-41r

Presentació al bisbe per part de Malgaulí,¹⁵² comte d'Empúries, de carta reial que li ordena lliurar certes escriptures, i acte de compliment de la mateixa ordre.

83

1316 març 5

f. 41r

Galceran de Camós,¹⁵³ fill de Brunissenda de Camós,¹⁵⁴ de Sant Genís de Palafolls, reconeix tenir en feu pel bisbe les parts del delme de Tordera, Sant Genís de Palafolls i Vallmanya que tenia dita Brunissenda.

O. ADG, 4, n. 128, carta partida [PM 691].

A. Còpia del s. XIV: ADG, CC, f. 398rv.

---

149. Cf. supra n. 48, 62.

150. És Pere de Castellnou (1254-1279).

151. És Bernat de Vilert (1279-1291). Cf. supra n. 3 nota 51.

152. Cf. supra n. 46, infra n. 108.

153. Segons notícia del 8 de maig del 1326, Galceran de Camós fa 15 sous censals a la sagristia segona de la Seu, G-6 f. 27r.

154. El 23 de juliol del 1301 el bisbe Bernat de Vilamarí fermava a Brunissenda de Camós i al seu fill els delmes de Tordera, Palafolls, Vallmanya i una part del d'Arenys per 250 sous barcelonesos, PM 559.

a. MARQUÈS, CC 555.

84

1316 març 9

f. 41v

Dalmau de Palol,¹⁵⁵ fill i hereu de Pau de Palol,¹⁵⁶ cavaller, reconeix tenir en feu pel bisbe tres quartons del delme de Sant Jordi Desvalls,¹⁵⁷ que per ell té Guillem de Reixach,¹⁵⁸ de Banyoles, i una part del delme de Vila-romà i Vall-llobrega que per ell té Simó de Trilla,¹⁵⁹ fill de Simó de Trilla.

O. ADG, c. 1, n. 10, carta partida, amb els dos exemplars [PM 692].

85

1316 març 25

f. 42rv

El bisbe ferma a Ramon Xatmar,¹⁶⁰ cavaller, la meitat del delme de certs camps de Riudarenes que es descriuen.

155. Cf. infra n. 201.

156. A més del fill Dalmau, va tenir una filla, Esquiva, casada amb Pere de Roca, el qual li va obligar part del delme de Terrades i de Sant Llorenç de la Muga, G-2 f. 104v

157. El 23 d'octubre del 1343 venia els tres quartons a Pere Fresolf, clergue de la Seu (cf. *Lletres* I, n. 129 nota 326), juntament amb dues mitgeres censals de blat, per 650 sous, G-17 ff. 66v-67v.

158. Cf. PM 287, 395, 692, 813; CC 470, 499, 593 (= infra n. 193), 600 (= infra n. 201). El maig del 1283 Guillem de Reixach fa tractes amb Jaume d'Albons, clergue (xantre de Sant Feliu de Girona, PM 431), per vendre-li un quart del delme d'Albons, PM 395, sense que consti si el tracte prosperà. L'agost del 1322 Guillem de Reixach i Berenguer de Palau, capellà de Sant Jordi Desvalls, van haver de fer front a una ofensiva sobre el delme, menada per Guerau de Cervià (cf. infra, n. 187, 228, 276, 324), Ramon Feliu i Pere Berenguer, clergues de Sant Joan de Mollet; l'ocasió va venir del fet que Guerau de Cervià havia posat en conreu algunes terres a Sant Jordi Desvalls i, al moment de calcular delmes i primícies, Guerau va trobar la complicitat dels clergues de Sant Joan de Mollet per demanar a Hug de Cruïlles, abat de Sant Feliu de Girona, que fes d'àrbitre; immediatament Guillem de Reixach i el capellà de Sant Jordi reaccionaren intimant a l'abat que no procedís a l'arbitratge, perquè el delme ja tenia amo, G-3 f. 155rv. És evident que la maniobra de Guerau de Cervià buscava sostreure el delme dels nous conreus (aigualleixos?, terres novals?) a Guillem de Reixach.

159. Cf. supra n. 42, infra n. 141, 201, 254, 260.

160. Cf. *Lletres* I, n. 6 nota 29, infra n. 90, 175, 224, 225.

O. ADG, c. 4, n. 63 i c. 4, n. 61, carta partida, amb els dos exemplars [PM 693].

86

1316 abril 16

f. 42v

El bisbe ferma a Ramon de Coll,¹⁶¹ de Terrades, dues parts d'un terç del delme de Sant Llorenç de la Muga.¹⁶²

O. ADG, c. 2, n. 243, carta partida [PM 694].

87

1316 abril 16

f. 43r

Nota d'haver dit Ramon de Coll¹⁶³ fermat debitori de 50 sous.

88

1316 maig 5

f. 43r

El bisbe ferma a Pere de Fontroser, fill de Bernat de Fontroser,¹⁶⁴ cavaller, un octau del delme d'Aiguaviva.

O. ADG, c. 4, n. 45, carta partida, amb els dos exemplars [PM 695].

B. Una altra còpia del segle XIV: ADG, Mitra, c. 5, n. 6, f. 28r.

---

161. Cf. infra n. 87.

162. Segons notícia de l'abril del 1317, la part del delme fou comprada *pro indiviso* per Ramon de Coll i Simó d'Avinyó, cavaller de Llers, a Agnès, filla de Berenguer Roig de Gorgues, cavaller de Llers, PM 726 (= infra n. 122).

163. Cf. supra n. 86.

164. És un del nombrosos individus que van presentar injúries a la marmessoria d'Ermengol de Cervià, cabiscol de la Seu, mort ca. 1270 (cf. PONTICH, *Series*, f. 185r), D-152 f. 17v.

89

1316 maig 27

f. 43rv

El bisbe ferma a Ramon de Cortada, cavaller, un quart del delme de Calonge, que té per compra feta en 1294 a Elicsenda,¹⁶⁵ viuda de Galceran de Cartellà,¹⁶⁶ cavaller, i per Bernat de Cabrera.¹⁶⁷

O. ADG, c. 4, n. 23, carta partida, amb els dos exemplars [PM 696].

90

1316 juny 4

f. 44r

El bisbe ferma a Ramon d'Escala, fill de Berenguer d'Escala,¹⁶⁸ cavaller de Girona, un quart del delme d'Aiguaviva que té en feu per Ramon de Vilanova,¹⁶⁹ fill de Bertran de Bescanó,¹⁷⁰ aquest per Ramon Xatmar,¹⁷¹ senyor de Vilablareix, i aquest pel vescomte de Cabrera,¹⁷² el qual el té pel bisbe.

O. ADG, c. 3, n. 193, fatigat, carta partida [PM 697].

B. Una altra còpia del segle XIV: ADG, Mitra, c. 5, n. 6, f. 33r.

91

1316 juliol 5

f. 44v

El bisbe, atès que Pere de Torroella,¹⁷³ canonge de Barcelona, ha comprat a Bernat de Blanes, fill d'Arnau de Blanes,¹⁷⁴ cavaller, la meitat del delme de Martorell, la ferma.

165. Cf. nota següent.

166. És de la branca dels Cartellà senyors de Torcafelló, Maçanet, Vidreres, Salt i Vilobí, fill de Bernat de Cartellà († el 1243) i de Saura de Dosrius, castlana de Dosrius i Muntanyola; es casà amb Elisenda de Palau i fou castlà de Dosrius, perquè el seu germà gran, Bernat, mort el 1295, heretà la senyoria paterna de Torcafelló i Maçanet. Cf. infra n. 142.

167. Per la data cal identificar-lo amb Bernat I de Cabrera, fill de Ramon de Cabrera, senyor d'Anglès, per al qual cf. *Lletres* I, n. 14 nota 58. Cf. infra n. 285.

168. Aquesta és, per ara, l'única notícia que coneixem d'aquest personatge.

169. Cf. infra n. 113.

170. El 1289 té el delme de vuit masos de Ruïlles, parròquia de Mieres, en feu de Pere de Mata, CC 516. Cf. infra n. 113.

171. Cf. supra n. 85, infra n. 175, 224, 225.

172. L'identifiquem amb Bernat I de Cabrera, pel qual cf. *Lletres* I, n. 14 nota 58.

173. Cf. infra n. 303.

174. Cf. *Lletres* I, n. 87 nota 231; infra n. 332.

O. ADG, c. 4, n. 66, carta partida [PM 698].

92

1316 agost 3

ff. 44v-45r

*Francesc de Vilert*¹⁷⁵ reconeix tenir pel bisbe la meitat del delme d'Esponellà i presta homenatge.

O. ADG, c. 2, n. 175, sense cloure [PM 699].

93

1316 agost 3

f. 45r

*El bisbe ferma a Francesc de Vilert*¹⁷⁶ la part de delme que aquest rep a Montagut, indret de Jou.

O. ADG, c. 3, n. 300, carta partida [PM 700].

94

1316 agost 6

f. 45rv

Gueraua de Castanyet,¹⁷⁷ viuda de Ramon de Vilamontan, cavaller, i filla de Ponç Roig,¹⁷⁸ senyor de Castanyet, reconeix tenir pel bisbe la meitat del delme de Castanyet, per la qual fa en sínet mitja lliura de cera de cens.

175. Cf. infra n. 93, 161, 174, 312. El 1322 és patró del benefici fundat pel seu pare, Berenguer de Vilert, a l'església de Vilert, G-3, f. després de f. 187. El febrer del 1323 ferma debitori a Bernat de Vilert, ardiaca del Vallespir, de 4.000 sous rebuts en préstec, G-3 f. 221rv; el gener del 1325 li defineix totes les peticions que pogués fer-li, G-5 f. 28r, i ferma als seus marmessors rebut de 1.000 sous llegats pel difunt, G-5 f. 29r. El juny del 1335 Bernat de Vilert vendrà un quart del delme d'Esponellà, Centenys i Serinyà a Dalmau Costa, jurista de Besalú, el qual pagarà 600 sous pel terç, G-6 f. 151r.

176. Cf. supra n. 92, infra n. 161, 174, 312.

177. El febrer del 1335 Gueraua de Castanyet tindrà causa amb Pere Gispert, de Girona, actor de Pere Farner, sagristà menor de Castelló i marmessor de Joan Farner, de Castelló, G-9 ff. 124v-125r.

178. El novembre del 1279 Ponç Roig venia a Sampsó de Forn, de Girona, un quart del delme de Sant Dalmaí, que tenia per Arnau de Vilademany, PM 347.

O. ADG, c. 4, n. 49, carta partida [PM 701].

95

s. d.

f. 45v

Nota de debitori de 200 sous fermat per la mateixa.

96

1316 setembre 3

ff. 45v-46r

El bisbe ferma a Dolça, viuda de Pere de Segueró,¹⁷⁹ cavaller, la meitat del delme de Vilavenut que té en feu per Ramon d'Escales,¹⁸⁰ cavaller, que la té pel senyor del castell de Vilademuls, i en rep 50 sous.

O. ADG, c. 2, n. 225, carta partida, amb els dos exemplars [PM 702].

97

1316 setembre 9

f. 46r

Ponç d'Ullà,¹⁸¹ de Serra de Daró, reconeix tenir pel bisbe el terç del delme d'Ultramort que fou de Ferrer de Bellagarda,¹⁸² cavaller, i que ha comprat a Marquès de Santa Cecília,¹⁸³ paborde, i Pere de Cornellà,¹⁸⁴ procurador de l'Almoïna del Pa, i una part del delme de la mateixa parròquia que havia estat de Ferrer de Corçà, cava-

179. Probable parent (fill?) de Guillem de Segueró, al qual el bisbe Bernat de Vilert fermava el juliol del 1280 tres parts del delme de Segueró, la meitat del de Vilavenut i una part del de Sant Martí Sasserra, PM 354.

180. Fill de Bernat d'Escales; el setembre del 1310 es casa amb Estela, filla de Perela de Prats i aquesta li aporta en dot 80.000 sous barcelonesos, que Ramon assegura sobre el castell d'Escales i el delme de Vilanant, PM 639.

181. Cf. CC 547; infra n. 109.

182. En data incerta, *post* 1276, Ponç d'Ullà fermava debitori a Vidal de Queixàs i altres fidejussors de Marquès de Santa Cecília, paborde, i de Pere de Cornellà, procurador de l'Almoïna del Pa, de 2.000 sous, pels béns comprats a Ferrer de Bellaguarda, D-152 f. 65rv.

183. Marquès de Santa Cecília va vendre a Ponç d'Ullà les rendes de Rupjà que havien estat de Ferrer de Bellaguarda el 20 d'agost del 1276, D-152 f. 60rv.

184. Cf. *Lletres* I, n. 180 nota 437.

ller de Cruïlles, i de la seva esposa Ferrera, que ha comprat a Bernat de Santgenís i Arnau de Pontós,¹⁸⁵ procuradors de dit Ferrer.

- O. ADG, c. 3, n. 211, carta partida [PM 703].
- A. Còpia del s. XIV: ADG, CC, f. 411rv.
- B. Una altra còpia del s. XIV: ADG, D-152 f. 65rv.
- a. MARQUÈS, CC 556.

98

1316 setembre 16

f. 46v

Jaume de Masó,¹⁸⁶ fill de Bernat de Masó,¹⁸⁷ cavaller de Sant Llorenç de la Muga, reconeix tenir pel bisbe el delme de Carbonills.

- O. ADG, c. 2, n. 34, carta partida [PM 704].
- A. ADG, CC, ff. 392v-393r
- a. MARQUÈS, CC 557.

99

1316 setembre 30

ff. 46v-47r

El bisbe ferma a Huguet de Vilar,¹⁸⁸ cavaller de Siurana, dues parts del delme de Santa Llogaia d'Àlguema i de Palol de sa Baldòria, que té per donació de Bernat de Vilar,¹⁸⁹ de Vilamorell, germà seu.

- O. ADG, c. 3, n. 272, carta partida [PM 707].

---

185. El 13 de juny del 1343 el bisbe, atès que Saurina, filla d'Arnau de Pontós, cavaller, i viuda de Guillem de Galliners, cavaller, succeí el seu pare en una part del delme de Calabuig, li fermarà i li remetrà mig terç i lluïisme sota certes condicions, G-17 f. 10v.

186. Cf. infra n. 269, 304. El 7 de març del 1335, Guillem de Vilatenim, fill de Jaume Masó, cavaller de Sant Llorenç de la Muga, Simó Gallart, Guillem d'Avinyó, fill de Simó d'Avinyó, i Arnau de Masó, cambrer del monestir de Banyoles, fermen al bisbe debitori de 3.000 sous per la ferma del delme de Peralada i Cabanes, que Guillem ha heretat de Jaume Masó, G-9 ff. 136v-137r. Al cap de deu anys promet que si en el termini d'un any no ha comprat rendes de 25 lliures per l'altar de Santa Margarida de Sant Julià dels Torts, donarà aquesta quantitat cada any al capellà que en faci el servei, G-18 f. 16v.

187. El 7 de juliol del 1305 Guillem de Vilaüt i Guillem de Bellpuig, de Sales, cavallers, prometen pagar a Bernat de Masó, cavaller de Sant Llorenç de la Muga, 700 sous, dels quals li tenien signat debitori, G-2 f. 45r.

188. Cf. infra n. 100, 101.

189. El 1315 reconeixia no tenir dret de patronat a Sant Genís de Vilamorell, D-8 f. 405r.

100

s. d.

f. 47r

*El mateix Huguet*¹⁹⁰ *ferma debitori de 500 sous.*

101

1316 setembre 30

f. 47r

*El bisbe ferma a Pere de Font, de Jafre, batlle de Tonyà, un terç, del delme de Santa Llogaia d'Àlguema i Palol de Sabaldòria, comprada a Huguet de Vilar,*¹⁹¹ *cavaller de Siurana.*

O. ADG, c. 2, n. 42, carta partida [PM 706].

102

1316 octubre 1

f. 47rv

*Guillem de Camós,*¹⁹² *fill de Guillem de Camós,*¹⁹³ *cavaller de Santa Maria de Pineda, reconeix tenir en feu pel bisbe dues parts del delme d'Hortsavinyà.*

190. Cf. supra n. 99, infra n. 101.

191. Cf. supra n. 99, 100.

192. La cronologia dels documents de l'ADG permet, si no obliga, a distingir perfectament pare i fill. Aquest creiem que és esmentat per primera vegada en l'acte del nostre document, acte reiterat el 1320, infra 217-218. Entorn del 1326 va instituir benefici a l'altar de sant Jaume i sant Cugat, de Santa Maria de Pineda, amb renda de 200 sous anyals sobre possessions de Gaserans; el 5 de maig del 1326 el bisbe preguntava al paborde de Breda si les possessions eren feudals o alodials, U-2 f. 71rv. Obtinguda resposta, 19 de juny del 1326 el bisbe aprovava la fundació del benefici, G-6 f. 35r, perquè el 23 de juny següent, Sibil·la de Camós, mare i tutora d'Arnau de Camós, fill de Guillem de Camós, hi presentava Guillem Sabater, G-6 f. 36r. Posteriorment, el novembre del 1400, el benefici fou unit amb la claveria, D-175 f. 105rv. Cf. infra n. 217, 218.

193. Es tracta, molt probablement, del Guillem de Camós, cavaller, a qui Simó de Gironella lliurava l'any 1295 la fortalesa de Canvis que tenia a Santa Maria de Pineda, PM 480; el mateix a qui el bisbe el 10 de febrer del 1296 fermava per 600 sous un vuitè del delme de Santa Maria i Sant Pere de Pineda, comprat a Simó de Gironella, i delmes d' Hortsavinyà, que dit Guillem tenia obligats a la seva esposa Sibil·la per raó de núpcies, PM 487. El 3 de juliol del 1296 Guillem fermava al bisbe debitori de 600 sous per raó del terç de l'octau d'aquests

O. ADG, c. 4, n. 8 [PM 708], sense cloure.

103

1316 octubre 15

ff. 47v-48r.

El bisbe, atès que la batllia del delme que Ramon de Puigpardines¹⁹⁴ i la seva esposa Sibil·la prenen a Molló ha estat establerta a Ponç de Berquís,¹⁹⁵ que en rep redelme, ferma dit redelme per 300 sous.

O. ADG, c. 2, n. 27, carta partida [PM 709].

104

1316 novembre 26

f. 48rv

El bisbe ferma a Guillem de Bellpuig,¹⁹⁶ fill de Berenguer de Bellpuig, cavaller, el delme del mas de Brunells de Vall, de Tortellà, comprat a Arnau de Guixà,¹⁹⁷ de Sales, la seva esposa Sibil·la i el seu fill Ramon.

O. ADG, c. 2, n. 168, carta partida, signada pel bisbe Pere de Rocabertí [PM 711].

---

delmes, G-1 f. 30v, i el mateix dia prestava l'homenatge corresponent, G-6 f. 35r. El 7 de juliol següent reconeixia tenir pel bisbe dues parts del delme d'Hortsavinyà, PM 499.

194. Cf. PM 710, CC 505. El 9 de juliol del 1296, el bisbe fermava a Ramon de Puigpardines un terç del delme de Molló, G-1 f. 35r. Més tard, l'agost del 1332, Ramon ho va vendre tot a Mateu Corona, de Camprodon, per 32.500 sous barcelonesos, PM 980. Segons notícia del 1400, havia fundat benefici a Santa Maria de Creixenturri, on fou sebollit, U-89 f. 26v.

195. Cf. PM 710.

196. Cavaller de Sales, a la Garrotxa, hi ha notícia que el juliol del 1305 prometia, amb Guillem de Vilaüt, pagar a Bernat de Masó, de Sant Llorenç de la Muga, els 700 sous dels quals li tenien fermat debitori, G-2 f. posterior al 45. Cf. infra n. 281.

197. Cf. infra n. 112. Des del 1292 Arnau de Guixar té dues parts del delme de Talaixà, comprades a Guillem de Vilafant, cavaller, per 1.350 sous, PM 451. També posseïa almenys un sisè del delme de Pujals dels Pagesos, que el 1293 hipotecava per a dotar amb 3.500 sous la seva filla Elicsendis en casar-se amb Arnau de Roca, de Vilamarí, PM 460. El 1296 comprava una part del delme de Monteia per 540 sous barcelonesos a Arnau de Freixe i Guillem de Canadal de Montmarí, cavallers, PM 492. Cf. infra n. 112.

105

1316 novembre 27

f. 48v

Berenguer de Caselles, fill de Pere de Caselles,¹⁹⁸ de Serinyà, reconeix tenir pel bisbe el delme de certes terres de Serinyà.

O. ADG, c. 2, n. 119 [PM 663].

A. Còpia del s. XIV: ADG, CC, ff. 398v-399r.

a. MARQUÈS, CC 558.

106

1316 desembre 30

ff. 48v-49r

Ramon de Sitjar,¹⁹⁹ fill de Martí de Sitjar,²⁰⁰ ciutadà de Girona, reconeix tenir pel bisbe la meitat del delme d'Arbúcies, Sant Pere Desplà i Liors, i en rep la ferma.

O. ADG, c. 4, n. 117, dos exemplars, sense cloure [PM 712].

---

198. El juny del 1291 Pere de Caselles comprava a Guillem de Boixols els delmes i altres drets que rebia al mas Caselles de Serinyà, per 700 sous, PM 446.

199. Cf. infra n. 278. Membre d'una família patrícia gironina, jurat els anys 1327, 1329, 1332, GUILLERÉ II 251, 253, 269-270. El maig del 1336 el bisbe aprovarà a Ramon de Sitjar i a Guillem Sunyer, de Girona, els comptes de la marmessoria de Ponç Roig, clergue, G-11 f. 53v. Durant el trienni 1351-1353 serà batlle reial de Girona, GUILLERÉ 134, i el bisbe li farà intimar ordre de capturar el clergue Pere Boter, acusat de violències, PM 1179. Fou excomunicat per negligència en l'afer, fins que prometé capturar-lo, rebent l'absolució corresponent el 26 de març, G-27 f. 88r. Al cap de tres dies el bisbe li feia presentar una lletra del rei Pere III, datada a Barcelona el 4 de febrer anterior, on el rei declarava que el manament de pregonar a Girona que ningú no fes escriptures públiques en notaries no autoritzades pel rei s'havia d'entendre sens perjudici dels drets de la cúria episcopal, PM 1180. El juny del 1356 el bisbe li exigirà que pagui deutes, G-35 f. 20rv, i l'any següent li intimarà monitòria perquè ha començat a fer un rec al Ter sobre el rec comtal, perjudicant terres que fan cens a l'Església, U-31 ff. 200v-201r.

200. Cf. GUILLERÉ II 456.

107

1317 gener 20 f. 49r

Simó de Santmiquel,²⁰¹ fill de Dalmau de Santmiquel,²⁰² cavaller, reconeix tenir pel bisbe un terç del delme de Garrigoles.

O. Perdut.

A. Còpia del segle XIV: ADG, CC, f. 397v.

a. MARQUÈS, CC 560.

108

1317 gener 15 f. 49rv

Malgaulí,²⁰³ comte d'Empúries, reconeix tenir pel bisbe el delme de les parròquies de Sant Privat de Bas, Puigpardines, Sant Esteve de Bas i Molló, i en rep la ferma.

O. Perdut.

A. Còpia de 1334: ADG, c. 4, n. 100 [PM 714].

B. Còpia del s. XIV: ADG, CC, ff. 380v-381r.

a. MARQUÈS, CC 559.

109

1317 gener 19 f. 50r

El bisbe ferma a Francesca,²⁰⁴ filla de Ponç d'Ullà,²⁰⁵ de Serra, i esposa de Gispert de Pals,²⁰⁶ cavaller, el terç del delme de Sant Sadurní que dit Ponç li ha donat per causa de núpcies.

---

201. Cf. infra n. 237.

202. El 1302 reconeixia tenir en feu pel bisbe un terç del delme de Sant Sadurní de Garrigoles, CC 533. Té un altre fill documentat com Bernat de Mollet, el qual l'any 1309 infeuda la batllia del delme de la parròquia de Palau Saverdera a Pere Trilla, PM 628. El 1317 el delme de Palau és a les mans d'Asbert de Trilla, PM 741 (= CC 568).

203. Cf. supra n. 46, 82.

204. El novembre del 1304, Francesca, esposa de Gispert de Pals, reconeixia tenir en feu per Ramon Arnau de Sant Sadurní el delme que rebia a Sant Sadurní, PM 596. Per tant, entre el 1304 i el 1317, Ponç d'Ullà, pare de Francesca, el comprà a Ramon Arnau de Sant Sadurní.

205. Cf. supra n. 97.

206. Cf. CC 564, 588; infra n. 110, 237.

O. ADG, c. 17, n. 30, carta partida, [PM 715].

110

s. d.

f. 50r

Nota de debitori que ferma Gispert de Pals²⁰⁷ de 233 sous.

111

1317 gener 27

f. 50rv

El bisbe ferma a Castelló Martí, de Cabanes, el delme d'una terra dita Cosalba, situada a Masarac.

O. ADG, c. 1, n. 99, carta partida, signada pel bisbe Pere de Rocabertí [PM 716].

112

1317 gener 31

f. 50v

El bisbe ferma a Ramon de Guixà,²⁰⁸ fill i hereu d'Arnau de Guixà, cavaller de Sales, dues parts del delme de Talaixà, comprades a Guillem de Vilafant,²⁰⁹ cavaller, un terç del de Monteia, que dit pare comprà a Arnau de Freixe²¹⁰ i Guillem de Canadal de Montmarí,²¹¹ cavallers, i un altre terç del de Monteia, que té per berència.

207. Cf. supra n. 109, infra n. 237.

208. Cf. supra n. 104. Hi ha notícia del 1344 que Ramon de Guixà va vendre a Jaume de Vinyal, de Camprodon, una part del delme del mas Quera de Talaixà, que es té pel senyor del castell de Sales i pel cavaller Corsavell, G-17 f. 184r.

209. El document de compra és del 16 de maig de 1292: PM 451.

210. Cf. infra n. 116. El juliol del 1252, Arnau de Freixe, probable antenat del del document, dotava la seva esposa Agnès de Sant Esteve amb 50 marcs d'argent, PM 206. El 1290 Arnau de Freixe reconeixia tenir pel bisbe una part del delme de Begudà, PM 437. La part del delme de Monteia fou venuda per Arnau de Freixe a Arnau de Guixà el maig del 1296 per 540 sous barcelonesos, PM 492. Al cap d'un mes, Arnau de Freixe i Ramon de Vilademany, canonge de la Seu de Girona, concordaven la partició dels delmes de terres noves a Begudà, PM 494.

211. Cf. supra n. 16, infra n. 209.

O. ADG, c. 2, n. 17, carta partida, signada pel bisbe Pere de Rocabertí [PM 717].

113

(1316) 1317 febrer 4

ff. 50v-51r

Ramon de Vilanova,²¹² de Bescanó, fill de Bertran de Bescanó,²¹³ reconeix tenir pel bisbe el delme de Ruilles, parròquia de Mieres.

O. ADG, c. 2, n. 195 carta partida [PM 718].

A. Còpia del s. XIV: ADG, CC, f. 394r.

a. MARQUÈS, CC 561.

114

(1317) 1317 febrer 10

f. 51r

El bisbe ferma a Ramon de Miralles,²¹⁴ cavaller, el terç del delme de Llampaiès que ha comprat a Ponç de Pont,²¹⁵ fill de Guillem de Pont,²¹⁶ cavaller d'Orfes, i la meitat del de Sant Maurici de Cals.

O. ADG, c. 3, n. 225, carta partida [PM 721].

115

1317 febrer 10

f. 51v

Ponç de Coll,²¹⁷ cavaller de Sant Martí de Cabissó, ferma debitori de 100 sous pel foriscapi del delme de Cabissó.

---

212. Cf. supra n. 90.

213. Cf. supra n. 90.

214. Cf. supra n. 70.

215. Cf. infra n. 404. Un seu fill, de nom Ramon de Pont, hipotecarà el delme de Gausès el 1347, pagant al bisbe 10 lliures, D-155 f. 30rv.

216. Cf. infra n. 404.

217. El juliol del 1280 el bisbe Bernat de Vilert fermava a Pere de Coll, cavaller, una part dels delmes de Tortellà, Sant Martí de Cabissó, Santa Maria d'Entreperes i Lliurona, PM 356. És probable que Ponç de Coll hagi heretat el delme de Cabissó de Pere de Coll. Cf. infra nota 231.

116

1317 febrer 10

f. 51v

*Berenguer de Freixe,*²¹⁸ *de Sant Martí de Llèmena, fill d'Arnau de Freixe,*²¹⁹ *cavaller, reconeix tenir pel bisbe la meitat del delme de Begudà.*

O. ADG, c. 2, n. 176, carta partida, amb els dos exemplars [PM 720].

A. Còpia del s. XIV: ADG, CC, f. 393rv.

B. Còpia de 1372: ADG, c. 2, n. 132b [PM 720].

a. MARQUÈS, CC 562.

117

1317 febrer 10

f. 52r

*El bisbe ferma a Simó Gallart,*²²⁰ *de Vilamalla, fill de Dalmau de Vilamalla, cavaller, el delme de Cantallops, que té per Bernat de Closa, cavaller.*²²¹

O. ADG, c. 3, n. 28, carta partida, amb els dos exemplars [PM 719].

118

(1316) 1317 març 20

f. 52r

*Pere Estruch,*²²² *fill de Berenguer Estruch, de Castelló, reconeix tenir pel bisbe un sisè del delme de Ventalló i Valveralla.*

218. Cf. infra 190, 239. Anys a venir, el gener del 1362, una néta de Berenguer de Freixe, Marquesa, esposa de Ramon de Catllar, filla de Guillem de Montcorb, vendrà a Jaume Portal, rector de Santa Maria de Camprodon, i als marmessors d'Arnau Ricart, domer de Beget, que havia instituït hereva la capella de Sant Valentí de Salarsa, la meitat del delme de Begudà i Montagut, i el bisbe l'amortitzarà a cens de 60 sous per als compradors, PM 1288, G-55 ff. 131r-133r.

219. Cf. supra n. 112.

220. Cf. *Lletres* I, n. 81 nota 214; infra n. 125.

221. Cf. infra n. 125, 126, 277, 344, 345, 346. L'any 1298 és marmessor del vescomte de Rocabertí, PM 529. El 1315 té infeudat la meitat del delme de Sant Miquel de Solans, PM 687. El 1325 vendrà a Guillema, vídua de Bernat d'Avinyó, cavaller, el dret que té sobre el delme que dita Guillema rep a les parròquies de Llanars i Solanes, per 1.600 sous melgoresos, PM 917. El 1326 haurà venut a Guillem de Canadal una part del delme d'Agullana, que el bisbe Pere d'Urrea li ferma per 400 sous, PM 928. Un altre Bernat de Closa, actiu a principis dels anys quaranta de la catorzena centúria, PM 1087-1088, 1098-1099, és un personatge diferent.

222. El 20 de març del 1318 Pere Estruch repetirà el reconeixement; la part del delme l'havia comprada a Ramon Renall, ciutadà de Girona, PM 753 (= CC 570).

119

1317 març 31

f. 52v

El bisbe ferma a Pere Simó Marquès, fill de Pere Marquès,²²³ de Llanars, una batllia del delme de Llanars que aquest té per establiment de Guillem de Palera,²²⁴ cavaller.

O. ADG, c. 2, n. 39, fatigat [PM 722].

120

1317 març 31

ff. 52v-53r

El bisbe ferma a Ponç de Finestres,²²⁵ fill de Ponç de Finestres, cavaller, un octau del delme de Rupjà comprat a Pere de Xesa,²²⁶ batlle d'Ultramort.

O. ADG, c. 2. n. 230 i c. 3, n. 205, carta partida, amb els dos exemplars [PM 723].

121

1317 abril 7

f. 53r

El bisbe ferma l'obligació que Berenguer de Paba,²²⁷ fill de Guerau de Paba, cavaller d'Aiguaviva, ha fet de la meitat del delme d'Estanyol a la seva esposa Sibil·la.²²⁸

---

223. Llinatge poc documentat a l'ADG. És Pere Marquès de Feitur a qui, com a batlle seu, el 1271 Guillem de Palera cedeix una part del delme de Llanars, PM 295. Cf. infra n. 335.

224. La vinculació dels Palera amb Llanars és antiga: ja l'any 1171 Arnau de Palera, la serva mare Porquera i el seu germà Guillem definien al bisbe de Girona les vicaries que es preniën a les esglésies de Cursavell, Lliurona, Palera, la Cot i Llanars, CC 324. Guillem de Palera cedeix el 1242 a Pere Marquès de Feitur la batllia d'una part del delme de Llanars per 12 marcs d'argent, PM 172, cessió reiterada el 1271, PM 295. El setembre del 1264, Guillem de Palera reconeixia tenir en feu pel bisbe de Girona la meitat del delme de Crespià, CC 486.

225. Cf. *Lletres* I, n. 77 nota 205.

226. Per aquest Pere de Xesa, sogre de Simó Gallart, cf. *Lletres* I, n. 81 nota 214, n. 193 nota 456.

227. Cf. infra n. 343. És incert que el Berenguer de Paba del nostre document sigui el qui el 12 de novembre del 1354 donarà a l'altar de Sant Joan de la parroquial de Peralada 50 lliures que li devia Pere Costa, de Vic, G-31 f. 139v.

228. Hi ha notícia que l'any 1352 el pare de Sibil·la, Berenguer de Rocasalva, obtenia llicència del bisbe Berenguer de Cruïlles d'exhumar-ne les restes a Vilademaný per a sepultar-

O. ADG, c. 4, n. 33, carta partida [PM 725].

122

1317 abril 9

f. 53r

Nota d'haver el bisbe fermat a Simó d'Avinyó,²²⁹ cavaller de Llers, un octau del delme de Sant Llorenç de la Muga.

O. ADG, c. 3, n. 275, carta partida [PM 726].

123

1317 abril 15

f. 53v

El bisbe ferma a Arnau Seguí,²³⁰ fill de Bernat Seguí, cavaller de Sant Martí de Cabissó, un quart del delme de Tortellà, comprat a Pere de Coll,²³¹ cavaller de Cabissó.

O. ADG, c. 2, n. 167, carta partida [PM 727].

B. Una altra còpia del segle XIV: ADG, Mitra, c. 5, n. 24, f. 118v.

---

la a Sant Climent d'Amer, tot i que ella havia elegit sepultura a Sant Pere Cercada, U-19 f. 111r.

229. Cf. infra n. 162; CC 593.

230. El 14 de maig del 1322 el bisbe aprovarà la fundació del benefici de Sant Joan Baptista a Sales de Llierca, fundat per Elicsenda, vídua d'Arnau Seguí, cavaller, Pere de Coll, cavaller, Brunissenda, germana d'aquest, Guillem de Coll, clergue i Guillem Subirós, i acceptarà la presentació de Guillem de Coll, G-3 ff. 129v-130r.

231. El 1280 el bisbe fermava a Pere de Coll, cavaller, una part dels delmes de Tortellà, Sant Martí de Cabissó i Santa Maria d'Entreperes, PM 356. El novembre del 1293 Guillema d'Espasèn, vídua de Bernat Seguer, de Sales, i Pere de Coll, cavaller de Sales, que reben any sí any no delmes a Cabissó (Sales) i Tortellà, convenen que el delme de Cabissó quedi per als Coll, i el de Tortellà i el de mas Brunells per als Seguer, PM 462. Cf. supra nota 217, infra n. 386.

124

1317 abril 22

ff. 53v-54r

El bisbe ferma a Pere Alenyà, de Corçà, la batllia de la meitat del delme que rep a Corçà Ramon de Juià,²³² cavaller, batllia que ha comprat a Ramon de Cornellà,²³³ ciutadà de Girona, i Jordana.

O. ADG, c. 1, n. 99, carta partida [PM 728].

125

1317 abril 25

f. 54r

Bernat de Closo,²³⁴ cavaller, reconeix tenir pel bisbe el delme de Cantallops, del qual té la meitat directament, i l'altra meitat la té per ell Simó Gallart,²³⁵ de Vilamalla.

O. ADG, c. 3, n. 81, sense cloure, dos exemplars preparats per partir-los per ABC [PM 729].

126

1317 abril 25

f. 54rv

El bisbe ferma a Bernat de Closo²³⁶ el delme d'Agullana, comprat a Bernat de Garrigàs,²³⁷ cavaller.

O. Com l'anterior.

232. CVf. *Lletres* I n. 197 nota 467; infra n. 315, 374, 411.

233. És l'escuder del bisbe Bernat de Vilamarí, casat amb Jordana, D-2 f. 245r, U-1 ff. 15r-16r, que ja consta mort l'agost del 1309, D-2 ff. 247v-248r.

234. Cf. supra n. 117, infra n. 126, 277, 344-346.

235. Cf. supra n.117.

236. Cf. supra n. 117, 125, infra n. 277, 344-346.

237. Cf. CC 620; infra n. 241.

127

1317 abril 28

f. 54v

El bisbe ferma a Gaufred d'Hortal,²³⁸ cavaller de Llers, una sisena part del delme de Sant Pere de Figueres i el delme d'Hortal.

O. ADG, c. 2, n. 183, carta partida [PM 730].

128

1317 maig 4

ff. 54v-55r

Bernat de Vilarig,²³⁹ fill de Gaufred de Vilarig,²⁴⁰ cavaller, reconeix tenir pel bisbe el delme de Vilarig.

O. Perdut.

A. Còpia del s. XIV: ADG, CC, ff. 393v-394r.

a. MARQUÈS, CC 563.

129

1317 maig 18

f. 55rv

El bisbe ferma a Bernat de Maià,²⁴¹ cavaller, dues parts del delme de Maià, pel qual fa cens de cinc sous, i en rep cinquanta sous.

O. ADG, c. 2 n. 154 [PM 757].

---

238. El setembre del 1326 Guerau de Cervià reconeix tenir pel bisbe el delme de Molins, subinfeudat a Bertran de Soler i per aquest a Gaufred d'Hortal, PM 927.

239. Cf. infra n. 388. El 1333 és marmessor de Ponç de Rocabertí, U-5 f. 121v. És patró del benefici de l'altar de sant Nicolau de l'església de Vilarig, U-5 f. 169v. Amb altres confreres de la confraria de l'església de Sant Llorenç de la Muga l'any 1338 va fundar el benefici del Corpus en aquella parroquial, D-7 f. 273r. En data indeterminada el seu fill Galceran reconeixia tenir pel bisbe el delme de Vilarig i una sisena part del de Figueres, G-6 ff. 196r-197r. Bernat de Vilarig tenia un germà que nomia Galceran, amb el qual residia l'any 1333 al castell de Carmencó, U-5 f. 86r.

240. Cf. infra, n. 325. És patró del benefici de sant Nicolau de Vilarig, G-4 f. 111r, U-2 ff. 106v-107r. La seva filla Elicsenda, casada amb Ramon de Garriga, el juny del 1336 té hipotecada una part del delme de Morasac i Requesens, G-6 f. 156v.

241. El maig del 1293 es casava amb Saurimonda, filla de Guillem Gallart, cavaller de Llers, la qual aportava un dot de 4.000 sous barcelonesos, assegurats sobre els delmes de Maià i Segueró, PM 455.

130

1317 juny 9, Ultramort f. 55v

*Ramon de Ribera,*²⁴² *cavaller, reconeix tenir en feu pel bisbe el delme del vilar de Tor, parròquia de Marenyà.*

O. ADG, c. 3, n. 27, carta partida [PM 733].

A. Còpia del s. XIV : ADG, CC, f. 400rv.

a. MARQUÈS, CC 564.

131

1317 juny 9 f. 56r

El bisbe garanteix d'evicció Ramon de Ribera pel delme anterior.

O. ADG, c. 3, n. 26 [PM 732].

132

1317 juny 14 f. 56r

*Arnau de Torroella,*²⁴³ *fill de Guillem de Torroella,*²⁴⁴ *cavaller de Torroella de Fluvià, reconeix tenir pel bisbe dues parts del delme d'aquesta parròquia.*

O. ADG, c. 3, n. 184 [PM 735].

---

242. Cf. *Lletres* I, n. 32 nota 112; infra n. 131, 222.

243. Cf. infra, n. 164. Hi ha notícia que l'any 1333 Blanca, esposa del cavaller Ramon de Vilatenim, obtenia llicència d'exhumar a Torroella de Fluvià les restes de la seva mare Beatriu, casada amb Arnau de Torroella de Fuvità, cavaller, per a posar-les en una ossera al monestir de framenors de Castelló d'Empúries, U-5 f. 97v.

244. Cf. infra n. 164.

133

1317 juny 28

f. 56v

*Dalmau de Gualta,*²⁴⁵ *de Torroella de Montgrí, fill d'Arnau de Gualta, cavaller, reconeix tenir pel bisbe la meitat del delme de Sant Iscle d'Empordà.*

O. ADG, c. 3, n. 15 [PM 736].

A. Còpia del s. XIV: ADG, CC, f. 411v.

a. MARQUÈS, CC 565.

134

1317 juny 28

f. 56v

Dalmau de Gualta, dit, fa semblant reconeixement al bisbe per raó del castell de Ruplà per les rendes que rep a Santa Coloma de Matella.

O. Perdut.

A. Còpia del s. XIV: ADG, CC, f. 412r.

a. MARQUÈS, CC 566.

135

1317 juny 28

ff. 56v-57r

*El bisbe ferma a Llorenç Ferrer,*²⁴⁶ *de Sant Miquel de Fluvià, un sisè del delme de Sant Miquel de Fluvià i Sant Genís de Palol, que té per compra feta a Pere de Sant Feliu de la Garriga,*²⁴⁷ *cavaller.*

O. ADG, c. 3, n. 296, carta partida [PM 737].

---

245. Cf. infra n. 134, 136-138, 340. Per part de la seva esposa Alamanda, difunta el juny del 1349, era patró de benefici a Ullastret, D-158 f. 16v.

246. Cf. supra n. 24.

247. Cf. supra nota 81.

136

1317 juny 28 f. 57r

Dalmau de Gualta reconeix tenir pel bisbe la meitat del delme de Sant Iscle d'Empordà.

Cf. supra n. 133.

137

1317 juny 28 f. 57r

Dalmau de Gualta, dit, fa semblant reconeixement al bisbe per raó del castell de Rupità per les rendes que rep a Santa Coloma de Matella.

Cf. supra n. 134.

138

1317 juliol 8 f. 57v

El bisbe ferma a Dalmau de Gualta, dit, la meitat del delme de Sant Iscle d'Empordà i la meitat del delme d'Ullà.

139

1317 juliol 11 f. 57v

Guerau de Montsoriu,²⁴⁸ cavaller, fill de Ponç de Montsoriu,²⁴⁹ cavaller, promet compondre amb el bisbe una part del delme de Sant Feliu de Buixalleu.

O. ADG, c. 4, n. 29, sense cloure [PM 738].

---

248. Cf. infra n. 205. El 1280 el bisbe fermava a Agnès, vídua de Ramon de Catllar, i al seu germà Geraldó de Montsoriu la meitat del delme d'Arbúcies per 300 sous, PM 352. Un antenat dels dos germans, que nomia Guerau de Montsoriu, l'any 1228 tenia un feu per Guerau de Cabrera i aquest pel bisbe, CC 423.

249. L'any 1228, quan el vescomte Guerau V de Cabrera, fill de Guerau IV, es va fer vassall del bisbe Guillem de Cabanelles pels feus que tenia per ell, féu de testimoni en l'acte un Ponç de Montsoriu, cavaller de la seva jurisdicció, PM 134 (= CC 423).

140

1317 juliol 15

f. 58r

*Berenguer de Jafre,*²⁵⁰ *cavaller de Jafre, fill de Guillem de Jafre, cavaller, reconeix tenir pel bisbe el delme de Cinc-claus, parròquia d'Empúries, i la meitat del de Sant Llorenç de les Arenes.*

O. ADG, c. 3, n. 153 [PM 740].

A. Còpia del s. XIV: ADG, CC, f. 412r,

a. MARQUÈS, CC 567.

141

1317 agost 12

f. 58r

*Asbert de Trilla,*²⁵¹ *cavaller, fill de Simó de Trilla,*²⁵² *cavaller, reconeix tenir pel bisbe una part del delme de Palau Saverdera, que té per ell Bernat de Mollet,*²⁵³ *fill de Dalmau de Sant Miquel.*

O. ADG, c. 2, n. 194 i c. 3, n. 207, carta partida, amb els dos exemplars [PM 741].

A. Còpia del s. XIV: ADG, CC, f. 412rv.

a. MARQUÈS, CC 568.

---

250. Cf. CC 547; infra n. 294, 307, 337. El 20 de juny del 1320 reconeixia tenir pel bisbe, com a senyor del castell de Rupjà, la meitat del delme de Sant Llorenç de les Arenes i el de Cinc-claus, que rebia de Dalmau de Fortià, PM 834 (= CC 607). És possible que encara fos viu el novembre del 1343, quan el bisbe s'oposava al propòsit que tenia de permutar béns amb el monestir de Cruïlles, U-6 f. 153rv.

251. Cf. Josep Me MARQUÈS I PLANAGUMÀ – Èrika SERNA, *La família Trilla i el sepulcre del cavaller Asbert († 1334) de Vilanova de la Muga*, dins «AIEE», 32 (1999), 113-125. Cf. infra n. 372, 378.

252. Cf. supra n. 42, 84, infra n. 201, 254, 260.

253. Cf. infra n.148. L'abril del 1308 Bernat de Mollet establia a Pere Trilla, de Palau Saverdera, la batllia del delme d'aquesta parròquia, PM 628.

142

1317 setembre 9 f. 58v

El bisbe ferma a Galceran de Cartellà,²⁵⁴ fill de Bernat de Cartellà,²⁵⁵ cavaller, senyor del castell de Dosrius, bisbat de Barcelona, la donació de la meitat del delme d'Arbúcies, Sant Pere Desplà i Liors que Guillem Pere de Palau, fill de Pere de Palau,²⁵⁶ cavaller, havia fet a dit Bernat.

O. ADG, c. 4, n. 107, carta partida [PM 743].

143

1317 desembre 29 f. 59r

Bernat Gaufred,²⁵⁷ fill de Pere Gaufred,²⁵⁸ de Besalú, reconeix tenir pel bisbe un quart del delme de Tortellà.

144

(1319) 1320 març 8 f. 59r

Nota d'haver fet el mateix homenatge al bisbe Pere de Rocabertí i haver satisfet 300 sous.

O. ADG, c. 2, n. 169, carta partida [PM 822].

A. Còpia del s. XIV: ADG, CC, f. 395r.

a. MARQUÈS, CC 604.

254. És el nebot del Galceran de Cartellà esmentat supra n. 89.

255. És Bernat de Cartellà, senyor de Torcafelló i Maçanet, Vidreres, Salt i Vilobí, fill de Pere Galceran I de Cartellà i d'Ermesenda de Maçanet, senyora de Torcafelló i Maçanet; es casà amb Saura de Dosrius i morí el 1243. És germà del Galceran de Cartellà esmentat supra n. 89.

256. Cf. CC 563. El 21 d'octubre del 1329 reconeixerà que deu 200 sous, rebuts en préstec, a Jaume Ferrer, prevere de Capítol, G-3 f. 31r. El 21 de març del 1325 ferma rebut als marmessors de Bernat de Vilert de 200 sous en concepte de llegat, G-5 f. 31v. El 1333 serà marmessor de Ponç de Rocabertí, U-5 f. 121v.

257. Els Gaufred i concretament un Bernat Gaufred ja són a Besalú el març del 1238, CC 460. Cf. infra n. 145, 234. El mateix reconeixement serà reiterat el 8 de març del 1320, CC 604. El febrer del 1328 ha estat nomenat pel rei, amb altres, col·lector del bovatge, G-6 ff. 156v-157r, U-3 f. 72rv, PM 957. El desembre de l'any 1331 ferma debitori al bisbe de 100 sous pel terç del delme de Maians, tingut en feu pel senyor de Bestracà, G-8 f. 4v. L'agost del 1337 haurà venut el quart del delme de Tortellà a Bernat de Prat, de Besalú, PM 979.

258. Cf. infra n. 145.

145

1317 desembre 29

f. 59rv

Bernat Gaufred, fill de Pere Gaufred, de Besalú promet fer satisfacció dels terços, lluismes i foriscapís del delme de Tortellà.

146

1318 gener 30

ff. 59v-60r

El bisbe ferma a Ferrer de Cruïlles,²⁵⁹ cavaller de Caldes, com a fill d'Agnès de Perella, hereva de Brunissenda de Perella, dos octaus del delme de Caldes.²⁶⁰

147

1318 febrer 1

f. 60r

Ramon d'Escala,²⁶¹ de Besalú, reconeix tenir pel bisbe una part del delme d'Usall, com a hereu de Garsenda, esposa de Ramon d'Escala i hereva de Pere Negre, de Besalú.

O. ADG, c. 2, n. 166 [PM 752].

A. Còpia del s. XIV: ADG, CC, f. 412v.

a. MARQUÈS, CC 569.

148

1318 gener 11

f. 60r

El bisbe ferma a Elicsenda, esposa de Bernat de Mollet, un terç del delme de Sant Martí de Maçanet.

O. ADG, c. 4, n. 57, carta partida [PM 748].

---

259. El març del 1303 rep en dot de Cecília, filla d'Arnau de Colomers, futura esposa seva, 3.400 sous i ell li atorga a ella la mateixa quantitat en concepte de donació per causa de núpries, en part assegurada sobre el delme de Franciac, PM 579.

260. El bisbe Bernat de Vilert els fermava a Brunissenda l'any 1291 per 100 sous, PM 442.

261. Reconeixement reiterat el 23 d'agost del 1318, PM 766 (= CC 575).

149

1318 abril 10

f. 60v

Guillem Marenjà, de les Olives, parròquia de Garrigoles, reconeix tenir pel bisbe un dotzau del delme de Garrigoles, comprat pel seu avi a Ponç de Llampaiès, cavaller.

- O. ADG, c. 3, n. 50, carta partida [PM 754].
 A. Còpia del s. XIV: ADG, CC, ff. 412v-413r.
 a. MARQUÈS, CC 572.

150

1318 abril 10

f. 60v

Ramon Marenjà,²⁶² de les Olives, reconeix tenir pel bisbe un dotzau del delme de Garrigoles.

- O. ADG, c. 3, n. 49 [PM 755].
 A. Còpia del s. XIV: ADG, CC, f. 397rv.
 a. MARQUÈS, CC 571.

151

1318 juliol 5

f. 61rv

El bisbe ferma a Ponç d'Avinyó,²⁶³ fill de Bernat d'Avinyó,²⁶⁴ cavaller, la meitat del delme de Biure i una part del de Llers; ferma també a Blanca, esposa de dit Ponç, un quart del delme de Maçanet de Cabrenys.

- O. ADG, c. 3, n. 255, carta partida [PM 760].

---

262. És home propi de Gispert Fulcarà, sagristà segon de la Seu, i l'any 1325 es proposa anar a Sardenya per a recuperar béns d'Arnau Marenjà, germà seu, prometent a Fulcarà que quan torni li'n pagarà terç, G-5 ff. 34v-35r. Cf. infra n. 305.

263. El 11 de maig de l'any 1303, el bisbe Bernat de Vilamarí li fermava la donació del delme de Biure que li havia fet Guillem de Cistella, cavaller, i la d'un terç del delme de Maçanet feta a la seva esposa Blanca, hipotecada a dit Ponç, PM 593.

264. Cf. CC 491; supra n. 45, infra n. 159.

152

1318 juliol 11

f. 61v

*Guillem de Biure,*²⁶⁵ *fill de Ponç de Biure, cavaller de Sant Joan de les Abadesses, reconeix tenir pel bisbe un sisè del delme de Borrassà.*

O. ADG, c. 3, n. 245 [PM 761].

A. Còpia del s. XIV: ADG, CC, f. 413r.

a. MARQUÈS, CC 573.

153

1318 juliol 18

f. 61v

*El bisbe ferma a Berenguer Besalú, hereu del mas Besalú de Vilanna, la batllia d'un terç del delme de Vilanna que Guillem de Castell,*²⁶⁶ *cavaller de Bescanó, havia establert a Nadal des Bauç, de Vilanna, avi de dit Berenguer.*

O. ADG, c. 4, n. 59, carta partida [PM 762].

154

1318 juliol 20

f. 62r

*Berenguer Riquer,*²⁶⁷ *de Vilobí, reconeix tenir pel bisbe un quart del delme de lli i cànem de Vilobí.*

O. ADG, c. 4, n. 43, carta partida [PM 763].

A. Còpia del s. XIV: ADG, CC, f. 401 rv.

a. MARQUÈS, CC 574.

---

265. Cf. *Lletres* I, n. 385 nota 771.

266. El juliol del 1296 el bisbe li fermava delmes de Palau Sator i Vilanna, hipotecats a la seva esposa Agnès, que tenia per successió del seu pare Arnau de Castell, PM 500 (= G-1 f. 34rv). El 1296 és documentat un homònim Guillem de Castell, fill de Berenguer de Castell i germà de Berenguer de Castell, prior de Santa Maria del Coll, que assigna al priorat 500 sous exigidors a la seva mare Elisenda i al seu germà, G-1 f. 37v. L'agost de l'any 1319, Guillem de Castell, de Bescanó, torna a reconèixer al bisbe un terç del delme de Vilanna, PM 791 (= CC 582).

267. Cf. CC 605.

155

1318 juliol 24

f. 62r

El bisbe ferma a Bernat de Flaçà,²⁶⁸ fill de Dalmau de Flaçà,²⁶⁹ cavaller de Foixà, un terç del delme de Viladesens, que ha rebut en feu d'Alemanys de Foixà.²⁷⁰

O. ADG, c. 4, n. 44, carta partida [PM 764].

156

s.d.

f. 62rv

Nota d'haver Bernat de Flaçà fermat debitori de 300 sous per l'anterior ferma.

157

1318 juliol 29

f. 62v

Berenguer des Pujol, de Vilademires, ferma debitori al bisbe de 400 sous, part dels 500 en què ha compostat el foriscapi del delme de Viladamí.

158

1318 agost 2

ff. 62v-63r

El bisbe ferma a Arnau de Terrades,²⁷¹ jurista de Girona, i a la seva filla Sibil·la²⁷² la meitat del delme de Monells, que havia estat de Ferrer de Morèn i després, de Bernat de Santa Cecília, de Llambilles, pare de Sibil·la, esposa de dit Arnau.

---

268. El setembre del 1296 fermava debitori al bisbe de 80 sous pel lluïisme de part del delme de Fellines, que havia obligat a la seva esposa Guillema, G-1 f. 39v. Aquesta part del delme de Fellines la permutà devers 1320 amb Ramon de Galliners, PM 821.

269. El bisbe Bernat de Vilert li havia fermat una part del delme de Fellines per 25 sous barcelonesos el desembre del 1280, PM 366.

270. Cf. *Lletres* I, n. 1 nota 3.

271. Aquests Terrades són una família de juristes gironins amb arrels a Ullastret, on el 1276 el comte d'Empúries venia a Arnau de Terrades onze setzenes parts del delme de la parròquia, PM 318. L'abril del 1280 l'operació s'arrodonia amb la donació que Simó de Trilla feia a Arnau dels seus drets sobre el feu que Agnès, filla de Bernat de Camós i de Ferrera, tenia sobre

O. ADG, c. 1, n. 49, carta partida signada pel bisbe Pere de Rocabertí [PM 765].

159

1318 setembre 26

f. 63r

El bisbe ferma a Guillem d'Avinyó,²⁷³ fill de Bernat d'Avinyó,²⁷⁴ cavaller de Biure, el delme de Biure, de Canadal, parròquia de Solans, de Vilarnadal, parròquia de Santa Maria de l'Om, i una part del delme de Montroig, parròquia de Darnius.

160

1318 novembre 13

f. 64r

Nota d'haver començat Pere de Capmany el registre de delmes pel bisbe electe i confirmat Pere de Rocabertí.²⁷⁵

---

el delme d'Ullastret, PM 349 (= CC 505). El 1291 Arnau de Terrades i la seva esposa Garsendis heretaven llur filla Agnès amb 2.000 sous, hipotecant el delme d'Ullastret, i ella els aportava com a dot al seu futur espòs, Berenguer d'Aguiló, batlle de Peratallada, PM 440. El 1296 el mateix Arnau presentava per a un benefici fundat a Ullastret per Bernat Arnau de Terrades, G-1 f. 35r. És molt possible que aquest Arnau de Terrades sigui el que en algun document és dit Arnau de Terrades d'Ullastret i sigui un personatge diferent del jurista de Girona homònim, que el 1307 ja havia fundat un benefici a Ordis, G-2 f. 98v, i el 1316 tenia establertes dues parellades de terra a Serinyà, CC 558. Va actuar en diversos afers com a jurisperit de la cúria: G-3 f. 2r, 37v, G-7 f. 88r, G-11 ff. 64v-65r; U-2 f. 97rv, 101v, U-4 f. 172r, 173v. Va testar el 7 de gener del 1336, dotant un aniversari a la Seu, D-3 ff. 130v-131r. Consta mort el desembre del 1338, quan bisbe i Capítol conferien la sindicatura de la Seu, abans ocupada per ell, a Francesc de Terrades, G-57 ff. 93r-96r; el novembre del 1339 ja actuaven els seus marmessors, G-14 ff. 68v-69v. Cf. també CC 547.

272. El juny del 1331, Sibil·la actua com a tudriu d'Alamanda, filla i hereva de Berenguer de Terrades, ciutadà de Girona, i proveïa benefici, U-4 f. 166v. En morir el seu pare, hi hagué conflicte a causa d'un llegat que Arnau de Terrades havia fet a la filla Sibil·la. Amb consell del bisbe i de Gispert Fulcarà, Arnau va escriure de mà pròpia que deixava 12.000 sous per bé d'ànima. El 3 de novembre del 1339, els marmessors d'Arnau van declarar que el llegat fet a Sibil·la no s'havia de prendre de la quantitat destinada a bé d'ànima, G-14 ff. 68v-69v.

273. Cf. supra n. 45.

274. Cf. supra n. 45, 151.

275. La nota és transcrita per MARQUÈS en CC, p. 19.

161

1318 novembre 15

f. 64r

*Francesc de Vilert*²⁷⁶ reconeix tenir pel bisbe la meitat del delme d'Esponellà.

O. ADG, c. 2, n. 173, carta partida, amb els dos exemplars [PM 769].

A. Còpia del segle XIV: ADG, CC, f. 413r.

a. MARQUÈS, CC 576.

162

1318 desembre 29

f. 64rv

Simó d'Avinyó, cavaller, amb poders de Blanca de Molins, esposa seva, reconeix tenir pel bisbe el delme del Far.

O. ADG, c. 3, n. 32 [PM 770].

A. Còpia del s. XIV: ADG, CC, f. 413v.

a. MARQUÈS, CC 577.

163

1319 febrer 15

ff. 64v-65r

Pere de Caldes, de Riudarenes, reconeix tenir pel bisbe el delme dit de Perpinyà que rep a les parròquies de Sils i Vallcanera.

O. ADG, c 4, 15 [PM 771].

A. Còpia del s. XIV: ADG, CC, f. 414r.

a. MARQUÈS, CC 578.

---

276. Cf. supra n. 92, 93, infra n. 174, 312.

164

1319 febrer 24

f. 65r

Arnau de Torroella, fill de Guillem de Torroella, cavaller de Torroella de Fluvià, reconeix tenir pel bisbe dues parts del delme de Torroella de Fluvià i dues parts del de Miànigues, Cornellà i Sords, una part del de Ginestar i de Canet d'Adri.

O. ADG, c. 3, n. 183 [PM. 772].

A. Còpia del s. XIV: ADG, CC, ff. 413v-414r.

a. MARQUÈS, CC 579.

165

1319 abril 12

f. 65rv

El bisbe ferma a Dalmau de Darnius,²⁷⁷ fill de Guillem de Darnius²⁷⁸ cavaller de Darnius, mitja octava part del delme d'Agullana que té directament i altres que té per diversos senyors mitjans.

O. ADG, c. 2, n. 67, carta partida [PM 777].

166

1319 abril 30

f. 66r

El bisbe ferma a Guillem Pere de Canadal, de Miànigues, la batllia de dues parts del delme de Miànigues comprades a Carbonell de Miànigues.

---

277. Un Dalmau de Darnius el gener de l'any 1250 compra un vuitè del delme de Darnius per 200 sous melgoresos a Bernat de Coll, de Terrades, a la seva esposa Alamanda i a llur fill Bernat, PM 194. El 1257 el bisbe Pere de Castellnou li fermava una part del delme de Vilatenim, heretada d'un oncle, PM 227. El 1270 permuta amb Pere de Llers, fill de Berenguer Roig, la meitat del seu delme de Darnius pel feu d'uns masos del Puig de Godremir, situats a Sant Julià dels Torts, PM 288 (= CC 491). El 1273 Dalmau de Darnius, la seva dona Beatriu, llur fill Guillem i l'esposa d'aquest doten el benefici de sant Pere de la parroquial de Darnius, D-5 ff. 8r-9r. L'any 1278 consta que Dalmau té un quartó del delme d'Agullana per Galceran de Montroig i aquest pel bisbe, CC 501. El 1280 Galceran de Montroig reconeix tenir en feu pel bisbe un quartó del delme de Darnius que per ell té Dalmau de Darnius, CC 506. El Darnius del nostre document és nét d'aquest Dalmau, i l'identificaríem amb el cavaller homònim que el gener del 1349 presentava un candidat al benefici fundat pel seu avi, D-160 f. 32r.

278. En data indeterminada, a les acaballes del segle XIII, Guillem de Darnius és titular del dret de patronat del benefici de sant Pere de la parroquial de Darnius, G-1 f. 22v.

167

1319 maig 5

f. 67rv

El bisbe signa rebut a Ramon de Noguera,²⁷⁹ dit abans Ramon de Palomer, de Montagut, de 120 sous per la ferma de la batllia del delme d'Angles i Cabirol, parròquia de Montagut, comprada a Berenguer de Fornells,²⁸⁰ cavaller de Beget.

O. ADG, c. 4, n. 116 [PM 783].

168

1319 maig 5

f. 67v

Pere de Galliners,²⁸¹ canonge i capellà de Montagut, signa a Ramon de Noguera, dit, rebut de 30 sous pel mateix concepte.

169

1319 abril 20

f. 68r

El bisbe ferma rebut a Guillema, viuda de Ramon de Cot,²⁸² ciutadà de Girona, de 300 sous pel terç del delme de Sant Martí de Castellar.

O. ADG, c. 4, n. 76b [PM 780].

---

279. No és gens clar que es pugui relacionar amb el Ramon de Noguera que el maig del 1333 és beneficiat de Sant Valentí de Salarsa, U-5 ff. 88v-89r, ni amb el pare homònim d'Andreu de Noguera, de Batet, que el 1358 dipositava 200 sous per fundar un benefici a Batet, U-324 f. 28r.

280. Cf. supra n. 41. CC 494, 496 i 499 (anys 1272-1275) registra un notari episcopal homònim.

281. Cf. PONTICH, *Series*, f. 248v.

282. El 1327 és esmentat com a notari de Girona a propòsit del seu fill i hereu Joan de Cot, G-6 f. 146r.

170

1319 abril 20

f. 68r

El bisbe ferma a Guillema, viuda de Ramon de Cot, ciutadà de Girona, el violari que té sobre el delme del Castellar.

O. ADG, c. 4, n. 76a, carta partida [PM 779].

171

1323 agost 11. Girona

f. 68r

*Francesc Simó, notari de Girona,*²⁸³ *reconeix tenir pel bisbe la meitat del delme de Sant Martí del Castellar.*²⁸⁴

O. ADG, c. 4, n. 17 [PM 903].

172

1319 juliol 6

ff. 68v-69r

*El bisbe ferma a Francesc de Montagut,*²⁸⁵ *fill de Guillem de Montagut,*²⁸⁶ *cavaller, un quart del delme de Montagut, el delme dels Vilars del mateix lloc i una part del de Sant Cristòfol les Fonts.*

---

283. Cf. infra n. 252. Actua com a notari des del 1313 fins al 1348: PM 656, 850, 860, 881-882, 901, 957, 1116, 1152, GUILLERÉ I 32, 248; II 116, 158-160, 182-183, 399.

284. Acte escrit parcialment; cf. infra n. 252.

285. El juliol del 1328 el bisbe Pere d'Urrea li fermarà el delme de Prujà i Jou de Vilars, a Montagut, i una part del delme de San Cristòfol les Fonts, PM 950.

286. El març del 1277 el cavaller Guillem de Montagut té infeudat a Guillem Vidal de Besalú un quartó del delme de Prujà i de Jou, PM 327.

173

1319 juliol 27

f. 69 rv

Ponç Camallera,²⁸⁷ obtentor del benefici fundat a Vilabertran per Guillema de Garriga,²⁸⁸ de Vilatenim, reconeix tenir pel bisbe el delme que rep a Sant Julià dels Torts, pel qual fa quinze sous anuals de cens al mateix bisbe.

O. ADG, c. 2, n. 85, carta partida [PM 787].

174

1319 juliol 27

ff. 69v-70r

Ramon Bianya²⁸⁹ i Berenguer Corona,²⁹⁰ de Camprodon, reconeixen tenir pel bisbe el delme dels masos Ventolà, Serradell, Serrat, ça Faia, Bofill, Pinadella, Cuçol, Coromina, Coma, Vila i Selic de Santa Maria de Castellar, que tenen per compra feta

---

287. El 1323 és domer de Sant Pere Pescador, G-4 f. 13r; el 1324 ho és de Sant Pere de Figueres, G-4 f. 150r; el 1325 renuncia aquesta doma i li és conferida la capellania de Vilaür, G-5 ff. 56v-57r. El març del 1326 presenta al bisbe una lletra reial que li confereix el benefici fundat a Vilabertran per la reina Blanca d'Anjou, difunta, i el bisbe li confirma, prèvia consulta amb l'abat de Vilabertran si el benefici vacava, amb resposta afirmativa d'aquest, per la mort del canonge Bernat Gras, G-6 ff. 12v-13r, U-2 f. 45r, 54v.

288. Cf. infra n. 221, 235.

289. Cf. infra, n. 424. El novembre del 1322, amb Berenguer Corona, de Camprodon, comprarà una part del delme de Sant Miquel de Pera per 7.000 sous, G-3 ff. 189v-190v, i el 1326 una part del delme de Tregorà, U-2 ff. 30v-31r. Aquest mateix any testà, deixant 700 sous per construir una capella a l'obra nova de Santa Maria de Camprodon sota la invocació del Corpus, que havia d'ésser la primera a la dreta de l'altar major, i dotant-hi un benefici amb rendes de Sant Joan les Fonts, G-17 ff. 135v-136r, U-8 f. 72v. El seu fill Pere Bianya tindrà el 1368 el delme de Molló, G-6 f. 222v.

290. El novembre del 1322, Ramon Bianya i Berenguer Corona prometen al bisbe pagar 1.000 sous del terç de la compra de part del delme de Sant Miquel de Pera feta a Sibilla, esposa de Berenguer de Cruïlles [de Bestracà], per 7.000 sous, quan la venda sigui definitiva, G-3 ff. 189v-190v. Per una lletra episcopal del 31 d'octubre del 1326 consta que Ramon Bianya i Berenguer Corona havien fet diverses compres a Guillem de Canelles, cavaller, de part del delme de Tregorà, U-2 f. 30v. Simó i Ramon Corona, germans i hereus de Berenguer, es fan càrrec del delme dels masos de Castellar i del de Jou com a mínim a partir del 1333, PM 985 (= supra n. 298), PM 984 (= supra n. 984). Consta que el 1347 Simó i Ramon ja havien venut el delme dels masos de Castellar a Guillem Corona, de Camprodon, germà d'ells, infra n. 365.

a Francesc de Vilert,²⁹¹ fill de Berenguer de Vilert,²⁹² cavaller, i el delme de Jou, parròquia de Montagut, i el d'Oix.

O. ADG, c. 3, n. 179 [PM 788].
A. Còpia del s. XIV: CC, f. 396rv.
a. MARQUÈS, CC 580.

175

1319 juliol 31

f. 70rv

Ramon Xatmar²⁹³ reconeix tenir pel bisbe un quart del delme de Cornellà i Sords, una part del de Ginestar i de Canet d'Adri.

O. ADG, c. 1, n.78 [PM 789].
A. Còpia del s. XIV: CC, f. 389r.
a. MARQUÈS, CC 581.

176

1319 agost 8

ff. 70v-71r

El bisbe ferma a Arnau de Bordils, fill d'Arnau de Bordils cavaller, el delme de Jafre, que ha obligat a la seva esposa Alamanda.

O. ADG, c. 3, n. 261 [PM 792].

177

1319 agost 18

f. 71r

Ramon Arnau de Sant Sadurni²⁹⁴ reconeix tenir en feu pel bisbe un terç del delme de Vulpellac.

291. Cf. supra n. 92, 93, 161, infra n. 312.

292. Un Berenguer de Vilert, pare d'un clergue de la Seu homònim, consta mort del 1279, CC 503. Fundà benefici a l'església de Vilert, G-3 full després de f. 187r, U-104 f. 27v. Hi ha notícia que el 1366 el seu carner no tenia titular, U-56 f. 44v.

293. Cf. supra n. 85, 90, infra n. 224, 225.

294. Cf. *Lletres* I, n. 37 nota 128; infra n. 178, 270.

O. Perdut.

A. Còpia del s. XIV: CC, f. 392r.

a. MARQUÈS, CC 585.

178

1319 agost 18

ff. 71v-72v

*El bisbe i el Capítol de la Seu, ateses les malifetes de Ramon Arnau de Sant Sadurní contra la pabordia de juliol de la mateixa Seu, convenen la cessió del castell de Sant Sadurní a la mitra i la de certes capellanies del bisbe a l'esmentada pabordia.*²⁹⁵

179

1319 agost 18

f. 72v

*Nota d'haver fet el notari Capmany una escriptura, enregistrada en un altre llibre seu,*²⁹⁶ *per la qual el Capítol féu poders a cinc membres seus per lliurar el castell de Sant Sadurní.*

180

1319 agost 18

ff. 73r-74v

El bisbe i el Capítol de la Seu efectuen la permuta de les capellanies de Montfullà, Bescanó, Dosquers, Crespià, Ultramort, Bàscara i les rendes del feu de Llebrers prop de Navata i de Sant Julià de Corts, pel castell de Sant Sadurní.

O. ACG, perg. 1319-VIII-18, un sol exemplar de carta partida per ABC

A. Còpia del s. XIV: ADG, RC, ff. 117r-119r.

C. Còpia del s. XIV-XV: ACG, *Llibre Verd*, ff. 161r-162v

a. MARQUÈS, RC 144 (89), que inclou la confirmació de l'arquebisbe de Tarragona i la subscripció de tots els capitulars gironins.

295. El document és reixat i al final hi ha aquesta nota: «Facta sunt duo», amb referència al n. 180.

296. No és el *Cartoral de Rúbriques Vermelles*; podria ésser un volum de *Notularum*, avui perdut, perquè de *Notularum-2* (1304-1308) se salta a *Notularum-3* (1320-1322).

181

1319 agost 18

ff. 74v-75r

El bisbe promet a Baldrà de Soler,²⁹⁷ canonge de la Seu que, mentre certes capellanies donades al Capítol les tingui Felip, fill del rei de Mallorca²⁹⁸, suplirà les rendes.

182

1319 agost 21

f. 75rv

Gueraua d'Albons,²⁹⁹ viuda de Berenguer d'Orriols,³⁰⁰ senyora del castell d'Orriols, reconeix tenir en feu pel bisbe el delme d'Orriols.

ADG, c, 4, n. 111, carta partida, amb els dos exemplars [PM 799].

A. Còpia del s. XIV: ADG, CC, ff. 387r-388r.

MARQUÈS, CC 586.

183

1319 agost 21

f. 75v

Bernat d'Orriols,³⁰¹ fill de Berenguer d'Orriols, promet que quan sigui senyor del castell d'Orriols ratificarà l'acte anterior.

O. ADG, c, 4, n. 111 [PM 799].

A. Còpia del s. XIV: ADG, CC, f. 388rv.

a. MARQUÈS, CC 587.

---

297. Cf. PONTICH, *Series*, f. 365v.

298. Cf. *Lletres* I, n. 7 nota 34.

299. Cf. *infra* n. 238.

300. El 1286 Saurina de Torrent li havia fet cessió del delme de Campdorà que venia a Ramon Renall, prometent-li d'evitar perjudicis a causa de dita cessió, PM 412.

301. Cf. *infra* n. 184, 238.

184

1319 agost 21

f. 76r

Bernat d'Orriols, dit, reconeix tenir pel bisbe una part del delme de Rupjà que per ell tenen Ponç de Finestres³⁰² i Ramon de Terrades,³⁰³ i una part del delme de Lloret que per ell té Arnau d'Alou.³⁰⁴

O. ADG, c. 3, n. 20 [PM 798].

A. Còpia del segle XIV: ADG, CC, f. 388v.

a. MARQUÈS, CC 588.

185

1319 agost 23

f. 77r

El bisbe ferma a Joan de Reixach,³⁰⁵ jurista de Banyoles, dues parts del delme de Miànigues, comprades a Dalmau de Torroella,³⁰⁶ de Torroella de Fluvià.

O. ADG, c. 2, n. 172, carta partida, amb els dos exemplars [PM 800].

---

302. Consta mort el 1327, quan la seva vídua Gueraua ja actua com a batllessa de la Pera, U-2 f. 120v.

303. Potser és el mateix que el febrer del 1324 reconeixia deure a certes persones 30 sous per torts oblidats, que assignava a l'obra de la Seu, G-4 f. 90rv; i encara el mateix que és dit de Casavells i el febrer del 1335, actuant com a procurador d'Ermessenda de Foixà, rebia del bisbe 300 sous prestats, G-9 ff. 123v-124r. L'agost del 1336 havia venut la meitat del delme del lloc de Llach, parròquia de Sant Martí Vell, a Ramon de Llach, fill de Pere de Llach, de Sant Martí Vell, infra n. 327. Cf. CC 558.

304. Cf. supra n. 78.

305. Cf. infra n. 195.

306. Cf. infra n. 195. El 1325 es diu que ha format bàndol amb Pere Ramon de Sant Iscle, G-5 f. 52rv. El 1328 seria mort, havent deixat Brunissenda com a vídua relicta, G5 ff. 128r-20v.

186

1319 agost 29

f. 77rv

Jaume d'Ermadàs,³⁰⁷ obtentor del benefici fundat al monestir de Banyoles per fra Guillem de Cistella,³⁰⁸ reconeix tenir pel bisbe un quart del delme de Sant Vicenç de Camós, que dit Guillem comprà a Gaufred de Romanyà.³⁰⁹

O. Perdut.

A. Còpia del segle XIV: RC f. 129rv.

a. MARQUÈS, RC 150 (101).

187

1319 setembre 20

ff. 77v-78r

Guerau de Cervià³¹⁰ reconeix tenir pel bisbe dues parts del delme de Vilanant i de Molins, que per ell tenen altres senyors mitjans.

O. ADG, c. 1, n. 67b. Carta partida [PM 801].

A. Còpia del segle XIV: ADG, CC, f. 386r.

a. MARQUÈS, CC 589.

---

307. Consta al necrologi del monestir de Sant Esteve de Banyoles, redactat *post* 1387, dins el mes d'abril, *Banyoles* 923, (vol. IV, p. 33).

308. El benefici de sant Joan fou fundat a l'església del monestir de Sant Esteve de Banyoles l'any 1298, D-21 ff. 221r-228r, G-1 f. 90r, PM 541 [= RC 97 (140)]. Hi ha notícia de diverses col·lacions: G-47 f. 16r, U-89 f. 66r. Cf. *Banyoles* 332, 377, 463, 540, 923. Segons ZARAGOZA 256, Guillem de Cistella fou prior del Montseny els anys 1263-1266.

309. El març del 1301 feia homenatge al bisbe Bernat de Vilamarí per un sisè del delme de la parròquia de Torroella de Montgrí, que tenia per raó del castell de Ruplà, CC 522.

310. Cf. *Lletres*, I, n. 19 nota 74.

188

1319 setembre 20

f. 78rv

*Bertran de Soler,*³¹¹ fill de Bernat de Soler, ³¹²cavaller, reconeix tenir pel bisbe la meitat del delme de Santa Margarita de Bianya.

O. ADG, c. 2, n. 164, carta partida [PM 802].

A. Còpia del s. XIV: ADG, CC f. 391v.

a. MARQUÈS, CC 590.

189

1319 setembre 20

f. 78v

Bertran de Soler, dit, reconeix tenir pel bisbe certes parts del delme de Vilanant, Cogolells, Molins, Olmells i Llers.

190

1319 setembre 30

f. 79rv

*Galceran de Cartellà,*³¹³ senyor de Falgons, reconeix tenir pel bisbe tot el delme de Granollers de Rocacorba, tres quarts del delme de Llorà i la meitat del de Sant Esteve de Llèmena, que té per ell Berenguer de Freixe, cavaller de Llèmena i senyor de Granollers.

O. ADG, c. 2, n. 1, carta partida [PM 804].

A. Còpia del s. XIV: ADG, CC, f. 389v.

a. MARQUÈS, CC 591.

---

311. Cf. infra n. 189, 328. Bertran de Soler tenia dret de presentació al benefici de sant Jaume del castell del Soler i l'exercia l'any 1326, U-2 f. 112rv. És molt possible que morís sense descendència, perquè fou hereva dels seus béns la seva germana Guillema, casada amb Guillem de Vilaüt, D-158 ff. 12v-13r.

312. Consta que ja era mort el juliol del 1324: cf. infra n. 265. Havia fundat un benefici a Vilabertran, que hom proveïa l'any 1349, D-160 f. 31r.

313. Cf. infra n. 191, 195, 405, 431. Com a marmessor d'Ermessenda de Cartellà, senyora d'Hostoles, el maig del 1320 presentava per al benefici de la capella de Sant Grau, un dels que havia instituïts Ermessenda, amb nota sobre presentació als altres beneficis, G-3 ff. 8v-10r, on hi ha còpia de la clàusula testamentària de fundació. Cf. *Lletres* I, n. 392 nota 784.

191

1319 setembre 30

ff. 79v-80r

Galceran de Cartellà,³¹⁴ dit, reconeix tenir pel bisbe el delme dels masos que s'enumeren, de la parròquia de Sant Miquel de Campmajor.

O. ADG, c. 2, n. 1b, carta partida [PM 803].

A. Còpia del s. XIV: ADG, CC, f. 390r.

a. MARQUÈS, CC 592.

192

1319 octubre 15

f. 80rv

El bisbe fa poders a Bernat de Sant Pau,³¹⁵ rector de Peralada, per rebre homenatge d'Andreua, viuda de Simó de Perdigó, batlle del delme d'Olives a Peralada.

O. Perdut.

A. Còpia del segle XIV: CC, ff. 395v-396r.

a. MARQUÈS, CC 594.

193

1319 octubre 15

ff. 80v-81r

Dalmau de Palol³¹⁶ d'Arenys, cavaller, reconeix tenir pel bisbe un terç del delme de Sant Jordi Desvalls i parts del delme d'Arenys d'Empordà, Vilopriu i Valldevià.

---

314. Cf. supra n. 190, infra n. 195, 405, 431.

315. L'agost del 1323 és obtentor del benefici fundat a Campllonch per Arnau de Campllonch, G-4 ff. 54v-55r. Entre aquesta data i el febrer del 1325 va fundar el benefici de sant Nicolau a l'església de Peralada, G-5 f. 39r. Consta mort el novembre del 1326, U-2 f. 36rv.

316. Membre de la família Palol d'Arenys. La primera escriptura de reconeixement de delmes feta per Dalmau de Palol és de l'any 1302, i hi consta que els ha heretats del seu germà Berenguer, PM 573. El desembre del 1319 repeteix el reconeixement del març del 1316, PM 813 (= CC 600). És el Dalmau de Palol que es casà en primeres núpcies amb Francesca de Gironella, morta el 1322, G-6 f. 101rv, i en segones amb Blanca de Gironella, U-2 f. 14v, filles ambdues de Simó de Gironella, morta segons sembla el 1326, U-2 f. 28rv, amb marmessories complicades, U-2 f. 32v, 33v. Cf. infra n. 231.

O. ADG, c. 4, n. 108, carta partida [PM 806]
 A. Còpia del s. XIV: ADG, CC, ff. 390v-391r.
 a. MARQUÈS, CC 593.

194

1319 octubre 19

f. 81r

Dalmau de Creixell,³¹⁷ senyor en part del castell de Cornellà, reconeix tenir pel bisbe la meitat del delme de Cornellà i Sords.

O. ADG, c. 1, n. 78b [PM 807].
 A. Còpia del s. XIV: ADG, CC, f. 387rv.
 a. MARQUÈS, CC 595.

195

1319 octubre 19

f. 81rv

El bisbe ferma a Joan de Reixach, jurista de Banyoles, el delme de certs masos de Sant Miquel de Campmajor que té per compra feta a Dalmau de Torroella de Fluvià, en feu per Galceran de Cartellà,³¹⁸ senyor de Falgons.

O. ADG, c. 2, n. 1b, carta partida.
 A. Còpia contemporània: ADG, c. 2, n. 184 [PM 808].
 B. Còpia del s. XIV: ADG, CC, f. 390v.
 a. MARQUÈS, CC 596.

196

1319 octubre 26

f. 82rv

Dalmau, vescomte de Rocabertí i senyor de Peralada,³¹⁹ confirmant un reconeixement fet el 1227 pel vescomte de Rocabertí,³²⁰ reconeix tenir en feu pel bisbe els delmes d'Agullana, Cantallops, Espolla, Vilartolí i Sant Climent Sesebes.

317. Cf. *ib.*, n. 6 nota 25.

318. Cf. supra n. 190, 191, nra n. 405, 431.

319. Cf. supra n. 16, 63, infra n. 197, 258, 431.

320. Cf. ADG, c. 3 n. 213, i còpies de 1251 preparades per ésser partides per ABC: c. 3 n. 206 [PM 127]; c. 3 n. 23, amb còpia de 1317, c. 3, n. 149 [PM 129]. Es tracta del vescomte Dalmau VII.

197

1319 octubre 26

ff. 82v-83v

El vescomte Dalmau de Rocabertí³²¹ reconeix tenir pel bisbe els delmes de Llers, Molins, Hortal, Sant Quirze, Olmells, Segueró, Cistella, Figueres i Biure

O. ADG, c. 3, n. 137, carta partida [PM 810].

A. Còpia del s. XIV: ADG, CC, f. 382v.

a. MARQUÈS, CC 597.

198

1319 novembre 2

f. 83v

El bisbe ferma a Dalmau de Creixell els delmes de Cornellà i Sords, pels quals aquest li havia fet homenatge

Cf. supra, n. 194.

199

1319 novembre 2

f. 84r

Dalmau de Creixell, dit, reconeix tenir en feu pel bisbe una part del delme de Cabanes, que per ell té Jaume de Vallgornera.³²²

O. Perdut.

A. Còpia del s. XIV: ADG, CC, f. 387v.

a. MARQUÈS, CC 598.

---

321. Cf. supra n. 16, 63, 196, infra n. 258, 431.

322. Llinatge de cavallers i delmers. El castell de Vallgornera, amb capella dedicada a sant Francesc i benefici instituït a mitjan segle XIV, se situa dins la parròquia de Peralada, G-37 f. 180r, G-51 ff. 17v-18r. L'abril del 1271 Jaume de Vallgornera, dit fill de Berenguer Sord, venia a Guillem d'Avinyó per 2.100 sous el delme de Costes a Peralada, PM 293. Cf. CC 506.

200

1319 novembre 5

f. 84rv

Guillem de Mata,³²³ *cavaller, reconeix tenir pel bisbe el delme de Merlant.*

O. ADG, c. 2, n. 229, carta partida [PM 811].

A. Còpia del s. XIV: ADG, CC, f. 414 rv.

a. MARQUÈS, CC 599.

201

1319 desembre [5]

f. 84r

Dalmau de Palol,³²⁴ *fill de Pau de Palol, cavaller, reconeix tenir pel bisbe tres quarts del delme de Sant Jordi Desvalls, que per ell té Guillem de Reixach de Banyoles, i una part del delme de Vila-romà i Vall-llobrega, que per ell té Simó de Trilla.*³²⁵

O. ADG, c. 1, n. 47, carta partida [PM 813].

A. Còpia del s. XIV: ADG, CC, f. 391r.

a. MARQUÈS, CC 600.

202

1319 desembre 28

ff. 84v-85r

El bisbe ferma a Guillem de Cistella, fill de Bernat de Cistella,³²⁶ *cavaller, la meitat del delme de Figueres que té pel senyor del castell de Molins, un terç del de Cistella, un quart del d'Avinyonet i parts del de Llers i Biure.*

---

323. Família de cavallers, relacionada de molt antic amb la clerecia. El 1144 un Guillem de Mata i la seva mare Dispòdia definien a la canònica de la Seu un mas situat a Corts, CC 277. En el seu testament, Pere Ramon de Mata posava el seu fill Ademar sota la protecció de la canònica de Girona, CC 302. El 1163 Guillem de Mata definia a l'església de Borrassà les prestacions que es prenia d'aquesta església, CC 309. El novembre del 1289 Pere de Mata, cavaller de Fares, fill de Guillem de Mata, reconeixia tenir en feu pel bisbe de Girona els delmes de vuit masos de Ruïlles, parròquia de Mieres, que tenia per ell Bertran de Bescanó, CC 516. El Guillem de Mata del nostre document podria ésser el fill de Pere de Mata, i consta que el 1323 té una filla que resideix a Sant Daniel sense hàbit, G-4 ff. 52r-53v.

324. Cf. supra n. 84.

325. Cf. supra n. 42, 84, 141, infra n. 254, 260.

326. La meitat del delme de Figueres el bisbe de Girona l'havia fermada a Bernat de Cistella el febrer del 1282, PM 384. La seva filla Berenguera es casà amb Simó des Balbs, apor-

O. ADG, c. 2, n. 146, carta partida [PM 815].

203

(1319) 1320 gener 8

f. 85rv

El bisbe ferma a Guillem Jordà,³²⁷ cavaller de Sant Pere Espuig, i al seu fill Pere de Bianya,³²⁸ la meitat del delme de Santa Margarida de Bianya.³²⁹

O. ADG, c. 2, n. 162, carta partida, amb els dos exemplars [PM 819].

204

(1319) 1320 febrer 27

ff. 85v-86r

El bisbe ferma a Ramon de Galliners,³³⁰ fill de Pere de Galliners,³³¹ cavaller, delmes de Bàscara, Fellines i Vilaiir.

ADG, c. 3, n. 159, carta partida [PM 821].

---

tant un dot de 6.000 sous, PM 873. El 1320 Bernat de Cistella i el seu fill Guillem nomenaven procuradors per als afers que tenien contra els clergues de Cistella i el monestir de Lladó, G-3 f. 24r. El 1323 té el delme d'Avinyonet per Guerau de Rocabertí, CC 620. És incert si el nostre Bernat de Cistella fundà el benefici a l'hospital de pobres de Castelló esmentat en U-106 f. 26rv de la segona numeració, o si el fundador en fou un altre Bernat de Cistella, actiu el 1340, U-7 f. 44v, i del qual es commemora la vídua Astruga, G-44 f. 1r.

327. Cf. *infra* 319.

328. Molt poc abans, el setembre del 1319, Bertran de Soler, cavaller, reconeixia tenir pel bisbe la meitat del delme de Santa Margarida de Bianya, que té per ell Pere de Bianya, fill de Guillem Jordà, PM 802 (= CC 590). El juny del 1329 el bisbe feia gestions per obligar-lo a pagar el terç de la venda que havia fet del delme de Santa Margarida, U-4 f. 34rv. Va tenir un germà, Bernat, peixater a Girona, que feia testament el juny del 1348, instituint hereu el seu germà Pere, G-21 f. 85rv.

329. Acte ja formalitzat l'agost del 1299 [PM 542]. El 1327 el bisbe el nomenarà comisari en la causa que Guillem de Nespleda, de Sant Feliu de Pallerols, va interposar contra Guillem Jordà, de Santa Margarida de Bianya, hereu de Berenguer de Bianya, cavaller, i altres, entre ells el comte d'Empúries, U-2 f. 85rv.

330. Cf. *Lletres* I, n. 178 nota 434.

331. A les acaballes de l'any 1294 va atacar, amb altres, béns i homes de Sils, propis de la sagristia de Sant Feliu de Girona, raó per la qual el bisbe requeria reparació de danys i restitució del bestiar robat, U-1 f. 11v. La part del delme de Fellines Pere Cornellà la tenia per compra a Guillem de Sant Martí, draper de Girona, per 1.500 sous, PM 409 El juny del 1305 el batlle de Medinyà reconeixia que li devia 135 sous del delme d'aquesta parròquia pertanyents a la marmessoria d'un altre Pere de Galliners, difunt, potser oncle o pare del nostre, G-2 f. 27r.

205

(1319) 1320 març 10

f. 86r

Guerau de Montsoriu, cavaller, reconeix tenir pel bisbe una part del delme de Sant Feliu de Buixalleu.

O. Perdut.

A. Còpia del s. XIV: ADG, CC, f. 389rv

a. MARQUÈS, CC 605.

206

1320 abril 9

f. 86v

El bisbe ferma a Francesc de Fontcoberta,³³² fill de Berenguer de Fontcoberta,³³³ cavaller, una part del delme de Santa Maria de Requesens i un sisè dels delmes de Sant Miquel de Fluvià, Palol i Vilarobau.

O. ADG, c. 3, n. 200 i 290, carta partida, amb els dos exemplars [PM 823].

207

1320 abril 9

ff. 86v-87r

Francesc de Fontcoberta reconeix tenir pel bisbe un quart del delme de Vilamalla.

O. ADG c 3, n. 279, carta partida, amb els dos exemplars [PM 824].

A. Còpia del s. XIV: ADG, CC, f. 398r.

a. MARQUÈS, CC 606.

---

332. Cf. infra n. 207. El mateix dia reconeixia al bisbe tenir en feu un quart del delme de la parròquia de Vilamalla, pel qual feia homenatge, PM 824 (= CC 606). El 1360 hom demanava l'expedició d'una còpia del document en el qual l'any 1320 el bisbe li havia fermat els delmes de Requesens, Sant Miquel i Palol de Fluvià i Vilarobau, PM 1270. Potser és el mateix individu que l'any 1351, actuant com a majordom de l'infant Pere d'Aragó, s'interessava prop del bisbe per dos clergues, responent-li el bisbe que encara no havien estat sentenciats i que seria clement, U-18 f. 23r.

333. L'any 1280 el bisbe Bernat de Vilert fermava a Berenguer de Fontcoberta una part del delme de Requesens, heretada del seu oncle Bernat de Llabià; i a la seva esposa Sança, un sisè del delme de Sant Miquel de Fluvià, comprada a Berenguer de Finestres, cavaller d'Ultramort, i encara un quart del delme de Vilamalla, PM 357.

208

1320 abril 14

f. 87r

El bisbe ferma a Guillem de Palafolls³³⁴ cinc novenes parts del delme de Palafolls que aquest ha donat en heretament al seu fill Bernat, renunciant al plet que li podia moure.

O. ADG, c. 4, n. 50 i 65, carta partida, amb els dos exemplars [PM 825].

209

1320 abril 16

f. 87rv

Berenguer Reverter³³⁵ obtentor del benefici fundat a l'altar de Santa Maria de Llers per Guillem de Canadal de Montmarí,³³⁶ reconeix tenir pel bisbe el delme del pla de Llers, pel qual fa tres sous anuals de cens al bisbe.

210

1320 maig 4

ff. 87v-88r

El bisbe ferma a Bernat de Bellvespre³³⁷, fill de Ramon de Bellvespre,³³⁸ cavaller de Sant Joan les Fonts, una part del delme d'aquesta parròquia.

---

334. Devers 1298 Guillem de Palafolls i la seva esposa Blanca havien dotat el benefici de santa Maria a la capella del castell de Palafolls, que era proveït regularment, G-1 f. 72bv, U-3 f. 180v. El 1348 Guillem i Blanca tingueren un conflicte jurídic amb Guillem Vendrell, titular de la capellania de Palafolls, i fermaren de dret en la causa, G-20 f. 34r. A partir del 1354 comença a actuar un altre Guillem de Palafolls, fill de Berenguer de Palafolls, probable nét del Guillem del nostre document, U-23 f. 67rv, D-162 f. 131rv.

335. El maig del 1307 el vescomte Dalmau de Rocabertí el presentava per al benefici de la capella del castell de Rocabertí, G-2 f. 77v. El juny del 1333 obté la sagristia d'Agullana, prèvia renúncia de Nicolau Pagès, U-5 f. 92v-93r.

336. Cf. supra n. 16, 112.

337. Els Bellvespre ja eren tenidors del delme de Sant Joan les Fonts l'any 1221, PM 109. El Bernat de Bellvespre del document va obtenir llicència el març del 1336 per construir una capella de la Mare de Déu a la capella de Bellvespre, amb l'obligació de fer 5 sous anyals de cens al prior de Sant Joan i 22 sous al beneficiat de santa Maria de l'església del monestir, G-11 f. 29r-30r.

338. El març del 1322 Ramon de Bellvespre i el seu fill Bernat firmen per 120 sous l'obligació contreta per Simó des Balbs, casat amb Berenguera, filla de Bernat de Cistella, en assegurar els 6.000 sous aportats per la seva esposa sobre la seva casa d'Aguilar i delmes a Sant Joan les Fonts, PM 873.

O. ADG, c. 3, n. 235-236, carta partida amb els dos exemplars [PM 826].

211

1320 maig 20

f. 88rv

El bisbe, atenent que Guillem Gaufred,³³⁹ tresorer estat de la Seu, llegà a l'Almonina del pa de la Seu part del delme de Caldes i Franciac, ferma dit delme; ferma també a la mateixa Almoina delmes de Sant Pere Pescador, Serinyà, Salt, Cornellà del Terri, Santa Llogaia de Terri, Cervianell, Viladamat, Viladesens, Marenyà i el mas de Daró, de la Bisbal.

O. ADG, c. 4, n. 82, carta partida [PM 827].

212

1320 juliol 5

f. 89rv

El bisbe, atès que Bernat,³⁴⁰ abat d'Arles del Rosselló,³⁴¹ havia comprat a Ramon de Güell,³⁴² cavaller de Llers, la meitat del delme de Sant Cristòfol dels Horts, la ferma a cens de 35 sous.

O. Perdut.

A. Còpia del s. XIV: ADG, RC, ff. 138v-139v.

B. Còpies del s. XIV-XV: ACG, *Llibre Verd* ff. 87v-88r i 162v-163v del a. MARQUÈS, RC 162 (113).

339. Cf. PONTICH, *Series*, ff. 247v-248r.

340. És Bernat Desbach: ZARAGOZA 44.

341. Per a l'abadia benedictina d'Arles del Vallespir, cf. MONSALVATJE VII, Olot 1891, 113 + 2 p.; L. H. COTTINEAU, *Répertoire Topo-bibliographique des Abbayes et Prieurés*, vol. I, Macon, Protat Frères 1939, cols. 152-153; DHEC IV 243; CR XXV 67-85.

342. Cf. infra n. 249. El 1280 té un quartó del delme de Darnius, subinfeudat per Galceran de Montroig, que el té pel bisbe, CC 506. Participà en l'expedició dels nobles que el 1295 atacaren persones i béns de l'abat de Sant Pere de Roda, incorrent en excomunió, U-1 f. 11r. L'any següent reconeixia tenir pel bisbe una part del delme de Noves, G-1 f. 29r. El 1305 manllevava 145 sous a Ramon Vermell, clergue de Monells, G-2 f. 28r. El juliol del 1320 va vendre a l'abat d'Arles la meitat del delme de Sant Cristòfol dels Horts, G-6 f. 89rv (= RC 161 [112]).

213

1320 juliol 26

ff. 89v-90r

El bisbe ferma a Ramon d'Armentera, veí de Castelló, un terç del delme dels peixos que rep cada dilluns a la plaça de Castelló.

214

1320 agost 2

f. 90r

Pere d'Agullana reconeix tenir pel bisbe el delme del mas Doutra, d'Agullana.

O. ADG, c. 2, n. 198, carta partida [PM 839].
A. Còpia del s. XIV: ADG, CC, f. 407v.
a. MARQUÈS, CC 609.

215

1320 agost 4

f. 90rv

El bisbe ferma a Dalmau de Mata, fill i bereu de Bernat de Mata, cavaller d'Osor, una quarta part del delme de Canet d'Adri.

216

1320 octubre 8

ff. 90v-91r

Guillem de Boixols,³⁴³ fill de Guillem de Boixols, de Besalú, reconeix tenir pel bisbe la meitat del delme de Crespià.

---

343. Ja el 1258 el bisbe Pere de Castellnou fermava a Guillem de Boixols, de Besalú, el delme de Porqueres que aquest havia comprat a Ramon de Pau, cavaller, i a Berenguera, vídua de Guillem Estanyol, PM 229. El 1273 Boixols ven una part d'aquest delme a Bernat de Rec, de Banyoles, consogre seu, per 1.000 sous, PM 301; i el bisbe ferma immediatament a Guillem, esposa de Tortosa de Rec i filla de Guillem de Boixols, la hipoteca del delme de Porqueres, feta per raó de dot, PM 302. El 1275, una altra operació: Boixols compra delmes a Montagut, fermant el bisbe la compra i la hipoteca dels mateixos delmes a Agnès, esposa de Boixols, per 70 sous, PM 315. El 1291 Boixols ven a Pere de Caselles, de Serinyà, els delmes i altres drets que rebia al mas Caselles de Serinyà, per 700 sous, PM 446. El 1327 Boixols ven

O. ADG, c. 2, n. 219, carta partida, amb els dos exemplars [PM 842].
 A. Còpia del s. XIV: ADG, CC, f. 401r.
 a. MARQUÈS, CC 610.

217

1320 octubre 16

f. 91r

Guillem de Camós,³⁴⁴ fill de Guillem de Camós, cavaller de Pineda, reconeix tenir pel bisbe dues parts del delme d'Hortsavinyà i un octau del delme de Sant Pere i Santa Maria de Pineda.

O. ADG, c. 4, n. 21, carta partida [PM 843].
 A. Còpia del s. XIV: ADG, CC, f. 402r.
 a. MARQUÈS, CC 611.

218

1320 octubre 16

f. 91rv

El bisbe ferma a Guillem de Camós,³⁴⁵ dit, un terç del delme de Sant Martí d'Arenys.

O. ADG, c. 4, n. 51, carta partida [PM 844].

---

a Jaume de Segúries, de Camprodon, un quart del delme de Crespià per 6.000 sous, G-6 f. 143r, U-3 f. 16v; per raons desconegudes, Boixols retardava de donar a Segúries la possessió del delme venut, U-3 f. 37r. El 28 de juliol Boixols ven a Dalmau Faja, de Castellfolli, i a Bertran de Masó el delme de Solà, parròquia de Montagut, per 8.000 sous, G-13 ff. 63v-65r. Els delmes de Crespià, Espinavessa i Queixàs els comprarà a Guillem de Boixols el Capítol de Sant Feliu de Girona l'any 1331, a fi de construir el sepulcre de sant Feliu i adquirir llibres, i els amortitzaran a cens de dos *aurei* morabatins anyals i 100 sous a cada entrada de bisbe nou, PM 970.

344. Cf. supra n. 102, infra n. 218.

345. Cf. supra n. 102, 217.

219

1320 octubre 21

f. 91v

*Bernat de Menola,*³⁴⁶ fill de Ramon de Menola, cavaller de Santa Maria de Pineda, reconeix tenir pel bisbe els delmes que rep a les parròquies de Santa Maria i Sant Pere de Pineda.

O. ADG, c. 4, n. 67, carta partida [PM 845].

A. Còpia del s. XIV: ADG, CC, f. 414v.

a. MARQUÈS, CC 612.

220

1320 octubre 24

ff. 92-94r

Els procuradors dels canonges de Santa Maria de Vilabertran, dels quals es fa el nom, cedeixen al bisbe els nou parells de capons que rebien per una casa de Girona, situada prop de la porta Rufina, com a cens per una part del delme de Cabanes.

O. ADG, 2, n. 98, carta partida [PM 846].

221

1320 octubre 24

f. 94rv

*El bisbe, atès que Guillema de Garriga havia assignat al monestir de Vilabertran una part del delme de Cabanes, la ferma a l'abat Guillem*³⁴⁷ *i als canonges.*

O. ADG, c. 2, n. 99 [PM 847].

---

346. L'octubre del 1313 el bisbe Guillem de Vilamarí havia fermat a Simó de Trilla, cavaller, un quart del delme de Sant Esteve de Maçanes, comprat a Bernat Menola, PM 660.

347. És Guillem de Pau (1320-1334): PUJADES, *Crònica. Tercera Parte*, Barcelona, Imprenta de José Torner 1831, t. VII, p. 525; VILLANUEVA XV 35; MONSALVATJE XIV, 88-89; GOLOBARDES 131; DHEC III 675.

222

1321 febrer 11

ff. 95r-96r

El bisbe ferma a Berenguer de Pau,³⁴⁸ cabiscol de la Seu, i al benefici que es proposa d'establir a la Seu el delme de Tor, que ha comprat a Ramon de Ribera, cavaller de la Tallada, i en rep 2.000 sous.

- O. ADG, c. 12, n. 8, carta partida [PM 852].
 A. Càpia del s. XIV: ADG, RC, ff. 173r-174r.
 a. MARQUÈS, RC 166 (147).

223

(1320) 1321 març 16

ff. 96r-97v

Berenguer de Pau, cabiscol de la Seu, institueix el benefici de les Onze Mil Verges a la Seu, dotat amb el delme de Tor.

- O. Perdut.
 A. Càpia del s. XIV: ADG, RC, ff. 174v-175v.
 a. MARQUÈS, RC 167 (148).

224

1321 juny 2

f. 98rv

Berenguer Renall,³⁴⁹ jurista de Girona, reconeix tenir pel bisbe la meitat del delme de Sant Gregori, dita de Cartellà, que Ramon Xatmar,³⁵⁰ senyor del castell de Cartellà, ha comprat en nom seu a Cecília,³⁵¹ abadessa de Vall-laura.

- O. Perdut.
 A. Càpia del s. XIV: ADG, CC, f. 407rv.
 A. MARQUÈS, CC 615.

---

348. Cf. PONTICH, *Series*, f. 318r.

349. Cf. MARQUÈS, RC 174 (155), nota 1264.

350. Cf. supra n. 85, 90, 175, infra 225.

351. L'identifiquem com Cecília de Cartellà, per a la qual cf. RC 164 (145), germana d'Ermessèn de Cartellà, per a la qual cf. RC 156 (144) nota 1194.

225

1321 juny 4

ff. 98v-99r

El bisbe ferma a Ramon Ribot, de Foixà, el terç del delme de Foixà que ha comprat a Ramon Xatmar,³⁵² cavaller, i a Guillem Sunyer,³⁵³ ciutadà de Girona, que li vengueren en nom de Dalmau,³⁵⁴ fill de dit Ramon Xatmar.

226

1321 juny 23

f. 99r

El bisbe ferma a Guillem de Costa,³⁵⁵ de les Planes, un quart del delme de Canet d'Adri, que té per donació de Galceran de Costa, germà seu i canonge d'Urgell.

227

1321 agost 28

f. 99v

Bernat de Bedós,³⁵⁶ cavaller, reconeix tenir pel bisbe una part del delme de Fitor.

O. ADG, c. 4, n. 18, carta partida, amb els dos exemplars [PM 861].

A. Còpia del segle XIV: ADG, CC, f. 415v.

a. MARQUÈS, CC 616.

---

352. Cf. supra n. 85, 90, 175, 224.

353. Ramon Xatmar i Guillem Sunyer van de tronc en altres operacions econòmiques: El 1323 venen al bisbe Pere de Rocabertí els drets que els Xatmar posseïen a la Pera, i reconeixen haver-ne rebut 1.200 sous, PM 881-882. Guillem Sunyer consta mort abans del febrer del 1335, quan ja actuaven els marmessors de la seva vídua Margarida, que compraven a Ramon Xatmar 15 sous de cens sobre el mas Buch de Cartellà per dotar un aniversari a la Seu, D-3 ff. 148v-149r.

354. Cf. *Lletres* I, n. 331 nota 693.

355. En el seu testament, atorgat el 1345, fundà beneficis a les Planes i a Rocacorba, D-29 ff. 161r-166r.

356. El juny del 1286 el cavaller Bernat de Bedós reconeixia tenir en feu pel bisbe Bernat de Vilert la meitat del delme de Santa Coloma de Fitor, que Bernat de Llabià tenia per ell, i en feia homenatge, CC 508.

228

1321 setembre 6

ff. 99v-100v

*Dalmau de Cros,*³⁵⁷ *de Parlavà, procurador del bisbe, requereix Francesc Martorell, batlle de Bordils, a donar-li possessió del castell inferior de Juià*³⁵⁸ *que té Guerau de Cervià, i, rebuda resposta afirmativa, en pren possessió.*

229

1321 agost 27

ff. 100v-101r

*El bisbe, atès que Ponç de Vinyavella,*³⁵⁹ *de la Bisbal, es proposa vendre per tres anys un sisè del delme de Vulpellac, autoritza la transacció.*

230

1321 octubre 28

f. 101r

Nota d'haver el clergue de Balbs promès obediència al bisbe.

231

(1321) 1322 març 6

f. 101rv

*Guillem Ponç de Palol, fill de Dalmau de Palol d'Arenys*³⁶⁰ *i hereu de Francesca, filla de Simó de Gironella,*³⁶¹ *reconeix tenir pel bisbe diversos delmes de Vilopriu, Gualta, Serra, Torroella de Montgrí i Ullastret.*

---

357. Cf. *Lletres* I, n. 41 nota 134.

358. Per al castell de Juià, cf. RC n. 1 nota 3, n. 3, 5-6, 48, 133, 151, 185-186.

359. El 11 d'agost del 1324 Ponç de Vinyavella venia el sisè del delme de Vulpellac a Agnès de Juià, vídua de Berenguer de Juià, cavaller, a qui ja l'havia comprat, consentint expressament el bisbe que pogués reiterar-se la compra en sentit invers, infra n. 266. Potser l'operació no fou rematada, perquè el gener del 1333 el bisbe concedia llicència a Vinyavella de vendre aquell sisè del delme a Arnau de Blanes, cavaller de la Bisbal, bo i renunciant al foriscapi, G-8 f. 50rv, 106v. A la seva mort, abans del novembre del 1349, el mas de Vinyavella quedava hipotecat per deutes, U-15 ff. 102-103r.

360. Cf. supra n. 193.

361. Cf. *Lletres* I, n. 1 nota 4.

232

1322 juliol 9

f. 102v

*Guillem de Bordils,*³⁶² *fill de Guillem de Bordils, cavaller, reconeix tenir pel bisbe un quart de la meitat del delme de Bordils.*

O. ADG, c. 1, n. 62, [PM 874]

A. Còpia del s. XIV: ADG, CC, f. 416r.

a. MARQUÈS, CC 617.

233

1322 agost 13

ff. 102v-103r

Ramon de Bastida, de Borgonya, reconeix tenir pel bisbe el delme d'un camp situat al pla de Cornellà.

O. ADG, c. 3, n. 16, carta partida [PM 875].

234

1322 agost 17

f. 103r

*Bernat de Prat,*³⁶³ *fill i hereu de Bernat de Prat,*³⁶⁴ *de Besalú, reconeix tenir pel bisbe la meitat del delme de Sant Esteve de Brió, i un quart del de Tortellà que ha comprat a Bernat Gaufred, de Besalú.*

---

362. El novembre del 1301 Guillem de Bordils reconeixia tenir pel bisbe un quartó del delme de Bordils, que li fou adjudicat en arbitratge per l'oficial episcopal, Ponç Albert, en ocasió de l'execució de la marmessoria del seu oncle Berenguer de Bordils i per compra a Bernat Seguí, tots dos clergues, PM 562. El juny del 1302 reiterava el reconeixement, PM 572.

363. Cf. supra n. 28, infra n. 253. Hi ha notícia del 30 de juliol del 1347, segons la qual Francesca, esposa de Jaume de Cornellà i hereva de Bernat de Prat, de Besalú, i de la seva esposa Sibil·la, atès que la seva mare havia instituït un benefici a Besalú l'any 1345 i l'havia dotat amb 1.500 sous, assignava al dit benefici el castell de Briolf i uns masos de la mateixa parròquia, PM 1145. El 12 de maig del fatídic 1348 el vicari general aprovava als marmessors de Sibil·la, vídua de Bernat de Prat, de Besalú, els comptes de la marmessoria, mancant només a satisfer llegats a les confraries del Corpus i de Sant Lluç de Besalú, D.156 f. 27v, G-20 f. 59rv.

364. El febrer del 1288 Bernat de Prat, de Besalú, reconeix tenir pel bisbe de Girona un sisè del delme de Borrassà i un terç del del Brió, pels quals fa homenatge, CC 511.

O. ADG, c. 2, n. 224 [PM 979].
 A. Còpia del s. XIV: ADG, CC, f. 417rv.
 a. MARQUÈS, CC 624.

235

1322 octubre 15

ff. 103v-105v

Guillem,³⁶⁵ abat, i els canonges de Vilabertran, atès que Guillema de Garriga llegà al seu monestir una part del delme de Cabanes, cedeixen al bisbe, a fi d'obtenir-ne la ferma, el directe domini del mas Font de Madremanya i els nou capons que rebien sobre una casa de Girona situada prop de la porta Rufina, i el bisbe els remet el cens de 15 sous anyals que havia de fer l'obtentor del benefici fundat per dita Guillema pel delme dels Torts.

O. ADG, c. 23, n. 93, carta partida [PM 878].
 A. Còpia del s. XIV: ADG, RC, ff. 195v-197v.
 a. MARQUÈS, RC 178 (161).

Cf. supra, n. 220.

236

1322 octubre 16

f. 106r

El bisbe ferma a Francesc de Maçanet, fill de Guillem de Maçanet, cavaller de Maçanet de la Selva, una part del delme de Santa Coloma de Farners.

237

(1322) 1323 febrer 15

f. 106r

Gispert de Pals, cavaller, reconeix tenir pel bisbe un terç del delme de Garrigoles.

O. Perdut.
 A. Còpia del s. XIV: ADG, CC, f. 416r.
 a. MARQUÈS, CC 618.

---

365. Cf. supra nota 347.

238

1323 abril 1

ff. 106v-107r

Bernat d'Orriols, fill de Berenguer d'Orriols i Gueraua d'Albons, reconeix tenir pel bisbe delmes d'Orriols, Miànigues i Orfes que per ell tenen diversos senyors directes.

O. ADG, c. 4, n. 94, carta partida, amb els dos exemplars [PM 884].

A. Còpia del s. XIV: ADG, CC, f. 415r.

a. MARQUÈS, CC 619.

239

1323 abril 25

f. 107r

Guerau de Rocabertí,³⁶⁶ senyor de Navata, reconeix tenir pel bisbe delmes de Navata, Avinyonet, Mosarac, Queixàs i Espinavessa, que per ell tenen diversos senyors.

O. ADG, c. 3, n. 265 [PM 889].

A. Còpia del s. XIV: ADG, CC, f. 416v.

a. MARQUÈS, CC 620.

240

1323 maig 1

f. 107rv

Pere de Cornellà,³⁶⁷ cavaller, fill de Jaume de Cornellà,³⁶⁸ cavaller, reconeix tenir pel bisbe un sisè del delme d'Orfes i un sisè del de Sant Llorenç d'Espinavessa.

O. ADG, c. 2, n. 131, carta partida [PM 891].

---

366. Cf. supra n. 22, 70-71.

367. Cf. supra n. 76, infra n. 349, 361.

368. Atès que Pere de Cornellà va tenir un fill dit també Jaume de Cornellà, actiu l'any 1342, D-2 ff. 177r-178v, considerarem que els documents de l'ADG del segle XIV on figura un Jaume de Cornellà es refereixen a aquest, i no al seu avi, el pare de Pere de Cornellà, del qual consta que l'any 1277 reconeixia que Guillem de Pont li havia fet una bèstia d'host per a la jornada de Múrcia, i que mentre no la hi torni o li pagui el seu valor de 130 sous melgore-sos no li pot reclamar dita bèstia per una altra expedició, dret que li corresponia pel terç del delme de Borrassà, PM 325. El 1294 va prendre part en l'expedició punitiva dels nobles contra l'abat de Sant Pere de Roda, U-1 f. 11r. Cf. infra n. 265, 381, 383, 391.

A. Còpia del s. XIV: ADG, CC, f. 415rv.
a. MARQUÈS, CC 621.

241

1323 maig 18

ff. 107v-108r

El bisbe reconeix a Guillema de Garrigàs, filla de Bernat de Garrigàs, cavaller, per raó del sisè del delme de Torroella de Montgrí, que Ermessenda, filla d'Artau de Romanyà,³⁶⁹ cavaller, amb consentiment de Ramon de Romanyà,³⁷⁰ paborde de Fortià i germà de dita Ermessenda, donà a dita Guillema, d'estar satisfet dels seus drets.

242

1323 maig 19

f. 108rv

El bisbe autoritza Guillema de Garrigàs a vendre a carta de gràcia a Joan Callós,³⁷¹ de Torroella de Montgrí, l'esmentat delme de Torroella.

243

1323 maig 23

ff. 108v-109v

Concòrdia entre el bisbe i l'abat de Vallbona,³⁷² bisbat d'Elna, sobre el delme del Freixe i Baussitges.

O. ADG, 2, n. 62, carta partida [PM 893].
A. Còpia del s. XIV: ADG, RC, ff. 198r-199v.
B. Còpia del s. XIV-XV: ACG, *Llibre Verd*, ff. 167r-168r.
a. MARQUÈS, RC 183 (163).

369. El gener del 1266 tenia un quart del delme de Camós, juntament amb Pere Roca, fill de Ramon de Roca, difunt, de Juïgues, per Ramon de Nerós, que el reconeixia al bisbe, CC 489.

370. És possible que es tracti del Ramon de Romanyà, cambrer de Sant Pere de Rodes, al qual i a l'abat Pere de Colera apel·lava el febrer del 1322 l'abadessa Beatriu de Sant Daniel contra disposicions preses per l'autoritat episcopal en visita del monestir, G-3 f. 113rv.

371. Nom també escrit Cayloç, Caylors, Caylaç i àdhuc Gaylà. El febrer del 1321, excomunicat per invasió de la jurisdicció d'Ullà, promet no perjudicar-la més i el bisbe li lleva el vet, G-14 ff. 4v-5r. Cf. infra n. 246.

372. MONSALVATJE XXIV 247 i CR el desconeixen en llurs abaciologes. Cf. infra n. 364.

244

1323 juny 10

f. 110r

El bisbe ferma a Ramon de Torroella,³⁷³ fill de Bernat de Torroella de Mont-ras,³⁷⁴ cavaller, un sisè del delme de Torroella de Montgrí.

245

s.d.

f. 110v

Nota de debitori fermat per dit Ramon de Torroella al bisbe.

246

1323 juny 10

ff. 110v-111r

El bisbe, atès que dit Ramon de Torroella es proposa vendre a Joan Caylaç, de Torroella de Montgrí, a carta de gràcia un sisè del delme de Torroella i un altre sisè a Joan de Gaylà {sic} a carta de gràcia, aprova la venda sense prendre'n terç.

247

1323 juny 13

f. 111r

El bisbe ferma a Elicsenda de Tregorà, esposa d'Arnau Guillem de Tregorà³⁷⁵ i filla de Bernat de Coll,³⁷⁶ cavaller de Sant Esteve de Bas, el delme que Berenguer de Coll,³⁷⁷ cavaller d'Elna, rebia a Beget, i en rep 600 sous.

---

373. Cf. *Lletres* I, n. 44 nota 139.

374. Cf. *ib.*, n. 120 nota 302.

375. L'onze de desembre del 1323 el bisbe feia procura per rebre els fruits del delme de Beget que Berenguer de Coll havia llegat a l'esposa d'en Farners i a la d'Arnau Guillem de Tregorà, G-4 f. 76r. Segons nota de l'octubre del 1347, aquest vendrà part del terç del delme de Baget a Ramon d'Horts, de Vic, D-157 ff. 51v-52r.

376. El desembre del 1302 ell i la seva esposa Agnès van vendre el delme de Sant Aniol de Finestres al cavaller Guillem des Balbs i a la seva esposa Caterina, PM 577, 982. Cf. *infra* n. 268, 296.

377. Cf. *infra* n. 268.

248

1323 juny 18

f. 111rv

Bernat Guillem de Foixà,³⁷⁸ fill d'Alemaný de Foixà, reconeix tenir pel bisbe els delmes que ell o altres per ell reben per raó del castell de Foixà.

- O. ADG, c. 1. n. 52, carta partida [PM 895].
 A. Còpia del s. XIV: ADG, CC, ff. 416v-417r.
 a. MARQUÈS, CC 622.

249

1323 juny 18

f. 111v

Guillem de Güell,³⁷⁹ fill de Ramon de Güell, cavaller de Llers, reconeix tenir pel bisbe el delme de Noves que Bernat de Forques³⁸⁰ té per ell.

- O. Perdut.
 A. Còpia del s. XIV: ADG, CC, f. 416v.
 a. MARQUÈS, CC 623.

250

1323 juny 27

f. 112r

Guillem de Pau,³⁸¹ fill de Bernat de Pau,³⁸² cavaller, reconeix tenir pel bisbe el delme del vilar de Canelles, parròquia de Vilajuïga, i una part del delme de Pau, que per ell té Bernat de Vilaiüt.³⁸³

---

378. Cf. *Lletres* I, n. 15 nota 60; infra n. 257-258.

379. Cf. *Lletres* I, n. 316 nota 666; supra n. 50.

380. Cf. supra n. 50-51.

381. Cf. infra n. 265, 432. El gener del 1320 té el delme de Pedardell pel vescomte Dalmau de Rocabertí, CC 602. El juny següent reconeixia tenir pel bisbe una part del delme de Santa Eulàlia de Noves, PM 833 (= CC 608) i el bisbe li fermava a ell i a la seva esposa Garsendis l'obligació del delme de Pau, PM 835.

382. El 1280 Bernat de Pau tenia una part del delme de Pau i ja era mort, perquè els seus marmessors l'assignaven a un benefici, PM 358. Cf. CC 608.

383. Podria tractar-se de l'homònim veguer del comtat d'Empúries, excomunicat més d'una vegada pel bisbe per no haver obtemperat quan li era request l'ajut de braç secular, U-5 f. 65r, U-6 ff. 25v-26r, U-9 ff. 7v-8r. La seva esposa Bartomeua tenia dret de presentació al

O. ADG, c. 3, n. 44, carta partida [PM 896].

251

1323 juliol 5

ff. 112v-113r

Castelló Comte i la seva esposa Raimunda, de l'Armentera, reben del bisbe el govern de l'hospital fundat en aquest lloc per Pere de Cabanellas, sagristà, i els prohoms de l'Armentera.

O. ADG, c. 23, n. 70, carta partida [PM 899].

252

1323 agost 11

f. 113v

Francesc Simó, ciutadà de Girona, reconeix tenir pel bisbe la meitat del delme de Sant Martí del Castellar, comprada a Ramon de Riera, de Besalú.

O. ADG, c. 4, n. 17 [PM 903].³⁸⁴

253

1323 agost 12

f. 113v

Ramon de Prat, fill de Bernat de Prat,³⁸⁵ de Besalú, reconeix tenir pel bisbe un sisè del delme de Borrassà.

O. ADG, c. 2, n. 186 i 199, carta partida, amb els dos exemplars [PM 904].

---

benefici fundat per Bertran de Vilanova, cavaller, a la capella de Sant Salvador de Vilaüt, D-160 f. 5rv. Tingué qüestions amb el diaca de Saus, intervenint el bisbe perquè fessin les paus, U-37 ff. 104v-105r. El 1365 obtenia llicència per fer confraria amb altres pagesos de Santa Maria i Sant Nicolau, a Vilaüt, erigir-hi altar i fundar-hi benefici, D-163 f. 2r.

384. Reiteració de l'anterior n. 171.

385. Cf. supra n. 28, 234.

254

1323 agost 5

ff. 114-115v

Simó de Trilla,³⁸⁶ fill de Simó de Trilla, cavaller, com a administrador del seu fill Simó, reconeix tenir pel bisbe el capmàs d'Aguilar, de Vila-romà i Vall-llobrega, amb inserció d'escriptura d'emancipació i de donació de béns.

255

1323 agost 26

f. 115v

Berenguer de Queixàs,³⁸⁷ fill de Berenguer de Queixàs,³⁸⁸ cavaller, reconeix tenir pel bisbe el delme de Riera de Palau, parròquia de Montagut.

256

1323 desembre 19

f. 116r

El bisbe ferma a Ramon Barutell,³⁸⁹ de Peralada, el delme de Peralada que li havia llegat Bernat de Coll, també de Peralada.

---

386. Cf. supra n. 42, 84, 141, 201, infra 260.

387. Cf. infra n. 284. L'identifiquem com l'individu a qui el 1300 el bisbe Bernat de Vilamarí fermava una part del delme de Riera de Palau, a Montagut, PM 550 (= CC 521). El 1306 es casa amb Elicsendis, filla de Ramon de Miralles i d'Englentina, amb un dot de 6.000 sous, assegurats sobre el delme de Beuda, PM 608. El 1308 tenia el delme de Sant Feliu de Beuda per Jaume de Besora, senyor de Rocabrana, CC 539. El 1323 té part del delme de Queixàs per Guerau de Rocabertí, senyor de Navata, CC 620. El 1331 ell i altres parroquians de Beuda doten el benefici de Santa Maria a l'església parroquial del lloc, D-4 ff. 132r-133r. Ignorem la relació familiar o d'identitat eventual del barber (metge) Berenguer de Quexàs actiu a Girona el 1325, GUILLERÉ II 363, amb el del nostre document; ni tampoc la possible relació amb el draper gironí homònim, documentat el 1354 en acte de fer amb altres quitació general de deutes a favor de Guillem Bernat de Perles, majordom del bisbe Berenguer de Cruïlles, G-28 f. 90r.

388. El 1281 el bisbe Bernat de Vilert li fermava una part del delme de Montagut i un sisè del de Sant Feliu de Beuda, PM 382. Aquest delme l'havia comprat a Berenguer de Canelles, CC 521. El 1300 el bisbe Bernat de Vilamarí li fermava una part del delme de Riera de Palau, a Montagut, PM 550. El 1308 tenia el delme de Sant Feliu de Beuda per Jaume de Besora, senyor de Rocabrana, CC 539.

389. Ja l'agost del 1301 Ramon Barutell reconeixia tenir en feu pel bisbe de Girona el delme del camp dit Feixa d'en Poch i li'n feia homenatge, CC 527. El 1324 actua com a mar-messor del vescomte Dalmau de Rocabertí i el bisbe ho és de Guillem, mare de Barutell, i li

O. ADG, c.2, n. 201, carta partida [PM 904].

257

1323 abril 6

f. 116rv

Ramon de Vilatenim,³⁹⁰ fill d'Arnau de Vilatenim,³⁹¹ cavaller, reconeix tenir per Bernat Guillem de Foixà, com a administrador dels béns que foren de Guillem de Riumors³⁹² i que li han estat aportats en dot per la seva esposa Ermessenda, hereva de dit Guillem, una part del delme de Cabanes.

258

1323 abril 6

f. 116v

Bernat Guillem de Foixà reconeix tenir per Dalmau, vescomte de Rocabertí,³⁹³ la part del delme de Cabanes que ha rebut en dot de la seva esposa Ermessenda.

---

reconeix que ha pagat les quantitats per a causes pies llegades per ella, G-4 f. 93r. El 1325 és marmessor de Ramon de Vilamarí, cavaller, i en qualitat de tal lliura a Ermessenda de Vilamarí, monja de Sant Daniel, 200 sous llegats per Ermessenda de Vilamarí, mare de Ramon de Vilamarí, G-5 f. 57v. L'octubre del 1332 el bisbe el subroga a la marmessoria de Francesc des Cals, batlle de Peralada, U-5 f. 58r. La seva vídua Ermessenda fou sebollida a la capella de Santa Maria Magdalena de Castelló d'Empúries el setembre del 1362, U-44 f. 43v.

390. Cf. CC 549 infra n. 336. Consta que el gener del 1320 té una part del delme de Cabanes per l'hereu de Guillem de Riumors, cavaller difunt, i aquest pel vescomte Dalmau de Rocabertí, CC 602. El 16 d'agost del 1324, Ponç de Rocabertí reconeixera a Ramon de Vilatenim haver rebut 6.000 sous, preu de certs masos que li ha venut a Boadella, parròquia de Terrades, G-4 f. 132rv. El desembre del 1324, Gaufred, vescomte de Rocabertí, reconeix a Pere d'Urrea, bisbe de Girona, i als seus marmessors, que han satisfet les quantitats que Ramon de Vilatenim va posar a la capella del monestir de Vilabertran, G-5 f. 11v. El 1326 actua com a marmessor del vescomte, U-2 f. 30rv. El 1331 ja actuen els seus marmessors, U-4 f. 174r, U-5 f. 58r, U-5 f. 62v; D-154 ff. 25r-26v; cf. supra nota 243. Fou hereu seu Asbert de Vilatenim, dit també Asbert de Trilla, el qual fou excomunicat perquè no es presentava a fermar sobre els delmes heretats de Guillem, essent-ne absolt el setembre del 1335, G-10 f. 77v; l'octubre del 1339 el bisbe Arnau de Mont-rodon li fermava delmes de Peralada i Cabanes, heretats del seu pare, per 1.000 sous barcelonesos, PM 1080. Consta que Ramon de Vilatenim fundà benefici a Vilatenim, proveït el 1403 i el 1407, U-103 ff. 59v-51r, U-107 f. 12r de la segona numeració.

391. El febrer del 1279, Beatriu de Requesens i el seu marit, Arnau de Botonach, fermen a Arnau de Vilatenim, cavaller, el delme d'Olives, a Peralada, que aquest havia rebut del seu oncle, Ponç Moragues, cavaller de Llançà, en testament, PM 344.

392. El març del 1296 presentava per al benefici fundat per Dionís de Riumors a l'església parroquial de Riumors, G-1 f. 23v. El juny següent fermava debitori al bisbe de 300 sous pel terç del delme de Sant Feliu de la Garriga, G-1 f. 33v.

393. Cf. supra n. 16, 63, 196, 197, infra n. 431.

259

1323 novembre 12

ff. 116v-117r

El bisbe Pere nomena Pere Ferrer, clergue conjugat, notari de la seva cúria i li estableix la notaria a cens de 600 sous per 7.000 sous barcelonesos d'entrada.

[Foli 118 manca].

260

(1323) 1324 gener 25

f. 119rv

Simó de Trilla,³⁹⁴ com a procurador de la seva neboda Ermessenda, filla i hereva de Berenguer de Llança,³⁹⁵ reconeix tenir pel bisbe una part del delme de Pau.³⁹⁶

O. ADG, c. 2, n. 138 i c. 3, n.161, carta partida, amb els dos exemplars [PM 907].

261

(1323) 1324 març 7

f. 120r

El bisbe ferma a Ermessenda, esposa de Ramon de Mont,³⁹⁷ cavaller, la meitat del delme de Sant Cebrià de Lledó.

O. ADG, c. 3, n. 75, carta partida [PM 908].

---

394. Cf. supra n. 42, 84, 141, 201, 254.

395. El 1309 el comte d'Empúries el prenía com a marmessor, amb Guillem Seguí, veguer del comtat, i els llegava 5.000 sous, CC 542, i era testimoni el dia que el comte Malgaulí, octubre del 1313, reconeixia delmes al bisbe de Girona, CC 547. Consta mort abans del desembre del 1336, quan la seva vídua Catalana fermava debitori al bisbe de 100 sous per un delme no especificat, G-12 f. 29v. Berenguer de Llança fundà un benefici a Llança, que l'any 1422 es proveia amb normalitat, I-2 f. 184r, 189v.

396. Just deu dies abans, el 14 de gener, Ermessenda, filla de Berenguer de Llança i esposa de Bernat de Castellbisbal, feia poders a Simó de Trilla per a reconèixer al bisbe el delme que tenia a Pau, PM 906.

397. Cf. supra n. 72, infra n. 262.

262

1324 març 7

f. 120 rv

*Ramon de Mont,*³⁹⁸ *cavaller, el seu fill Guillem i Bernat de Colomers, de Caldes, fermen debitori al bisbe de 700 sous per la ferma anterior.*

263

1324 març 28

f. 121r

*Ponç de Rocabertí,*³⁹⁹ *senyor del castell de Sant Llorenç de la Muga i de Bassegoda, reconeix tenir pel bisbe el delme de les esmentades parròquies.*

O. ADG, c. 3, n. 199 i 274, carta partida, amb els dos exemplars [PM 909].

264

1324 juny 7

f. 121v

Ponç de Rocabertí, senyor del castell de Sales, reconeix tenir pel bisbe els delmes de Llanars, Monars, Talaixà, Pera, Bestracà, Escales, Sadernes, Monteia, Entreperes, Gitarriu i Sant Julià.

O. ADG, c. 2, n. 189.

A. Còpia simple: ADG, c. 2, n. 115.

B. Còpia de 1367: ADG, *ib.* [PM 910].

265

1324 juliol 15

ff. 121v-122r

Sibil-la, viuda de Bernat de Soler, cavaller, i filla de Pere de Mata, cavaller, reconeix tenir pel bisbe dues parts del delme de Borrassà, que per ella té Jaume de Cornellà,

---

398. Cf. supra n. 72, 261.

399. Cf. infra n. 264.

*cavaller, i una part del delme de Noves, que per ella té Guillem de Pau, fill de Pere de Pau.*⁴⁰⁰

- O. ADG, c. 2, n. 193, carta partida, amb els dos exemplars.
A. Còpia de 1342. ADG, c. 3, n. 221 [PM 911].

266

1324 agost 11

ff. 122v-123r

El bisbe, atès que Ponç de Vinyavella, de la Bisbal, ha venut a Agnès de Juià,⁴⁰¹ viuda de Berenguer de Juià,⁴⁰² cavaller, un sisè del delme de Vulpellac, a qui l'havia comprat, consenteix que pugui reiterar-se una compra en sentit invers.

267

1324 agost 29

ff. 123-124r

Pere Marcó,⁴⁰³ mercader de Girona, tutor de Pere,⁴⁰⁴ fill de Bernat Guerau,⁴⁰⁵ ciutadà de Girona, difunt, reconeix tenir pel bisbe el delme de Sant Joan de Mollet.

- O. ADG, c. 1, n. 7.
A. Còpies sense cloure: ADG, c.1, n. 8 i 9 [PM 912].

---

400. Hi ha notícia que un Pere de Pau, d'Ullà, reclamava el 1328 dues vànoves deixades en penyora a Ferrer de Gualta, cambrer del monestir d'Ullà, de qui havia manllevat 6 mitges de blat i 6 d'ordi, U-3 ff. 171v-172r.

401. Fundà benefici a l'altar de sant Joan de la Bisbal i a l'altar de sant Joan de Colomers, U-109, f 7v de la segona numeració.

402. Cf. CC 488. L'any 1322 el seu fill Ramon llegava 500 sous per al benefici de Santa Maria de Juià, G-3 f. 214r.

403. Cf. GUILLERÉ I 184; II 399; LV 25, 28, 31, 55.

404. Pere Guerau és jurat el 1312, LV 25, 27-28; ARNALL 7. GUILLERÉ I 445 documenta un enterramorts d'aquest nom el 1326, i un pelleter el 1341, GUILLERÉ I 454. Fundà un benefici a l'altar de sant Marc de la capella de Santa Maria de les Puel·les de Girona, G-3 f. 42v.

405. La família Guerau hauria acollit sant Francesc d'Assís quan passà per Girona i n'hauria desenvolupat el culte, GUILLERÉ I 489.

268

1324 desembre 18

f. 124r

El bisbe ferma a Brunissenda de Farners,⁴⁰⁶ filla de Bernat de Coll, cavaller, una part del delme de Beget, que té per llegat del seu oncle, Berenguer de Coll, cavaller.

269

1324 desembre 19

f. 124rv

El bisbe ferma a Simó de Rocabruna,⁴⁰⁷ cavaller, una part del delme de Vilamalla, que aquest ha comprat a Jaume de Masó,⁴⁰⁸ cavaller de Sant Llorenç de la Muga.

O. ADG, c. 2, n. 3 [PM 916].

A. Una altra còpia del segle XIV: ADG, G-5 f. 11r.

270

(1325) 1326 febrer 27

f. 125r

Ramon Arnau de Sant Sadurní reconeix al bisbe tenir per ell el castell de Sant Sadurní.

O. ADG, ADG, c. 17, n. 80.

A. Còpia simple: ADG, c. 17, n. 31 [PM 919].

---

406. El 28 de maig del mateix any, el bisbe ordenava que es fes l'escriptura per a fermar el delme a Brunissenda de Farners, de qui rebia 480 sous, G-5 f. 10v.

407. Cf. infra n. 336, 338. El febrer del 1322 prestava 300 sous a Bernat de Belurs, de Besalú, G-3 f. 213v. El 1325 actua com a marmessor de Ramon de Vilamarí, cavaller, G-5 f. 57v. Consta que havia testat el 1327, llegant 2.500 sous al pobres i la lleuda de la Jonquera al bisbe, G-10 f. 6rv; l'octubre del 1332, el bisbe subrogava marmessors a la seva vídua Elicsenda, U-5 f. 58r. El gener del 1339 el bisbe aprovava els comptes de la marmessoria d'Elicsenda, que havia fet llegats als pobres, dotat donzelles, i deixat fons per a construir capella, D-154 ff. 25r-26v; G-13 ff. 140v-142v.

408. Cf. supra n. 98, infra n. 304.

271

1326 maig 26 f. 126r

*Bernat de Prat,*⁴⁰⁹ *de Riudellots de la Creu, reconeix tenir pel bisbe certs delmes que rep a Bordils.*

O. ADG, c. 1, n. 59, dos exemplars sense cloure [PM 923].

272

1326 maig 26 f. 126rv

Guillem de Casademont, de Riudellots de la Creu, reconeix tenir pel bisbe delmes de certes terres de Bordils.

O. ADG, c. 1, n. 65, sense cloure [PM 926]

273

1326 maig 26 f. 126v

Arnau Oliba, de Riudellots de la Creu, com a administrador de Pere Oliba, reconeix tenir pel bisbe el delme de certes terres de Bordils.

O. ADG, c. 1, n. 63, tres exemplars sense cloure [PM 924].

274

s.d. f. 126v

*Nota que Bernat de Prat*⁴¹⁰ *ha promès satisfer certs terços dels delmes de Bordils.*

---

409. Cf. infra n. 274.

410. Cf. supra n. 271.

275

s.d.

ff. 126v-127r

Berenguer Pagès, de Riudellots de la Creu, reconeix tenir pel bisbe el delme del camp Tort de Bordils.

O. ADG, c 1, n. 64, dos exemplars sense cloure [PM 925].

276

1326 setembre 11

f. 127r

Guerau de Cervià reconeix tenir pel bisbe els delmes de Vilanant, Cogolells, Molins i Juià, subinfeudats a diversos.

O. Perdut.

Expedició de 1367: ADG, c. 1, n. 69 [PM 927].

277

1326 setembre 16

f. 127rv

*El bisbe ferma a Guillem de Canadal, fill de Guillem de Canadal de Gorgues, la part del delme d'Agullana que aquest ha comprat a Bernat de Closa.*⁴¹¹

O. ADG, c. 3, n. 220 i 248, carta partida, amb els dos exemplars.

A. Còpia coetània sense cloure: ADG, 3, n. 227 [PM 928].

278

1326 novembre 5

f. 127v

*Bonanat de Llèmena,*⁴¹² *mercer de Girona, reconeix tenir pel bisbe una part del delme de Llorà, comprada a Ramon de Sitjar*⁴¹³ *i a altres marmessors de Ramon Andreu,*⁴¹⁴ *ciutadà de Girona.*

411. Cf. supra n. 117, 125-126, infra n. 344-346.

412. Cf. *Lletres* I, n. 131 nota 336.

413. Cf. supra n. 106.

414. Era nebot de Bernat de Sitjar, ciutadà de Girona, que el desembre del 1243 testava, escollint sepultura al monestir de Sant Daniel; dotava al monestir una llàntia amb béns situats

O. ADG, c. 1, n. 59, dos exemplars sense cloure [PM 930].

279

1326 octubre 25

f. 128rv

El bisbe presenta a Berenguer de Puig,⁴¹⁵ prior OP de Girona i confessor seu, una carta del cardenal Gaucelin,⁴¹⁶ del títol dels Sants Marcel·lí i Pere, penitencier papal, que comissiona dit confessor per absoldre pecats d'agressió a clergues, jocs prohibits i altres.

280

1327 maig 28

f. 129rv

El bisbe, atès que Pere de Galliners,⁴¹⁷ prevere de Capítol de la Seu, ha comprat una part del delme de Gaiüses per dotar un benefici, l'amortitza a cens d'una quarta part de dita part.

281

1327 juliol 5

f. 129v

Bernat de Bellpuig,⁴¹⁸ fill de Guillem de Bellpuig,⁴¹⁹ cavaller, reconeix tenir pel bisbe un quart del delme de Tortellà i satisfà 1.400 sous pel terç.

O. ADG, c.2 n. 220, carta partida [PM 936].

---

a Montcal, el *stallium* que tenia a Canet d'Adri i molins de Pedret; instituïa hereu el seu nebot Ramon Andreu de tot el que posseïa des del llit del Ter fins al coll de Fornells, D-2 ff. 236r-237r. Sotsveguer de Girona el 1316, 1318, 1321, i el 1325, GUILLERÉ I 136, 139-140; II 334. Bonanat de Bordils li va comprar la trilla que abans havia pertangut a Bartomeu Oller, GUILLERÉ I 436-437, 457, la qual cosa significa que fou actiu en la parcel·lació de la Vilanova de la ciutat. Els comptes de la seva vídua Alamanda eren aprovats pel vicari general el juliol del 1344, G-17 ff. 131v-132r

415. Cf. Jaume DE PUIG OLIVER, *Documents relatius a la Inquisició del «Registrum Litterarum» de l'Arxiu Diocesà de Girona (s. XIV)*, dins «ATCA», 17 (1998), 383 i nota 11, 390, 392, 393.

416. Es tracta de Gaucelin Jean Deuzà, de Cahors, nebot del papa Joan XXII. Cf. EUBEL 14.

417. Cf. PONTICH, *Series* f. 248v; *Lletres*, I, n. 99 nota 254, n. 177 nota 433.

418. Cf. supra n. 14.

419. Cf. supra n. 104.

282

s.d.

f. 129v

El mateix ferma debitori de 1.400 sous.

283

1327 setembre 24

f. 129v

Nota d'haver pagat l'anterior quantitat excepte 400 sous.

284

(1327) 1328 gener 27

f. 130r

Berenguer de Queixàs, fill de Berenguer de Queixàs, cavaller, reconeix tenir pel bisbe el delme de Riera de Palau, parròquia de Montagut, heretat del seu pare, Berenguer de Montagut.

O. ADG, c. 3, n. 14, carta partida [PM 941].

285

(1327) 1328 gener 29

ff. 130r-131r

Bernadí de Cabrera,⁴²⁰ fill de Bernat de Cabrera,⁴²¹ amb poders de Marquesa,⁴²² comtessa d'Empúries i vescomtessa de Cabrera, reconeix tenir pel bisbe 112 cavalleries i el delme de certs masos de Cassà de la Selva, que s'enumeren.

O. ADG, c. 4, n. 123, carta partida [PM 942].

---

420. Cf. *Lletres* I, n. 9 nota 44.

421. Cf. *supra* n. 89-90.

422. Cf. *Lletres* I, n. 2 nota 9.

286

1328 juny 13

f. 132rv

Bernat, vescomte de Cabrera, reconeix tenir pel bisbe 112 cavalleries i el delme de certs masos de Cassà de la Selva, i en rep la ferma que dóna, en nom del bisbe, Roderic Sabata,⁴²³ vicari general.

O. ADG, c. 4, n. 118, carta partida [PM 947].

287

1328 juny 14

ff. 132v-133r

Guillem de Verdera, cavaller de Mallorca, reconeix tenir pel bisbe, representat en l'acte per Berenguer de Palau,⁴²⁴ ardiaca d'Empúries, i Roderic Sabata, vicari general, certes alqueries situades al terme de Muro, que es descriuen.

O. ADG, c 2, n. 74, sense cloure [PM 948].

288

s.d.

f. 133rv

El mateix ferma debitori de deu aurei d'augment pels sobredits feus.

289

1328 juliol 27

f. 133v

Pere de Sant Feliu,⁴²⁵ vescomte de Bas i senyor dels castells de Montagut, Castellfollit i Mont-ros, reconeix tenir pel bisbe els delmes de Sant Privat, Puigpardines, Sant Esteve de Bas i Molló.

423. Cf. *Lletres* I, n. 74 nota 197.

424. Cf. supra n. 9 nota 58, n. 21.

425. El reconeixement és efecte del requeriment que li féu el bisbe el 8 de maig anterior, quan va saber que havia comprat el vescomtat de Bas i els castells de Castellfollit, Montrós i Montagut, de reconèixer els delmes de Sant Privat, Puigpardines, Sant Esteve de Bas i Molló, U-3 ff. 130v-131r.

O. ADG, c. 4, n. 97, carta partida [PM 951].

290

1328 juliol 27

f. 134r

Roderic Sabata, vicari general del bisbe, declara a Pere de Santfeliu que l'homenatge que li ha prestat pels delmes damunt dits no perjudica els drets d'una i altra part.

O. ADG, c. 3, n. 242 i c. 4, n. 102, carta partida, amb els dos exemplars [PM 952].

291

(1320) 1321 març 11

f. 134v

Còpia de lletra del bisbe a Arnau de Palol,⁴²⁶ monjo, per la qual confirma la col·lació que l'abat de Banyoles li ha fet del priorat de Santa Maria de Finestres i li confereix la cura d'ànimes del lloc.

292

1332 maig 11, Girona

f. 135r

Pere, fill del rei Jaume II i comte d'Empúries,⁴²⁷ reconeix tenir en feu pel bisbe Gastó de Montcada⁴²⁸ el delme dels peixos del seu comtat.

---

426. És prior de Sant Marçal del Montseny el 1301, *Banyoles* 476, ZARAGOZA 256. Segons ZARAGOZA 167, és prior de Finestres des del 1303 al 1315; concorda amb *Banyoles* 494. *Banyoles* 528, document del 1316, suposa que Arnau de Palol és abat de Sant Esteve i prior de Finestres. Més endavant, *Banyoles* 553, document del 1321, estampa que Arnau de Palol és prior de Finestres. Segons *Banyoles* 632, Arnau de Palol és prior de Sant Marçal del Montseny. El seu nom apareix al necrologi del monestir, el mes de gener, amb el títol de prior del Montseny, *Banyoles* 923 (vol. IV, p. 30). És evident que caldria menar una enquesta aprofundida per veure si es tracta d'un, de dos o de més personatges i esmenar o confirmar ZARAGOZA en conseqüència. Cf. infra n. 362.

427. Cf. *Lletres* I, n. 497 nota 947.

428. Cf. *ib.*, nota 307.

- O. ADG, c. 3, n. 282, carta partida.
 A. Còpia de 1332: ADG, c. 3, n. 152.
 B. Còpia de finals del s. XIV: ADG, c. 3, n. 191 [PM 977].

293

1332 maig 11 f. 135rv

El bisbe declara que l'anterior homenatge no ha de ser causa de cap perjudici per l'església de Girona ni pel comte.

[Hi ha a continuació sis fulls en blanc. Les notes que segueixen són encapçalades per aquest advertiment: «Note infrascripte fuerunt recepte tempore Raymundi de Insula, notarii publici reuerendi in Christo patris domini Gastonis, Dei gratia episcopi Gerundensis».]

294

1332 novembre 25 f. 144r

Bernat de Planils,⁴²⁹ cavaller, reconeix tenir pel bisbe la part del delme que Berenguer de Jafre, cavaller, i Ponç de Flaça⁴³⁰ rebien del delme de Garrigoles i que ell els ha comprat.⁴³¹

- O. ADG, c. 3, n. 45, dos exemplars sense cloure [PM 981].

295

(1332) 1333 gener 27 f. 144v

Eimeric de la Via,⁴³² ciutadà de Girona, procurador de Brunissenda,⁴³³ filla de Berenguer Renall, jurista de Girona, reconeix tenir pel bisbe el delme de Sant Gregori.

429. Cf. *ib.*, n. 453 nota 878; *infra* n. 305.

430. Cf. *infra* n. 305.

431. Farà el mateix reconeixement el 7 de març del 1335: PM 997.

432. Cf. *Lletres* I, n. 84 nota 221; *infra* n. 301, 306, 373.

433. És la seva esposa, GUILLERÉ II 269-270, 276, 320-321 323.,

296

(1332) 1333 gener 29

f. 145r

El bisbe ferma a Guillem des Balbs,⁴³⁴ cavaller, i a la seva esposa Beatriu el delme de Sant Aniol de Finestres, que han comprat a Bernat de Coll, cavaller, i a la seva esposa Agnès.

O. ADG, c. 4, n. 38, carta partida [PM 982].

297

1333 abril 9

f. 145rv

El bisbe ferma a Berenguer de Verges,⁴³⁵ cavaller, un sisè del delme de Navata, comprat a Guillem de Palma, cavaller.⁴³⁶

O. ADG, c. 3, n. 42 [PM 983].

298

1333 abril 10 (cf. 174)

ff. 145v-146r

Arnau de Pomer,⁴³⁷ jurista de Camprodon i procurador dels hereus de Berenguer Corona de Camprodon, reconeix tenir pel bisbe el delme de certs masos del Castellar que s'enumeren.

434. Cf. *Lletres* I, n. 508 nota 968, n. 512 nota 973.

435. Cf. supra n. 25, infra n. 307, 403.

436. Cf. infra n. 302. El 1295 danyà, amb altres cavallers, béns i persones de Sils, homes propis els darrers de la sagristia de Sant Feliu de Girona, robant bestiar i atacant-los amb gent armada, U-1 f. 11v. L'agost del 1333 hi havia un conflicte sonat a propòsit del seu fill Bernat, sebollit dins l'església d'Espinavessa tres anys abans, perquè els parroquians demanaven que els ossos del dit Bernat fossin tretts de l'església, i el bisbe, tement que l'execució d'aquesta mesura fos causa de dissensions entre el cavaller i els parroquians, donava llicència per fer tomba a la paret forana, sostinguda per permòdols, U-5 f. 105v. Bernat de Palma devia haver tingut una vida proporcionada a l'odi que, bo i mort, desvetllava. El novembre del 1333 el bisbe signava a Guillem de Palma àpoca de 1.500 sous, part del 2.010 que l'abat de Sant Miquel de Fluvià havia promès pagar, G-8 f. 122v.

437. És probable que es tracti del mateix jurista a qui el bisbe feia poders el maig del 1305 per la causa d'apel·lació de certs membres del Capítol de la Seu contra el prelat, en ocasió del procés d'enquesta que va fer obrir contra Guillem de Comelles, prevere de Capítol, per haver manat al refectorer de la Seu que no donés porcions de pa i vi a certs clergues, G-2 ff. 25r-26r.

O. ADG, c. 3, n. 180 [PM 985].

299

1333 abril 10

f. 146rv

El bisbe ferma als hereus de Berenguer Corona, de Camprodon, el delme de Jou, parròquia de Montagut.

O. ADG, c. 3, n. 158, carta partida [PM 984].

300

1333 juliol 6

f. 147r

Bernat Sord,⁴³⁸ cavaller de Vilanova, reconeix tenir pel bisbe delmes de Santa Eulàlia de Noves i del Far.

O. ADG, c. 3, n. 68, sense cloure [PM 988].

301

1333 setembre 26

f. 147rv

Asbert de Nerós,⁴³⁹ cavaller reconeix tenir pel bisbe el delme de Santa Cecília Sacàrcer {Les Serres} que rebia Berenguer Renall, jurista de Girona, i despés la seva filla Brunissenda, esposa d'Eimeric de la Via, a la qual l'ha comprat.

O. ADG, c. 1, n. 53, carta partida [PM 990].

---

438. Cf. *Lletres* I, n. 209 nota 484; infra n. 323.

439. El 1327 Bernat Estruch, de Besalú, que tenia causa contra Asbert de Nerós, apel·lava al bisbe, i aquest comissionava per a la causa Ramon de Palau, que era el procurador de Bernat Estruch, U-2 f. 122r. Fundà un benefici a la parroquial de Sant Martí de Llèmena, i l'any 1352 el seu hereu, Gilabert de Dosquers, es negava a dotar-lo amb el castell de Samfores, propietat del difunt, U-20 ff. 80v-81r.

302

(1334) 1335 febrer 24

f. 148r

El bisbe Gilabert de Cruïlles⁴⁴⁰ ferma a Ramon de Lladrera,⁴⁴¹ cavaller d'Avinyonet, una part del delme d'Espinavessa que ha comprat a Guillem de Palma, també cavaller.

O. ADG, c. 3, n. 287, sense cloure [PM 996].

303

(1334) 1335 març 7

f. 148rv

El bisbe ferma a Guillem Torroella,⁴⁴² cavaller de Tordera, el delme de la parròquia de Martorell que li ha llegat Pere Torroella, canonge de Barcelona, i en rep pel terç 400 sous.

O. ADG, c. 4, n. 60, carta partida [PM 998].

304

(1334) 1335 març 7

f. 1478v

El bisbe ferma a Guillem de Vilatenim,⁴⁴³ fill de Jaume de Masó,⁴⁴⁴ de Sant Llorenç de la Muga, delmes de Peralada, Cabanes i Olives i en rep 3.000 sous pel terç.

---

440. Cf. *Lletres* I, n. 5 nota 24.

441. Cf. *ib.*, n. 370 nota 757.

442. El mateix dia Pere Torroella, de Tordera, per ell i per Guillem Torroella, cavaller del mateix lloc, ferma debitori al bisbe de 200 sous, part dels 4.000 que ha de satisfer per la ferma del delme de Martorell, G-10 f. 16v. Els 200 sous són satisfets l'u de juny següent, G-10 f. 51r.

443. Cf. supra n. 98 nota 186. El 1345, com a hereu de Jaume de Masó, prometia que si en el termini d'un any no havia comprat rendes de 25 lliures per l'altar de santa Margarita de Sant Julià dels Torts, donaria aquesta quantitat anyalment al capellà que fes el servei, G-18 f. 16v.

444. Cf. supra n. 98, 269.

305

1335 març 7

ff. 148v-149r

Bernat de Planils, fill de Guillem de Planils, cavaller de Cassà de Pelràs, reconeix tenir pel bisbe un dotzau del delme de Garrigoles, comprat a Ramon Marenyà, de les Olives, un altre dotzau comprat a Arnau de Sant Iscle i una part comprada a Ponç de Flaçà.

O. ADG, c. 3, n. 47 i 48, sense cloure [PM 997].

306

(1334) 1335 març 23

f. 149rv

Eimeric de la Via reconeix tenir pel bisbe dues parts del delme de Bescanó, comprades a Guillema de Montcada,⁴⁴⁵ i li satisfà 500 sous pel terç.

307

1335 maig 15

ff. 149v-150r

Hug de Cruilles,⁴⁴⁶ abat de Sant Feliu i vicari general, ferma a Berenguer de Jafre, cavaller, un quart del delme de Jafre, comprat a Berenguer de Verges, cavaller, per 4.000 sous, i en rep 500 sous pel terç.

O. ADG, c. 3, n. 293, dos exemplars sense cloure [PM 1000].

---

445. És Guillema, filla de Gastó VII de Montcada-Bearn, a la qual son pare deixà les senyories de Montcada i de Castellvell. El 1295 es casà amb l'infant Pere d'Aragó, germà de Jaume II. Mort l'infant sense successió, el rei fou prou hàbil per aconseguir que la vídua cedís les senyories a la corona a canvi de Girona, Berga, Manresa i Besalú, a títol vitalici. Gastó protestà, Jaume II cedí a canvi d'obtenir el seu vassallatge, i Guillema, en morir el 1309, va deixar les seves senyories als Armagnac, encenent-se tot seguit una guerra entre els Foix i els Armagnac. Jaume II, naturalment, afavorí Gastó de Foix, el qual va mantenir les senyories catalanes montcadines a les seves mans. Cf. LV 18.

446. Cf. PONTICH, *Séries* f. 189r.

308

1335 maig 19

f. 150r

Hug de Cruilles, vicari general, ferma a Bernat d'Espinalb, de Beuda, el delme de la borda Barragana, de Beuda, i en rep 20 sous.

O. ADG, c. 4, n. 104 [PM 1001].

309

1335 maig 19

f. 150v

Nota de debitori de 20 sous fermat per Bernat d'Espinalb.

310

1335 maig 21

f. 150v

Hug de Cruilles, vicari general, ferma a Bernat Floreta,⁴⁴⁷ de Castelló, una part del delme de Sant Miquel de Fluvià i Palol, que ha comprat a Bernat Llorenç,⁴⁴⁸ de Sant Miquel de Fluvià, pel preu de 60 lliures barceloneses, i en rep pel terç set lliures.

---

447. És draper de Castelló. El juliol del 1333 el bisbe el subroga a la marmessoria de Berenguer Gelioni, U-5 ff. 101v-102r. L'abril del 1335 signa debitori al bisbe de 7 lliures per la ferma del delme de Sant Miquel de Fluvià i Vila-robau, comprat a Guillem Llorenç, de Sant Miquel de Fluvià, G-10 f. 37v. El 1339 testà, fundant benefici a la capella de les santes Anna i Coloma, de Santa Maria de Castelló, dotat amb 9 lliures i 20 sous de renda, D-6 f. 213r. La seva filla Caterina, casada amb Pere Savarrés, obtingué concessió de fer-se sebollir en la dita capella, U-61 f. 11r.

448. És incert si cal identificar-lo amb el clergue homònim que el 1307 prestava 300 sous al canonge Pere de Rocabertí, G-2 f. 76v.

311

1335 juny 8

f. 151r

El bisbe ferma a Bernat de Taialà,⁴⁴⁹ fill de Ramon Simó de Taialà,⁴⁵⁰ dues parts del delme de Biert, que té per successió de Ramon de Taialà,⁴⁵¹ ciutadà de Girona, oncle seu, i li ferma rebut de 840 sous pel terç.

O. ADG, c. 4, n. 89, carta partida [PM 1003].

312

1335 juny 11

f. 151r

Hug de Cruïlles, vicari general, ferma a Dalmau de Costa,⁴⁵² jurista de Besalú, un quart del delme d'Espionellà, Centenys i Serinyà, comprat a Francesc de Vilert,⁴⁵³ cavaller, i li ferma rebut de 600 sous pel terç.

---

449. Família patrícia de Girona, lligada al món del dret. Des del 1329 Bernat és notari del rei a Girona, GUILLERÉ II 79. El 1336 va dotar el benefici de santa Maria a Taialà, D-4 ff. 181r-182r. A part del delme, Bernat de Taialà tenia altres béns a Biert, perquè quan el bisbe Arnau de Mont-rodon dotà les festes de sant Carlemany, santa Anna i la Corona d'espines a la Seu ho va fer amb béns situats a Biert, comprats a Bernat de Taialà, D-2 ff. 74v-76v, G-18 ff. 176v-177v.

450. Notari i veguer reial de Girona el 1318: cf. F. DURAN CAÑAMERAS, *La fe judicial y extrajudicial en Gerona a través de los tiempos*, dins «AIEG», 12 (1958), 302-304; GUILLERÉ I 132; II 263. El 1326 el bisbe cometa a Bernat Fulcarà, prevere de Capítol, la causa que tenia Ramon Simon de Taialà, ciutadà de Girona i hereu assert de Guillem Simó, fill i hereu de Pere Fuster, ciutadà de Barcelona, contra els marmessors de Guillem Seguí, veguer estat de Girona, U-2 f. 6r.

451. Jurista al qual el setembre del 1294 el bisbe establia el molí de Pas a Domeny, a cens de 12 mitgeres de blat, G-1 f. 7r. Uns anys més tard, el juliol del 1299, Ramon de Taialà, Ramon Calvet i Guillem Baier apel·laven al bisbe contra les seves pretensions sobre el delme del bovatge, U-1 ff. 41v-42r. El 1307 tenia causa amb Guillem de Vilamarí, G-2 f. 75v.

452. El 1340 és jutge episcopal de Dosquers i Crespià, U-7 f. 24v. El 1346 l'hereu de la casa Mont-rodon adquirí per 11.000 sous a Dalmau de Costa la meitat del delme d'Espionellà, Centenys i Serinyà, G-18 f. 105v, 154v. Hi ha rebut del març del 1348 a Bertran de Mont-rodon, aleshores ardiaca de la Selva i futur bisbe de Girona, i a Bernat de Mont-rodon, vicari general del bisbe Arnau de Mont-rodon, de 280 sous, part dels 550 que faltaven per pagar la venda que Dalmau Costa havia fet a la casa Mont-rodon de la seva part del delme referit, G-20 ff. 28v-29r.

453. Cf. supra n. 92, 93, 161, 174.

313

1335 setembre 22

f. 151v

*Arnau de Montrodon,*⁴⁵⁴ *bisbe de Girona, ferma a Arnau Rostell,*⁴⁵⁵ *d'Agullana, el dret de batllia que aquest ha comprat a Dalmau de Cantallops, cavaller, sobre el delme d'Agullana, i li ferma rebut de 14 sous.*

O. ADG, c. 3, n. 138, dos exemplars sense cloure [PM 1005].

314

1335 octubre 19

f. 152r

El bisbe ferma a Ermessenda, viuda de Bernat Berenguer, de Santa Maria de Serra, la batllia del delme de Serra, per 50 sous.

O. ADG, c. 1, n. 25 i c. 3, n. 233, dos exemplars sense cloure [PM 1006].

315

1335 octubre 28

f. 152r

Ramon de Juià, cavaller reconeix tenir pel bisbe delmes de Sant Esteve de Guialbes, Corçà, Juià, Aiguaviva i les Olives, parròquia de Garrigoles.

316

1335 novembre 4

f. 152v

*Ramon Vilarnau,*⁴⁵⁶ *sotsprior del monestir de Vall de Bona, bisbat d'Elna, reconeix tenir pel bisbe els delmes de Baussitges i el Freixe, pels quals el seu monestir ha de fer 100 sous a cada nou abat.*⁴⁵⁷

454. Cf. *Lletres* I, n. 13 nota 55.

455. A PM 1005 el nom és escrit *Rostey*.

456. MONSALVATJE XXIV i CR esmenten un abat de nom Ramon que assistí a les Corts de Perpinyà del 1350.

457. Els antecedents d'aquest acte són molt clars. L'abril del 1323 la comunitat del monestir de Vallbona feia procura al cellerer del mateix monestir, Guillem de Mossà, per pren-

O. ADG, c. 2, n. 60, dos exemplars sense cloure [PM 1007].

317

(1335) 1336 gener 27

f. 153r

El bisbe, atès que Pere Gros, de Falgars, i la seva esposa Adelaida havien donat a Roca-rossa una part del delme de Sant Cebrià de Falgars (de Tordera), ferma dit delme a Guillem de Vilaesclat,⁴⁵⁸ prior de la casa, per 80 sous.

O. ADG, c. 4, n. 138, carta partida.

A. Còpies sense cloure: ADG, c. 4, n. 137 i 139 [PM 1013].

318

1335 desembre 28

f. 153v

El bisbe, atès que Dolça, viuda de Ramon de Colltort, havia donat a Bernat de Figueroles⁴⁵⁹ i a la seva esposa Garsenda la batllia del delme de Fontcoberta, la ferma a aquests.

O. ADG, c. 2, n. 147, dos exemplars sense cloure [PM 1008].

---

dre acords amb el bisbe de Girona sobre la ferma del delme de Freixenet: ADG, PM 890, RC 181 (162); ACG, *Llibre Verd*, ff. 166r-167r; ES XLIV 318-320. El 22 de maig següent la comunitat del monestir ratificava la transacció pactada entre el seu procurador i el bisbe Pere de Rocabertí sobre els delmes del Freixe i Baussitges: ADG, PM 892, RC 182 (164); ACG, *Llibre Verd* ff. 168r-169v. L'endemà el bisbe concedia al monestir la ferma de la tercera part del delme de Baussitges i Freixenet i un altre terç de la mateixa que pel monestir tenia el donzell Ramon de Forques, contra pagament per part de cada nou abat de cent sous: ADG, PM 893, RC 183 (163); ACG, *Llibre Verd* ff. 167r-168r. Cf. supra n. 243.

458. Segons això, cal corregir les dates que dona Pons i Guri per al priorat de Guillem de Vilaesclat: 1359-1370; cf. *Roca Rossa*, p. 12. O suposar que hi ha dos priors d'aquest nom. Aleshores el canonge Guillem de Vilaesclat que l'octubre del 1349 permutava el seu benefici amb Ramon, prior d'Olives, G-23 f. 60rv, seria el segon prior Guillem de Vilaesclat.

459. Potser s'ha d'identificar amb el jurista de Banyoles homònim que va llegar 100 sous per a la capella de Santa Maria de la Font, del terme de Fontcoberta, i que Guillem de Figueroles dipositava en mans del bisbe el març del 1356, U-324 f. 14v.

319

(1335) 1336 gener 3

f. 153v

El bisbe, atès que Alamanda de Bianya, Guillem Jordà,⁴⁶⁰ fill seu, i Saurimonda, esposa d'aquest, havien donat a Castelló de Pedralta la batllia del delme de Santa Margarida de Bianya, Sant Pere Espuig i Sant Martí de Solamal,⁴⁶¹ els la ferma.

O. ADG, c. 2, n. 163 [PM 1009].

320

(1335) 1336 gener 8

f. 154r

Ramon Arnau de Camós, de Palol de Revardit, batlle dels delmes que l'Almoina del Pa rep a Palol, reconeix tenir-la pel bisbe.

O. ADG, c. 2, n. 143b, carta partida [PM 1010].

321

(1335) 1336 març 19

f. 154v

Ramon de Palau,⁴⁶² cavaller, reconeix tenir pel bisbe el delme de Vilamaniscla, parròquia de Noves, que ha heretat de Guillem de Palau,⁴⁶³ cavaller, i en rep la ferma per 400 sous.

322

s.d.

f. 154v

Nota de debitori de 400 sous fermat per Ramon de Palau.

---

460. El fill de Guillem Jordà, Pere de Bianya, l'any 1319 té el delme de Santa Margarida per Bertran de Soler, cavaller, que el reconeix al bisbe, PM 802. El 1320 el bisbe fermava el mateix delme a pare i fill, PM 819. Guillem Jordà és dit cavaller de Sant Pere Espuig. El 1327 el seu nom figura en la llista d'aquells contra els quals es querella Guillem de Nespleda, de Sant Feliu de Pallerols, U-2 f. 85rv.

461. L'acte de donació ací evocat havia tingut lloc el 12 d'agost del 1299: PM 542.

462. Cf. *Lletres* I, n. 34 nota 120.

463. Cf. *supra* n. 49.

323

(1335) 1336 març 19

ff. 154v-155r

Bernat Sord, fill de Berenguer Sord,⁴⁶⁴ cavaller, reconeix tenir pel bisbe quatre parts del delme de Garriguella, parròquia de Noves, una quinta part del delme de Noves i delmes del Far i Vilamalla.

O. ADG, c. 3, n. 155, carta partida [PM 1017].

324

1336 març 26

ff. 155r-156v

Francesc de Cervià,⁴⁶⁵ com a procurador del seu pare, Guerau de Cervià, reconeix tenir pel bisbe delmes de Cervià i Cassà de Pelràs.

O. ADG, c. 1, n. 6, carta partida [PM 1019].

325

1336 juny 26

f. 156v

El bisbe, atès que Elicsenda, filla de Gaufred de Vilarig,⁴⁶⁶ tenia hipotecada pel seu marit Ramon de Garriga⁴⁶⁷ en 1.000 sous una part del delme de Morasac i Requesens, li dóna la ferma.

---

464. El 1269 un Berenguer Sord, cavaller, compra un terç del delme de Sant Miquel de Fluvià per 1.350 sous melgoresos, PM 279. El 1271 un fill d'un Berenguer Sord, que és dit Jaume de Vallgornera, venia a Guillem d'Avinyó el delme de Costes, a Peralada, PM 293. El desembre del 1301 un altre Berenguer Sord, de Cadaqués, rebia en llegat d'Ermessendis, esposa de Ponç sa Verdera i germana del bisbe Bernat de Vilamarí, un terç del delme de Palau Saverdera, PM 567. Impossible saber quina relació tenen aquests cavallers amb el del nostre document. En canvi, cal identificar-lo amb el Berenguer Sord, de Vilanova, que el juny del 1315 reconeixia tenir pel bisbe quatre novenes parts dels delmes de Garriguella, Santa Eulàlia de Noves, Vilamanisce i Sant Martí del Far, PM 683 (= CC 551).

465. Cf. *ib.*, n. 173 nota 423. Cf. *infra* n. 369, 375.

466. El 1266 i el 1279 Gaufred de Vilarig reconeixia tenir en feu pel bisbe el delme de Vilarig, CC 488, 503. El 1278 i el 1280 Gaufred de Vilarig i Berenguer de Garriga tenien un octau cada un del delme de Darnius per Galceran de Montrou i aquest pel bisbe, CC 501, 506. Era mort el 1317, perquè el seu fill Bernat de Vilarig reconeixia tenir en feu pel bisbe tot el delme de la parròquia de Sant Martí de Vilarig, tres parts per donació del seu pare i la quarta

326

1336 agost 14

ff. 156v-157r

Bernat de Coma,⁴⁶⁸ de Batet, reconeix tenir pel bisbe el delme del mas de Coma, de Batet.

O. ADG, 2, n. 192, sense cloure [PM 1029].

327

1336 agost 20

f. 157r

Ramon de Llach, fill de Pere de Llach, de Sant Martí Martivell, que ha comprat el dret que Guillem d'Aguiló tenia sobre el delme del lloc de Llach, parròquia de Sant Martivell, i la meitat del mateix delme que tenia Ramon de Terrades, de Casavells, reconeix tenir-lo pel bisbe.

328

1336 octubre 9

f. 157v

El bisbe ferma a Bertran de Soler, cavaller, un quart del delme de Taravaus.

---

per compra feta als marmessors de Bernat de Lladó, i rebia la ferma d'un sisè del delme de Figueres que tenia pel castell de Llers, d'un octau del delme de Darnius que tenia pel castell de Montroig, i de la hipoteca dels mateixos delmes feta pel dot de la seva esposa, CC 563 Cf. 550.

467. El 1313 és testimoni en el reconeixement que el comte Malgaulí d'Empúries feia al bisbe de Girona dels delmes que tenia per ell, CC 547. El 1323 tenia el delme de Morasac per Guerau de Rocabertí, senyor de Navata, CC 620. El 1341 hi ha notícia que Ramon Garriga havia venut a Bernat de Closa el delme de Capmany, PM 1087, 1098.

468. Va instituir hereva seva universal l'obra de Santa Maria de Camprodon, i el gener del 1358 el clerge obrer de la mateixa dipositava en una banca de Girona 23 lliures, part de les 115 lliures i 13 sous procedents de l'encant dels béns de Bernat de Coma i de Guillem Brugada, que també havia fet hereva seva universal la dita obra, G-37 f. 140v.

329

1336 novembre 22

ff. 157v-158r

*Guillem Boixols,*⁴⁶⁹ *de Sant Martí de Capellada, reconeix tenir pel bisbe dues parts del delme de Lligordà, que ha comprat a Bernat de Banch,*⁴⁷⁰ *de Besalú, i en rep la ferma per 15 sous.*

O. ADG, 2, n. 116, dos exemplars sense cloure [PM 1034].

330

1336 novembre 25

f. 158r

*Berenguer de Coma,*⁴⁷¹ *de Vilademuls, reconeix tenir pel bisbe la batllia del delme de Galliners.*

O. ADG, c. 3, n. 40, carta partida [PM 1035].

331

1336 desembre 14

f. 158v

*Pere de Juell (Jouello), de Capsec, reconeix tenir pel bisbe la batllia del delme de Capsec, que rep Bernat Cavaller,*⁴⁷² *de Besalú.*

O. ADG, c. 2, n. 218, dos exemplars sense cloure [PM 1036].

---

469. L'identificaríem amb el Guillem de Boixols de supra n. 273.

470. Cf. supra n. 31.

471. Era batlle episcopal del delme de Galliners i l'any 1344 el bisbe s'interessava prop dels marmessors del vescomte de Rocabertí sobre perjudicis causats a Coma, U-8 ff. 147v-148r. El juliol del 1354 les seves hereves, Agnès, vídua del físic Jaume de Lausanna, i Guillema, vídua de Jaume de Tordera, tots de Banyoles, aprovaven els comptes de la marmessoria de llur pare, G-31 f. 35v.

472. Cf. infra n. 395, 396. Personatge que cal posar entre el Bernat Cavaller que el 1272 fa de testimoni en un acte de venda del comte d'Empúries, CC 492, i el Bernat Cavaller, batlle reial i veguer de Besalú, dit també procurador general del comtat de Besalú, que apareix a la documentació de l'ADG entre 1357 i 1375: infra n. 395, 396; G-44 f. 1r, U-32 f. 125r, U-38 f. 43r, 101r, U-43 f. 13r, U-57 f. 238r, U-62 f. 142r, 185v-186r, U-67 f. 73v .

332

1336 desembre 6

f. 158v

*Arnau de Blanes,*⁴⁷³ *cavaller de la Bisbal, reconeix tenir pel bisbe tres parts del delme de Vulpellac, una que ja tenia i dues comprades als tutors de Pere de Vinyavella i als marmessors de Guillema de Fontclara.*

333

1337 octubre 4

f. 159r

*Gilbert de Cruïlles,*⁴⁷⁴ *senyor de Bestracà, reconeix tenir pel bisbe els delmes de Pera, Cursavell, Meians, Lliurona i Monteia, que per ell tenen diversos senyors directes.*

O. ADG, c. 2, n. 16 [PM 1049].

334

1338 octubre 19

f. 159r

*Berenguer de Bianya,*⁴⁷⁵ *de Camprodon, reconeix tenir pel bisbe una part del delme de Sant Pere Espuig, que ha comprat a Pere de Prat,*⁴⁷⁶ *jurista de Girona.*

---

473. Cf. supra n. 91.

474. Cf. *Lletres* I, n. 282 nota 590.

475. Cf. supra nota 329.

476. Cf. infra n. 355. Un Pere de Prat és documentat a l'AHMG des del 1311 com a jutge ordinari de la ciutat, LV 24-25, 27-28, PG 151-153, 155, ARNALL 7, i des del 1313 com a procurador dels jurats, PG 158. Apareix a l'ADG com a jurista en actiu des del 1320, quan, amb Arnau de Terrades, ha de pronunciar sentència en un conflicte sorgit a propòsit d'una obra començada a la casa seva per Arnau de Reixach, G-3 f. 2r. A partir del 1336, un altre Pere de Prat, dit el jove, és jurat de la ciutat, GUILLERÉ II 302, PG 299, 304, 308. El 1339 és documentada Ermessenda de Prat, vídua de Pere de Prat, draper de Girona, possiblement no identificable amb el jurista homònim *senior*, PG 336. El 1342 una lletra de Pere III als jurats fa saber que Pere de Prat, jurisperit de Girona, «est viam universe carnis ingressus», ARNALL 137, i nosaltres ho interpretem referit a Pere Prat o de Prat *iunior*. El 1355 i fins al 1368 un tercer Pere de Prat exerceix les funcions de jutge ordinari que havia tingut el primer i és jurisperit de la ciutat, PG 474, 543, 546; ARNALL 258; LVm 16-17. El 1362 consta com a conseller reial, LV 320, i el 1363 el rei el nomena, amb Bernat ça Riera, metge, i Francesc Santceloni, militar, obrer de les fortificacions i de les reparacions del mur de la ciutat ordena-

O. ADG, c. 2, n. 12 [PM 1060].

335

1339 abril 15

f. 159v

El bisbe ferma a Bernat de Pomer,⁴⁷⁷ de Camprodon, dues parts del delme de Llanars, comprades a Pere Marquès, de Feitur.

336

1320 juny 6 (còpia)

ff. 159v-160r

Ramon de Vilatenim, cavaller i procurador de Guillem Ramon de Soler,⁴⁷⁸ cavaller de Monells, ven a Simó de Rocabruna un terç del delme de Vilartolí pel preu de 3.000 sous.

337

1325 desembre 8 (còpia)

ff. 160v-161r

Berenguer de Jafre, cavaller, ven a Simó de Rocabruna, fill de Berenguer de Rocabruna, cavaller, un terç del delme de Vilartolí pel preu de 3.000 sous.

---

des per eliminar afegits al mur vell (latrines, aigüeres i passos), no sabem si en qualitat d'expert jurídic o de director d'obra, LVm 37; el 1366 és àrbitre entre la ciutat i el senyor del castell de Gironella, on es venien vitualles sense pagar les impositcions preceptives, LVm 43. Després del 1364 és advocat fiscal de la batllia de Girona, GUILLERÉ II 352. És jurat el 1372, GUILLERÉ II 305. Hi ha notícia del 1380 que, havent-se ocupat de les obres dels murs i de les fortificacions de la ciutat, reclamava el salari de 1.000 florins que li havia estat taxat pel rei Pere, ARNALL 336. El 1382 encara era actiu, però ja era gran, no es podia desplaçar per la vegueria de Girona i a la Cancelleria reial hom pensava en la seva substitució, GUILLERÉ II 344. Quan, l'any 1398, Martí l'Humà nomena obrers de la ciutat els mateixos jurats, es fa esment que ja era mort, LVm 71.

477. Gairebé un any abans, el maig del 1338, el bisbe havia fermat a Bernat de Pomer, de Camprodon, dues parts del delme del mas Salets, de Llanars, comprades a Pere Corona, G-13 f. 30v.

478. Cf. supra n. 59, 60.

338

1339 agost 17

f. 161rv

El bisbe ferma a Simó de Rocabruna, fill de Francesc de Rocabruna,⁴⁷⁹ cavaller i bereu de Simó de Rocabruna, oncle seu veí de Peralada, un terç del delme de Vilartolí, parròquia de Sant Climent Sescebes, per 300 sous.

339

1339 octubre 2

ff. 161v-162r

El bisbe ferma a Arbert de Trilla diversos delmes de Peralada i Cabanes, adquirits en diversos moments, per 1.000 sous.

O. ADG, c. 2, n. 100 i 123, carta partida, amb els dos exemplars.

A. Còpia i reparació de 1360: ADG, c. 2, n. 139, fatigat.

B. Còpies «vidimus» de 1475: ADG, c. 2, n. 128 i 134 [PM 1080].

340

1339 novembre 10

ff. 162r-163r

Havent Dalmau de Gualta venut a Elicsenda, viuda d'Arnau Taverner,⁴⁸⁰ d'Espolla, i tutora del seu fill, el castell i possessió de Roca Maura, situat a les parròquies

---

479. La vinculació amb Peralada de Francesc de Rocabruna és confirmada per una lletra del bisbe de Girona, Pere d'Urrea, a l'arquebisbe de Saragossa, en la qual li recomanava Rocabruna, que la vescomtessa Beatriu de Rocabertí trametia al rei, U-3 f. 31v. El 1331 i el 1332, Francesc de Rocabruna reconeixia al bisbe una part del delme de Beget, G-8 f. 7r, 18v-19r. Podria tractar-se del mateix que el març del 1335, vidu de la seva esposa Beatriu, donava 100 sous de cens que rebia del seu castell de Cavalleria (Urgell), per a satisfer certa quantitat de diners destinada a misses per la seva dona, G-10 ff. 5r-6r, i àdhuc el mateix Francesc de Rocabruna, marmessor i germà de Berenguer de Rocabruna, que deixà 2.500 sous als pobres, i Francesc n'assignava 800 al bisbe de l'herència que havia de rebre sobre la lleuda de la Jonquera, G-10 f. 6rv. L'abril del 1340 el bisbe signava a un altre Francesc de Rocabruna rebut de 2.500 sous de la marmessoria de Francesc de Rocabruna, fill de Berenguer de Rocabruna, G-14 ff. 116v-117r; són els diners llegats per l'esmentat Berenguer als pobres, que finalment es liquidaren després de la mort del seu germà Francesc.

480. El maig del 1330 el bisbe havia concedit llicència a l'abat Pere de Sant Quirze de Colera (el segon d'aquest nom, abat entre 1323 i 1355, ZARAGOZA 140) de permutar terres amb altres d'Arnau Taverner, de Peralada, U-4 f. 95v.

de Torroella de Montgri i Gualta, que inclou la meitat del delme d'Ullà, el bisbe promet a Bonanat de Pedra,⁴⁸¹ batlle general de Catalunya, que restituirà els drets rebuts per l'esmentat delme, cas que es provés que és alodial del rei.

O. ADG, c. 3, n. 195, carta partida [PM 1082].

341

(1339) 1340 gener 14

f. 163v

El bisbe ferma a Eliscenda, esposa de Ramon d'Horts,⁴⁸² de la parròquia de Sant Joan i Pau, bisbat de Vic, la donació que li ha fet Brunissenda, filla de Bernat de Trilla, d'una part del delme de Beget.

342

1341 juny 4

f. 164r

Pere Maçanera, clergue de la capella de Santa Maria del Fau, reconeix tenir pel bisbe un octau del delme d'Oliveda i de la muntanya de Vesar que ha comprat a Arnau Quintà d'Oliveda i ha donat a la capella esmentada, i promet fer un quartó de cera de cens.

343

1341 agost 30

f. 164rv

El bisbe ferma l'obligació que Berenguer de Paba, fill de Bernat de Paba, cavaller d'Aiguaviva, ha fet a la seva esposa Sibil·la de la meitat del delme d'Estanyol.

481. El 1327 és escrivà i notari públic per autoritat reial, LVm 237. El febrer del 1300 és síndic de la ciutat de Barcelona, LV 16. La reclamació del batlle general s'inscriu en la política reial d'aquell moment de recuperar jurisdiccions cedides, LV 195-198, 201.

482. L'octubre del 1347 el vicari general Bernat de Mont-rodon signa a Ramon dels Horts rebut de 20 lliures pel terç de la venda de part del delme de Batet, G-19 f. 145r.

344

(1341) 1342 febrer 6

f. 164v

*Bernat de Closa,*⁴⁸³ *fill de Bernat de Closa, cavaller, reconeix tenir pel bisbe el delme de certs llocs de Capmany que ha comprat a Ramon de Garriga.*

O. ADG, c. 2, n. 178 i c. 3, n. 218, dos exemplars sense cloure [PM 1098].

345

1342 febrer 6

ff. 164v-165r

*El bisbe promet a Bernat de Closa,*⁴⁸⁴ *dit, que si es demostrés que el delme de Capmany, que li ha reconegut, no es té immediatament per la mitra, el rescabalarà dels drets satisfets.*

O. ADG, c. 2, n. 32 bis, exemplar fatigat [PM 1099].

346

1342 febrer 6

f. 165r

*Bernat de Closa,*⁴⁸⁵ *dit, promet satisfer al bisbe el foriscapi corresponent pels delmes anteriors.*

347

1342 agost 20

f. 166r

*El bisbe ferma a Jaume de Salze,*⁴⁸⁶ *draper d'Amer, el delme d'una terra situada a Sant Climent d'Amer, indret de s'Alou, que té per donació de Berenguer de Castellldases,*⁴⁸⁷ *cavaller.*

---

483. Cf. supra n. 117, 125-126, 277, infra n. 345-346.

484. Cf. supra n. 117, 125-126, 277, 344, infra n. 346.

485. Cf. supra n. 117, 125-126, 277, 344-345.

486. Cf. infra n. 348.

487. Cf. infra n. 348.

348

1342 agost 20

f. 166rv

El bisbe ferma a Jaume de Salze, dit, la donació que li ha fet Berenguer de Castellldases de part del delme de raïms de Sant Climent d'Amer.

349

1342 setembre 18

ff. 166v-167r

El bisbe ferma a mestre Guerau de Santdionís,⁴⁸⁸ físic de Girona, un quart del delme de Cornellà i Sords, que ha comprat a Pere de Cornellà⁴⁸⁹, cavaller.

350

(1342) 1343 gener 15

f. 167r

El bisbe ferma a Pere Falcuç,⁴⁹⁰ veí de Camprodon, fill de Pere Falcuç, d'Oix, la part del delme d'Escales que ha comprat a Arnau de Puig, de Sadernes.

---

488. No és segur que sigui el corresponent de Pere d'Urrea que l'any 1326 s'excusa a propòsit de la lletra que li ha tramès sobre la canongia d'Ullà, U-2 f. 59v. En canvi ja fa de metge el febrer del 1337, quan signa rebut de 60 sous pels seu treball als marmessors de Bernat de Reixach, jurista de Girona, G-12 f. 57v. El novembre del 1340 presta 25 sous a Guillem Boscà, clergue de Girona, G-15 f. 22r. El 1346 consta com a metge del bisbe i del Capítol, i el bisbe l'envia a l'infant Jaume d'Urgell, malalt, U-10 ff. 9v-10r, 27rv. El bisbe Arnau de Mont-rodon li deixà 35 lliures en un codicil, G-22 ff. 12r-13v. Superà l'any de la pesta, i el 1349 torna a ésser actiu, reclamant deutes, U-12 f. 13rv, 74r, però morí entre juny i setembre d'aquest any, perquè el 18 d'aquest darrer mes Auda, la seva vídua, havia fet compromís amb deutors del seu marit difunt, U-15 f. 72r, i el 30 el bisbe ofería a un altre metge la porció canonical que havia tingut Guerau de Santdionís, U-12 ff. 128v-129r. El 1352 encara es liquidaven a Auda quantitats degudes al seu marit, G-25 f. 37r, U-19 f. 70r. El 1362 els hereus del metge rebien monitòria episcopal per deutes de medecines a Ramon d'Om, apotecari, U-43 f. 148rv.

489. Cf. supra n. 76, 240, infra 361.

490. L'ADG documenta un Pere Falcuç, de Balaguer, procurador de la quèstia de l'hospital de Sancto Spiritu de Sàssia a Lleida, el qual promet pagar al bisbe el que s'acostuma per les lletres que insta que se li expedixin, G-16 f. 77v.

351

1343 maig 11

f. 168r

L'infant Ramon Berenguer,⁴⁹¹ comte d'Empúries, reconeix tenir pel bisbe de Girona el delme del peix de Castelló.

O. ADG, c. 3, n. 286, carta partida.

A. Expedició posterior: ADG, c. 4, n. 85.

B. Còpia «vidimus» de 1475: ADG, c. 3, n.l 189 [PM 1108].

352

1343 setembre 9

f. 168r

Francesc de Bevià,⁴⁹² de Madremanya, reconeix tenir pel bisbe la part del delme de Sant Martivell que ha comprat a Ramon çà Torre de Palol, de Sant Martivell.

O. ADG, c. 1, n. 104 bis, sense cloure [PM 1010].

353

1343 setembre 15

f. 168v

El bisbe ferma a Berenguer de Palau⁴⁹³ un terç del delme de Vilanant, que ha rebut en heretament del seu pare, Jaume de Palau,⁴⁹⁴ de Terrades.

---

491. Cf. *Lletres* I, n. 199 nota 471.

492. Pot ésser el nebot de Guillem de Bevià, home propi del bisbe, que l'octubre del 1324 també se'n va fer, G-4 f. 149rv. El mateix dia que reconeixia el delme, fermava debitori al bisbe de 80 sous pel foriscapi de la compra del delme, G-17 f. 46r.

493. Com a fill de Jaume de Palau, cavaller i hereu de Pere de Palau, va intervenir en la marmessoria d'aquest, que arribava a bona fi l'any 1354 amb la institució de benefici a l'altar de sant Llorenç del castell de Terrades, G-31 ff. 22v-24r.

494. Participà amb la cavalleria empordanesa en l'atac del 1295 contra béns i persones de l'abat de Sant Pere de Roda, U-1 f. 11r. El febrer del 1323 prestava 4.000 sous a Bernat de Vilert, aleshores ardiaca del Vallespir, G-3 f. 221r. El gener del 1325 rebia un llegat de 200 sous i venia a Berenguer de Palau, ardiaca d'Empordà, un mul per 20 lliures, G-5 f. 30v, 43r. El 1336 dues monges de Vilanera donaven el seu consentiment perquè quan hi hagués una vacant al monestir fos rebuda per monja una filla de Jaume de Palau, G-11 f. 34v. Segurament ja era mort el 1343, quan el seu fill actuava com hereu.

354

1344 juny 12

ff. 168v-169r

El bisbe ferma a Pere Arnau de Montpalau,⁴⁹⁵ cavaller, el delme de Riera de Palau, de Montagut, que aquest ha comprat a Pere de Queixàs,⁴⁹⁶ cavaller.

O. ADG, c. 3, n. 77 i 231, dos exemplars sense cloure [PM 1115].

355

1344 desembre 2

f. 169r

Pere de Prat, jurista de Girona, reconeix tenir pel bisbe el delme de certs masos de Sant Miquel de Campmajor, que ha comprat a Dalmau de Miana,⁴⁹⁷ cavaller.

O. ADG, c. 2, n. 43, sense cloure [PM 1122]

[Segueixen fulls en blanc.]

356

1345(!) abril 22

f. 172r

El bisbe ferma a Ramon de Nou⁴⁹⁸ i Pere de Nou,⁴⁹⁹ de Camprodon, el delme de Vilallonga que han comprat a Dalmau de Miana, cavaller.

---

495. El mateix dia el bisbe signava rebut de 180 sous, part dels 300 que Montpalau devia per la compra del delme, U-8 f. 58v. Però el comprador no va poder pagar els 120 restants i aleshores mobilitzà amics per moure al bisbe que li perdonés el romanent a pagar, i el prelat li consentí pels volts de sant Miquel, U-8 f. 125v, document publicat a *Lletres I*, n. 284. Més endavant el bisbe l'hagué de requerir perquè deixés d'amenaçar els clergues d'Argelaguer i, si en tenia queixa, procedís per via de dret, U-9, f. 81.

496. És incert si cal identificar-lo com a membre de la família homònima que fundà benefici a Beuda, D-272 f. 320r.

497. El 1329 presentava al benefici de Sant Miquel de la Miana, la qual cosa significa que indubtablement n'era patró, U-4 f. 39r, i fins i tot potser era ell qui l'havia fundat, tal com es diu a U-4 f. 177v. El 21 de setembre del 1330 venia tres masos d'Olot a Gispert Fulcarà, el qual es proposava dotar un benefici a Sant Nicolau de Camprodon, G-7 f. 70r i full després de f. 75. Era mort el 1349, perquè el novembre d'aquest any el seu fill Guillem ja actuava com a patró del benefici, a través de Ferrer Arnau de Miana, monjo de Ripoll, procurador seu, D-1358 f. 38v.

498. Ramon i Guillem de Nou fundaren benefici a Camprodon, que el 1408 vacava i era proveït, U-108 ff. 49v-51v.

357

1346 setembre 22

f. 173r

Pere Ramon Cristina, de Tregorà, reconeix tenir pel bisbe la meitat del delme d'un cortal del mas Barceló de Tregorà.

O. ADG, c. 2, n. 21, carta partida [PM 1135].

358

(1346) 1347 gener 24

f. 173rv

Simó de Pòrtules,⁵⁰⁰ de Camprodon, reconeix tenir pel bisbe dues parts del delme de Tregorà, comprades a Guillem de Canelles,⁵⁰¹ cavaller.

O. ADG, c. 2, n. 24 bis [PM 1140].

359

1347 gener 24

f. 173v

Berenguer, fill de Bernat de Landrich,⁵⁰² de Camprodon, reconeix tenir pel bisbe una part del delme de Tregorà, comprada a Guillem de Canelles, cavaller.

O. ADG, c. 2, n. 24 i c. 23, n. 117, dos exemplars sense cloure [PM 1139].

---

499. Pere de Nou, en morir, va llegar 5.000 sous als pobres, dels quals Francesc de Masó, hospitaler de Camprodon, el febrer del 1353 donava 75 lliures al bisbe, i aquest li'n signava rebut, U-22 f. 151r. Al cap d'un any el bisbe manava a Masó que de l'herència de Pere de Nou donés 100 sous a dues noies que hi havia a l'hospital, 100 a l'hospital, 100 a l'obra de Santa Maria, 100 a Sant Nicolau, 100 a l'obra de l'església dels carmelites i 100 per cantar misses a Camprodon, U-22 f. 193r.

500. Al cap de cinc dies, el bisbe li garantia d'evicció la venda feta per Guillem Canelles del delme de Tregorà, G-19 f. 22v.

501. La història de la venda del delme de Tregorà per part de Guillem de Canelles és llarga; el lector la pot veure en *Lletres* I, n. 447 nota 874.

502. Com en el cas de Simó de Pòrtules, el bisbe el garantia d'evicció cinc dies més tard contra el monestir de Sant Joan de les Abadesses, D-155 f. 24r.

360

(1346) 1347 febrer 5

f. 174r

El bisbe ferma a Arnau Viader, de Sant Climent Sescebes, set sesters menys una migeria d'ordi de cens que reben al delme d'Espolla, que ha comprat a Joan Oliver,⁵⁰³ del Soler.

361

1347 març 28

ff. 174v-176v

Pere de Cornellà,⁵⁰⁴ cavaller, reconeix tenir pel bisbe delmes de Talaixà, Monteia, Jou, Escales, Gitarriu, Cabissó, vilars des Los i de Brunells, de la parròquia de Tortellà, Riera de Palau de Montagut, Jou, Montagut, Oix, Llanars, Tortellà, Sadernes i altres, que tenen per ell diversos senyors directes.

O. Perdut.

A. Expedició de 1368: ADG, c. 2, n. 29, carta partida [PM 1141].

362

1347 abril 12

f. 176v

Bernat de Mont-rodon,⁵⁰⁵ vicari general, atès que Ramon Ros,⁵⁰⁶ de Cabanelles, procurador d'Arnau de Palol, prior del Montseny i marmessor de Guillem de Palol,⁵⁰⁷ senyor de Canelles, ha venut a Ramon de Vilafant⁵⁰⁸ delmes de Cabanelles i Sant Llorenç de la Muga, ferma dit delme a Ramon de Vilafant.

---

503. Era procurador de la confraria de Santa Maria de Palau Saverdera i l'any 1322, amb Guillem Roig, un altre procurador, presentava per al benefici de la confraria, G-3 f. després de f. 164. Cf. infra n. 415.

504. Cf. supra n. 76, 240, 349.

505. Cf. *Lletres* I, n. 523 nota 980.

506. Sembla que és el clergue arrelat a Peralada, qui el febrer del 1326 obtenia el benefici novament fundat per Bernardí de Santa Pau i rebia llicència per absentar-se dos anys per causa d'estudis, U-2 f. 19rv. El 14 de gener del 1349 consta que ja era mort, perquè el vicari general proveïa el benefici que Ramon Ros havia deixat vacant, D-160 f. 28r.

507. Cf. *Lletres* I, n. 6 nota 26.

508. Probablement és el fill o un parent del cavaller Ramon de Vilafant que el maig del 1330 rebia llicència de construir capella a Caneres, terme de Darnius, on residia, i de fer-hi celebrar missa, U-4 f. 92v. Aquest Ramon de Vilafant consta mort el gener del 1335, puix que ja actuen els seus marmessors, G-9 f. 110rv.

363

1347 agost 11

f. 178r

Bernat de Mont-rodon, vicari general, ferma a Jaume Alemany la meitat del delme de Sant Esteve de Bas.

O. ADG, c. 2, n. 11, dos exemplars sense cloure [PM 1146].

364

1347 juliol 17

f. 178v

Fèlix de Vinyal,⁵⁰⁹ de Camprodon, reconeix tenir pel bisbe el delme de Sant Miquel de Pera, que ha comprat a Gilabert de Cruilles, senyor de Bestracà.

O. ADG, c. 2, n. 197, carta partida [PM 1144].

365

1347 desembre 9

f. 179v

Bernat de Mont-rodon, vicari general, ferma a Guillem Corona,⁵¹⁰ de Camprodon, el delme de Jou, parròquia de Montagut, que aquest ha comprat a Simó Corona i Ramon Corona.

---

509. Era mort el 1354, quan la seva hereva Cília, vídua de Bernat Corona, recomanava a Graïda de Bestracà en Quera, perjudicat en afers de pasturatge, U-24 f. 113v. El pastor Quera es pot relacionar amb el mas Quera de Talaixà, una part del delme del qual Jaume Vinyal, de Camprodon, havia comprat al donzell Ramon de Guixà, delme que es tenia immediatament pel senyor del castell de Sales i per en Corsavell, cavaller, G-17 f. 184.

510. Cf. supra nota 290. Guillem Corona morí entre 1347 i 1349, perquè el gener del 1350 el bisbe reconeixia a Pere Fuyà, guardià dels franciscans de Girona, i a Mateu Vall, mercader de Camprodon, que havien despès 1393 sous pel trasllat del cos i els funerals de Guillem Corona, mercader de Camprodon, G-23 f. 71v.

366

1347 desembre 9

f. 180r

Bernat de Montrodon, vicari general, ferma a Guillem Corona, de Camprodon, el delme de certs masos del Castellar, que té per compra feta a Simó Corona i Ramon Corona, fills de Berenguer Corona, germà de dit Guillem.

367

1347 desembre 9

f. 180rv

Guillem Corona, dit, reconeix tenir en feu pel bisbe el delme de certs masos del Castellar, que s'enumeren.

368

(1349) 1350 març 1

f. 181r

El bisbe Berenguer de Cruilles ferma a Pere Otger⁵¹¹ una part del delme de Vilatenim, que aquest posseïx per successió de Berenguer Alquer.⁵¹²

---

511. Cf. infra n. 382. El gener del 1351 entrà il·lícitament, amb Bernardí de Cruilles, al monestir de Sant Daniel de Girona, raó per la qual el bisbe excomunicà les monges, U-17 f. 45rv. El maig següent participarà en la bandositat entre Bernat Guillem de Foixà i el comte d'Empúries, G-24 ff. 154r-155r. El 1353, atesos els beneficis que ha rebut de Pere Otger, el bisbe li fa donació dels drets que té sobre la pubilla de Francesc de Bianya, cavaller, per raó dels foriscapis del delme de Sant Joan les Fonts, amb procura per exigir-los, G-25 ff. 66v-67r. El 1354 el bisbe presenta a les monges de Sant Daniel i elles accepten com a monja la filla de Pere Otger, Bartomeua, G-30 ff. 32r-33v.

512. És procurador general del comtat d'Empúries i l'any 1337 el bisbe li requeria auxili de braç secular, U-6 ff. 25v-26r. Va fundar un benefici al monestir de Santa Margarida del Prat (Roses), G-6 f. 181r, U-3 f. 21v, U-106 f. 29rv. Féu una deixa testamentària per a construir una capella a Santa Maria de Castelló, amb dos altars, dedicats a Santa Àgueda i a santa Llúcia, U-56 f. 70r, G-49 ff. 61v-62v.

369

1350 maig 24

f. 181rv

Francesc de Cervià reconeix tenir pel bisbe delmes de Vilanant, Cervià, Cogolells i Molins, que per ell tenen diversos senyors directes.

O. ADG, c. 1, n. 82, carta partida, amb els dos exemplars.

A. Còpia simple del s. XVII: ADG, *ib.* [PM 1167].

370

1351 agost 22

ff. 182r-183r

Bernat de Pau,⁵¹³ fill de Guillem de Pau, cavaller, reconeix tenir pel bisbe delmes de Pau, Vilajuïga, Noves i Vilaüt, que per ell tenen diversos senyors directes.

O. ADG, c. 3, n. 66, exemplar sense cloure, fatigat [PM 1173].

371

1351 setembre 24

f. 183rv

Berenguer de Fortià⁵¹⁴ reconeix tenir pel bisbe una part del delme de Vilajuïga.

---

513. Cf. infra n. 377, 380, 432.

514. Cf. infra n. 420, 433. Fou hereu de Dalmau de Garriga, qui havia manat instituir al monestir de Santa Maria de Roses un benefici amb renda de 200 sous; com hereu, el 8 d'octubre del 1327, Berenguer de Fortià volia donar 50 mitgeres de blat censal, valorades en 200 sous, i el bisbe comissionava a Bernat Roger, clergue de Fortià, per informar sobre la seguretat de la prestació proposada, U-3 f. 14r. La proposta del blat devia ésser una mesura dilatòria, perquè uns dies més tard, el cavaller Guillem de Palau, executor del testament de Dalmau de Garriga, denunciava que Berenguer de Fortià no volia donar els béns per a la fundació, U-3 f. 170r. El 29 de març del 1330 el problema sembla resolt, perquè hom presentava una escriptura per la qual Berenguer de Fortià, hereu substituït de Dalmau Garriga, havia dotat un benefici a Santa Maria de Roses amb béns situats a Torroella de Fluvià, G-7 ff. 29v-30r. El mateix dia Fortià presentava Berenguer Resta, i el bisbe l'acceptava, U-4 f. 80rv. El novembre del 1332 el bisbe visitava Fortià i, a instància de Ramon de Pont, paborde de Sant Pere de Roda a Fortià, i de Berenguer de Fortià, manava comprar una casa prop de l'església, per a recollir-hi les rendes de la caritat, que s'havia de tancar amb dos panys i dues claus, i prenia altres disposicions per a l'administració de la dita caritat, U-5 ff. 11v-12r. El 17 de maig del 1367 la seva vídua

O. ADG, c. 3, n. 170, carta partida [PM 1174].

372

1351 setembre 27

f. 183v

Asbert de Trilla, cavaller, reconeix tenir pel bisbe el delme que rep a la parròquia de Palau Saverdera.

373

1351 setembre 27

f. 184r

Eimeric de la Via, ciutadà de Girona, reconeix tenir pel bisbe, com a senyor del castell de Rupjà, el delme que rep a Montfullà.

374

1351 octubre 12

f. 184rv

Ramon de Juià, cavaller, reconeix tenir pel bisbe el delme de Sant Esteve de Guialbes i un terç del delme de les Olives, parròquia de Garrigoles.

375

1351 octubre 30

ff. 185r-186r

Francesc de Cervià reconeix tenir pel bisbe els delmes de Vilanant, Molins, la Pera i Cassà de Pelràs, que per ell tenen altres senyors directes.

Francesca, que vivia a Garriga, parròquia de Roses, excomunicada per no haver dotat un benefici de Roses, hi feia assignació de béns, D-163 f. 175. L'octubre del 1432 el vicari general unia el benefici fundat per Dalmau de Garriga i Berenguer de Fortià a Santa Maria de Roses al que també hi havia fundat Ramon Regulella, capellà del monestir, D-187 ff. 84r-85v.

376

1351 novembre 4

f. 186v

El bisbe ferma a Berenguer de Campariol, de Camprodon, un terç del delme de Rocabruna, que ha adquirit per herència.

377

1351 agost 22

f. 187rv

Bernat de Pau, cavaller, fill de Guillem de Pau, reconeix tenir pel bisbe diversos delmes de Pau, Canelles, Noves i Vilaiüt, que per ell tenen diversos senyors.

O. ADG, c. 3, n. 66, exemplar sense cloure, fatigat [PM 1173].

378

1352 febrer 16

f. 188r

El bisbe ferma a Asbert de Trilla el delme de Palau Saverdera que ha adquirit per llegat del seu germà, Berenguer de Trilla,⁵¹⁵ per 6 lliures barceloneses.

379

1352 juny 13

ff. 188v-189v

Agnès, viuda de Ramon de Pomer,⁵¹⁶ senyor del castell de Rocabruna, reconeix tenir pel bisbe delmes de Rocabruna i Beget, que per ella tenen diversos senyors directes.

O. ADG, c. 4, 80b, carta partida [PM 1184].

---

515. Cf. *Lletres* I, n. 423 nota 834.

516. L'abril del 1355 Agnès haurà venut la meitat del castell de Rocabruna a Pere de Sella, de Camprodon, i reconeixerà tenir pel bisbe la meitat dels delmes de Rocabruna i Beget, PM 1216. Ramon de Pomer va fundar una almoina de blat a Camprodon, U-130 f. 27v. Per al delme de Rocabruna cf. *Lletres* I, n. 582 nota 1052.

380

1351 agost 22

ff. 189v-190v

Bernat de Pau, fill de Guillem de Pau, reconeix tenir pel bisbe delmes de Pau, Canelles de Vilajuïga, Garriguella i Vilaiüt.

O. ADG, c. 3, n. 66, exemplar sense cloure, fatigat [PM 1173].

381

1350 febrer 19

ff. 190v-193r

Jaume de Cornellà, cavaller, senyor del castell d'Escales, reconeix tenir pel bisbe delmes de Talaixà, Monteia, Escales i altres llocs.

Cf. supra n. 361.

382

1353 octubre 8

f. 193r

El bisbe ferma a Berenguer Otger⁵¹⁷ un quart del delme de Vilatenim, comprat a Pere Otger, i li ferma rebut de 5.000 sous en concepte de terç.

383

1355 març 4

f. 193v

Jaume de Cornellà reconeix tenir pel bisbe cinc sous de cens que li fa Huguet de Sexà⁵¹⁸ en concepte d'host pel delme de Gitarrin.

---

517. El 29 de setembre del 1356 Berenguer Otger reconeixia a Jaume de Cornellà, tutor de Dalmau, vescomte de Rocabertí, deute de 50 lliures, part dels 3.000 sous pels quals li havia venut les rendes del castell de Navata, G-32 f. 134v. Cf. PONS 128.

518. Cf. infra n. 387.

384

1354(!) juny 19

f. 194r

El bisbe ferma a Vidal,⁵¹⁹ fill de Guillem de Torre del Vallès,⁵²⁰ bisbat de Barcelona, parts de delme de Segueró, Argelaguer i Vilavenut, que té com a successor de Ramon de Segueró.⁵²¹

385

1355 abril 24

ff. 194v-195r

Pere de Sella,⁵²² de Camprodon, senyor en meitat indivisa del castell de Rocabruna, reconeix tenir pel bisbe delmes de Rocabruna i Beget.

O. ADG, c. 4, n. 80, carta partida [PM 1216].

386

1355 maig 7

f. 195v

El bisbe ferma a Pere de Coll un quart del delme de Sales, un terç del de Llorona i tot el d'Entreperes, que a aquest ha llegat el seu cosí Pere de Coll.

---

519. Cf. infra n. 390.

520. Parent d'un eclesiàstic barceloní homònim vinculat amb el bisbat de Girona. Efectivament, l'octubre de l'any 1332 el bisbe donava llicència a Guillem de Torre, prevere de Barcelona, per servir a Sant Feliu de Pallerols el benefici de Bernat d'Auleda, U-5 f. 6r. I el 24 de març del 1333 obtenia llicència per a servir a l'església de Sant Miquel de Pineda, U-5 f. 91v.

521. Ramon de Segueró era oncle matern de Vidal de Torre, PM 1363. El 1348 Ramon de Segueró havia disposat testamentàriament la fundació del benefici de Sant Esteve i un altre de Sant Cugat a l'església parroquial de Segueró, que el 1373 eren reduïts a un sol benefici, D-7 f. 289r. Abans de procedir a la dita reducció, el març de l'any 1370 el bisbe havia demanat informació sobre els béns que Ramon de Segueró havia destinat a la fundació dels dos beneficis, U-60 f. 21v. Els béns destinats al nou benefici consistien en un quart del delme d'Argelaguer, PM 1363.

522. Cf. *Lletres* I, n. 582 nota 1052. Era fill d'un anterior Pere Sella i era dit també de Setcases, G-28 ff. 143v-144r.

387

1355 maig 22

ff. 195v-196r

El bisbe ferma a Huguet de Sexà, fill de Ramon Estrader,⁵²³ de Besalú, delmes de Cabissó, Monteia i Gitarriu, que té per llegat d'Arnau Guillem de Cornellà, cosí seu.

388

s.d.

ff. 196r-197r

Galceran de Vilarig,⁵²⁴ fill de Bernat de Vilarig, reconeix tenir pel bisbe el delme de Vilarig i un terç de la sisena part del de Figueres.

389

1355 juliol 16

f. 197rv

Pere de Bedós, de Sant Martí Sasserra, reconeix tenir pel bisbe delmes d'Espina-vessa.

---

523. El 1269 un Ramon Estrader, de Besalú, és marmessor de Pere de Llanera, PM 284. El Ramon Estrader del nostre document és sotsveguer de Besalú el setembre del 1327, quan uns saigs de la seva cúria prengueren penyores a homes de Crespià, lloc del bisbe, per ordre d'ell i del veguer de Girona, Pere de Santcliment, amb les conseqüències previsibles de part del bisbe: monitòria d'excomunió, exigència d'esmena en un termini de deu dies i citació del veguer i del sotsveguer a justificar-se: U-3 ff. 1v-2r, 3rv. Ja era mort el febrer del 1353, quan la seva vídua Agnès es disputava amb Guillem des Balbs el delme de Puig Dodil, accedint ella que el delme fos venut i que el preu fos dipositat fins a la sentència, PM 1197.

524. És probable que sigui el fill del Galceran de Vilarig que el 1333 rebia llicència per construir altar al castell de Carmençó, on residia amb el seu germà Bernat de Vilarig, i de fer-hi celebrar missa, U-5 f. 86r; aquest Galceran de Vilarig era mort el març del 1348, puix que el bisbe es preocupava per l'execució d'una clàusula del seu testament, on dotava un benefici de 10 lliures de renda a les monges de Santa Clara, de Castelló, U-11 ff. 23v-24r. El nostre Galceran de Vilarig presentava el 25 d'agost al benefici de sant Nicolau, de Vilarig, D-158 f. 23v. El 16 de juliol del 1374 obtenia llicència d'altar portàtil per a celebrar a la seva casa de Castelló les noces de la seva filla amb Ramon de Palau, donzell, U-67 ff. 11v-12r.

390

1355 desembre 10

f. 198r

El bisbe ferma a Vidal, fill de Guillem de Torre del Vallès, bisbat de Barcelona, delmes de Segueró, Argelaguer i Vilavenut.

Cf. supra, n. 384.

391

1356 setembre 29

f. 198v

El bisbe ferma a Jaume de Cornellà la meitat del delme de Cabissó de Sales que ha comprat a Gispert Perer, de Castelló d'Empúries, tutor d'Alamanda, filla de Francesc Seguí,⁵²⁵ cavaller.

392

1357 gener 18

ff. 198v-199r

Bernat de Santvicens,⁵²⁶ senyor de Premià, bisbat de Barcelona, reconeix tenir pel bisbe un terç del delme de Sant Sadurní, que ha adquirit de Berenguer de Montalt, amb nota d'haver estat anul·lada l'escriptura per defecte de redacció.

O. ADG, c.17 n. 33, carta partida [PM 1054].

---

525. El setembre del 1337 era excomunicat per deute de 89 sous a Guerau d'Abadia, draper de Girona, demanant el bisbe auxili de braç secular, U-6 ff. 33v-34r. El juliol del 1357 qui estava endeutada era la seva esposa Guillemma, que devia al monestir de Sant Daniel de Girona i no pagava, no obstant gestions del bisbe, U-31 ff. 205v-206r.

526. Cf. infra n. 393. És possible que el senyor de Premià comprés delme a Girona, aprofitant l'avinentesa que des de 1327 fins a 1378 l'ADG documenta un canonge del mateix nom a la catedral: Cf. ADG, G-13 f. 188v, U-2 f. 107r, U-3 f. 170v, U-4 f. 164r, U-70 f. 52r. PONTICH, *Series*, f. 366r, el documenta des del 1341 al 1382. Podria tractar-se, doncs, d'un nom que recobris més d'un personatge.

393

1357 gener 18

ff. 199v-200r

*Bernat de Santvicens, senyor de Premià, bisbat de Barcelona, reconeix tenir pel bisbe un terç del delme de Sant Sadurní, que ha adquirit de Berenguer de Montalt, amb nota d'haver estat anul·lada l'escriptura per defecte de redacció.*⁵²⁷

394

1357 juny 7

f. 200rv

El bisbe fa poders a Dalmau de Mont,⁵²⁸ Guerau Patau⁵²⁹ i Galceran de Montcorb,⁵³⁰ canonges, per rebre homenatges pels seus feus.

395

1357 juny 7

ff. 200v-201r

El bisbe ferma a Galceran d'Hortal⁵³¹ un sisè del delme de Maià que té per llegat de Guillem de Maià,⁵³² cavaller, i que ha venut a Bernat Cavaller, de Besalú.

---

527. Ignorem el sentit de la reiteració del document i els problemes que aquest pogués suscitar. De fet, el 27 d'abril del mateix any, hom redactà de nou el document, conservat ara a l'ADG, c. 17, n. 29, carta partida [PM 1235].

528. Cf. PONTICH, *Sereis*, f. 286v; *Lletres I*, n. 318 nota 667; infra n. 434.

529. Cf. PONTICH, *Sereis*, f. 320r; infra n. 434.

530. Cf. ID., *ib.*, f. 287v; *Lletres I*, n. 147 nota 375; infra n. 434.

531. Cf. infra n. 396. Durant la campanya d'annexió del Rosselló i de les hostilitats de Pere III contra Jaume III de Mallorca, hi hagué a Catalunya una gran hostilitat contra França i, de retruc, contra la Santa Seu, aliades de Jaume de Montpeller. Un episodi d'aquestes hostilitats es va viure al bisbat de Girona quan Galceran d'Hortal i el seu germà Guillem van robar un cavall a un cardenal. El cardenal robat era Esteve Aubert (Stephaus Alberti), francès, bisbe de Clermont des del 1340 al 1342, quan fou promogut cardenal amb el títol dels sants Joan i Pau; a partir del febrer del 1352 fou cardenal-bisbe ostiense i penitenciari major; el desembre d'aquell any fou elegit papa, prenent el nom d'Innocenç VI; morí el 1362: EUBEL 18. La presència del cardenal a la diòcesi s'explica pel conflicte que l'any 1349 el nou bisbe, Berenguer de Cruilles, va tenir amb el comte d'Empúries; aquest imposà una cisa que el bisbe va considerar tot d'una atemptatòria contra la immunitat eclesiàstica i en protestà. En no esser retirada la cisa, el prelat fulminà excomunió contra el comte i entredit a Castelló; el juliol el comte afluixà i revocà la cisa: PM 1161. Però en les qüestions pendents —les penes i compensacions— cap de les dues parts no cedia, essent necessària una intervenció *ab alto*. Quan el cardenal es retirava, abans del 3 d'octubre, fou robat a Figueres, i el bisbe reaccionava ordenant als clergues de la vila que intimesin monitòria contra els culpables, U-15 f. 3v. El 3 de desem-

O. ADG, c. 2, n. 159, carta partida [PM 1236].

A. Còpia del segle XIV: ADG, G-6, f. 236rv.

396

1357 juny 7

ff. 201r-202r

*Galceran d'Hortal reconeix tenir pel bisbe un sisè del delme de Maià, que acaba de vendre a Bernat Cavaller, de Besalú, amb homenatge per ensem.*⁵³³

397

1357 setembre 5

ff. 202r-203r

*Bernat de Llabià*⁵³⁴ *i Llop de Llabià*,⁵³⁵ *fills d'Arnau de Llabià*,⁵³⁶ *cavaller de Terranova, illa de Sicília, reconeixen tenir pel bisbe el delme de Rupjà.*

bre Guillem i Galceran d'Hortal, cavallers, culpables del furt, eren cridats a comparèixer davant el bisbe, U-15 ff. 40r-41r. El 13 de gener del 1350 el bisbe feia citar en Barceló, en Conill, en Bells i na Piquera, U-15 f. 155v. A instància del cardenal fou posat l'entredit sobre els dominis del vescomte de Rocabertí, U-16 f. 13v, suspès el 30 de novembre següent, U-17 ff. 112v-113r. La causa al-legada era que Guillem Galceran de Rocabertí no havia obligat Guillem i Galceran d'Hortal a tornar el cavall robat al cardenal. El juny del 1350 Guillem i Galceran d'Hortal reberen la corresponent notificació de judici, U-126 ff. 159v-160v. El novembre del mateix any, Rocabertí tornava el cavall, bo i sol·licitant absolució d'excomunió per no haver lliurat Bernat Rossinyol, clergue de Peralada, i promentent d'estar a la sentència de Galceran de Montcorp, G-23 ff. 180v-182r. Pel que fa al delme, el 24 d'octubre del 1355 Pere Bet, domer de Besalú, lliurarà al bisbe 2.346 sous, procedents del delme de Maià, propietat de Galceran d'Hortal, que aquest devia, G-33 f. 28r. El 7 de juny del 1357, a més dels actes registrats en el Protocol de Pere Capmany, Galceran d'Hortal reconeixia tenir pel bisbe un sisè del delme de Maià, adquirit per compra a Guillem Cavaller, de Besalú, i per llegat de Guillem de Maià, G-6 f. 237rv. Com a marmessor del cavaller Guillem de Maià, el 1372 encara devia 40 lliures a Pere Maià, rector de Breda, i, perquè pagués, el bisbe sol·licitava auxili de braç secular al vescomte de Rocabertí contra Hortal, U-65 f. 173v.

532. No és Guillem Pedrera, dit també Guillem de Maià, batlle episcopal de Bàscara, per al qual cf. *Lletres* I, n. 88 nota 233. Es tracta del cavaller de Besalú que llegà un sisè del delme de Maià a Galceran d'Hortal, segons acabem de veure. Ja era mort el 1356, quan el bisbe urgia els clergues de Besalú perquè es concretés la dotació de l'aniversari de 24 preveres que Guillem havia instituit a Maià, U-29 ff. 12r-13r.

533. Al·lusió al fet que, amb motiu de la investidura d'un feu considerat important, en l'acte d'homenatge hi havia l'entrega d'un anell, una espasa o una orifloma: Jacques ELLUL, *Histoire des Institutions. Le Moyen Âge*, Mercuès, Imprimerie France Querzy 2006, 154.

534. Cf. infra n. 398. El 15 de juny del 1286, un Bernat de Llabià tenia per Bernat de Bedoç una part del delme de Fitor, CC 508, informació reiterada el 28 d'agost del 1321, PM 861 (= CC 616). El 6 de juliol del 1313, Bernat de Llabià, dit cavaller de la Bisbal, reconeixia tenir en feu pel bisbe la meitat del delme de Rupjà, CC 545. Aquest mateix any un Pere de

398

s.d.

f. 203r

Els mateixos fermen època al bisbe de tots els drets provinents de l'herència del seu pare.

399

1357 octubre 23

ff. 203v-204r

Pere de Canadal,⁵³⁷ fill de Guillem de Canadal, reconeix tenir pel bisbe la meitat del delme de Sant Miquel de Solans.

O. ADG, c. 3, n. 84, carta partida, [PM 1241].

400

1358 juny 1

f. 204r

El bisbe ferma a Pere Molló,⁵³⁸ de Camprodon, un sisè del delme de Molló, comprat a Ponç de Catllar.

401

1358 agost 30

f. 204v

El bisbe ferma a Arnau de Paretalta, de Llorà, el delme de Sant Climent d'Amer.

Llabià era procurador dels afers del rei Jaume II als dominis dels Cruïlles, LV 29. Hi ha una al·lusió al delme de Rupjà i al seu tenidor «en Llabià» a *Lletres* I, n. 82.

535. Cf. infra 398, 413. El 1367 ell i la seva esposa Raimunda reconeixen judicialment que el violari de 540 sous que van comprar a la universitat dels homes de Torroella de Montgrí per 3.800 sous l'havien venut pel mateix preu a Pere Maria i Joan Miró, de la Bisbal, D-163 f. 161. El 1385 és capità del castell de la Bisbal, U-73 f. 3r de la segona numeració.

536. Cf. infra n. 413. S'ha conservat notícia de l'abril de 1353 que Arnau de Llabià havia deixat Francesc de Santfeliu com a tutor dels seus fills, U-22 f. 11r.

537. El novembre del 1346, essent tutor del vescomte Dalmau de Rocabertí, el bisbe se li adreça perquè pagui els guardes que custodiaven Berenguer Molar, de Llers, pres a Bàscara, U-10 f. 133v, document publicat a *Lletres* I, n. 479. Cf. *ib.*, n. 66 nota 182, n. 294 nota 615.

538. Hi ha notícia del 1387 que Pere de Molló havia llegat la seva part del delme de Molló a l'almoïna del Cortó de Camprodon, PM 1434.

402

1358 octubre 4

f. 205r

El bisbe ferma a Ramon de Palol⁵³⁹ de sa Baldòria cavaller, la meitat del delme de Mecianis (Maçanes?), que ha heretat de Guillem de Vilar,⁵⁴⁰ de Creixell.

403

1358 novembre 6

f. 205r

El bisbe ferma a Guillema, vídua de Berenguer de Verges,⁵⁴¹ un sisè del delme de Llagostera.

404

1358 agost 30

f. 205v

El bisbe ferma a Guillem de Pont,⁵⁴² fill de Guillem d'Hortal, una part del delme de Borrassà, que aquest ha adquirit per herència de Ponç de Pont⁵⁴³ i del seu fill Ramon.⁵⁴⁴

---

539. El 12 d'abril del 1353 havia suplicat al bisbe que autoritzés l'esmerç d'una quarta part de les deixes per torts oblidats a l'edificació de la capella de santa Maria a l'església parroquial de Palol Sabaldòria, capella de sepultura familiar, i el bisbe hi accedia, U-21 f. 245rv. El 1364 tenia causa amb els jueus de Girona per deute de 560 sous, U-53 f. 14r. El maig del 1365 el bisbe li concedia llicència per entrar al monestir de Bell-lloc, de la parròquia de Santa Fe del Soler, U-54 f. 168v. Va veure premorir el seu fill Berenguer, que havia llegat 25 lliures per donzelles a maridar, U-65 f. 256v.

540. El 22 d'abril del 1355, el bisbe escrivia a l'infant comte d'Empúries que podia procedir en la causa que Serena, vídua de Berenguer de Terrades, i Francesca, muller de Bonanat Masdemont, havien posat contra Guillem Vilar, atès que no s'hi ventilaven qüestions referents a béns que pertanyessin a clergues, U-25 f. 194r.

541. Cf. supra n. 25, 297, 307.

542. Cf. supra n. 114. La documentació disponible permet dues possibilitats: Identificar-lo amb el clergue de la Santa Creu de Rodes que, en companyia de Pere de Roca, també clergue, va causar ferides a Guerau de Galliners, del mateix indret, i hagueren de pagar 60 lliures de composició, fetes efectives el 12 de juliol del 1357, G-38 f. 11r. L'abril del 1350 Guillem de Pont, domer de Santa Creu de Rodes, rebia llicència d'absentar-se un any per causa d'estudis, U-16 f. 197v. La segona possibilitat és que es tracti del Guillem de Pont casat amb Margarida, filla d'en Pont de Siurana, que el novembre del 1343 havia plantejat al bisbe de divorciar-se de la seva dona, cometent el prelat la qüestió a Pere Batlle, paborde de Sant Miquel de Fluvià, U-6, f. 152v.

543. Cf. supra n. 114. És dit també cavaller d'Orfes, D-155 f. 30rv.

O. ADG, c. 3, n. 268, carta partida [PM 1256].

405

1359 abril 9

ff. 206r-207v

Pere Galceran, fill i hereu de Guillem Galceran de Cartellà,⁵⁴⁵ senyor de Falgons i de la casa de Granollers, reconeix tenir pel bisbe delmes de Granollers, Sant Esteve de Llèmena, Fontcoberta i Sant Miquel de Campmajor.

406

1360 març 27

ff. 208r-209r

Gilabert de Cruïlles,⁵⁴⁶ senyor del castell de Peratallada, reconeix tenir pel bisbe delmes de Cruïlles, Peralta, Peratallada, Pals, Vilatenim, Sant Cebrià dels Alls i altres llocs.

---

544. El novembre del 1332 és paborde de Fortià de Sant Pere de Roda, amb el cavaller Berenguer de Fortià; trobant-se en visita al lloc, el bisbe mana comprar una casa prop de l'església per a recollir-hi les rendes de la Caritat i tenir-les-hi tancades amb dues claus i dos panys; el bisbe mana també que només es faci caritat als pobres vergonyants i faculta el paborde de Fortià i quatre homes elegits pels procuradors de la Caritat perquè puguin distribuir a pobres vergonyants, U-5 ff. 11v-12r. El mateix mes el bisbe li demanava informació per saber si els béns de Bernat Mestre, clergue que volia donar-se a la capella de Sant Cels, de Fortià, eren suficients per a un benefici, U-5 f. 12r.

545. Cf. supra n. 190, 191, 195, infra 431.

546. Cf. infra n. 407-408, 440. L'identifiquem com Gilabert VI de Cruïlles i de Mallorca († 1395), fill de Gilabert V de Cruïlles i Constança de Mallorca, baró de Cruïlles, Peratallada, Begur, Fitor, Bestracà i Rupit, senyor de Torrent, Santa Pellaia, Peralta, Canapost, Esclanyà, Regencós, Sant Cebrià dels Alls, Sant Cebrià de Lledó i Santa Àgata. Pel seu matrimoni amb Elvira de Puigpardines, vinculà el senyoriu de Creixenturri i Puigpardines. Excel·lí en la milícia durant la guerra contra Castella per terra i per mar, com almirall, com ho havia fet son pare, també almirall. Era nebot del bisbe de Girona Berenguer de Cruïlles (1348-1362), amb el qual tingué avinences i diferències, perquè el prelat exercia de fet com a cap suprem de la família, amb les contraprestacions corresponents. El juliol del 1352 el bisbe li va encarregar que fes una talla entre nobles i cavallers de la part episcopal per una causa que el bisbe tenia amb nobles i cavallers del bàndol del comte d'Empúries, G-24 f. 86v. En canvi l'agost del 1353 el bisbe feia tots els possibles per impedir que Gilabert agafés els homes que no havien anat a marina en auxili del rei, U-23 f. 5; i el març del 1354 li manava que no agraviés Pere Estanyol, batlle de Cruïlles, perquè aquest ja acceptava d'estar a l'arbitratge del bisbe i del jurista gironí Jaume des Monell, U-25 f. 5v. En canvi l'abril següent el bisbe contractava quatre homes d'Ullà per anar amb el nebot; dos d'aquests homes havien fet tracte amb el procurador reial de Torroella de Montgrí i l'havien de desnonar, U-25 f. 19r, 28r. El maig següent Gilabert prometia no anar

1360 març 27

f. 209v

El bisbe ferma a Gilibert de Cruïlles definició de tots els greuges que havia causat a l'església de Girona per raó de delmes.

a l'expedició reial a Sardenya, atès que el bisbe li havia donat 10.000 sous per obtenir aquesta exempció; obligava per la quantitat pagada el seu lloc de Sant Cebrià i prometia, a més, procurar la venda de béns de la seva esposa Elvira, situats a la muntanya de Camprodon (Creixenturri) i al vescomtat de Bas, a fi de pagar deutes pendents, G-30 ff. 136v-137r., G-31 ff. 10v-11r. Aquell agost, Berenguer de Cruïlles va encomanar a Gilibert que acompanyés Geraldona de Pallars, filla d'Hug Roger I, comte de Pallars, i de Gueraua de Cruïlles, cosina de Gilibert, U-24 f. 7v. L'octubre del 1354 Felip de Palau, clergue i procurador del bisbe, protestava davant Ramon de Plegamans, veguer, Bernat Bertran, sotveguer, i Pere de Prat, jutge de Girona ja ementat, de les lletres de l'infant Pere, datades a Barcelona l'u de setembre anterior, segons les quals, havent-se trencat la pau entre el bisbe i el comte d'Empúries, calia executar el fiador del bisbe, Gilibert de Cruïlles, prenent-li Peratallada, i presentava al·legacions contra aquesta execució, PM 1213. Podria ésser indicatiu de la bona vida que passava el nebot la carta que li enviava l'oncle el gener del 1355, manant-li de tornar un falcó montarí al seu amo, l'abat de Banyoles, U-25 f. 99r. El 18 de febrer següent, nova intervenció del bisbe, aquesta vegada per obligar Gilibert i la seva mare Constança de Cruïlles a passar-se de la companyia de Francesca de Torroella, monja de Vilanera, que havia de tornar al seu monestir, U-25 f. 209v. Gilibert, amb l'oncle al darrere, cometia abusos; per exemple, obligava a treballar —per a ell— homes del prior de Cruïlles, motivant la protesta de rigor, U-25 ff. 230v-231r. El bisbe, d'altra banda, li demanava favors contínuament, U-26 f. 36r, 41v. El 1356 Gilibert forçava homes d'església de Cruïlles a seguir el rei en l'expedició de Castella, U-29 f. 6rv. El bisbe protestava, però la situació bèl·lica ho arrossegava tot; Berenguer de Cruïlles va haver de donar llicència a un beneficiat de Peratallada per acompanyar Gilibert i la seva host en l'expedició a València per a la defensa contra l'atac dels castellans, bo i protestant en va que s'obligués a homes del monestir de Cruïlles d'anar a València amb el seu nebot, U-30 f. 14r, 67v. Entre guerres i conflictes, Gilibert fundava aquell any 1356 un benefici, primer a l'altar de sant Francesc de la capella nova del castell de Peratallada, dotant-lo amb 12 lliures de renda, que assignava sobre la seva molera de Peratallada, aprovant-ne el bisbe la institució, G-35 ff. 31r-32r; però era a l'altar de Santa Maria del castell de Peratallada que el benefici era degudament proveït el 19 d'octubre, U-30 f. 69r. El desembre següent, Gilibert de Cruïlles, segurament empès per deutes, canviava de bàndol: abandonava Bernat de Cabrera i s'unia al comte d'Empúries, no sense consultar-ho a l'oncle bisbe, que hi venia bé, U-30 f. 95v. Potser com a conseqüència d'aquest acte, el febrer del 1357 el domer de Verges —territori del comte d'Empúries— prometia de no fer mal al bisbe, a Gilibert de Cruïlles, senyor de Peratallada, a Berenguer de Cruïlles de Bestracà —és a dir, a tota la família— i a Bernat Guillem de Foixà, etern aliat del bisbe contra els Empúries, i en donava seguretat, G-36 f. 75v. L'abril del 1357, Gilibert i dos homes de Pals insten del bisbe absolució per poder anar a ajudar el rei, G-32 f. 171r. Les activitats bèl·liques de Gilibert de Cruïlles amagaven una trista realitat: devia diners, els jueus l'encaçaven i el bisbe feia el que podia per a guanyar temps, assegurant l'agost del 1357 a Jacob Coffèn, jueu de Barcelona, que Gilibert no estava en condicions d'honorar els seus compromisos i que el bisbe li donava credencial per a explicacions complementàries, és a dir, per negociacions, U-31 f. 235r. La situació havia quedat molt compromesa pel canvi de bàndol de Gilibert, de manera que en encendre's novament la guerra entre els Cabrera i els Empúries, el bisbe Berenguer demanà a

1360 març 27

f. 210r

El bisbe, havent definit a Gilibert de Cruïlles els deutes que pogués tenir per atemptats perpetrats a les esglésies d'Arenys d'Empordà i Sant Feliu de Boada, es reté que en doni satisfacció, i comissiona Francesc Albert, clergue, per absoldre'l d'excomunió i imposar-li penitència.

Bernat de Cabrera que evités de fer tala en els béns que el nebot tenia a Creixenturri i al vescomtat de Bas, U-32 f. 100r. L'intercanvi de precís i favors no s'estroneja mai aquests anys. L'octubre del 1358 el bisbe va saber que Ramon de Garriga, sagristà del monestir de Cervià, es proposava fer enquesta per comissió de l'abat de San Michele di Chiusa; com que aquesta enquesta no li interessava, va escriure al nebot que impedís fer enquesta a Cruïlles, U-35 f. 7v. El març del 1359 Berenguer d'Abella, portantveus del governador general de Catalunya, era pregat pel bisbe que alcés la manlleuta que per ordre del sotsveguer de Berga pesava sobre Ramon Massanes, el qual havia fet la guerra contra Castella amb el seu nebot Gilibert, U-34 f. 125r. El maig del 1359 el bisbe havia de cometre al guardià dels framenors de Barcelona l'absolució (d'excomunió) de Gilibert i de Simó Gallart, U-33 f. 125r, probablement per deutes. El maig del 1360 recomana a Exemèn Sánchez el afers del nebot, U-38 f. 73r, i mana al batlle de la Bisbal que no permeti molèsties contra ningú de la jurisdicció de Gilibert que vagi a vendre al mercat de la Bisbal, U-38 f. 77v. L'octubre d'aquell any bisbe i nebot planejaven operacions d'envergadura; en efecte, Sibil·la, filla de Guillem de Sant Sadurní i esposa de Guillem de Riera, senyora del castell de Sant Sadurní, el seu marit Guillem i la seva àvia Garsendis, mare de dit Guillem de Sant Sadurní, prometien, en ordre a vendre el castell de Sant Sadurní a Gilibert de Cruïlles, estar a la sentència arbitral de Jaume de Monells, jurista de Girona, sobre el valor dels drets senyorials i dels immobles que es proposaven vendre, PM 1271, operació coronada i executada el març del 1361, PM 1275-1276. El novembre següent Gilibert comprava al rei Pere III, curt de diners per a la guerra contra Castella, el mar i mixte imperi i la jurisdicció criminal alta i baixa dels castells de Peratallada i Cruïlles, Sant Cebrià dels Alls, Creixenturri, Begur, Regencós i Esclanyà per 20.000 sous barcelonesos que ingressava el tresorer Bernat d'Olzinelles, PM 1272. El febrer del 1361 és el bisbe qui requereix l'ajut del nebot per fer castigar Dalmau de Santmiquel i Bernat de Cies, que han comès crims dins la seva jurisdicció, U-40 f. 73r. I el setembre li demana que faci desemparrar les rendes segrestades a la senyora de Camós, de Sant Cebrià dels Alls, ja que no està bé que una persona de paratge es trobi en detriment de vida, U-41 f. 152r. Val a dir que l'abril del 1361 havia comissionat Pere Miró, clergue de la Seu gironina, perquè absoldgués Gilibert de Cruïlles i Simó Gallart d'excomunió incorreguda a instància de creditors, amb monitòria de recaure en la dita pena si no pagaven quan tornessin de l'exèrcit reial, aleshores operatiu a Aragó, G-40 f. 181v. L'abril del 1362 oncle i nebot protagonitzen un negoci conspicu, que explica el sentit de la compra que Gilibert havia fet del castell de Sant Sadurní; ara era el bisbe Berenguer qui li recomprava per 60.000 sous el castell i el donava a Santa Maria i a la mitra, PM 1279-1284. El darrer acte de Gilibert de Cruïlles —registrat a l'ADG que coneixem—, és la promesa que fa a Pere Moles, jurista de Girona, de donar-li una pensió de 100 sous anuals per serveis jurídics a propòsit dels seus llocs i castells, G-44 ff. 45v-46r; era el febrer del 1365, i l'oncle bisbe ja feia gairebé tres anys que era mort.

409

1360 juliol 7

f. 210v

El bisbe ferma a Pere Torrò,⁵⁴⁷ de Sant Esteve de Bas, el delme de Platraver, parròquia de Sant Privat de Bas.

410

1361 febrer 22

f. 211r

El bisbe ferma a Bernat de Finestres,⁵⁴⁸ donzell fill de Berenguer de Finestres,⁵⁴⁹ cavaller, una part del delme de Sant Joan les Fonts.

411

1361 octubre 12

ff. 112r-113r

Ramon de Julià, cavaller, reconeix tenir pel bisbe dos terços del delme de Sant Esteve de Guialbes i un terç del de les Olives, parròquia de Garrigoles.

412

1361 desembre 2

f. 214r

El bisbe ferma a Beatriu de Bobiga,⁵⁵⁰ de Sant Sadurní, la batllia del delme que en Montalt,⁵⁵¹ de Sant Mateu de Montnegre, rep a Sant Sadurní.

---

547. El 29 de juliol del 1359 intervenia en la redacció dels capítols passats amb l'obtenedor del benefici fundat a l'església de Sant Just del Mallol per Berenguer ça Tescures, sobre dotació del benefici, que serien aprovats pel vicari general, U-36 ff. 18v-19v.

548. Cf. *Lletres* I, n. 461 nota 893.

549. Cf. *ib.*, n. 461 nota 894.

550. El 3 de juliol del 1337, el bisbe Arnau de Mont-rodon havia fermat a Guillem Buyga, de Sant Sadurní, la batllia del delme que rebia en aquesta parròquia Bernat d'Orriols. De Guillem a Beatriu, evidentment parents, i en trenta anys, el delme havia passat de la família Orriols a la família Montalt, PM 1046.

551. És el Berenguer de Montalt de supra, n. 392.

413

1364 febrer 10

ff. 215v-216r

Llop de Llabià, fill i hereu d'Arnau de Llabià, cavaller de Terranova de Sicília, reconeix tenir pel bisbe Ènnec el delme de Rupjà i les rendes que rep dins el terme de la Bisbal.

414

1364 juliol 30

ff. 216v-217r

Guillem Ramon de Lloret,⁵⁵² senyor del castell de Gironella i fill de Simó de Lloret,⁵⁵³ reconeix tenir pel bisbe una part del delme d'Ullastret.

O. ADG, c. 3, n. 228, carta partida [PM 1300].

415

1364 desembre 23

f. 217rv

Arnau Guillem de Garriga⁵⁵⁴ reconeix tenir pel bisbe el delme de Vilartolí i Sant Climent Sescebes que havia estat de Joan Oliver,⁵⁵⁵ del Soler.

O. ADG, c. 2, n. 114, carta partida [PM 1304].

---

552. El 6 de maig del 1367, despoblat el lloc de Lloret, bisbe i Capítol el vendran a Guillem Ramon de Lloret per 55.000 sous, D-163 ff. 124v-125r. El 1369 el bisbe li manarà que revoqui els procediments contra Bartomeu Albà, de Lloret, encausat per la pabordia de Novembre de la Seu, atès que la causa ha estat sobreseguda, U-59 f. 65v. El 1372 la pabordia de novembre comprarà el castell de Lloret; el maig d'aquell any el bisbe intima a Guillem Ramon de Lloret que compleixi els pactes de la venda i lliuri la postat del castell, U-65 ff. 179r-180r. Des del 1376 a 1380 serà veguer de Girona, jurant l'any 1378 observar les immunitats eclesiàstiques, G-56 ff. 105v-106r. Del 25 de febrer del 1395 hi ha notícia que Guillem Ramon de Lloret promet satisfer els deutes pels quals ha estat excomunicat, D-172 f. 63r.

553. La seva vídua Raimunda és documentada des de 1352 a 1362: ADG, G-27 ff. 11v-12r, G-29 f. 93rv, U-28 f. 18v, G-36 ff. 175v-177v, G-42 f. 101v.

554. Cf. infra, n. 416. El 10 d'abril del 1375 el bisbe indicarà als clergues de Sant Climent d'Amer que absolguin Arnau Guillem de Garriga, si satisfà les quantitats que té destinades a sufragis, U-67 f. 40v.

555. Cf. supra, n. 360.

416

1364 desembre 23

f. 218r

El bisbe ferma a Arnau Guillem de Garriga els delmes del número anterior.

O. ADG, c. 3, n. 252 [PM 1305].

417

1365 febrer 15

f. 218v

El bisbe ferma a Jaume de Cloquer,⁵⁵⁶ de Camprodon, el delme de Vilallonga, que havia estat de Bernat de Nou⁵⁵⁷ i que ha comprat als seus marmessors.

418

1365 febrer 15

f. 219rv

Pere de Salacrup, dit Escrivà, natural de Fares i veí de la Jonquera, reconeix tenir pel bisbe el delme de la parròquia dels Torts.⁵⁵⁸

419

1365 març 123

ff. 219v-220r

El bisbe ferma a Jaume de Cloquer, de Camprodon, un octau del delme de Vilallonga que ha comprat a Francesc de Masó,⁵⁵⁹ prevere i hospitaler de Camprodon, i als administradors de la caritat d'aquesta vila.

---

556. Cf. infra, n. 419.

557. L'identifiquem com el pareire de Camprodon que el 26 d'agost del 1339 es va constituir fermaça de Pere Carló, de Camprodon, per pagar certes escriptures a Ramon Gil, notari del bisbe, D-154 f. 60v. És incert si era l'homònim que el 6 de desembre del 1324, essent escuder del bisbe, rebia un dels beneficis dits manats de la Seu, G-4 f. 157r.

558. Pere Salacrup n'havia copiat un terç el 19 d'abril del 1363 a Joana, esposa de Guillem de Palol, cavaller de Figueres, hereva de Guillem de Pujals i de la seva muller Isabel, per 50 lliures, PM 1291.

559. Era prevere almenys des del maig del 1333, quan s'encarregava del servei de Llanars per absència del diaca del lloc, U-5 f. 87rv. El febrer del 1345 és diaconil de Setcases i rep

420

1365 octubre 23

f. 220rv

El bisbe ferma a Francesca, viuda de Berenguer de Fortià, rebut de 500 sous en concepte de lluïisme del delme de Vilajuïga.

421

1366 gener 23

f. 220v

El bisbe ferma a Andreu Martínez de Valtierra⁵⁶⁰ el delme dit de Bellvespre, de Sant Joan les Fonts, comprat a Bernat de Finestres, donzell de Sant Joan les Fonts.

---

llicència d'absoldre fidels que li demanen confessió, U-9 f. 6v. Al cap de cinc anys és hospitaler de Camprodon i el bisbe li signa rebut de 19 lliures per foriscapis dels delmes de Rocabrúna i Vilallonga, U-17 f. 26r. El febrer del 1353 es fa càrrec de 75 lliures, part dels 5.000 sous que Pere de Nou, mercader de Camprodon, havia llegat als pobres, U-22 f. 151r. Al cap d'un any, el bisbe disposava que de l'herència de Pere de Nou donés 100 sous a dues noies de l'hospital, 100 a l'hospital mateix, 100 a l'obra de Santa Maria. 100 a Sant Nicolau, 100 a l'obra de l'església dels carmelites i 100 per a cantar misses a Camprodon, U-22 f. 193r. El febrer del 1355, Francesc Masó, hospitaler, i Guillem Sunyer, procurador de la caritat de la vila de Camprodon, signaven rebut als cònsols de la vila de 4.500 sous llegats per Guillem de Nou; d'aquesta quantitat el bisbe en rebé 2.900 sous per a causes pies, G-31 f. 184rv. El gener del 1357 Francesc de Masó rebia llicència d'absoldre matrimonis clandestins, pagant el dret de fàbrica de la Seu, U-30 f. 198rv.

560. És germà del bisbe Ènnec de Vallterra, que el casà amb Sibil·la, filla de Berenguer de Puigpardines, i per això a l'ADG hi ha moltes notícies d'intervencions seves al poble i castell de Puigpardines, com és ara del 1364, quan Guillem Bovet, d'Ultramort, es lloga al seu servei per a treballar la terra del castell de Puigpardines per 8 lliures de soldada, G-44 f. 187r. Molt pocs dies abans havia contractat Bernat de Jonquer, moliner de Girona, per portar els seus molins drapers i bladers de Domeny, a sou de 25 lliures, rebent la primera paga de mans del bisbe de Girona, G-44 f. 144v; en aquest document, Andrés de Valtierra és dit veguer del vescomtat de Bas. El 10 d'octubre del 1365 rebia com a home propi del bisbe Joan Eimeric, per haver entrat al mas Cases, de la Bisbal, D-163 f. 20v. El 21 d'octubre següent, per procurador, definia Sibil·la, vídua de Pasqual de Mitjavila, de Crespià, dona pròpia del bisbe, que s'ha casat amb Castelló Tapioles, de Taravaus, per 8 lliures, D-163 f. 23rv. El novembre del mateix any contracta Arnau Seguer, dit de Pins, moner de molí draper, per moliner del molí de draps de la *masó* de Domeny durant tres anys, amb un salari de 25 lliures anyals, D-163 ff. 31v-32r. El 23 de gener del 1366 el bisbe li ferma el delme dit de Bellvespre de Sant Joan les Fonts, comprat a Bernat de Finestres, donzell de Sant Joan, G-6 f. 220v. El març següent renova el contracte de moliner a Bernat de Jonquer pel mateix salari, D-163 f. 59v. L'abril fa procura a Pere de Torres, escuder seu, per a governar la seva torre de Puigpardines, D-163 ff. 69v-70r. El 4 de maig la seva esposa Sibil·la enfranqueix Nicolau Pararol, de Puigpardines, per 130 sous barcelonesos, D-163 ff. 72v-73r. El 7 dels mateixos mesos i any contracta per nunci Guillem Pere Masó, de Begudà, amb un salari de 90 sous, 20 sous per a la túnica, dues camises, dues calces

422

1366 juliol 17

ff. 221r-222r

Pere de Camós,⁵⁶¹ ciutadà de Girona, reconeix tenir pel bisbe el delme dit de Vallpregona, a la muntanya de Girona.

423

1367 novembre 17

f. 222r

El bisbe ferma a Ponç Batlle,⁵⁶² clergue de Montiró, parròquia de Pelacalç, dita també Santa Maria de l'Om, la batllia del delme de Torroella de Fluvià.

---

i aliments, D-163 f. 73v. El 18 de maig contracta com a moliner Bernat Camps, de la Bisbal, per un any, amb un salari de 18 lliures, D-163 f. 75rv. El 3 de maig del 1367, el bisbe aprova a Ferrer Vidal, procurador, els comptes portats sota les ordres d'Andreu Martínez de Valtierra, G-49 f. 81r. El 27 d'octubre del mateix any venia a Martí de Forn, prior de la capella del castell de Belcaire, cinc eugues per 63 lliures, D-163 f. 175v. Un home tan actiu i emprenedor com aquest podia ésser problemàtic. A l'ADG hi ha un document curiós, les notes de Vicenç Carbonell, notari, que a través de la porta escoltà la conversa que tenien a la cambra d'estudi del bisbe Andrés Martínez de Valtierra, germà del prelat, Pere de Cervera, donzell i cunyat del mateix bisbe, i fra Bernat de Vilaüt, missatger del comte d'Empúries; Carbonell transcriví algunes frases en català d'aquesta conversa, en les quals el frare pregava Andrés Martínez de Valtierra que deixés el bisbe, per tal que aquest i el comte poguessin fer les paus, G-50, ff. 29r-30v. És a dir, era condició *sine qua non* de les paus que Valtierra fugís del bisbat. No fugí, al contrari: el 20 de desembre següent era a la frontera (de Castella) amb el comte d'Empúries, al servei del General de Catalunya, i signava rebut a Pere Miró, escrivà reial, de 3.000 sous, preu d'un cavall que li havien mort en guerra, G-50 f. 31r. La darrera notícia esguarda la seva esposa Sibil·la, a la qual Francesc de Montclar, donzell i senyor del castell de Montclar, del bisbat d'Urgell, tutor de Sibil·la, filla de Berenguer de Puigpardines, reconeixia haver rebut les pensions d'un violari de 200 sous que li feia, G-52 ff. 61v-62r.

561. Ell o son pare presentava el 20 de juny del 1331 Ramon Novell per al benefici de Santa Margarida de l'església de Sant Martí Sacosta, U-4 f. 166v. Potser era l'homònim nebot del canonge Bernar de Camós, paborde de Novembre, que el 11 de juny del 1351 li venia els fruits de la pabordia, G-26 ff. 39v-40r.

562. És possible que es tracti del clergue conjugat homònim, que el 3 de setembre del 1324 tenia el fill Pere Batlle empresonat al castell de la Bisbal i prenia manlleuta del canonge Guillem de Cornellà per 500 sous, G-4 f. 138r.

424

[1368] abril 14

f. 222v

El bisbe ferma a Pere Bianya,⁵⁶³ fill de Ramon Bianya,⁵⁶⁴ de Camprodon, el delme de Molló.

425

1329 octubre 11

ff. 223r-225v

El bisbe Gastó de Montcada⁵⁶⁵ estableix a Ramon de Gornal,⁵⁶⁶ jurista de Girona, la notaria de la seva cúria, que havia tingut Pere Ferrer.⁵⁶⁷

426

1329 octubre 13

ff. 225v-226r

El bisbe comunica als seus notaris de Girona i Castelló haver establert la notaria de la seva cúria a Ramon de Gornal.

[Segueixen fulls en blanc.]

---

563. Sigui quina sigui la seva relació amb el Pere de Bianya de supra, n. 203, cal diferenciar aquest Pere de Bianya, de Camprodon, d'uns altres homònims de Girona i Besalú. El 23 de març del 1373, el nostre Pere de Bianya rebrà en donació els béns d'Ermessenda, vídua de Ramon de Boada, de Sant Llorenç de Cerdans, entre altres coses una part del delme de Bolós, i firmà debitori a Guillem Bernat de Perles, procurador del bisbe, de 25 florins pel lluïme, D-167 f. 84rv. El 21 de febrer del 1375, Pere Bianya i Arnau Portal vendran a Jaume Portal, rector de Camprodon, i a la confraria de clergues del lloc la meitat del delme de Bolós, per tal de dotar aniversaris, amortitzant-lo el bisbe a cens de 36 sous, G-56 ff. 2r-3r.

564. El 27 de juliol del 1319, Ramon Bianya i Berenguer Corona, de Camprodon, reconeixen tenir en feu pel bisbe els delmes de diversos masos de la parròquia de Santa Maria del Castellar i reben del mateix bisbe la ferma del delme del lloc de Jou, parròquia de Montagut, comprat a Francesc de Vilert i Elicsendis, esposos, i de certs delmes d'Oix, comprats als mateixos, que els atorgants diuen tenir pel senyor del castell de Sales, PM 788 (= CC 580).

565. Cf. *Lletres I*, nota 307.

566. Cf. supra, nota 14.

567. Cf. supra, nota 11.

s.d.

f. 231v

*Clàusula de la institució fundada al monestir de Vilabertran per Guillem de Pau,*⁵⁶⁸ *abat del mateix.*

(1318) 1319 febrer 27

f. 232r

*El bisbe a Berenguer Ballester,*⁵⁶⁹ *oficial de Castelló. El comissiona per castigar delictes de clergues de Castelló.*

568. Cf. infra, n. 429. Abat entre 1320 i 1334: DHEC III 675. El 23 de novembre del 1314, Guillem de Pau, Ramon de Puig i Guillem de Güell, canonges de Vilabertran, notificaven a Guillem de Sexà, canonge de Lladó, que l'havien elegit per abat de Vilabertran, PM 675.

569. Con indica el n. següent, la institució d'un oficial a Castelló fou avalada pel papa, un cop descartada la possibilitat d'erigir Castelló d'Empúries en bisbat. La Seu gironina, propietària de l'església de Santa Maria de Castelló, ja hi tenia d'oficial en funcions Berenguer Ballester, de manera que la decisió papal, lluny d'ésser una imposició a la Seu, era la confirmació del *statu quo*. Berenguer Ballester és un dels clergues més copiosament documentat a l'ADG. El 21 de desembre del 1296 era presentat al benefici fundat a Castelló per l'ardiaca d'Elna, vacant per mort del seu anterior titular, G-1 f. 45v, i el 10 d'agost del 1297 el renunciava, G-1 f. 64r, per tal de presentar-se al benefici fundat per Ramon Ferrer, feia poc resignat per Hug de Cruïlles que l'havia obtingut per concessió papal, U-1 f. 33v. El setembre del 1307 tenia el dret de patronat del benefici fundat a Castelló per Jaspert Ballester, clergue de Noves i parent seu, G-2 f. 88r. Com a oficial, la seva activitat fou variada. L'octubre del 1324 l'abat de Roses li feia procura de requerir el bisbe que cités Guillem Jordà, beneficiat del seu monestir, perquè hi residís, G-4 f. 147rv. El 15 de febrer del 1326, el bisbe li ordenava monitòria general d'excomunió als castelonins que devien fruits a la Seu, U-2 f. 15rv. Quan sobrevingué la crisi de la pabòrdia de Castelló (cf. *Lletres* I, n. 7 notes 33, 36 i 37), a partir del 1321, el bisbe li ordenà d'arrendar-la, U-2 ff. 29r-30v. Quan Marquesa, comessa d'Empúries, bandejà el clergue Guillem Pedrer, Ballester fou l'encarregat de procedir contra la mesura, U-2 f. 40v. El 7 de maig del 1326 lliurava al bisbe 3.000 sous dels fruits de la pabòrdia; en diverses pagues ja n'havia satisfet 7.000 i amenaçava d'excomunió als morosos, U-2 ff. 72v-73r., 75v-76r. L'endemà, degudament autoritzat pel bisbe, rebaixava un 10% els foriscapis de la pabòrdia, U-2 f. 73rv. El 4 de juny havia d'intervenir a requesta de Simó Gallart, cavaller, contra la pretensió de Ramon Bou, sagristà, de tenir dret de patronat sobre un benefici de Castelló, U-2 f. 95rv. El 16 del mateix mes el bisbe li encarregava d'examinar sobre els articles de la fe Maria de Vilajoan, que demanava d'ésser admesa al terç orde franciscà, i de lliurar-li l'hàbit si la trobava suficient, U-2 f. 105r. El juliol del 1326 li foren robats diners i altres béns a casa seva, U-2 f. 111rv. Posat entre els homes de Castelló i el bisbe, Berenguer Ballester tingué els problemes de tot intermediari. Els prohoms li demanaren el juliol del 1326 que relaxés les excomunionis, un cop cobrada certa quantitat dels foriscapis, i fou tot seguit reptat pel bisbe, que l'acusava de negligència i l'obligava a reiterar l'excomunió als deutors de la pabòrdia, U-2

429

1328 març 29. El Vendrell (Barcelona) f. 233r

El bisbe a Berenguer Ballester, oficial de Castelló. Havent rebut del papa Joan XXII una lletra que li mana constituir oficial a Castelló, el nomena per al càrrec, amb descripció de facultats.

430

1328 març 29. El Vendrell (Barcelona) f. 233v

L'arquebisbe Eiximèn⁵⁷⁰ de Tarragona al bisbe de Girona. Li recorda el deure de visitar cada any l'església metropolitana i li permet de fer-bo cada trienni.

f. 172rv. L'agost següent el bisbe li feia saber que havia escrit al comte d'Empúries recordant-li extrems del testament de Ponç (V?) Hug, U-2 f. 176r. El 6 de setembre del mateix 1326 rebia instruccions precises del bisbe sobre l'afer de Guillem Sifre, clergue tonsurat, capturat per la cort de Castelló i empresonat després al palau episcopal de Girona, d'on s'escapà; des de lluny (segurament no lluny de Castelló), Sifre oferia fermances; el bisbe volia que Ballester el prengués, però sense fer procés, per no incórrer en el ridícul davant la Cort de Castelló U-2 f. 185r. El setembre del 1326 el bisbe Pere d'Urrea manava als eclesiàstics castellanins que observessin la constitució donada per Ramon de Biure, sagristà de Lladó i visitador pel bisbe, contra els clergues que faltaven a l'ofici diví, U-2 f. 5r. L'octubre el bisbe urgia presentació de comptes, U-2 ff. 9v-10r, i ordenava diversos pagaments: a Arnau de Mont-rodon que havia avançat diners per la dècima del rei i el subsidi del papa, U-2 f. 13r, a Pere Capmany i a Francesc Moler, U-2 f. 14v. El mes de novembre el bisbe el comissionava per absoldre Ponç Escarrer i na Sifrea, de Castelló, excomunicats per deute al monestir de Sant Daniel, U-2 ff. 35v-36r. El febrer del 1327 havia de compel·lir Castelló Gomir, marmessor del comte Malgaulí, per un deute de 65 sous, U-2 ff. 84v-85r. Havia de garantir la seguretat entre clergues barallats, U-2 f. 93rv. El càrrec d'oficial no l'estalvià d'ésser encausat a propòsit dels béns que foren de Dalmau de Puig Ballester, possible parent seu, i per altres motius, U-2 f. 94r, 113v-114r. Havia d'intervenir en provisions de beneficis per *ius devolutum*, U-2 f. 99r, de lliurament de llegats, U-2 f. 110r, de distribució d'aniversaris, U-2 ff. 122v-123r, de citacions de clergues, U-3 f. 37v, 43r, 45v. També fou jutge d'instrucció en la causa entre Ponç Escarrer, de Castelló, i Guillema, vídua de Guillem Malarç, U-3 ff. 90r-91r. El 13 d'abril del 1328 havia de negociar amb l'infant-comte Pere d'Aragó el traspàs a la jurisdicció eclesiàstica de Bernat Corçà, clergue conjugat empresonat pel comte, U-3 ff. 107v-108r, i el 16 d'abril següent sobreseïa la instrucció de la causa, U-3 f. 114rv. Un dels últims actes seus documentats és el requeriment de revocació de mesures preses pels saigs del comtat d'Empúries, per manament de Ramon de Palau, regent de la vegueria, a Roses, on exercien jurisdicció, i revocació de les penes imposades als batlles del monestir de Roses a Tonyà i a Torroella de Fluvià, U-3 ff. 145v-146r. Entre un moment incert de 1328 i el 20 de setembre del 1331, l'oficial de Castelló fou un tal Ramon Pere, el qual fou succeït aquesta darrera data per Berenguer Ballester, un clergue jurista, nebot de l'anterior, documentat en el càrrec almenys fins al 1334.

570. És Eiximèn Martines de Luna i d'Alagón (1317-1327).

431

1319 desembre 11

Fulls intercalats després de f. 233v

Beatriu, filla d'Ermessenda de Cartellà,⁵⁷¹ senyora d'Hostoles, amb llicència del seu marit Dalmau, vescomte de Rocabertí,⁵⁷² confirma totes les escriptures atorgades per la seva mare, per Guillem Galceran de Cartellà⁵⁷³ i altres.

432

1351 agost 22

ff. 234-235r

Bernat de Pau, fill de Guillem de Pau, reconeix tenir pel bisbe els delmes de Pau, Canelles i altres llocs.

O. ADG, c. 3, n. 66, exemplar sense cloure, fatigat [PM 1173].

Cf. supra, n. 380.

433

[1351] setembre 10

f. 235rv

Berenguer Alió,⁵⁷⁴ procurador de Berenguer de Fortià, reconeix tenir pel bisbe delmes de Vilajuïga i Fortià.

Cf. supra n. 371.

---

571. Cf. *Lletres* I, n. 392 nota 786.

572. Cf. supra n. 16, 63, 196, 197, 258.

573. Cf. supra n. 190, 191, 195, 405.

574. L'abril anterior havia reconegut tenir pel bisbe un quart del delme de Vilatenim, PM 1169. El juny del 1355 negociava amb Arnau de Banyoles la venda de la seva força de Cals, G-32 ff. 60v-61v. El 1358 era veguer i jutge del comte d'Empúries i el bisbe escrivia al magnat perquè procurés que Alió es fes absoldre d'excomunió incorreguda, U-32 f. 221v. El 1375 qui es feia absoldre d'aquesta pena era la seva vídua Sibil·la, U-67 f. 132v.

434

1357 juny 7 f. 236r

El bisbe Berenguer fa poders a Dalmau de Mont, Guerau Patau i Galceran de Montcorb, canonges, per rebre homenatges per delmes.

Cf. supra n. 394.

435

1357 juny 7 f. 236rv

El bisbe ferma a Galceran d'Hortal un sisè del delme de Maià que té per llegat de Guillem de Maià, cavaller.

Cf. supra n. 396.

436

1357 juny 7 ff. 236v-237r

Galceran d'Hortal ferma debitori al bisbe de 60 lliures en concepte de terç del delme de Maià.

437

1357 juny 7 f. 237rv

Galceran d'Hortal reconeix tenir pel bisbe un sisè del delme de Maià que ha adquirit per compra a Guillem Cavaller de Besalú i per llegat de Guillem de Maià.

438

1314 setembre 5 ff. 238r-240r

Còpia de la visita de Sant Vicenç de Besalú.

Cf. supra, n. 81.

439

1319 maig 5

ff. 240v-242r

El bisbe i el Capítol de la Seu adopten providències sobre els beneficis de porter, coc, refectorer i dormitorer de la seu.

O. Perdut.

A. Còpia del s. XIV: RC, ff. 60v-62v.

B. Còpia del s. XIV-XV: ACG, *Llibre Verd*, ff. 141v-143v.

C. Còpia del s. XV: ACG, *Llibre d'en Calçada*, ff. 108r-111r.

a. MARQUÈS, RC 141 (46).

[Els tres fulls següents, posats invertits (ff. 343-345), són actes de renúncia de capellanies de principi del s. XIV, sense data.]

440

[1360 març 27]

f. 346r

Gilbert de Cruïlles reconeix tenir pel bisbe delmes de Cruïlles, còpia parcial.

Cf. supra, n. 406.

441

(1302) 1303 març 8

fragment final (g)

Berenguer de Millàs reconeix tenir pel bisbe els delmes de certes terres de Madremanya.

O. Perdut.

A. Còpia del s. XIV: ADG, CC, ff. 402r-403v.

a. MARQUÈS, CC 583.

INDEX D'ANTROPÒNIMS

Les xifres en cursiva que segueixen cada entrada dels índexs remetent a les pàgines de la Introducció. Les xifres en rodó remetent als números dels regests.

Per a distingir personatges homònims, hom ha recorregut, sempre que és possible, a la condició social de les persones, al parentesc, a l'ofici o a la dignitat.

- Abadia, Guerau d', draper, 391
 Abella, Berenguer d', 406
 Adelaida, esposa de Pere Cros, 317
 Ademar, fill de Pere Ramon de Mata, 200
 Agnès, esposa d'Arnau Guillem de Tregorà
 Agnès, esposa de Berenguer d'Aguiló, 158
 Agnès, esposa de Bernat de Coll
 Agnès, esposa de Guillem de Boixols, 216
 Agnès, esposa de Guillem de Castell, 153
 Agnès, esposa de Jaume de Lausanna, 330
 Agnès, esposa de Ramon de Catllar, 139
 Agnès, esposa de Ramon de Marata, 52
 Agnès, esposa de Ramon de Pomer, 379
 Agnès, esposa de Ramon Estrader, 387
 Agnès, filla de Berenguer Roig, de Gorgues, 86
 Agnès, filla de Bernat de Camós, 158
 Aguals, Ermessenda d', 5
 Àgueda, santa, 368, 406
 Aguiló, Berenguer d', batlle, 158
 Aguiló, Guillem d', 327
 Agullana, Pere d', 214
 Aiguaviva, Bernat d', cavaller, 274
 Aiguaviva, Perpinyà d', 39
 Alamanda, esposa d'Arnau de Bordils (fill), 176
 Alamanda, esposa de Dalmau de Darnius, 165
 Alamanda, esposa de Dalmau de Gualta, 133
 Alamanda, esposa de Ramon Andreu, 278
 Alamanda, filla de Berenguer de Terrades, 158
 Alamanda, filla de Francesc Seguí, 391
 Albà, Bartomeu, 414
 Albert, Francesc, clergue, 408
 Albert, Ponç, oficial episcopal, 232
 Albert, Ramon, clergue, 275
 Albert, Stephanus, v. Aubert, Esteve
 Albons, Guerau d', 238
 Albons, Guerau d', 182
 Albons, Jaume d', clergue, 84
 Alemany, Jaume, 363
 Alenyà, Pere, 124
 Alió, Berenguer d', 433
 Aloi, Fèlix, 278
 Alou, Arnau d', cavaller, 78, 184
 Alquer, Berenguer, 368
 Altabella, esposa de Bernat de Santromà, 16
 Amatller, Guillem d', domer, 55
 Amer, Pere, notari, 272
 Ametller, Guillem d', 6, 18
 Ametller, v. Amatller
 Andreu, Ramon, 278
 Andreua, esposa de Simó de Perdigó, 192
 Anjou, Blanca d', 173
 Anna, santa, 310, 311
 Antoni, sant, 31
 Aragó, Alfons III d', 271; 25
 Aragó, infant Alfons d', 271
 Aragó, infant Pere d', (futur Pere II el Gran), 206, 291, 306, 406
 Aragó, Jaume II d', 292, 306, 397

- Aragó, Martí I l'Humà d', 334
 Aragó, Pere III d', 106, 334, 395, 406
 Armagnac, els, 306
 Armentera, Ramon d', 213
 Arnall i Juan, M. Josepa, 265; 334
 Arnau de Sant Sadurní, Ramon, 109
 Astruga, esposa de Bernat de Cistella, 202
 Aubert, Esteve, cardenal, 395
 Aubert, Esteve, v. també Innocenç IV
 Auda, esposa de Guerau de Santdionís, 349
 Auleda, Bernat d', 384
 Avinyó, Bernat d', 45
 Avinyó, Bernat d', cavaller, 117, 159
 Avinyó, Guillem d', 279; 45, 98, 159, 199, 323
 Avinyó, Guillem, d' (avi), 45
 Avinyó, Ponç d', 151
 Avinyó, Simó d', 98
 Avinyó, Simó d', cavaller, 122, 162
 Aytona, marquès d', 278, 279
- Baier, Guillem, 311
 Balbs, Guillem des, cavaller, 247, 296, 387
 Balbs, Simó des, 210
 Ballester, Berenguer, 428, 429
 Ballester, Jaspert, 428
 Banch, Bernat de, 31, 329
 Banyoles, Arnau de, 433
 Banyuls, Bernat de, 48
 Banyuls, Bernat de, prior de Santa Maria de Besalú, 48, 62, 80
 Barceló, 395
 Barcelona, 429, 430
 Barrera, Huguet, clergue i notari substitut, 273
 Bartomeua, esposa de Bernat de Vilaüt, 250
 Bartomeua, filla de Pere Otger, 369
 Barutell, Ramon, 256
 Bas, vescomte de, v. Santfeliu, Pere de
 Bastida, Ramon de, 233
 Batlle, Pere, paborde de Sant Miquel de Fluvià, 404
 Batlle, Pere, clergue, 423
 Batlle, Ponç, 423
- Batller, Pere, 423
 Bauç, Nadal des, 153
 Bauçols, Bernat de, clergue, 58
 Bearn, Gastó VII del, v. Montcada-Bearn, Gastó VII
 Beatriu, abadessa de Sant Daniel, 241
 Beatriu, esposa d'Arnau de Torroella, 132
 Beatriu, esposa de Dalmau de Darnius, 165
 Beatriu, esposa de Guillem des Balbs, 296
 Beatriu, filla d'Ermessenda de Cartellà, 431
 Beçols, Bernat de, domer, 32
 Bedoç, Bernat de, cavaller, 227, 397
 Bedós, Pere de, 389
 Bellagarda, Ferrer de, cavaller, 97
 Bellpuig, Berenguer de, cavaller, 104
 Bellpuig, Bernat de, 14, 281
 Bellpuig, Guillem de, cavaller, 98, 104, 281
 Bells, 395
 Bellvespre, (família dels), 210
 Bellvespre, Bernat de, 210
 Bellvespre, Ramon de, cavaller, 210
 Belurs, Bernat de, 269
 Benaula, Guillem, clergue i notari auxiliar, 270
 Berart, Deuslosal, 9
 Berenguer, abat de Sant Pere de Rodes, v. Riumors, Berenguer de
 Berenguer, bisbe, 434
 Berenguer, fill de Bernat de Landrich, 359
 Berenguer, fill de Ramon de Palol de sa Baldòria, 410
 Berenguer, germà de Dalmau de Palol, 193
 Berenguer, Pere, 84
 Berenguera, esposa de Guillem Estanyol, 216
 Berenguera, esposa de Simó des Balbs, 202, 210
 Bernat, abat de Banyoles, v. Vallespirans, Bernat de
 Bernat, fill de Dalmau de Darnius, 165
 Bernat, fill de Guillem de Palafolls, 208

- Bernat, peixater, fill de Guillem Jordà, 203
 Bernat, prior de Manlleu, 78
 Berquís, Ponç de, 103
 Bertranet, nebot de Guillem de Socarrats, 270
 Besalú, Berenguer, 153
 Bescanó, Bertran de, 90, 113, 200
 Bescanó, Guillem de, 200
 Besora, Jaume de, 255
 Bestracà, Graïda de, 364
 Bet, Pere, domer, 395
 Bevià, Francesc de, 352
 Bevià, Guillem de, 352
 Bianya, Alamanda de, 319
 Bianya, Berenguer de, cavaller, 203, 334
 Bianya, Francesc de, 368
 Bianya, Pere de, (de Camprodon), 424
 Bianya, Pere de, 174, 203, 319
 Bianya, Pere, v. Bianya, Pere de
 Bianya, Ramon, 174, 424
 Biure, Guillem de, 152
 Biure, Ponç de, cavaller, 152
 Biure, Ramon de, sagristà, 272
 Blanc, Guillem, 66
 Blanca, esposa de Guillem de Palafolls, 208
 Blanca, esposa de Ponç d'Avinyó, 151
 Blanca, esposa de Ramon de Vilatenim, 132
 Blanch, Josep, 75
 Blanes, Arnau de, cavaller, 91, 229, 332
 Blanes, Bernat de, 91
 Boada, Ramon de, 424
 Boades i Raset, Joan, 266
 Bohiga, Beatriu de, 412
 Bohiga, Guillem de, 412
 Boixols, Guillem de, 105, 216, 329
 Bonamic, Guillem, 62
 Bordils, Arnau de (fill), 176
 Bordils, Arnau de, cavaller, 176
 Bordils, Berenguer de, clergue, 232
 Bordils, Bonanat de, 278
 Bordils, Guillem de, cavaller, 232
 Bordils, Guillem de (fill), 232
 Boscà, Guillem, clergue, 349
 Bosch, Pere, 278
 Boter, Pere, clergue, 106
 Botonach, Arnau de, 257
 Bou, Ramon, 428
 Bovet, Guillem de, 421
 Brugada, Guillem, 326
 Brugat, Pere de, 36, 37
 Brunissenda, esposa d'Eimeric de la Via, 295, 301
 Brunissenda, esposa de Guillem de Güell, 50
 Brunissenda, esposa de Pere Ramon de Sant Iscle, 185
 Brunissenda, filla de Bernat de Trilla, 341
 Brunissenda, filla de Dalmau de Sant Iscle, 72
 Brunissenda, germana de Pere de Coll, 123
 Brunissenda, esposa de Dalmau de Torroella de Sant Iscle, 72
 Buyga, v. Bohiga
 Cabanelles, A. de, 279
 Cabanelles, Guillem de, bisbe, 139
 Cabanelles, Pere de, 251
 Cabrera, Beatriu de, 11, 13
 Cabrera, Bernat de (fill), 285
 Cabrera, Bernat de, vescomte de, 285, 286, 406
 Cabrera, Bernat I de, vescomte, 89, 90
 Cabrera, familia dels, 406
 Cabrera, Guerau de, 139
 Cabrera, Guerau IV, vescomte de, 139
 Cabrera, Guerau V de, vescomte, 139
 Cabrera, Marquesa, vescomtessa de, 285
 Cabrera, Ramon de, vescomte, 89
 Caçada, 27, 439
 Caldes, Pere de, 163
 Callós, Joan, 242
 Cals, Englantina de, 70
 Cals, Francesc de, 256
 Calvert, Ramon, 311
 Calvet, Guerau, visitador del bisbe, 74
 Camallera, Ponç, domer, 173
 Camós i de Ferrera, Bernat de, 158
 Camós, Arnau de, 102
 Camós, Bernat de, canonge, 422
 Camós, Brunissenda de, 22, 83
 Camós, Galceran de, 83

- Camós, Guillem de (fill), 102, 217, 218
 Camós, Guillem de, cavaller, 217
 Camós, Pere de, 422
 Camós, Ramon Arnau de, batlle, 320
 Camós, Sibil·la de, 102
 Campariol, Berenguer de, 376
 Campariol, Pere de, 14, 15
 Campllonch, Arnau de, 192
 Camps, Bernat, 421
 Camps, Onofre, rector, 278
 Canadal de Gorgues, Guillem de, 16, 277
 Canadal de Montmarí, Guillem de, 16, 104, 112, 16, 209
 Canadal, Bernat de, 16
 Canadal, Guillem de, 117, 277, 399
 Canadal, Guillem Pere de, 166
 Canadal, Pere de, 45, 399
 Canadals, branca dels, 16
 Canelles, Berenguer de, 255
 Canelles, Guillem de, cavaller, 174, 358, 359
 Cantallops, Dalmau de, cavaller, 313
 Capmany, Pere, 265, 267, 268, 269, 272, 273, 274, 275, 276, 278, 279, 280, 281, 282; 160, 179, 395
 Capmany, Pere, notari entre 1272 i 1289, 273
 Carbonell, Vicenç, 421
 Cardonets, Pere de, porter reial, 271
 Carlemany, sant, 311
 Cartellà, Bernat de, cavaller, 89, 142
 Cartellà, branca dels, 89
 Cartellà, Buch de, 225
 Cartellà, Cecília de, abadessa de Vall-laura, 224
 Cartellà, Ermessèn de, 224
 Cartellà, Ermessenda de, 190, 431
 Cartellà, Galceran de (né), 142
 Cartellà, Galceran de, 190, 191, 195
 Cartellà, Guillem Galceran de, 43, 405
 Casademont, Guillem de, 272
 Casanova, Gabriel, prevere i notari, 281, 282
 Casavells, Ponç de, v. Terrades, Ponç de
 Caselles i Serra, Lluís-Esteve, 266
 Caselles, Berenguer de, 105
 Caselles, Pere de, 105, 216
 Castanyet, Gueraua de, 94
 Castell, Arnau de, 153
 Castell, Berenguer de (fill), prior de Santa Maria del Coll, 153
 Castell, Berenguer de, 153
 Castell, Guillem de (fill de Berenguer de Castell), 153
 Castell, Guillem de, cavaller, 153
 Castellbisbal, Bernat de, 260
 Castellldases, Berenguer de, cavaller, 347, 348
 Castellfollit, Guillem de, 55
 Castellnou, Pere de, bisbe, 80, 165, 216
 Castelló, Ferrer de, 50
 Caterina, esposa de Berenguer de Llançà, 260
 Caterina, esposa de Guillem des Balbs
 Caterina, esposa de Pere Savarrés, 310
 Catllar, Ponç de, 400
 Catllar, Ramon de, 116, 139
 Cavaller, Bernat, 395, 396
 Cavaller, Bernat, batlle reial i veguer, 331
 Cavaller, Guillem, 395
 Caylaç, Cayloç i Caylors, v. Callós
 Cecília, esposa de Ferrer de Cruilles, 146
 Cels, sant, 404
 Cervera, Pere de, 421
 Cervià, Berenguer de, clergue i notari, 272, 273, 274
 Cervià, Ermengol de, 88
 Cervià, Francesc de, 324, 369, 375
 Cervià, Guerau de, 84, 127, 187, 228, 276, 324
 Christo, v. Jesucrist, 293
 Cies, Bernat de, 406
 Cília, esposa de Bernat Corona, 364
 Cistella, Bernat de, cavaller, 202, 210
 Cistella, Guillem de, cavaller, 151, 202
 Cistella, Guillem de, fra, 186
 Cistells, fra Guillem, 70
 Clara, Bernat, 8
 Clara, santa, 388
 Cloquer, Jaume de, 417, 419
 Closa, Bernat de (fill), 344, 345
 Closa, Bernat de, 45, 117, 125, 126, 277, 325, 344
 Clota, Ramon de, 16

- Coffen, Jacob, jueu, 406
 Colera, Pere de, abat, 241
 Coll i Simó, Ramon de, cavaller, 86
 Coll, (família dels), 123
 Coll, Berenguer de, cavaller, 247, 268
 Coll, Bernat de, cavaller, 247, 256, 268, 296
 Coll, Guillem de, clergue, 123
 Coll, Pere de (cosí), 386
 Coll, Pere de, cavaller, 115, 123, 386
 Coll, Ramon de, 86, 87
 Collell, Antoni, 274
 Collell, Isidre, prevere, 282
 Colltort, Ramon de, 318
 Coloma, santa, 310
 Colomers, Arnau de, 146
 Colomers, Bernat de, 262
 Coma, Bernat de, 326
 Coma, Berenguer de, batlle episcopal, 330
 Comelles, Guillem de, 298
 Commany, Pere, v. Capmany, Pere
 Comte, Castelló, 251
 Conill, 395
 Constans i Serrats, Lluís, 265
 Corçà, Ferrer de, cavaller, 97
 Cornellà, Arnau Guillem de, 387
 Cornellà, Guillem de, canonge, 423
 Cornellà, Guillema, 50
 Cornellà, Jaume de (fill de Pere de Cornellà), 240
 Cornellà, Jaume de, 234, 383, 391
 Cornellà, Jaume de, cavaller, 240, 265, 381, 382
 Cornellà, Pere de, cavaller, 240
 Cornellà, Pere de, cavaller, 76, 349, 361
 Cornellà, Pere de, procurador, 97
 Cornellà, Pere, 204
 Cornellà, Ramon de, escuder del bisbe, 124
 Cornet, Ramon de, 275
 Coromina, Bernat, 274
 Coromina, Ramon de, 5
 Corona, Berenguer, 174, 298, 299, 366, 424
 Corona, Bernat, 364
 Corona, Guillem, 365, 366, 367
 Corona, Mateu, 103
 Corona, Pere, 335
 Corona, Ramon, 174, 365, 366
 Corona, Simó, 174, 365, 366
 Corsavell, cavaller, 364
 Cortada, Ramon de, cavaller, 89
 Cortil, Bernat de, 6
 Cortil, Bernat de, clergue, 55
 Costa, Bernat de, 35
 Costa, Dalmau, jurista, 82, 132
 Costa, Galceran de, canonge, 226
 Costa, Guillem de, 226
 Costa, Pere, (de Vic), 121
 Costa, Pere, notari episcopal, 271
 Cot, Joan de, 169
 Cot, Ramon de, 169
 Cottineau, Laurent Henri, 212
 Creixell, Dalmau de, 194, 198, 199
 Cristina, Pere Ramon, 357
 Cros, Dalmau de, procurador, 228
 Cruïlles i de Mallorca, Gilabert VI de, 406
 Cruïlles, Berenguer de, bisbe, 267, 271, 274; 45, 121, 174, 255, 368, 395, 406
 Cruïlles, Bernardí de, 368
 Cruïlles, Constança de, 406
 Cruïlles, Ferrer de, cavaller, 146
 Cruïlles, Gilabert de, 333, 364, 406, 407, 408, 440
 Cruïlles, Gilabert de, bisbe, 72, 302, 302
 Cruïlles, Gilabert V de, 406
 Cruïlles, Gueraua de, 406
 Cruïlles, Hug de, abat de Sant Feliu i vicari general, 84, 307, 308, 309, 312, 428
 Cugat, sant, 102, 384
 Dalmau, fill de Ramon Xatmar, 225
 Dalmau, Jaume, clergue, notari substitut, 273
 Darnius, Dalmau de (avi), 165
 Darnius, Dalmau de, cavaller, 165
 De Puig i Oliver, Jaume, 266; 279
 Desbach, Bernat, abat, 212
 Descamps, Joan, pastor, 278
 Deuzà, Gaucelin Jean, cardenal, 279
 Dispòdia, mare de Guillem de Mata, 200

- Dolça, esposa de Pere de Segueró, 96
Dolça, esposa de Ramon de Colltort, 318
Domenge, Guillem, 272
Dosquers, Gilabert de, 301
Dosrius, Saure de, 89
Duran Cañameras, 311
Duran, Castelló, clergue i notari auxiliar, 270
- Eimeric, Joan d', bisbe, 421
Eiximèn, v. Martines de Luna i Alagón
Eleadis, esposa d'Huguet d'Espasèn, 22
Elicsenda, esposa d'Arnau Seguí, 123
Elicsenda, esposa d'Arnau Taverner, 340
Elicsenda, esposa de Berenguer de Castell, 153
Elicsenda, esposa de Bernat de Mollet, 148
Elicsenda, esposa de Galceran de Cartellà, 89
Elicsenda, esposa de Ramon d'Horts, 341
Elicsenda, esposa de Ramon de Garriga, 128, 325
Elicsenda, esposa de Simó de Rocabruna, 269
Elicsendis, esposa d'Arnau de Roca, 104
Elicsendis, esposa de Berenguer de Queixàs, 70, 255
Elicsendis, esposa de Francesc de Vilert, 424
Elvira, esposa de Gilabert de Cruïlles, 406
Empúries, comte d', 266, 279; 63, 72, 158, 203, 260, 325, 331, 368, 395, 401, 406, 421, 433
Empúries, comtessa d', 274
Empúries, família dels, 406
Empúries, infant Ramon Berenguer d', comte, 351
Empúries, Malgaulí d', comte, 46, 49, 82, 108, 260
Empúries, Marquesa d', comtessa, 285, 428
Englantina, esposa de Ramon de Miralles, 255
Ènnec, bisbe, v. Vallterra, Ènnec de
- Ermadàs, Jaume d', 186
Ermedà, Ramon d', 55
Ermessenda, (segona) esposa de Ramon Coromina, 5
Ermessenda, dita Englantina, esposa de Bernat de Miralles, 70
Ermessenda, esposa de Bernat Berenguer, 314
Ermessenda, esposa de Bernat de Castellbisbal, 260
Ermessenda, esposa de Bernat Guillem de Foixà, 258
Ermessenda, esposa de Ramon Barutell, 256
Ermessenda, esposa de Ramon de Boada, 424
Ermessenda, esposa de Ramon de Mont, 261
Ermessenda, esposa de Ramon de Vilatenim, 257
Ermessenda, filla d'Artau de Romanyà, 241
Ermessendis, esposa de Ponç sa Verderna, 323
Escala, Berenguer, d', cavaller, 90
Escala, Ramon d', 90, 147
Escala, Bernat d', 96
Escala, Ramon d', cavaller, 96
Escrivà, v. Salacrup, Pere de
Espasèn, Guillema d', 123
Espasèn, Huguet d', 22, 23
Espinalb, Bernat d', 308, 309
Esquiva, esposa de Pere de Roca, 84
Estanyol, Guillem, 216
Estanyol, Pere, 406
Estela, esposa de Ramon d'Escales, 96
Esteve, sant, 384
Esteve, Simó, notari auxiliar, 271
Estrader, Ramon, sotsveguer, 387
Estruch, Berenguer, 118
Estruch, Bernat, 301
Estruch, Pere, 118
Eubel, Conrad, 265; 279, 395
- Faja, Dalmau de, 216
Falç, Pere (de Balaguer), 350
Falç, Pere (fill), veí de Camprodon, 350

- Falcuç, Pere, (d'Oix), 350
 Farner, Joan, 94
 Farner, Pere, 94
 Farners, 247
 Farners, Brunissenda de, 268
 Feliu, Ramon, clergue, 84
 Feliu, sant, 216
 Ferrer de Mont-rodon, Francesc, 61
 Ferrer, abat d'Amer, 61
 Ferrer, Bernat, clergue, 271, 274
 Ferrer, Jaume, prevere, 142
 Ferrer, Llorenç, 24, 135
 Ferrer, Pere, clergue conjugat i notari episcopal, 270, 271; 259, 425
 Ferrer, Ramon, 428
 Ferrera, esposa de Ferrer de Corçà, 97
 Figuerols, Bernat de, 318
 Figuerols, Guillem de, 318
 Finestres, Berenguer de, cavaller, 206, 410
 Finestres, Bernat de, 410, 421
 Finestres, Ponç de (fill), 120
 Finestres, Ponç de, cavaller, 120, 184
 Finestres, Ramon de, 72
 Flaça Ponç de, 294
 Flaça, Bernat de, 155
 Flaça, Dalmau de, cavaller, 155
 Flaça, Ponç de, 305
 Floreta, Bernat, draper, 310
 Foix, els, 306
 Foix, Gastó de, 306
 Foixà, Alemany de, 155, 248
 Foixà, Bernat Guillem de, 248, 257, 258, 368, 406
 Foixà, Ermessenda de, 184
 Font, Pere de, batlle, 101
 Fontclara, Guillema de, 332
 Fontcoberta, Berenguer de, cavaller, 206
 Fontcoberta, Francesc de, 206, 207
 Fontroser, Bernat de, 88
 Fontroser, Pere de, 88
 Forn, Martí de, 421
 Forn, Sampsó de, 94
 Fornells, Berenguer de, (fill), cavaller, 41
 Fornells, Berenguer de, cavaller, 41, 167
 Fornells, Robau de, 55
 Forques, Bernat de, 51, 249
 Forques, Ramon de, 50, 316
 Fortià, Berenguer de, 371, 404, 420, 433
 Fortià, Dalmau de, 140
 Fortià, Guillem de, notari del bisbe, 270
 Francesc, sant, 199, 406
 Francesc d'Assís, sant, 267
 Francesca, esposa de Berenguer de Fortià, 420
 Francesca, esposa de Bonanat Masdemont, 401
 Francesca, esposa de Gispert de Pals, 109
 Francesca, esposa de Jaume de Cornellà, 234
 Francesca, esposa de Ramon de Pont, 371
 Francesca, filla de Simó de Gironella, 231
 Freixe, Arnau de, cavaller, 104, 112, 116
 Freixe, Berenguer de, cavaller, 116, 190
 Fresolf, Pere, clergue, 84
 Fulcarà, Bernat, prevere de Capítol, 311
 Fulcarà, Gispert, sagristà segon i jutge, 14, 150, 158, 355
 Fuster, Pere, 311
 Fuyà, Pere, 365
 Galceran, fill de Bernat de Vilarig, 128
 Galceran de Cartellà, Pere, 281, 282; 405
 Gallart, Guillem, cavaller, 129
 Gallart, Simó, 98, 117, 120, 125, 406, 428
 Galliners, Guerau de, 404
 Galliners, Guillem de, cavaller, 70, 97
 Galliners, Pere de (altre), 204
 Galliners, Pere de, canonge i capellà, 168, 280
 Galliners, Pere de, cavaller, 204
 Galliners, Ramon de, 70, 155, 204
 Galseran, v. Galceran
 Garriga, Arnau Guillem de, 415, 416
 Garriga, Berenguer de, 325
 Garriga, Dalmau de, 49, 371
 Garriga, Guillem de, 49
 Garriga, Guillema de, 173, 221, 235
 Garriga, Ramon de, 128, 325, 344
 Garriga, Ramon de, sagristà, 406

- Garrigàs, Bernat de, cavaller, 126, 241
 Garrigàs, Guillema de, 241, 242
 Garsenda, esposa de Bernat de, 318
 Garsenda, esposa de Bernat Jaume, 19
 Garsenda, esposa de Ramon d'Escala, 147
 Garsendis, esposa d'Arnau de Terrades, 158
 Garsendis, esposa de Guillem de Pau, 250
 Garsendis, mare de Guillem de Sant Sadurní, 406
 Gaucelin, v. Deuzà Gaucelin, Jean, 279
 Gaufred, (família dels), 143
 Gaufred, Bernat, 143, 145, 234
 Gaufred, Guillem, tresorer de la Seu, 211
 Gaufred, Pere, 143, 145
 Gaylà, Joan de, 246
 Gelioni, Berenguer, 310
 Genover i Puig, Joan, prevere i notari, 282
 Geraldona, filla d'Hug Roger I, comte de Pallars, 406
 Gil, Ramon, clergue i notari, 273; 417
 Gironella, Blanca de, 193
 Gironella, Francesca de, 193
 Gironella, Simó de, 102
 Gironella, Simó de, 16, 193, 231
 Gispert, Pere de, 94
 Golobardes Vila, Miguel, 265; 235
 Gornal, Ramon de, notari episcopal, 270, 271, 272; 425, 426
 Gornau, v. Gornal
 Gras, Bernat, canonge, 173
 Grau, sant, 190
 Gravalosa, Joan de, clergue, 7, 68
 Gros, Pere, 317
 Gualta, Arnau de, cavaller, 133
 Gualta, Dalmau de, 133, 134, 136, 137, 138, 340
 Gualta, Ferrer de, 265
 Guarata, Pere de ça, 38
 Güell, Bernat de, 50
 Güell, Guillem de, 50, 249
 Güell, Ramon de, cavaller, 50, 212, 249
 Guerau, Bernat de, 267
 Guerau, Pere, 267
 Guerau, prior de de Santa Maria de Besalú, 55
 Gueraua, esposa de Bernat de Santromà, 16
 Gueraua, esposa de Ponç de Finestres, 184
 Guillem, abat de Sant Pere de Galligants, 61
 Guillem, arquebisbe de Tarragona, v. Rocabertí, Guillem de
 Guillem, fill de Brunissenda de Camós, 22
 Guillem, fill de Dalmau de Darnius, 165
 Guillem, fill de Dalmau de Miana, 355
 Guillem, fill de Ramon de Mont, 261
 Guillem, germà d'Arnau de Palera, 119
 Guillema, esposa de Berenguer de Verges, 25, 403
 Guillema, esposa de Bernat d'Avinyó, 45, 117
 Guillema, esposa de Bernat de Flaçà, 155
 Guillema, esposa de Francesc Seguí, 391
 Guillema, esposa de Guillem de Vilaüt, 188
 Guillema, esposa de Guillem Pere, 30
 Guillema, esposa de Jaume de Tordera, 330
 Guillema, esposa de Ramon de Cot, 169, 170
 Guillema, esposa de Tortosa de Rec, 216
 Guillema, mare de Ramon Barutell, 256
 Guilleré, Christian, 265, 271; 106, 171, 255, 267, 278, 295, 311, 334
 Guixà, Arnau de, cavaller, 104, 112
 Guixà, Ramon de, 16, 112, 364
 Hortal, Galceran d', 395, 396, 435, 436 437
 Hortal, Gaufred d', cavaller, 127
 Hortal, Guillem d', 395, 404
 Horts, Ramon d', 247, 341
 Hospital, Jaume d', notari i procurador, 271, 273
 Hugueta, filla de Bernat de Canadal, 16
 Illa, Francesc d', 271
 Illa, Pere d', clergue, 271, 273

- Illa, Ramon d', escrivent jurat, 273
 Innocenç IV, papa, 395
 Insula, Raymundi de, notari, 293
 Isabel, esposa de Guillem de Pujals, 418

 Jafre, Berenguer de, cavaller, 140, 294, 307, 337
 Jafre, Guillem de, cavaller, 140
 Jaume, Bernat, 19
 Jaume, sant, 102, 188
 Jesucrist, 55, 293
     Clara, Bernat, 56
 Joan Baptista, sant, 123
 Joan XXII, papa, 279, 429
 Joan, germà de Pere Capmany, 274
 Joan, paborde de Sant Martí Sacosta, 61
 Joan, sant, 4, 121, 186, 210, 266, 395
 Joana, esposa de Guillem de Palol, 418
 Jonquer, Bernat de, moliner, 421
 Jordà, Guillem, cavaller, 203, 319, 428
 Jordana, esposa de Bernat de Vilamarí, 124
 Jouello, v. Juell
 Jubert, Jaume, clergue i notari substitut, 273
 Juell, Pere de, 331
 Juià, Agnès de, 229, 266
 Juià, Berenguer de, cavaller, 40, 229, 266
 Juià, Ramon de, cavaller, 124, 315, 374, 411
 Juliol i Albertí, Griselda, 266

 Landrich, Bernat de, 359
 Lausanna, Jaume de, 330
 Llabià, Arnau de, cavaller, 397, 414
 Llabià, Bernat de, 206, 227, 397
 Llabià, Llop de, 397, 413
 Llabià, Pere de, 397
 Llach, Bernat de, 20, 21
 Llach, Pere de, 184, 327
 Llach, Ramon de, 184, 327
 Lladó, Bernat de, 325
 Lladrera, Ramon de, cavaller, 302
 Llagost, Francesc, 271
 Llampaiès, Ponç de, cavaller, 149
 Llança, Berenguer de, 260
 Llanera, Pere de, 387

 Llémèna, Bonanat de, mercer, 278
 Llensa, Margarida, 278
 Llers, Pere de, 165
 Llorenç, Bernat, 310
 Llorenç, Guillem, 310
 Llorenç, sant, 353
 Lloret, Guillem Ramon de, 413
 Lloret, Simó de, 414
 Lluc, sant, 234
 Llúcia, santa, 368
 Lluqués, Pere, notari, 272, 274
 Loreta, Bernat de, 52
 Loreta, Guillem, prior de Roca-rossa, 52

 Maçanera, Pere, clergue, 342
 Maçanet, Francesc de, 236
 Maçanet, Guillem de, 236
 Magdalena, santa, 25
 Maià, Bernat de, cavaller, 129
 Maià, Guillem de, cavaller, 395, 435, 437
 Maià, Pere, rector, 395
 Mallorca, Constança de, 406
 Mallorca, infant Felip de, 181
 Mallorca, Jaume III de, 395
 Mallorquí, Elvis, 267, 268
 Marata, Ramon de, cavaller, 52
 Marcé, Marià, prevere, 278
 Marcel·lí, sant, 279
 Marcó, Pere, mercader
 Mare de Déu, 21, 410
 Marenyà, Arnau, 150
 Marenyà, Guillem, 149
 Marenyà, Ramon, 150, 305
 Margarida, esposa de Guillem de Pont, 404
 Margarida, esposa de Ramon Xatmar, 225
 Margarida, santa, 4304, 22
 Maria Magdalena, santa, 256
 Maria, (primera) esposa de Ramon Coromina, 5
 Maria, Pere, 397
 Maria, santa, 102, 208, 210, 250, 255, 311, 356, 360, 406, 419
 Marquès de Feitur, Pere Simó, 119, 335
 Marquès i Planagumà, Josep M. , 265, 266, 267, 268, 269, 279, 281; 11,

- 16, 19, 27, 28, 30, 42, 46, 49, 52, 64, 65, 66, 73, 83, 97, 98, 105, 107, 108, 113, 116, 128, 130, 133, 134, 140, 141, 144, 147, 149, 150, 152, 154, 160, 161, 162, 163, 164, 174, 175, 177, 180, 182, 183, 184, 186, 187, 188, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 197, 199, 200, 201, 205, 207, 212, 214, 216, 217, 219, 222, 223, 224, 227, 232, 224, 227, 232, 234, 235, 237, 238, 239, 240, 243, 248, 249, 439, 441
- Marquesa, comtessa d'Empúries, v. Empúries, Marques comtessa d'
- Marquesa, esposa de Ramon de Catllar, 116
- Martí, Castelló, 111
- Martines de Luna i Alagón, Eiximèn, arquebisbe, 430
- Martínez de Valtierra, Andreu, 421
- Martorell, Francesc, 228
- Masdemont, Bonanat, 40
- Masó, Jaume de, 98
- Masó, Arnau, cambrer, 98
- Masó, Bernat de, cavaller, 98, 104
- Masó, Bertran de, 216
- Masó, Francesc de, hospitaler, 356, 419
- Masó, Guillem Pere, 421
- Masó, Jaume de, 304
- Masó, Jaume de, cavaller, 98, 269, 304
- Massanes, Ramon, 406
- Massot, Jaume, 275
- Mata, Bernat de, cavaller, 215
- Mata, Dalmau de, 215
- Mata, Guillem de, cavaller, 200
- Mata, Pere de, cavaller, 90, 200, 265
- Mata, Pere Ramon de, 200
- Mates, Arnau de, 274
- Menola, Bernat de, 219
- Menola, Ramon de, cavaller, 219
- Mestre, Bernat, clergue, 404
- Miana, Dalmau de, cavaller, 355, 356
- Miana, Ferrer Arnau de, monjo, 355
- Miànigues, Carbonell de, 166
- Millàs, Berenguer de, 441
- Miquel, sant, 354, 355
- Miralles, Bernat de, 70
- Miralles, Ramon de, cavaller, 70, 114, 255
- Mirambell, Hug de, 274
- Miró, Joan, 397
- Miró, Pere, clergue, 406
- Miró, Pere, escrivà reial, 421
- Mitjavila, Bartomeu de, 29
- Mitjavila, Pasqual de, 421
- Molar, Berenguer, 399
- Moler, Francesc, clergue, 274
- Moles, Pere, jurista, 406
- Molins, Blanca de, 162
- Mollet, Bernat de, 107, 141, 148
- Mollet, Jaume de, cavaller, 59
- Molló, Pere, 400
- Monells, Jaume de, jurista, 406
- Monsalvatje i Fossas, Francesc, 266; 212, 235, 243, 316
- Mont, Dalmau de, canonge, 434, 394
- Mont, Guillem de, cavaller, 72
- Mont, Ramon de, cavaller, 72, 261, 262
- Montagut, Berenguer de, 284
- Montagut, Francesc de, 172
- Montagut, Guillem de, 172
- Montalt, Berenguer de, 392, 393, 412
- Montcada, Gastó de, bisbe, 266, 270, 271, 272; 292, 293, 425
- Montcada, Guillema de, 306
- Montcada, Ot de, 271
- Montcada-Bearn, Gastó VII de, comte, 306
- Montclar, Francesc de, 421
- Montcorb, Galceran de, canonge, 394, 395, 434
- Montcorb, Galceran de, oficial del bisbe, 272
- Montcorb, Guillem de, 116
- Montcorp, v. Montcorb
- Montpalau, Pere Arnau de, cavaller, 354
- Montpeller, Jaume de, 395
- Mont-rodon, Arnau de, bisbe, 271, 272, 274; 20, 257, 311, 312, 313, 349, 412
- Mont-rodon, Bernat de, vicari general i canonge, 312, 341, 362, 363, 365, 366
- Mont-rodon, Bertran de, bisbe, 312
- Mont-rodon, casa dels, 312

- Montroig, Galceran de, 165, 212, 325
 Mont-roig, v. Montroig
 Montsoriu, Geraldó de, 139
 Montsoriu, Guerau de, cavaller, 139, 205
 Montsoriu, Ponç de, cavaller, 139
 Mora, Ferran de, canonge, 274
 Moragues, Ponç, cavaller, 257
 Morèn, Ferrer de, 158
 Mossà, Guillem de, 316

 Nadal, Narcís, 267
 Narcís, doctor, 278
 Negre, Pere, 147
 Nerós, Asbert de, cavaller, 301
 Nerós, Ramon de, 241
 Nespleda, Guillem de, 203, 319
 Nicolau, sant, 128, 192, 250, 338, 355, 356
 Noguer, Andreu de, 167
 Noguer, Ramon de, 167, 168
 Nonell, Ramon, 422
 Nou, Bernat de, 417
 Nou, Pere de, 356, 419
 Nou, Ramon de, 356

 Oliba, Arnau, 273
 Oliba, Pere, 273
 Oliver, Bernat, 50
 Oliver, Guillem, 271
 Oliver, Joan, procurador, 360, 415
 Oller, Bartomeu, 278
 Olzinelles, Bernat de, tresorer, 406
 Om, Guillem d', 72
 Om, Ramon d', apotecari, 349
 Onze Mil Verges, 223
 Orriols, Berenguer d', 182, 183, 238
 Orriols, Bernat d', 78, 182, 184, 238
 Orriols, família dels, 412
 Otger, Berenguer, 382
 Otger, Pere, 368, 382

 Paba, Berenguer de, 121, 343
 Paba, Bernat de, cavaller, 342
 Paba, Guerau de, cavaller, 121
 Pagès, Berenguer, 275
 Pagès, Nicolau, 209
 Palafolls, Berenguer de, 208
 Palafolls, Guillem (fill de Berenguer de Palafolls), 208
 Palafolls, Guillem de, 208
 Palau, Berenguer de, canonge i ardiaca, 9, 21, 287353
 Palau, Berenguer de, clergue de Sant Jordi Desvalls, 84
 Palau, cavaller, Pere de, 142
 Palau, Elisenda de, 89
 Palau, Guillem de, cavaller, 49, 321, 371
 Palau, Guillem Pere de, 142
 Palau, Jaume de, 353
 Palau, Pere de, 353
 Palau, Ramon de, cavaller, 321, 322
 Palau, Ramon de, donzell, 388
 Palau, Ramon de, procurador, 301
 Palau, Ramon, regent de vegueria, 428
 Palau, Felip de, clergue, 406
 Palera, (família dels), 119
 Palera, Arnau de, 119
 Palera, Guillem de, cavaller, 119
 Pallars, Hug Roger I, comte de, 406
 Palma, Bernat de, 297
 Palma, Guillem de, cavaller, 297, 302
 Palol de sa Baldòria, Ramon de, 402
 Palol d'Arenys, Dalmau de, cavaller, 193, 231
 Palol d'Arenys, família de, 193
 Palol, Arnau de, abat i prior, 291, 362
 Palol, Dalmau de, 84, 201, 362, 418
 Palol, Guillem Ponç de, 231
 Palol, Pau de, cavaller, 84, 201
 Palol, Ramon de, 61
 Palomer, Ramon de, v. Noguer, Ramon de,
 Pals, Gispert de, cavaller, 109, 110, 237
 Paretalta, Arnau de, 401
 Patau, Guerau, canonge, 394
 Pau, Guillem de, 427
 Pau, Berenguer de, canonge i cabiscol, 274, 275; 222, 223
 Pau, Bernat de, cavaller, 250, 370, 377, 380, 432
 Pau, Guillem de, abat, 235
 Pau, Guillem de, cavaller, 221, 250, 265, 370, 377, 380, 432
 Pau, Ramon de, cavaller, 216

- Pau, sant, 395
 Pedra, Bonanat de, batlle general, 340
 Pedrer, Guillem, 428
 Pedrera, Guillem, batlle episcopal, 395
 Pera, Bernat de, 12, 13
 Peralat, Bernat, domer, 21
 Peralta, Arnau de, 72
 Peralta, Berenguer de, cursor del bisbe, 75
 Peralta, Ramon de, 72
 Perdigó, Simó de, batlle, 192
 Pere, abat de Vilarbertran, 29
 Pere, abat de Sant Quirze de Colera, 49, 340
 Pere, domer de Sant Joan dels Balbs, 36
 Pere, domer de Sant Quintí de Bas, 36
 Pere, Guillem, 30
 Pere, sant, 165, 279
 Perella, Agnès de, 146
 Perella, Brunissenda de, 146
 Perer, Gispert, 391
 Perles, Guillem Bernat de, 267; 255, 424
 Pintor, Pere, escrivent jurat, 273, 274
 Piquera, na, 395
 Planaferrera, Brunissendis de, 53
 Planils, Bernat de, cavaller, 294, 305
 Planils, Guillem de, 305
 Plegamans, Ramon de, sotsveguer, 406
 Pomer, Arnau de, jurista i procurador, 298
 Pomer, Bernat de, 335
 Pomer, Ramon de, 379
 Ponç, fill de Bernat d'Avinyó, 45
 Pons i Guri, Josep M., 266; 26, 317, 382
 Pont, Guillem de, cavaller, 114, 204, 404
 Pont, Ponç de, 114, 404
 Pont, Ramon de, fill de Ponç de Pont, 114
 Pont, Ramon de, paborde, 371
 Pontich, Sulpici, 266; 3, 9, 10, 20, 29, 168, 180, 211, 222, 280, 307, 392, 394
 Pontós, Arnau de, cavaller i procurador, 97
 Porquera, mare d'Arnau de Palera, 119
 Portal, Arnau, 424
 Portal, Jaume, 116, 424
 Porte, Josep (editor), 265
 Pòrtules, Simó de, 358, 359
 Prat, Bernat de, 28, 143, 234, 253, 271, 274
 Prat, Bernat de (fill), 234
 Prat, Ermessenda de, 334
 Prat, Pere de, dit el Jove, 334
 Prat, Pere de, draper, 334
 Prat, Pere de, jurista, 334, 355, 406
 Prat, Ramon de, 252
 Prats, Perela de, 96
 Puig, Arnau de, 350
 Puig, Berenguer de, 10
 Puig, Berenguer de, prior, 279
 Puig, Francesc de, clergue, notari substitut, 273
 Puig, Jaume de, v. de Puig, Jaume de, 279
 Puig, Pere de, clergue, 275
 Puig, Perpinyà de, 71
 Puig, Ramon de, 33, 427
 Puigpardines, Berenguer de, 421
 Puigpardines, Elvira de, 406
 Puigpardines, Ramon de, 103
 Puigsec, Arnau de, 16
 Puigsec, Pere, cavaller, 135
 Puigsec, Pere de, 1617
 Pujades, 235
 Pujals, Dalmau de, 20, 40
 Pujals, Guillem de, 418
 Pujol, Berenguer des, 157
 Queixàs, Berenguer de (fill), 284
 Queixàs, Berenguer de, 70, 255, 284
 Queixàs, Berenguer de, barber (metge) (fill), 255
 Queixàs, Berenguer de, draper, 255
 Queixàs, Pere de, cavaller, 354
 Queixàs, Vidal de, 97
 Quera, pastor, 364
 Quintà d'Oliveda, Arnau, 342
 Rabós, Guillem de, 71
 Raimunda, esposa de Castelló Comte, 251
 Raimunda, esposa de Simó de Lloret, 414

- Raiumunda, esposa de Llop de Llabià, 397
- Ramon, fill d'Arnau de Guixà, 104
- Ramon, fill de Berenguer de Juià, 266
- Ramon, fill de Ponç de Pont
- Ramon, prior d'Olives, 317
- Ramon, prior de Lladó, v. Palol, Ramon de
- Ramona, esposa de Dalmau de Sant Iscle, 72
- Rec, Bernat de, 216
- Rec, Tortosa de, 216
- Regulella, Ramon, capellà, 371
- Rei, Guillem, escrivà, 271, 274
- Reixach, Arnau de, 334
- Reixach, Bernat de, jurista, 349
- Reixach, Guillem de, 84, 201
- Reixach, Joan de, jurista, 185, 195
- Renall, Berenguer, jurista, 224, 295, 301
- Renall, Ramon, 118, 182
- Requesens, Beatriu de, 257
- Requesens, Francesc de, 24
- Resta, Berenguer, 371
- Reverter, Berenguer, 209
- Ribera, Arnau de, 69
- Ribera, Ramon de, cavaller, 130, 131, 222
- Ribot, Ramon, 225
- Ricart, Arnau, domer, 116
- Riera, Berenguer de, cambrer, 274
- Riera, Bernat ça, metge, 334
- Riera, Guillem de, 406
- Riera, Ramon de, 252
- Riquer, Berenguer, 154
- Riumors Guillem de, 257
- Riumors, Berenguer de, abat, 74
- Riumors, Dionís de, 257
- Riumors, Guillem de, cavaller, 257
- Rius Serra, J., 268
- Roca, Arnau de, 104
- Roca, Berenguer ça, notari episcopal, 271
- Roca, Pere de, 84, 241, 404
- Roca, Ramon de, 241
- Rocabertí d'Urgell, Dalmau IV, vescomte, 16, 63
- Rocabertí i de Palau, Dalmau III, vescomte, 16
- Rocabertí, Dalmau de, vescomte, 16, 196, 197, 209, 250, 256, 257, 258, 382, 399, 431
- Rocabertí, Dalmau VII, vescomte, 196
- Rocabertí, Gaufred, vescomte, 257
- Rocabertí, Guerau de, 23, 70, 202, 239, 255, 325
- Rocabertí, Guillem de, arquebisbe, 75
- Rocabertí, Jofre IV de, vescomte, 50, 51
- Rocabertí, Pere de, bisbe, 266, 269, 273; 72, 104, 111, 112, 144, 158, 160, 224, 310, 316
- Rocabertí, Ponç de, 128, 142, 257, 263, 264
- Rocabertí, Ponç Hug V de, vescomte, 63
- Rocabertí, vescomte de, 279; 117, 330, 395, 431
- Rocabertí, vescomtessa Beatriu, 338
- Rocabruna, Berenguer de, cavaller, 337, 338
- Rocabruna, Francesc de, cavaller, 338
- Rocabruna, Simó de, 336, 337, 338
- Rocabruna, Simó de, cavaller, 269
- Roca-salva, Berenguer de, 121
- Rocasalva, v. Roca-salva
- Roger, Bernat, clergue, 371
- Roig de Gorgues, Berenguer, cavaller, 86
- Roig, Berenguer, 270, 273; 165
- Roig, Berenguer, notari, 1, 2, 77, 165
- Roig, Bernat, notari episcopal, 274
- Roig, Bernat, prior de Sant Miquel de Cruïlles, 54
- Roig, Guillem, clergue, 270
- Roig, Guillem, procurador, 360
- Roig, Ponç, 94
- Roig, Ponç, clergue, 106
- Romanyà, Artau de, cavaller, 241
- Romanyà, Gaufred de, 186
- Romanyà, Ramon de, paborde, 241
- Ros, Ramon, 362
- Rossinyol, Bernat, clergue, 395
- Rostell, Arnau, 313
- Rostey, v. Rostell
- Rupià, Guillema de, 72
- Sabastida, baró de, 281

- Sabata, Roderic, vicari general, 286, 287, 290
- Sabater, Guillem, cavaller, 102
- Sagrera, Guillem, clergue i notari auxiliar, 270
- Salacrup, Pere de, 418
- Sales, Guillem de, sagristà, 55, 67
- Salvador, sant, 250
- Salze, Jaume de, draper, 347, 348
- Sánchez, Exemèn, 406
- Santfeliu, Pere de, vescomte de Bas, 289, 290
- Santfeliu de la Garriga, Pere de, cavaller, 24, 135
- Sant Esteve, Arnau de, 112
- Sant Iscle, Dalmau de, cavaller, 72
- Sant Iscle, Guillem de, 72, 73
- Sant Iscle, Pere Ramon de, 185
- Sant Martí, Guillem de, draper, 204
- Sant Miquel, Dalmau de, 141
- Sant Pau, Bernat de, rector, 192
- Sant Sadurní, Guillem de, 406
- Sant Sadurní, Ramon Arnau de, 177, 270
- Sant Sadurní, Ramon Arnau de, v. Arnau de Sant Sadurní, Ramon
- Santa Cecília, Bernat de, 158
- Santa Cecília, Marquès de, paborde, 97
- Santa Coloma, Pere de, 72
- Santa Pau, Bernardí de, 362
- Santa Pau, Huguet de, 274
- Santamaria, Pere de, 55
- Santceloni, Francesc, militar, 334
- Santcliment, Pere de, veguer, 387
- Santdionís, Guerau de, metge, 349
- Santfeliu, Francesc de, 397
- Santgenís, Bernat de, procurador, 97
- Santmiquel, Dalmau de, 107
- Santmiquel, Simó de, cavaller, 107
- Santromà, Bernat de (fill), 16
- Santromà, Bernat de, 16
- Santvicens, Bernat de, 392, 393
- Sanxa, esposa de Bernat de Llabià, 206
- Saurimonda, esposa de Bernat de Maià, 129, 319
- Saurina, esposa de Guillem de Galliners, 70, 97
- Savarrés, Pere, 310
- Seguer, (família dels), 123
- Seguer, Arnau, 421
- Seguer, Bernat, 123
- Segueró, Guillem de, 96
- Segueró, Pere de, cavaller, 96
- Segueró, Ramon de, 384
- Seguí, Arnau, cavaller, 123
- Seguí, Berenguer, 16
- Seguí, Bernat de, clergue, 232
- Seguí, Bernat, cavaller, 123
- Seguí, Francesc, cavaller, 391
- Seguí, Guillem, veguer, 260, 311
- Seguí, Guillem, veguer, 311
- Segúries, Jaume de, 216
- Sella, Pere de (dit de Setcases), 379, 385
- Sella, Pere de (fill), 385
- Senesterra i de Santaeugènia, Guillem I, 25
- Senesterra, Bernat I de, 25
- Serena, esposa de Berenguer de Terrades, 401
- Serna i Coba, Èrika, 42, 141
- Serrat i Torrent, Albert, 266
- Sexà, Guillem de, 29, 427
- Sexà, Huguet de, 383, 387
- Sibil·la, esposa d'Arnau de Guixà, 104
- Sibil·la, esposa d'Arnau de Terrades, 158
- Sibil·la, esposa de Berenguer de Paba, 121
- Sibil·la, esposa de Bernat de Soler, 265
- Sibil·la, esposa de Ramon de Puigpardines, 103
- Sibil·la, filla d'Arnau de Terrades, 158
- Sibil·la, esposa de Pasqual de Mitjavila, 421
- Sibil·la, esposa d'Andreu Martínez de Valtierra, 421
- Sibil·la, esposa de Berenguer d'Alió, 433
- Sibil·la, esposa de Berenguer de Cruïlles, 174
- Sibil·la, esposa de Berenguer de Paba, 343
- Sibil·la, esposa de Bernat de Prat (fill), 234
- Sibil·la, esposa de Guillem de Riera, 406
- Simó, Berenguer, notari, 272
- Simó, Francesc, 252
- Simó, Francesc, notari, 171

- Simó, Guillem, 311
 Sitjar, Martí de, 106
 Sitjar, Ramon de, 106, 278
 Sitjar, Bernat de, 278
 Siurana, Pont de, 404
 Socarrats, Guillem de, canonge de Sant Feliu, 269
 Socarrats, Guillem de, monjo, (fill de Ramon de Socarrats), 270
 Socarrats, Guillem de, notari episcopal, 269, 272, 274
 Socarrats, Ramon de, 270
 Soler, Baldrà de, canonge, 181
 Soler, Bernat de, cavaller, 189, 265
 Soler, Bertran de, 127, 188, 189
 Soler, Bertran de, cavaller, 203, 319, 328
 Soler, Guillem Ramon de, cavaller, 59, 60, 336
 Sord, Berenguer (altre), 323
 Sord, Berenguer, cavaller, 45, 199, 323
 Sord, Bernat, 323
 Sord, Bernat, cavaller, 300
 Sorribes, Guillem de, 271
 Subirós, Guillem, 106, 123, 225
 Sunyer, Guillem, procurador, 419
 Sunyer, Pere, domer i sergent de l'Ordre del Temple, 34, 74
 Surià i Ventura, Núria, 266

 Taberner, Ermessenda, 49
 Taberner, v. també Taverner
 Taialà, Bernat de, notari del rei, 311
 Taialà, Ramon de, jurista, 311
 Taialà, Ramon Simó de, notari i veguer reial, 311
 Tapioles, Castelló, 421
 Taverner, Arnau, 49, 340
 Terrades d'Ullastret, Arnau, v. Terrades, Bernat Arnau de
 Terrades, Arnau de, jurista, 158, 334
 Terrades, Berenguer de, 158, 401
 Terrades, Bernat Arnau de, 158
 Terrades, família dels, 158
 Terrades, Francesc de, 158
 Terrades, Francesc de, notari episcopal, 272
 Terrades, Ponç de, 184

 Terrades, Ramon de, 327
 Tescures, Berenguer ça, 409
 Tordera, Jaume de, 330
 Torras, 276
 Torre de Palol, Ramon ça, 352
 Torre de Vallès, Guillem de, 384, 390
 Torre, Guillem de, prevere, 384
 Torre, Vidal de, 384, 390
 Torrent, Ramon, 275
 Torrent, Saurina de, 182
 Torres, Bernat de, 421
 Torró, Pere, 409
 Torroella de Fluvià, Dalmau de, 195
 Torroella de Mont-ras, Bernat de, cava-ller, 244
 Torroella de Sant Iscle, Dalmau de, 72
 Torroella, Arnau de, 132, 164
 Torroella, Dalmau de, 185
 Torroella, Francesca de, monja, 406
 Torroella, Guillem de, cavaller, 132, 164, 303
 Torroella, Pere, canonge, 91, 303
 Torroella, Ramon de, 244, 245, 246
 Tregorà, v. Tregurà
 Tregurà, Arnau Guillem de, 247
 Tregurà, Elicsenda de, 247
 Trilla, Asbert de, 42, 107, 141, 339, 373, 378
 Trilla, Asbert de, v. també Vilatenim, Asbert de
 Trilla, Berenguer de, 378
 Trilla, família dels, 42, 141
 Trilla, Pere de, 107, 141
 Trilla, Simó de, cavaller, 42, 84, 141, 158, 201, 219, 254, 260
 Trilla, Simó de (fill), 42, 43, 84, 254

 Ullà, Ponç d', 97, 109
 Urgell, infant Jaume d', 349
 Urrea, Pere d', bisbe, 266; 117, 172, 57, 259, 338, 249

 Valentí, sant, 41, 116
 Vall, Ferrer de, notari episcopal, 271
 Vall, Mateu, 365
 Vallespirans, Bernat de, 61
 Vallgornera, Jaume de, cavaller, 45, 199, 323

- Valls i Subirà, 278
 Vallterra, Ènnec de, bisbe, 413, 421
 Vayreda i Olivas, Pere, 61
 Vendrell, Guillem, 208
 Vendrell, Guillem, notari episcopal, 272
 Verdera, Guillem de, cavaller, 287
 Verdera, Ponç sa, 323
 Verges, Arnau de, 25
 Verges, Berenguer de, cavaller, 25, 307, 403, 297
 Vermell, Ramon, clergue, 212
 Via, Eimeric de la, 295, 301, 306, 373
 Viader, Arnau, 360
 Vidal, Ferrer, 421
 Vidal, Guillem, 172
 Vilademany, Arnau de, 94
 Vilademany, Ramon de, canonge, 112
 Vilaesclat, Guillem de, canonge i prior de, 317
 Vilaesclat, Guillem de, prior (altre), 317
 Vilafant, Guillem de, cavaller, 104, 112
 Vilafant, Ramon de, cavaller, 362
 Vilamalla, Dalmau de, cavaller, 117
 Vilamarí, Bernat de, bisbe, 266; 22, 83, 124, 151, 186, 255, 323
 Vilamarí, Ermessenda de, monja, 256
 Vilamarí, Guillem de, bisbe, 279; 10, 15, 24, 42, 219, 311
 Vilamarí, Ramon de, cavaller, 40, 50, 94, 256, 259
 Vilanova, Bertran de, cavaller, 250
 Vilanova, Ramon de, 90, 113
 Vilar, Bernat de, 99
 Vilar, Guillem de, 6, 402
 Vilar, Huguet de, cavaller, 99, 100, 101
 Vilarig, Bernat de, 128, 325, 388
 Vilarig, Galceran de (fill), 388
 Vilarig, Galceran de, 388
 Vilarig, Gaufred de, cavaller, 128, 325
 Vilarig, Ramon de, ardiaca, 9, 74
 Vilarnau, Ramon de, sotsprior, 316
 Vilarnau, Ramon, abat de Vallbona (Elna), 316
 Vilatenim, Arnau de, cavaller, 257
 Vilatenim, Asbert de, 257
 Vilatenim, Guillem de, 98, 304
 Vilatenim, Ramon de, cavaller i procurador, 132, 257, 336
 Vilaüt, Bernat de, 250
 Vilaüt, fra Bernat de, 421
 Vilaüt, Guillem de, cavaller, 98, 104, 188
 Vilert, Berenguer de, 92, 174
 Vilert, Bernat de, bisbe, 3, 80, 92, 96, 115, 142, 146, 155, 206, 227, 255, 353
 Vilert, Francesc de, cavaller, 92, 93, 161, 174, 312, 424
 Vilert, Francesc de (fill), clergue, 174
 Villanueva, Jaime, 266; 235
 Villar i Torrent, Joan, 266
 Vinyal, Feliu de, 364
 Vinyal, Jaume de, 112, 364
 Vinyavella, Pere de, 332
 Vinyavella, Ponç de, 229, 266
 Vinyes, Ramon de, clergue i notari, 270, 271
 Xatmar, família dels, 224
 Xatmar, Ramon, cavaller, 85, 90, 175, 224, 225
 Xesa, Bernat de, 279
 Xesa, Pere de, batlle, 120
 Zaragoza Pasqual, Ernest, 266; 61, 74, 186, 212, 291, 340

ÍNDEX DE TOPÒNIMS

Les remissions de xifres en cursiva corresponen a les pàgines introductòries; les de les xifres en rodó al número dels regests.

- Aguilar, (indret de Vila-romà i Vall-llobrega), 254
 Aguilar, casa d', 210
 Agullana, 117, 126, 165, 196, 209, 214, 277, 313
 Aiguaviva, 88, 90, 121, 315, 342
 Albons, 84
 Alou, s', (indret de Sant Climent d'Amer), 347
 Amer, 61, 348
 Anglès, 89
 Angles, indret d', (de Montagut), 167
 Aragó, 406
 Arbúcies, 106, 139, 142
 Arenys, 273; 22, 83
 Arenys d'Empordà, 193, 408
 Arenys de Munt, v. Sant Martí d'Arenys
 Argelaguer, 354, 384, 390
 Arles, v. Arles del Vallespir
 Arles del Rosselló, v. Arles del Vallespir
 Arles del Vallespir, 212
 Armentera, l', 251
 Avinyó, 86
 Avinyonet de Puigventós, 270; 202, 239, 302
- Balbs, els, 36, 230
 Balbs, els, v. també Sant Joan de Balbs
 Banyoles, 265; 61, 70, 84, 98, 185, 186, 195, 201, 216, 291, 318, 330, 406,
 Barceló, (mas de Tregurà), 357
 Barcelona, 265, 266, 268, 270, 281, 282; 61, 91, 06, 143, 303, 311, 340, 384, 390, 392, 393, 406
 Barragana, borda de Beuda, 308
 Bas, v. també Sant Esteve, Sant Privat i Sant Quintí de Bas
 Bas, vescomtat de, 289, 406, 421
- Bàsacara, 266, 270, 271; 180, 204, 395, 399
 Bassegoda, 263
 Batet, 167, 326
 Baussitges, 243, 316
 Beget, 41, 116, 167, 247, 268, 338, 341, 379, 385
 Begudà, 112, 116, 421
 Begur, 406
 Begur, castell de, 406
 Bell-lloc, (monestir de), 401
 Bellcaire, castell de, 421
 Bellvespre, (indret de Sant Joan les Fonts), 210, 421
 Beluç, mas de Blanes, 78
 Berga, 306, 406
 Besalú, 266, 280; 55, 58, 92, 143, 145, 147, 172, 216, 216, 234, 252, 269, 301, 306, 312, 329, 331, 387, 395, 396, 424, 437
 Besalú, comtat de, 331
 Besalú, v. també Sant Vicenç de Besalú
 Bescanó, 113, 153, 180, 306
 Bestracà, 143, 174, 164, 33, 164, 406
 Beuda, 270; 70, 255, 308, 354
 Beuda, v. també Sant Feliu de Beuda
 Bianya, v. Santa Margarida de Bianya
 Biert, 311
 Bisbal, la, 266, 274, 275; 211, 229, 265, 332, 397, 406, 421
 Bisbal, castell de la, 9, 397, 423
 Biure d'Empordà, 78, 151, 159, 197, 202
 Blanes, 78
 Boadella d'Empordà, 257
 Bofill, (mas de Castellar), 174
 Bolós, 270; 424
 Bordils, 228, 232, 271, 272, 273, 274, 275

- Borgonyà, 233
 Borrassà, 152, 200, 234, 240, 253, 265, 404
 Breda, 102, 395
 Brió, 234
 Brió, v. també Sant Esteve de Brió
 Briolf, castell de, 234
 Brunells de Vall, (mas de Tortellà), 104, 123
 Brunells v. també Los i Brunells
 Brunyola, 270
 Buch, (mas de Cartellà), 225
- Cabanelles, 362
 Cabanes, 98, 111, 198, 220, 221, 235, 257, 258, 304, 339
 Cabriol, (indret de Montagut), 167
 Cabissó de Sales, v. Cabissó
 Cabissó, 115, 123, 361, 387, 391
 Cabissó, v. també Sales de Llierca i Sant Martí de Cabissó
 Cadaqués, 323
 Cahors, 279
 Calabuig, 97
 Caldes de Malavella, 271, 273; 146, 211, 262
 Cals, força de, 433
 Cals, v. Sant Martí de Cals
 Camós, 241, 406
 Camós, v. també Santa Maria de Camós i Sant Vicenç de Camós, 28
 Campdorà, 182
 Campdorà, v. també Santa Eulàlia Sacosta
 Campllong, 192
 Camprodon, 5, 14, 15, 103, 112, 174, 216, 298, 299, 334, 335, 356, 350, 355, 356, 358, 359, 364, 265, 366, 376, 379, 385, 400, 406, 417, 419, 424
 Camprodon, v. també Santa Maria de Camprodon
 Canadal, (veïnat de Solans), 16, 159
 Canapost, 406
 Canelles, 16, 250, 362, 377, 380, 432
 Caneres, (indret de Darnius), 362
 Canet d'Adri, 164, 175, 215, 226, 278
 Cantallops, 50, 117, 125, 196
- Canvis, fortalesa de, (de Pineda), 102
 Capellada, 74
 Capellada, v. també Sant Martí de Capellada
 Capmany, 325, 344, 345, 346
 Capsec, 331
 Carbonils, 66, 98
 Cartellà, 225
 Cartellà, castell de, 224
 Casavells, 327
 Caselles, (mas de Serinyà), 105, 216
 Cases, (mas de la Bisbal), 421
 Cassà de la Selva, (masos de), 285, 286
 Cassà de Pebràs, 305, 324, 375
 Castanyet, 94
 Castella, 406, 421
 Castellar de la Muntanya, 170, 366, 367
 Castellar, el, v. també Sant Martí del Castellar
 Castellar, masos del, 174, 298
 Castellfollit de la Roca, 216
 Castellfollit, castell de, 289
 Castelló d'Empúries, 271, 272, 273, 274; 94, 118, 213, 256, 310, 351, 388, 391, 395, 426, 428, 429
 Castelló d'Empúries, hospital de, 202
 Castelló d'Empúries, v. també Santa Maria de Castelló
 Castelló de Pedralta, 319
 Castellvell, 306
 Catalunya, 265, 268; 340, 395, 406, 421
 Cavalleria, castell de (Urgell), 338
 Centenys, 92, 312
 Cervià de Ter, 272; 324, 369, 406
 Cervianell, 211
 Cinc-claus, (veïnat d'Empúries), 140
 Cistella, 197, 202
 Clermont, (d'Occitània), 395
 Cogolells, 189, 276, 369
 Colera, 49
 Coll, el, v. Santa Maria del Coll
 Colomers, 266
 Coma, (mas de Castellar), 174
 Coma, mas de Batet, 326
 Corçà, 266; 124, 315
 Cornellà del Terri, 164, 175, 194, 198, 211, 349

- Cornellà, castell de, 194
 Cornellà de Terri, pla de, 233
 Coromina, (mas de Castellar), 174
 Corsavell, 270; 112, 119, 333
 Corts, v. Sant Julià de Corts
 Cosalba, (peça de terra a Masarac), 111
 Costes, (indret de Peralada), 45, 199, 323
 Creixell, 401
 Creixenturri, (indret de Camprodon), 406
 Creixenturri, castell de, 406
 Creixenturri, v. també Santa Maria de Creixenturri
 Crespià, 266; 4, 5, 119, 180, 216, 312, 387, 421
 Cruïlles, 274; 97, 140, 397, 406, 440
 Cruïlles, castell de, 406
 Cruïlles, v. també Sant Miquel de Cruïlles
 Cuçol, (mas de Castellar), 174
- Darnius, 159, 165, 212, 325, 362
 Daró, (mas de, de la Bisbal), 211
 Delfià, (veïnat de), 50
 Domeny, 266; 311, 421
 Dosquers, 266; 180, 312
 Dosrius, 89
 Dosrius, castell de (Barcelona), 142
 Doutra, (mas d'Agullana), 214
- Elna, 243, 428, 247
 Elna, bisbat d', 316
 Empordà, 266; 140, 287, 353
 Empúries, comtat d', 250, 368
 Entrepèeres, 264, 386
 Entrepèeres, v. també Santa Maria d'Entrepèeres
 Escales, 264, 350, 361, 381
 Escales, castell d', 96, 381
 Escales, v. també Santa Maria d'Escales
 Esclanyà, 406
 Esclanyà, castell de, 406
 España, 265, 266
 Espasèn, (indret d'Ollers), 22
 Espinavessa, 76, 216, 239, 297, 302, 389
 Espinavessa, v. també Sant Llorenç d'Espinavessa
- Espolla, 196, 340, 360
 Esponellà, 92, 161, 312
 Estanyol, 121, 343
- Faia, (mas ça, de Castellar), 174
 Falgars, v. Sant Cebrià de Falgars
 Falgons, 281; 190, 195, 405
 Far d'Empordà, el, 162, 300
 Far, el, v. també Sant Martí del Far
 Fares, 74, 200, 418
 Fau, el, 6
 Fau, el, v. També Santa Maria del Fau
 Feitur, 335
 Feixa d'en Poch, camp, 256
 Fellines, 155, 204
 Figueres, 19, 128, 197, 202, 325, 388, 395, 418
 Figueres, v. també Sant Pere de Figueres
 Finestres, v. Sant Aniol de Finestres i Santa Maria de Finestres
 Fitor, 227, 397, 406
 Fitor, v. també Santa Coloma de Fitor
 Foixà, 155, 225
 Foixà, castell de, 248
 Fonolleres, 72
 Font, (mas de Madremanya), 235
 Fontcoberta, 270; 22, 70, 318, 405
 Fornells, 278
 Fortià, 241, 371, 404, 433
 França, 395
 Franciac, 146, 211
 Freixe, el, 243, 316
 Freixenet, v. Freixe, el
 Fullols, 62
- Galliners, 70, 71, 330
 Garriga, (indret de Roses), 371
 Garriga, la, v. Sant Feliu de la Garriga
 Garrigoles, 107, 149, 150, 237, 294, 305, 315, 374, 411
 Garriguella, 323, 380
 Garrotxa, la, 104
 Gaserans, 102
 Gàuses, 280
 Ginestar, 164, 175
 Girona, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 274, 279, 280, 281, 282; 10, 14, 26, 34, 49, 54, 55, 72, 74, 75,

- 90, 95, 106, 118, 119, 124, 158, 169, 170, 171, 200, 202, 204, 224, 225, 234, 252, 255, 256, 257, 260, 267, 278, 279, 295, 301, 306, 311, 313, 316, 325, 326, 349, 351, 355, 365, 373, 384, 387, 392, 295, 401, 406, 407, 414, 421, 422, 424, 425, 426, 420
- Girona, casa a, 220, 235
- Girona, Catedral de, v. Girona, Seu de
- Girona, diòcesi de, 267, 268; 45
- Girona, Domeny, v. Domeny
- Girona, hort prop de, 270
- Girona, molí del Carme, 278
- Girona, Palau episcopal, 54
- Girona, Sant Daniel v. Sant Daniel de Girona
- Girona, Sant Martí Sacosta, v. Sant Martí Sacosta
- Girona, Sant Pere de Galligants, v. Sant Pere de Galligants
- Girona, Seu de, 266, 271, 273, 275; 3, 9, 10, 6, 20, 21, 26, 27, 29, 40, 48, 55, 72, 83, 84, 88, 150, 158, 178, 180, 181, 184, 200, 211, 222, 223, 280, 298, 311, 406, 414, 417, 419, 428, 439
- Gironella, castell de, 334, 414
- Gitarríu, 264, 361, 383, 387
- Granollers de Rocacorba, (casa a), 405
- Granollers de Rocacorba, 278, 281, 282; 190, 405
- Gualta, 231, 340
- Hortal, 127, 197
- Horts, els v. Sant Cristòfol del Horts
- Hortsavinyà, 102, 217
- Hospital Sancto Spiritu de Sassia (Lleida), 350
- Hostoles, 190, 431
- Jafre, 25, 101, 140, 176
- Joanetes, 16
- Jonquera, la, 259, 338, 418
- Jou, (indret de Montagut), 299, 365, 424
- Jou, (masos del), 93, 174, 361
- Jou de Vilars, (indret de Montagut), 172, 174
- Juià, 276, 315
- Juià, castell de, 228
- Juià, v. també Santa Maria de Juià, 267
- Juïgues, 241
- Liors, 106, 142
- Llach, (indret de Sant Martí Vell), 184, 327
- Lladó, 272, 274; 61, 202, 427
- Llagostera, 25, 72, 403
- Llambilles, 158
- Llampaies, 114
- Llanars, 275; 45, 119, 264, 335, 361, 419
- Llançà, 257, 260
- Llebrers (veïnat de) Navata, 180
- Lleida, 3
- Llers, 275; 50, 86, 122, 127, 129, 151, 189, 197, 202, 212, 249, 399
- Llers, castell de, 325
- Llers, pla de, 209
- Llers, v. també Santa Maria de Llers
- Lligordà, 6, 70, 329
- Lliurona, 115, 333, 386
- Llorà, 281; 190, 278, 401
- Lloret, 78, 184, 493
- Lloret, castell de, 414
- Lloret, v. també Sant Romà de Lloret
- Los i de Brunells, vilars de, 361
- Maçanet de Cabrenys, 151
- Maçanet de la Selva, 52, 89, 236
- Maçanet, v. també Sant Martí de Maçanet
- Madremanya, 235, 352, 411
- Madrid, 265, 266
- Maià de Montcal, 70, 129, 395, 396, 435, 436, 437
- Maians, 143
- Mallol, el, v. Sant Just del Mallol
- Mallorca, 268; 181, 287
- Manlleu, 78
- Manresa, 306
- Marenyà, 130, 211
- Martorell de la Selva, 91, 303
- Masarac, 128, 239, 325
- Massanes, 42, 401

- Massanes, v. també Sant Esteve de Masanes
 Matella, v. Santa Coloma de Matella
 Mecianis, v. Massanes
 Medinyà, 204
 Meians, 333
 Merlant, 200
 Miana, la, 355
 Miànigues, 164, 166, 185, 238
 Mieres, 90, 113
 Molins, 127, 187, 189, 197, 276, 369, 375
 Molins, castell de, 202
 Mollet, 271
 Molló, 278; 103, 108, 174, 289, 400, 424
 Molló, v. també Santa Cecília de Molló
 Monars, 264
 Monells, 158, 212, 336
 Montagut, 93, 116, 167, 168, 172, 174, 216, 255, 284, 299, 354, 361, 424
 Montagut, castell de, 289
 Montcada, 306
 Montcal, 278
 Montclar, castell de, 421
 Monteia, 16, 104, 112, 264, 333, 361, 381, 387
 Montfullà, 180, 373
 Montiró, 423
 Montroig, (indret de Darnius), 159
 Montroig, castell de, 289, 325
 Montseny, (priorat del), 362
 Montseny, v. també Sant Marçal del Montseny
 Montserrat, 265
 Mor, el, 58
 Mor, el, v. també Sant Silvestre del Mor
 Münster, 265
 Muntanyola, 89
 Múrcia, 240
 Muro, alqueries de, 287

 Navata, 180, 239, 255, 297, 325
 Navata, castell de, 382
 Noves, (veïnat de), 49, 50, 212, 249, 265, 321, 370, 378, 428
 Noves, v. també Santa Eulàlia de Noves

 Oix, 174, 350, 361, 424
 Oliveda, (indret d'), 342
 Olives, (veïnat de Peralada), 192, 257, 304, 317
 Olives, les (veïnat de Garrigoles), 149, 150, 315, 374, 411
 Ollers, 22
 Olmells, 189
 Olmells, v. també Sant Quirze d'Olmells
 Olot, 265, 266; 30, 212, 355
 Om, l', v. Santa Maria de l'Om
 Om, mas, 50
 Ordis, 158
 Orfes, 76, 114, 238, 240, 404
 Orriols, 182, 238
 Orriols, castell d', 182, 183
 Osor, 215

 Palafolls, 22, 208
 Palafolls, castell de, 208
 Palafolls, v. també Sant Genís de Palafolls
 Palamós, 266
 Palamós, v. també Vila-romà
 Palau, riera de, (a Montagut), 361
 Palau-sator, 153
 Palau-sator, castell de, 25
 Palau-saverdera, 107, 141, 323, 360, 372, 378
 Palol de Revardit, 320
 Palol sa Baldòria, v. Palol Sabaldòria
 Palol Sabaldòria, 99, 101, 206, 310, 401
 Pals, 406
 Pamplona, (doma de), 55
 Paret Rufí, 266
 Parlavà, 72, 228
 Pas, molí de, (a Domeny), 311
 Pau, 250, 260, 370, 377, 380, 432
 Pedradell, 250
 Pedralta, v. Castelló de Pedralta
 Pedret, (molins de), 278
 Pelacalç, 423
 Pera, la, 266; 72, 184, 224, 264, 334, 375
 Peralada, 9, 45, 49, 71, 121, 192, 196, 199, 256, 304, 338, 339
 Peralta, 406
 Peralta, Santa Maria i Sant Pere de, 72

- Peratallada, 270; 158, 406
 Peratallada, castell de, 406
 Perelada, 98, 257, 323, 340, 362, 395
 Perelada, palau de, 265
 Perpinyà, (delme dit de), 163
 Perpinyà, 316
 Pinadella, (mas de Castellar), 174
 Pineda, v. també Santa Maria i Sant Pere de Pineda
 Pins (veïnat de), 421
 Planaferrera, (mas de Sant Miquel de Campmajor), 53
 Planes, les, 226
 Platraver, (indret de Sant Privat de Bas), 409
 Porqueres, 216
 Premià, 392, 393
 Prujà, (indret de Montagut), 172
 Puig de Godremir, (masos a Sant Julià dels Torts), 165
 Puig Dolil, 387
 Puigpardines, 78, 108, 289, 406
 Puigpardines, castell de, 421
 Puigpardines, torre de, 421
 Pujals dels Pagesos, 104

 Queixàs, 216, 239, 255
 Quera, (mas de Talaià), 112, 364
 Quermançó, castell de, 128, 388

 Real, (indret de), 5
 Regencós, 406
 Regencós, castell de, 406
 Requesens, 128, 206, 325
 Requesens, v. també Santa Maria de Requesens
 Ribelles, v. Sant Julià de Ribelles
 Riera de Palau, (indret de Montagut), 255, 284, 354
 Ripoll, 355
 Riudarenes, 85, 163
 Riudellots de la Creu, 271, 272, 273, 275
 Riumors, 257
 Roca Maura, castell i terres de, 340
 Rocabertí, castell de, 209
 Rocabruna, 14, 255, 376, 379, 385, 419
 Rocabruna, castell de, 379, 385

 Rocarcorba, 226
 Roca-rossa, 52, 317
 Roca-rossa, v. també Santa Maria de Roca-rossa
 Romanyà d'Empordà, 25
 Roses, 272; 368, 371, 428
 Roses, v. també Santa Maria de Roses
 Rosselló, 212, 395
 Roure, (indret del), 16, 30
 Rufina, (porta de Girona), 220, 235
 Ruïlles, (indret de Mieres), 90, 113, 200
 Ruplà, 266; 72, 97, 120, 140, 184, 397
 Ruplà, castell de, 20, 72, 73, 134, 137, 186, 373
 Rupit, 406

 Sadernes, 16, 17, 264, 350, 361
 Salarsa, 41, 116
 Salarsa, v. també Sant Valentí de Salarsa
 Sales de Llierca, 14, 98, 104, 112, 123, 386, 387
 Sales de Llierca, v. també Cabissó
 Sales, castell de, 264, 364, 424
 Salets, (mas de Llanars), 335
 Salt, 271; 89, 11
 Samfores, castell de, 301
 San Michele di Chiusa, 406
 Sancto Spiritu de Sassia v. Hospital Sancto Spiritu
 Sant Andreu de Bestracà, v. Bestracà
 Sant Andreu de Gitarriu, v. Gitarriu
 Sant Andreu de Socarrats, 62, 68
 Sant Andreu Salou, 270
 Sant Aniol de Finestres, 247, 296
 Sant Cebrià de Falgars, (de Tordera), 317
 Sant Cebrià de Lledó, 261, 406
 Sant Cebrià dels Alls, 406
 Sant Cebrià dels Alls, castell de, 406
 Sant Climent d'Amer, 121, 347, 348, 402
 Sant Climent Sesebes, 59, 196, 338, 360, 415
 Sant Cristòfol dels Horts, 212
 Sant Cristòfol les Fonts, 172
 Sant Dalmai, 94
 Sant Daniel de Girona, 11, 12, 13, 44, 47, 200, 241, 256, 278, 368, 391
 Sant Esteve de Banyoles, 186

- Sant Esteve de Bas, 108, 247, 289, 363, 409
 Sant Esteve de Brió, 234
 Sant Esteve de Guialbes, 315, 374, 411
 Sant Esteve de Llémèna, 281; 190, 405
 Sant Esteve de Massanes, 219
 Sant Eudald de Jou, v. Jou
 Sant Eugènia de Vila-romà, v. Vila-romà
 Sant Feliu de Beuda, 255
 Sant Feliu de Boada, 408
 Sant Feliu de Buixalleu, 139, 205
 Sant Feliu de Girona, 55, 84, 204, 216, 297, 307
 Sant Feliu de la Garriga, 24, 257
 Sant Feliu de Pallerols, 203, 319, 384
 Sant Fructuós d'Aussinyà, 33
 Sant Genís de Palafolls, 83
 Sant Genís de Palol, 24, 135
 Sant Genís de Vilamorell, v. Vilamorell
 Sant Grau d'Entreperes, v. Entreperes
 Sant Gregori, 224, 295
 Sant Iscle d'Empordà, 133, 136, 138
 Sant Joan de Balbs, 36
 Sant Joan de les Abadesses, 152, 359
 Sant Joan de Mollet, 84, 67
 Sant Joan i Pau, parròquia de Vic, 341
 Sant Joan les Fonts, 174, 210, 368, 410, 421
 Sant Jordi Desvalls, 21, 84, 193, 201
 Sant Julià de Corts, 180
 Sant Julià de Ribelles, 39
 Sant Julià de Torts, v. també Santa Margarida i Sant Julià de Torts
 Sant Julià dels Torts, 98, 165, 173, 264, 304
 Sant Just del Mallol, 409
 Sant Llorenç d'Espinavessa, 240
 Sant Llorenç de Cerdans, 424
 Sant Llorenç de la Muga, 84, 86, 98, 104, 122, 128, 269, 304, 362
 Sant Llorenç de la Muga, castell de, 263
 Sant Llorenç de les Arenes, 72, 140
 Sant Marçal del Montseny, 291
 Sant Martí d'Arenys, 218
 Sant Martí de Cabissó, 115, 123
 Sant Martí de Cabissó, v. també Cabissó
 Sant Martí de Capellada, 6, 35, 74, 329
 Sant Martí de Llémèna, 116, 301
 Sant Martí de Maçanet, 148
 Sant Martí de Solamal, 319
 Sant Martí de Vilarig, 325
 Sant Martí del Castellar, 152, 169, 171
 Sant Martí del Far, 323
 Sant Martí Sacosta, de Girona, 12, 13, 61, 422
 Sant Martí Sesserres, 96, 389
 Sant Martí Vell, 184, 327, 352
 Sant Mateu de Montnegre, 412
 Sant Maurici de Cals, 114
 Sant Miquel de Campmajor, 53, 191, 195, 355, 405
 Sant Miquel de Cruilles, 275; 54
 Sant Miquel de Fluvià, 24, 135, 206, 297, 310, 323, 404
 Sant Miquel de Maians, 38
 Sant Miquel de Monteia v. Monteia
 Sant Miquel de Pera, 174, 364
 Sant Miquel de Pera, v. també Pera
 Sant Miquel de Pineda, 384
 Sant Miquel de Solans, 117, 399
 Sant Pere Cercada, 121
 Sant Pere de Figueres, 127, 173
 Sant Pere de Galligants, 270, 271; 61
 Sant Pere de Roda, 50, 51, 212, 240, 241, 352, 371, 404
 Sant Pere Desplà, 106, 142
 Sant Pere Espuig, 203, 319, 334
 Sant Pere Pescador, 173, 211
 Sant Privat de Bas, 108, 289, 409
 Sant Quintí de Bas, 36
 Sant Quirze d'Olmells, 197
 Sant Quirze de Colera, 340
 Sant Romà de Lloret, 77, 78
 Sant Sadurní d'Arenys, 193
 Sant Sadurní de Garrigoles, v. Garrigoles
 Sant Sadurní de l'Heura, 266, 271
 Sant Sadurní, castell de, 109, 178, 179, 180, 270, 392, 393, 406, 412
 Sant Silvestre del Mor, 32
 Sant Valentí de Salarsa, 167
 Sant Vicenç de Besalú, 6, 7, 8, 18, 31, 35, 55, 56, 67, 80, 81, 186, 438
 Santa Cecília de Molló, 278
 Santa Cecília Sacàrcer, 301
 Santa Coloma de Farners, 236
 Santa Coloma de Fitor, 227

- Santa Coloma de Matella, 72, 134, 137
 Santa Creu de Rodes, 404
 Santa Eugènia de Palamós, v. Vila-romà
 Santa Eugènia de Vila-romà, v. Vila-romà
 Santa Eulàlia de Noves, 250, 300, 323
 Santa Eulàlia de Noves, v. també Noves
 Santa Eulàlia Sacosta, 274
 Santa Fe del Soler, 401
 Santa Llogaia d'Àlguema, 99, 101
 Santa Llogaia de Terri, 70, 211
 Santa Margarida de Bianya, 188, 203, 319
 Santa Margarida del Prat, (Roses), 368
 Santa Margarida i Sant Julià de Torts, 98
 Santa Maria d'Entreperes, 115, 123
 Santa Maria d'Escales, 16, 17, 381
 Santa Maria de Besalú, 48, 55, 62, 80
 Santa Maria de Camós, 28
 Santa Maria de Camprodon, 116, 174, 326
 Santa Maria de Castelló, 310, 368, 428
 Santa Maria de Creixenturri, 103
 Santa Maria de Finestres, 291
 Santa Maria de Juià, 267
 Santa Maria de l'Om, 159, 423
 Santa Maria de l'Om, v. també Pelacalç
 Santa Maria de la Font, (a Fontcoberta), 318
 Santa Maria de Llers, 16, 209
 Santa Maria de Pineda, 217, 219
 Santa Maria de Pineda, v. també Santa Maria i Sant Pere de Pineda
 Santa Maria de Requesens, 206
 Santa Maria de Roca-rossa, 266
 Santa Maria de Roses, 371
 Santa Maria de Serra, 314
 Santa maria de Serra, v. també Serra de Daró
 Santa Maria de Vilabertran, 265; 220
 Santa Maria del Coll, 153
 Santa Maria del Fau, 66, 342
 Santa Maria i Sant Pere de Peralta, v. Peralta, 72
 Santa Maria i Sant Pere de Pineda, 102
 Santa Pellaia, 406
 Saragossa, 338
 Sardenya, 150, 406
 Saus, 250
 Segueró, 96, 129, 197, 384, 390
 Selic, (mas de Castellar), 174
 Selva, la, 266, 273
 Serinyà, 70, 92, 105, 158, 211, 216, 312
 Serra de Daró, 72, 97, 109, 231, 314
 Serra de Daró, v. també Santa Maria de Serra
 Serra, (indret de Sant Vicenç de Camós), 70
 Serra, v. Serra de Daró
 Serrat, (mas de Castellar), 174
 Serres, les, v. Santa Cecília Sacàrcer
 Setcases, 385, 419
 Seu de Girona, v. Girona, Seu de Sicília, 397
 Sies, v. Cies
 Sils, 163, 204, 297
 Siurana, 99, 101
 Socarrats, v. Sant Martí de Socarrats
 Solà, indret de Montagut, 216
 Solamal, v. Sant Martí de Solamal
 Solanes, (indret de), 45
 Solans, 117, 159
 Solans, v. també Sant Miquel de Solans
 Soler, (indret o mas del), 360, 415
 Soler, castell del, 188
 Sords, 164, 175, 194, 198, 349
 Talaià, 104, 112, 264, 311, 361, 381
 Tallada d'Empordà, la, 222
 Taravaus, 328, 421
 Tarragona, 26, 75, 430
 Ter, riu, 106, 278
 Terrades, 84, 186, 65, 257, 353
 Terrades, castell de, 353
 Terranova, (indret de Sicília), 397
 Tonyà, 101, 428
 Tor, (vilar de), 130
 Tor, 222
 Torcafelló, (castell de Maçanet), 89
 Tordera, 22, 83, 303, 317
 Torrent (indret de Sant Vicenç de Camós), 70
 Torrent, 406
 Torroella de Fluvià, 132, 164, 185, 371, 423, 428

- Torroella de Montgrí, 133, 186, 231, 241, 242, 244, 246, 340, 397, 406
Tort, camp de Bordils, 275
Tortellà, 14, 104, 115, 123, 143, 145, 234, 281, 361
Torts, 235, 418
Torts, v. també Sant Julià dels Torts i Santa Margarida i Sant Julià de Torts
Tregurà, 174, 358, 358, 359
Ullà, 266; 270; 138, 242, 265, 340, 349
Ullastret, 133, 158, 231, 414
Ultramort, 72, 97, 120, 130, 180, 206, 421
Urgell, 226, 338
Urgell, bisbat d', 421
Usall, 147
València, 268; 406
Vall-llaura, 224
Vallbona, monestir de, (Elna), 243, 316
Vallcanera, 163
Vallcanera, 270
Valldevià, 193
Vallespir, el, 92, 212, 353
Vallgornera, castell de, 199
Vall-llobrega, 201, 254,
Vallmanya, 22, 83
Vallpregona, (indret de Girona), 422
Valveralla, 118
Vendrell, el, 429, 430
Ventalló, 118
Ventolà, (mas de Castellar), 174
Verges, 406
Vesar, muntanya de, 342
Vic, 121, 247
Vidreres, 89
Vila, (mas de Castellar), 174
Vilabertran, 19, 29, 173, 188, 221, 235, 257, 427
Vilabertran, v. també Santa Maria de Vilabertran
Vilablareix, 90
Viladamat, 211
Viladamí, 157
Vilademany, 121
Vilademires, 157
Vilademuls, 70, 330
Vilademuls, castell de, 22, 71, 96
Viladesens, 155, 211
Vilajuïga, 279; 250, 370, 371, 380, 420, 433
Vilajuïga, v. també Quermançó
Vilallonga de Ter, 356, 417, 419
Vilamalla, 117, 125, 206, 207, 269, 323
Vilamaniscle, 49, 321, 323
Vilamarí, 104
Vilamorell, 99
Vilanant, 275
Vilanant, 96, 187, 189, 276, 353, 369, 375
Vilanera, 353, 406
Vilanna, 153
Vilanna, (mas de), 153
Vilanova de la Muga, 22, 42, 141, 300, 323
Vilanova, (indret de Girona), 278
Vilar de Ferreres, 72
Vilarig, 128, 325, 388
Vilarig, v. també Sant Martí de Vilarig
Vilarnadal, 159
Vila-robau, 206, 310
Vila-romà, 266; 84, 201, 254
Vilars (de Montagut), v. Jou de Vilars
Vilartolí, 59, 196, 336, 337, 338, 415
Vilatenim, 165, 173, 257, 368, 382, 406, 433
Vilaür, 70, 173, 204, 370, 378, 380
Vilaüt, 250
Vilavenut, 96, 384, 390
Vilert, 92, 175
Vilobí, 89, 154
Vilopriu, 193, 231
Vinyarella, mas, 229
Vulpellac, 55, 177, 229, 266, 332